Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei

(30 august)

Materiale despre Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei:

https://independent.academia.edu/emystea/Sf-ier-Varlaam,-mitr-Moldovei-(30-aug)

https://archive.org/details/@steaemy?query=+Varlaam+mitropolitul+Moldovei

https://www.slideshare.net/steaemy1/search_my_uploads?type=&new=&q=Varlaam%2C+mitropolitul+Moldovei

***

Sfântul mitropolit Varlaam a păstorit Mitropolia Moldovei între anii 1632-1653. Provenind dintr-o familie de răzeşi, care se numea Moţoc, din Borceşti, sat dispărut situat lângă Târgu-Neamţ, mitropolitul Varlaam s-a născut în jurul anului 1590. Numele său de botez a fost Vasile. Din tinereţe şi-a îndreptat paşii spre Schitul Zosim de pe valea pârâului Secu, unde a învăţat carte şi limbile slavonă şi greacă. Pe aceeaşi vatră, vornicul Nestor Ureche şi soţia sa Mitrofana au ctitorit în 1602 Mănăstirea Secu în care a început să funcţioneze şi o şcoală. Tânărul Vasile Moţoc a intrat în obştea noii mănăstiri, unde a fost călugărit cu numele de Varlaam. Fiind bun povăţuitor, a fost numit egumen al mănăstirii. Cu multă osârdie, cuviosul Varlaam s-a adâncit în tainele cărţilor, traducând Scara (Leastviţa) Sfântului Ioan Scărarul (1618). Apoi, pentru strădaniile şi virtuţile sale el a fost cinstit cu rangul de arhimandrit. În anul 1632, în timpul domniei voievodului Alexandru Iliaş, prin lucrarea lui Dumnezeu, arhimandritul Varlaam a fost chemat să păstorească Mitropolia Moldovei în locul mitropolitului Atanasie. Noul mitropolit unea învăţătura cu rugăciunea şi cuvântul înţelept cu fapta cea bună. În timpul păstoririi învăţatului mitropolit Varlaam, Mitropolia Moldovei s-a bucurat de mult ajutor din partea bine credinciosului domnitor Vasile Lupu. În timpul păstoririi mitropolitului Varlaam al Moldovei a fost zidită frumoasa biserică a Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi, ctitoria cea mai de seamă a domnitorului Vasile Lupu. În această biserică, sfinţită în anul 1639, mitropolitul Varlaam slujea adeseori şi binevestea Evanghelia lui Hristos cu râvnă şi înţelepciune. Sprijinit şi de Sfântul mitropolit Petru Movilă al Kievului, mitropolitul Varlaam a înfiinţat prima tipografie românească din Moldova, în anul 1640, pe care a instalat-o la Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi. În anul 1641, în această biserică, evlaviosul mitropolit Varlaam a aşezat moaştele cuvioasei Parascheva, dăruite domnitorului Vasile Lupu de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, în semn de recunoştinţă pentru ajutorul oferit de el acesteia, în vremea patriarhului ecumenic Partenie. Prin evlavia sa, mitropolitul Varlaam a sporit mult în rândurile credincioşilor cinstirea Sfintei cuvioase Parascheva. Lucrarea sa intitulată Cazania sau Carte românească de învăţătură la Duminicile de peste an, la praznice împărăteşti şi la sfinţi mari (1643) a fost prima carte românească tipărită în Moldova, numărându-se până astăzi între cele mai de seamă scrieri din istoria vechii culturi româneşti. Ea s-a răspândit în toate provinciile româneşti, dar mai ales în Transilvania, unind în cuget şi credinţă pe românii locuind de o parte şi de alta a munţilor Carpaţi. Apăsat de bătrâneţe, în anul 1653 se retrage la metanie, iar în 1657, la 19 decembrie, se mută din viaţa aceasta şi este înmormântat alături de biserică. Pentru râvna sa în apărarea dreptei credinţe, pentru vieţuirea sa sfântă şi pentru lumina duhovnicească pe care a dăruit-o poporului român dreptcredincios, la propunerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Orto-

doxe Române a înscris în rândul sfinţilor din calendar pe învăţatul mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august.

Index

Slujba Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei 5
Acatistul Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei 21
Imnografie 34
Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - Viaţa şi nevoinţele.....35
Sfinţi români - Sfinţi români din sec. XVI-XVII - Mitropolitul Varlaam al Moldovei şi Sucevei († 1657).....39
Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - drumul spre sfințenie 47
Sinaxar - Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - 30 august 48
Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfinții ierarhi Varlaam, mitropolitul Moldovei şi Ioan de la Râşca şi Secu, episcopul Romanului; Sfântul Alexandru, patriarhul Constantinopolului 50
Iulian Dumitraşcu - Sinaxar: Sfinţii ierarhi moldoveni Varlaam şi Ioan.....52
Iulian Dumitraşcu - Calendar Ortodox - †) Sfinţii ierarhi Varlaam, mitropolitul Moldovei, și Ioan de la Râșca și Secu, episcopul Romanului; Sfinţii ierarhi Alexandru, Ioan și Pavel cel nou, patriarhii Constantinopolului.....56
Sfântul Varlaam, mitropolit al Moldovei - Sfinte moaşte.....66
Moaştele Sfântului ierarh Varlaam, în pelerinaj în Moldova 69
Canonizarea Sfântului ierarh Varlaam.....73
Narcisa Elena Balaban - Proclamarea canonizării Sfântului ierarh Varlaam va avea loc la sfârşitul lunii august 74
Canonizarea mitropolitului Varlaam al Moldovei 77
Sfântul ierarh Varlam, mitropolitul Moldovei va fi pomenit în fiecare an în Calendarul creştin ortodox român pe data de 30 august 80
Predici şi editoriale despre Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei 85
Cazania din 1643 86
Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - Lucrarea sa intitulată Cazania sau Carte românească de învăţătură a fost prima carte românească tipărită în Moldova 89
Arhimandrit Ioanichie Bălan - Mitropolitul Varlaam a fost un sfert de secol egumen al Mănăstirii Secu 94
Cazania Mitropolitului Varlaam - prima carte românească tipărită în Moldova 96

Arhimandrit Ioanichie Bălan - Mitropolitul Varlaam al Moldovei şi Sucevei, părintele tuturor românilor 98
Arhimandrit Ioanichie Bălan - Mitropolitul Varlaam - iscusit făcător de pace 100
Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei 103
Sfântul ierarh Varlaam, ctitor al limbii române 112
Un mitropolit român, Varlaam al Moldovei 117
Mitropolitul Varlaam Moțoc al Moldovei - pildă de pastorație și teologie românească 127
Tiberiu N. Olariu - Sfântul Varlaam, credincios luminător al neamului românesc 133
Mitropolitul sfânt, Varlaam al Moldovei 137
Ierarhi de seamă în istoria Bisericii Ortodoxe Române - Antim Ivireanul, Varlaam, Andrei Şaguna 139
Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei, va fi sărbătorit mâine în Biserica Ortodoxă Română 145
Wikipedia - Varlaam Moțoc 147
Cărți 151
Podoaba Mânăstirii Secu - Podoaba Ortodoxiei: Sfântul Ioan de la Râşca şi Secu şi Sfântul mitropolit Varlaam al Moldovei 156
Mănăstirea Secu 164
Istoria Mănăstirii Secu 165
Mănăstirile şi schiturile închinate Mănăstirii Secu 173
Muzeul Mănăstirii Secu 175
Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului “Cipriota” 182
Biserica mare a Mănăstirii Secu 186
Sărbătoarea continuă la așezarea monahală nemțeană: Hramul Mănăstirii Secu 216
(Foto) Mănăstirea Secu - una dintre cele mai vechi așezări monahale din Neamț 222
Pr. Silviu Cluci - Mănăstirea Bodeşti 246
(Foto) Bodești - prima mănăstire închinată Sfântului Varlaam, Mitropolitul Moldovei 249
Icoane 268

Slujba Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei

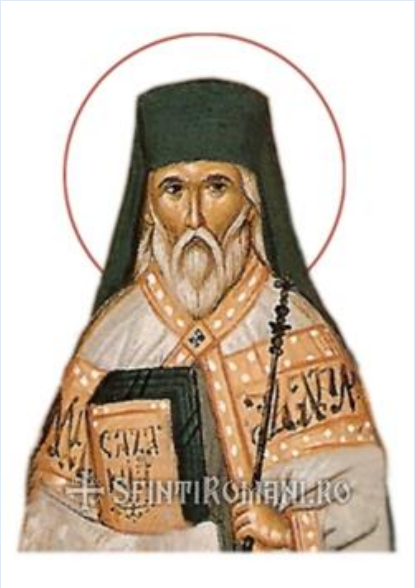

Vecernia mică

La Doamne, strigat-am..., **stihirile** pe 4, glasul al 4-lea:

Podobie: Ca pe un viteaz...

Veniți toți credincioșii să lăudăm pe ierarhul lui Hristos, Varlaam, cel ce prin graiul său plin de înțelepciune a luminat pe păstoriții săi, adăpându-i din izvorul cel pururea curgător al Dumnezeirii celei întreit strălucitoare. (de două ori)

Pe vlăstarul cel odrăslit al Ortodoxiei, pe lauda Moldovei, pe vrednicul și bunul păstor Varlaam să-l prăznuim cu bună-cuviință; căci acesta, prin viețuire sfântă și prin înțelepciunea cea purtătoare de lumină, s-a învrednicit de mari daruri de la Hristos Dumnezeu, Căruia se roagă să mântuiască sufletele noastre.

Biserica Moldovei se împodobește astăzi, la prăznuirea cea de peste an a vrednicului ei păstor Varlaam, cel ce s-a arătat, în vremuri de restriște, apărător și îndreptător al credinței ortodoxe, iar acum, în ceruri se roagă lui Hristos Dumnezeu pentru sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *glasul al 8-lea*

Cu înțelepciune dumnezeiască, minunate ierarhe Varlaam, ca un adevărat învățător, ai tâlcuit cuvintele cele pline de har ale Evangheliei lui Hristos, arătându-ne frumusețea lor duhovnicească și lumina dreptei credințe, izvorând dintr-însele; căci, dând la o parte vălul literei, ai descoperit vistieria cea ascunsă a Duhului, iar cu minunatele tale nevoințe ai ajuns la trăirea tainelor Preasfintei Treimi. Drept aceea, prin rugăciunile tale, luminează-ne și pe noi spre înțelegerea evanghelicelor propovăduiri.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu), *glasul al 8-lea*

Noianul iubirii tale de oameni și adâncul milostivirii tale și mulțimile cele nenumărate ale bunătății arată-le, prea curată Fecioară, spre noi, păcătoșii. Oprește-ne de la rătăcirea păcatelor și dăruiește-ne înțelepciune ca să ne ferim trupul și sufletul curat, ceea ce ai născut fără prihană pe Mântuitorul sufletelor noastre.

La Stihoavnă

Stihirile ierarhului, glasul al 2-lea:

Podobie: Casa Efratei, cetate sfântă, a proorocilor mărire; împodobeşte-ţi casa întru care Cel dumnezeiesc se naşte.

Purtătorule de Dumnezeu, te-ai arătat vas sfințit și sălaș minunat al Duhului Sfânt, ierarhe al Moldovei, Varlaam.

Stih: Dreptul ca finicul va înflori și ca cedrul cel din Liban se va înmulți.

Cu înțelepciune dumnezeiască ai tâlcuit cuvintele Scripturii și le-ai lăsat nouă moștenire sfântă, iubitorule de Hristos.

Stih: Sfinților celor din pământul Lui, minunate a făcut Domnul toate voile Sale într-înșii.

Pomenirea tăierii capului Înaintemergătorului s-a împletit cu cinstirea ta, vrednicule de laudă, ierarhe Varlaam.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Ceea ce ești singura nădejde a creștinilor și folositoare, Maica lui Dumnezeu, roagă-te să ne mântuim.

Troparul Înaintemergătorului, glasul al 2-lea: Pomenirea dreptului cu laude, iar ție destul îți este mărturia Domnului, Înaintemergătorule, că te-ai arătat cu adevărat mai cinstit și decât prorocii, că te-ai învrednicit a boteza în repejunile Iordanului pe Cel propovăduit. Drept aceea, pentru adevăr nevoindu-te, bucurându-te, ai binevestit și celor din iad pe Dumnezeu, Cel ce S-a arătat în trup, pe Cel ce a ridicat păcatul lumii și ne-a dăruit nouă mare milă.

Troparul Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei: Vrednic slujitor al lui Hristos și înțelept apărător al dreptei credințe, mare cinstitor al Sfintei cuvioase Parascheva și credincios luminător al neamului românesc, Sfinte ierarhe Varlaam, roagă pe Hristos Dumnezeu să ocrotească și să mântuiască sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Gavriil zicând ție, Fecioară: Bucură-te! Împreună cu glasul S-a întrupat Stăpânul tuturor, întru tine, chivotul cel sfânt, precum a zis dreptul David. Arătatu-te-ai mai cuprinzătoare decât cerurile, ceea ce ai purtat pe Făcătorul tău. Slavă Celui ce S-a sălășluit întru tine; slavă Celui ce a ieșit din tine; slavă Celui ce ne-a izbăvit pe noi, prin nașterea ta.

Vecernia mare

După Psalmul 103 și ectenia mare, cântăm: Fericit bărbatul..., starea întâi. La Doamne, strigat-am..., **stihirile** pe 8, 4 ale Înaintemergătorului și 4 ale Sfântului ierarh Varlaam:

Stihirile Înaintemergătorului, glasul al 4-lea:

Podobie: Cel ce de sus ești chemat...

Cel ce ești dumnezeiesc mijlocitor al Legii Vechi și al celei Noi, proroc și Înaintemergător, înger în trup, mustrarea nelegiuirii, odrasla pântecelui celui sterp, gura cea de foc dogorâtoare, pe Irod cel ce săvârșea fărădelegea l-ai mustrat. Iar el, certarea ta nesuferind-o, a poruncit să ți se taie capul, și să fie adus ca o mâncare. Dar desfătarea cea dumnezeiască a înfrânării, pe tipsie fiind, mai mult înfrunta pe cel desfrânat. (de două ori)

Fata cea fără de lege, de maica cea prea desfrânată fiind îndemnată, a cerut capul tău cel pururea fericit și de îngeri cinstit, căci nu a suferit mustrările lui. Pentru aceasta, aducând capul tău pe tipsie și judecând cu picioarele, a întors veselia oaspeților în jale, urâciunea păcatului și mai mult mustrând-o, fericite. Roagă pe Hristos să mântuiască sufletele noastre.

Nebunindu-se Irod de beție, s-a lăsat furat de vorbele cele prefăcute ale dănțuitoarei și, pe lângă jurământ, a săvârșit nedreapta ucidere a ta, a dreptului, proorocule Ioane. Dar moartea ta a vestit lămurit nemurirea către morții cei mai dinainte și ai mers propovăduitor către cei din iad, cel dintâi vestind venirea cea mântuitoare a lui Hristos Dumnezeului nostru. Pe Acela roagă-L să mântuiască sufletele noastre.

Ale ierarhului, glasul 1:

Podobie: Prea lăudaților mucenici...

Adevărul cuvintelor tale, prea cinstite ierarhe Varlaam, a înfrumusețat Biserica dreptmăritoare a Moldovei, iar înțelepciunea ta s-a făcut cunoscută în toate laturile Ortodoxiei. Pentru aceasta, noi, cei ce ne-am făcut moștenitori darurilor lăsate ție de Dumnezeu, la prăznuirea ta cea de peste an, te lăudăm după cuviință și te rugăm să mijlocești la Hristos pentru mântuirea sufletelor noastre.

La Sinodul de la Iași te-ai arătat vrednic apărător al Ortodoxiei și ai adeverit Mărturisirea de credință a Sfântului mitropolit Petru Movilă, cel de un neam cu tine,ierarhe Varlaam. Drept aceea, noi, poporul cel binecredincios, te cinstim cu dragoste ca pe un mare păstor și slujitor al Adevărului și rugător pentru sufletele noastre.

Prieten al lui Dumnezeu și cinstitor al Sfintei cuvioase Parascheva, înțelepte Părinte, ai apărat Biserica Moldovei cu zidul cuvintelor tale celor insuflate de Dumnezeu, păzind-o netulburată de eresurile cele stricătoare de suflet, pe care și acum păzește-o neclintită prin rugăciunile tale.

Înțelepte Părinte Varlaam, întrarmându-te cu armele Duhului, ai biruit înșelăciunea vrăjmașilor văzuți și nevăzuți; și suindu-te pe scara virtuților care duce către ceruri, ai simțit întru tine puterea harului lui Dumnezeu, de care îndulcindu-te, roagă-te să se dăruiască sufletelor noastre pace și mare milă.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *glasul al 8-lea*

Cu înțelepciune dumnezeiască, minunate ierarhe Varlaam, ca un adevărat învățător, ai tâlcuit cuvintele cele pline de har ale Evangheliei lui Hristos, arătându-ne frumusețea lor duhovnicească și lumina dreptei credințe izvorând dintr-însele; căci, dând la o parte vălul literei, ai descoperit vistieria cea ascunsă a Duhului, iar cu minunatele tale nevoințe ai ajuns la trăirea tainelor Prea Sfintei Treimi. Drept aceea, prin rugăciunile tale, luminează-ne și pe noi spre înțelegerea evanghelicelor propovăduiri.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)

(vezi Dogmatica, glasul al 8-lea): Împăratul cerurilor, pentru iubirea de oameni, pe pământ S-a arătat și cu oamenii a viețuit; că din Fecioară curată trup luând și dintr-însa ieșind cu adăugirea firii omenești: un Fiu este, îndoit în fire, dar nu în fețe. Pentru aceasta, propovăduindu-L pe Dânsul Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit cu adevărat, mărturisim pe Hristos, Dumnezeul nostru. Pe care roagă-L, Maică nenuntită, să miluiască sufletele noastre.

Vohod: Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, Celui fără de moarte, a Sfântului, Fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu; vrednic eşti în toată vremea a fi lăudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viaţă, pentru aceasta lumea Te slăveşte.

Prochimenul zilei

Paremiile

Din **Pildele lui Solomon** citire: (X, 8; III, 13-16)

8. Cel cu inimă înţeleaptă primeşte sfaturile, iar cel nebun grăieşte vorbe spre pieirea lui.
13.Fericit este omul care a aflat înţelepciunea şi bărbatul care a dobândit pricepere,
14.Căci dobândirea ei este mai scumpă decât argintul şi preţul ei mai mare decât al celui mai curat aur.
15.Ea este mai preţioasă decât pietrele scumpe; nici un rău nu i se poate împotrivi şi e bine-cunoscută tuturor celor ce se apropie de ea; nimic din cele dorite de tine nu se aseamănă cu ea.
16.Viaţă lungă este în dreapta ei, iar în stânga ei, bogăţie şi slavă; din gura ei iese dreptatea; legea şi mila pe limbă le poartă.

Din **Înțelepciunea lui Solomon** citire: (IV, 7-15)

7. Omul drept, chiar dacă moare de timpuriu, află odihnă.
8. Bătrânețea cinstită nu e cea dată de lungimea vieții, ea nu se măsoară cu numărul anilor;
9. la om, înțelepciunea e căruntețea lui și viața ne-ntinată îi este bătrânețea;
10. plăcut lui Dumnezeu, Acesta l-a iubit mutându-l dintr-o lume a celor păcătoși;
11. răpit a fost, ca nu cumva răutatea să-i strâmbe-nțelepciunea, ca nu cumva-nșelarea să-i amăgească sufletul;
12. căci vraja răutății întunecă ce-i bun și amețeala poftei subjugă mintea clară;
13. desăvârșit devreme, plinirea lui e lungă.
14. Sufletul său, plăcut lui Dumnezeu, a fost grăbit să plece din mijlocul răutăţii. Nebunii văd aceasta, dar nu pricep nimic și nici că-și bat ei capul cu astfel de nimicuri,
15. că harul și-ndurarea sunt pentru-aleșii Săi, iar cercetarea, pentru sfinții Săi.

Din **Pildele lui Solomon** citire: (X, 31 – XI, 12)

31. Gura celui drept rodeşte înţelepciune, iar limba urzitoare de rele aduce pierzare.
32. Buzele celui drept cunosc bunăvoirea, iar gura păcătoşilor strâmbătatea
1. Cântarul strâmb este urgisit de Domnul, şi cântărirea dreaptă este plăcerea Lui.
2. Dacă vine mândria, va veni şi ocara, iar înţelepciunea este cu cei smeriţi.
3. Neprihănirea poartă pe cei drepţi, iar strâmbătatea prăpădeşte pe cei vicleni.
4. La nimic nu foloseşte bogăţia în ziua mâniei; numai dreptatea izbăveşte de moarte.
5. Dreptatea netezeşte calea celui fără prihană, iar cel fără de lege va cădea prin fărădelegea lui.
6. Dreptatea izbăveşte pe cei drepţi, iar cei vicleni vor fi prinşi prin pofta lor.
7. La moartea omului drept rămâne nădejdea, iar la moartea celui păcătos piere nădejdea.
8. Dreptul scapă din strâmtorare, şi cel fără de lege îi ia locul.
9. Făptuitorul de rele prăbuşeşte cu gura pe aproapele lui, iar prin ştiinţa celor drepţi va fi mântuit.
10. De propăşirea celor drepţi cetatea se bucură, iar când pier cei fără de lege ea tresaltă de veselie.
11. Prin binecuvântarea oamenilor drepţi cetatea merge înainte, iar prin gura celor nelegiuiţi ajunge ruină.

12. Cel nepriceput urgiseşte pe aproapele lui, iar omul cu bună-chibzuială tace.

La Litie

Idiomela ierarhului, glasul al 2-lea, însuși glasul: Cu bucurie prăznuim astăzi pe ierarhul cel înțelept al Moldovei, Varlaam, cel ce a păstorit cu bună rânduială turma cea cuvântătoare a Bisericii lui Hristos, pe care a adăpat-o din izvoarele cele pururea curgătoare ale harului lui Dumnezeu. Pe cel ce cu graiul său cel de foc a ars învățăturile cele rătăcite ale ereticilor să-l lăudăm, iar acum se roagă lui Hristos pentru sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *a ierarhului, glasul al 6-lea*

Pe cel ce este podoaba ierarhilor, lauda Bisericii și apărătorul dreptei credințe, pe Varlaam al Moldovei să-l cinstim cu cântări duhovnicești, zicând: Bucură-te, înțelepte Părinte, cel ce ai strălucit ca o stea luminoasă în Biserica lui Hristos, pe care ai apărat-o de rătăcirile ereticilor; Bucură-te, fântână nesecată din care curge apa dumnezeieștii înțelepciuni, care adapă inimile iubitoare de Dumnezeu; Bucură-te, că sfintele tale moaște izvorăsc tămăduiri și ocrotesc viețuitorii Sfintei Mănăstiri Secu, în care te-ai nevoit; Bucură-te, rugătorule neîncetat pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu), *glasul al 6-lea*

Făcătorul şi Izbăvitorul meu, Hristos Domnul, din pântecele tău ieşind, prea curată, întru mine îmbrăcându-se, din blestemul cel dintâi pe Adam l-a slobozit. Pentru aceasta ție, prea curată, ca Maicii lui Dumnezeu și Fecioarei cu adevărat, grăim neîncetat, ca și îngerul: Bucură-te! Bucură-te, Stăpână, folositoarea, acoperământul și mântuirea sufletelor noastre!

La Stihoavnă

Stihirile ierarhului, glasul al 5-lea:

Podobie: Bucură-te, cămara...

Bucură-te, ierarh prea luminat al Bisericii lui Hristos, stâlpul neclintit al dreptei cinstiri de Dumnezeu, propovăduitorul adevărului și surpătorul eresurilor; pildă de statornicie în dreapta credință, care ai strălucit ca o rază în întunericul necunoștinței; povățuitor al monahilor celor râvnitori și ocrotitor al săracilor, pe care i-

ai învățat, prin Cazania ta, să guste din dulceața Evangheliei lui Hristos și să se roage să li se trimită din cer pace și mare milă.

Stih: Gura mea va vesti înțelepciune și cugetul inimii mele pricepere.

Bucură-te, ierarhe prea cinstite, care ți-ai împodobit viața cu strălucirea virtuților; mintea cea văzătoare de Dumnezeu și candela veșnic aprinsă a rugăciunii; sabia adevărului care taie spinii eresurilor, ca să crească pe pământul românesc florile cele înmiresmate ale dreptei credințe; fluierul cel păstoresc al dumnezeieștii glăsuiri și păstorul care scrie cuvintele cele dătătoare de înțelepciune; temeiul teologiei, străjerul dogmelor celor înalte și râul învățăturilor celor de miere curgătoare; pe Hristos, Dumnezeu, roagă-L să dea sufletelor noastre mare milă.

Stih: Gura dreptului va deprinde înțelepciune și limba lui va grăi judecată.

Bucură-te, prietenul lui Hristos și cinstitorul sfinților plăcuți lui Dumnezeu; sfetnic înțelept al lui Vasile voievod și sârguincios diriguitor al Sinodului de la Iași; traducător al scrierilor sfinților părinți și tâlcuitor iscusit al Evangheliei lui Hristos; om al rugăciunii și lucrător al virtuților; păstor luminat și cărturar înțelept. Roagă-te, Părinte, să se dăruiască sufletelor noastre mare milă.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *vezi idiomela de la Litie, glasul al 2-lea*

Cu bucurie prăznuim astăzi pe ierarhul cel înțelept al Moldovei, Varlaam, cel ce a păstorit cu bună rânduială turma cea cuvântătoare a Bisericii lui Hristos, pe care a adăpat-o din izvoarele cele pururea curgătoare ale harului lui Dumnezeu. Pe cel ce cu graiul său cel de foc a ars învățăturile cele rătăcite ale ereticilor să-l lăudăm, căci se roagă lui Hristos pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)

O, minune mai nouă decât toate minunile cele de demult! Că cine a cunoscut maică să nască fără bărbat, și să poarte în brațe pe Cel ce cuprinde toată făptura? A lui Dumnezeu este voia, Cel ce S-a născut; pe care ca pe un prunc, Preacurată, în brațele tale purtându-L, și îndrăzneală de maică spre Dânsul câștigând, nu înceta rugându-L pentru cei ce te cinstesc, ca să miluiască și să mântuiască sufletele noastre.

La binecuvântarea pâinilor

Troparul Sfântului ierarh: Vrednic slujitor al lui Hristos… (de două ori), și Născătoare de Dumnezeu, Fecioară... (o dată)

Utrenia

La Dumnezeu este Domnul... se cântă troparul proorocului (de două ori),

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *al ierarhului.* ***Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu),*** *pe glasul 1*

După întâia catismă, **Sedealna** Înaintemergătorului, glasul al 5-lea:

Podobie: Pe Cuvântul cel împreună...

Pe mijlocitorul Legii și al darului, credincioșii adunându-ne cu un glas să-l lăudăm. Că propovăduindu-ne pocăința și pe Irod în față mustrându-l cu îndrăzneală, capul i s-a tăiat. Și acum cu îngerii viețuind, se roagă lui Hristos să ne mântuiască pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *glasul întâi*

Podobie: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostașii străjuindu-l, morți s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te slăvim, pierzătorul stricăciunii; la Tine cădem, Cel ce ai înviat din mormânt; la Unul Dumnezeul nostru.

Cu lumina mântuitoarelor învățături ai risipit întunericul necunoștinței, ierarhe al Moldovei, Varlaam. Pentru aceasta, te rugăm să ne ajuți prin rugăciunile tale ca să ne izbăvim de duhul răutății, al ispitelor și al rătăcirilor și să ne învrednicim de lumina mântuirii.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Însăși **podobia:** Mormântul Tău, Mântuitorule, ostașii străjuindu-l, morți s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te slăvim, pierzătorul stricăciunii; la Tine cădem, Cel ce ai înviat din mormânt; la Unul Dumnezeul nostru.

După catisma a doua, **Sedealna** Înaintemergătorului, glasul al 5-lea:

Podobie: Pe Cuvântul cel împreună...

Pe cel ce s-a arătat nouă din pântece proroc și din cea stearpă luminat a ieșit lumii luminător, cu cântări să-l lăudăm, pe Botezătorul lui Hristos și pătimitorul, cel de biruință purtător, pe Înaintemergătorul Ioan, că se roagă Domnului ca să mântuiască sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *glasul al 4-lea*

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând și în minte strălucind roua cea de pe lână, întru zămislirea ta cea fără sămânță, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears, toiagul lui Aaron cel ce a odrăslit, și mărturisind, logodnicul și ocrotitorul tău preoților a grăit: Fecioara naște și după naștere iarăși rămâne Fecioară.

Ca o albină ai adunat nectarul duhovnicesc al învățăturilor sfinte și după dumnezeiască rânduială ai fost ales păstor al Bisericii Moldovei, vrednicule slujitor și trăitor al credinței celei drepte; iar mai apoi ca ierarh n-ai încetat să înmulțești talanții dăruiți de Dumnezeu, ostenindu-te pentru slava Bisericii, rânduind așezăminte învățătorești și tălmăcind în limba poporului cuvintele mântuitoare ale părinților îmbunătățiți, vrednicule de laudă, Sfinte Părinte Varlaam.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Însăși **podobia:** Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând și în minte strălucind roua cea de pe lână, întru zămislirea ta cea fără sămânță, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears, toiagul lui Aaron cel ce a odrăslit, și mărturisind, logodnicul și ocrotitorul tău preoților a grăit: Fecioara naște și după naștere iarăși rămâne Fecioară.

Polieleul; Mărimurile:

Mărimu-te pe tine, Sfinte ierarhe Varlaam, și cinstim ostenelile tale în tâlcuirea Evangheliei lui Hristos.

Veniți, toți fiii neamului românesc, să lăudăm cu un glas pe înțeleptul ierarh Varlaam, zicând: pe apărătorul dreptei credințe și podoaba Ortodoxiei.

Stih 1: Auziți acestea toate popoarele. Ascultați toți cei ce locuiți în lume.
Stih 2: Gura mea va grăi înțelepciune și cugetul inimii mele pricepere.
Stih 3: Doamne, iubit-am bunăcuviința casei Tale și locul sălășluirii slavei Tale.
Stih 4: Gura dreptului grăiește înțelepciune și limba lui rostește dreptate.

Stih 5: Întru pomenire veșnică va fi dreptul, de auzul rău nu se va teme.
Stih 6: Fericiți sunt cei ce locuiesc în casa Ta, în vecii vecilor Te vor lăuda.
Apoi: Slavă..., Slavă Ție, Treime Sfântă... și celelalte.

După Polieleu, **Sedealna**, glasul 1:

Podobie: La Sinodul cel dintâi te-ai arătat...

La Sinodul de la Iași te-ai arătat apărător al dreptei credințe, lămurind împreună cu alți ierarhi învățătura Mărturisirii de credință a Sfântului păstor Petru Movilă al Kievului. Pentru aceasta te cinstim ca pe un învățător prea înțelept și drept slăvitor al Dumnezeului nostru, Cel în Treime lăudat.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *aceeași.* ***Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)***

Însăși **podobia:** Ceea ce ești bucuria Cetelor cerești și pe pământ oamenilor tare ocrotitoare, Preacurată Fecioară, miluiește-ne pe noi, cei ce scăpăm la tine; că nădejdile, după Dumnezeu, întru tine, Născătoare, ne-am pus.

Antifonul I, glasul al 4-lea

Prochimen, glasul al 4-lea: Gura mea va grăi înțelepciune și cugetul inimii mele pricepere.

Stih: Auziți acestea toate neamurile, ascultați toți cei ce locuiți în lume.

Toată suflarea să laude pe Domnul...

Evanghelia de la Ioan (10:1-9)

(caută la 21 mai, la Sfânta Liturghie)

Zis-a Domnul către iudeii care veniseră la El:
1. Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce nu intră pe uşă, în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur şi tâlhar.
2. Iar cel ce intră prin uşă este păstorul oilor.
3. Acestuia portarul îi deschide şi oile ascultă de glasul lui, şi oile sale le cheamă pe nume şi le mână afară.

4. Şi când le scoate afară pe toate ale sale, merge înaintea lor, şi oile merg după el, căci cunosc glasul lui.
5. Iar după un străin, ele nu vor merge, ci vor fugi de el, pentru că nu cunosc glasul lui.
6. Această pildă le-a spus-o Iisus, dar ei n-au înţeles ce înseamnă cuvintele Lui.
7. A zis deci iarăşi Iisus: Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sunt uşa oilor.
8. Toţi câţi au venit mai înainte de Mine sunt furi şi tâlhari, dar oile nu i-au ascultat.
9. Eu sunt uşa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui; şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla.

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.
19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.

20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *glasul al 2-lea*

Pentru rugăciunile ierarhului Tău, Varlaam, Milostive, curăţeşte mulţimea păcatelor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea păcatelor noastre.

Stih: ***Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila ta şi după mulţimea îndurărilor Tale curăţeşte fărădelegile noastre.***

Stihira idiomelă, glasul al 6-lea: Ierarhe, de trei ori fericite, Sfinte Varlaame, păstorule cel bun și vrednic slujitor al lui Hristos, tu, cel ce ți-ai pus sufletul pentru oile cuvântătoare ale Bisericii Moldovei, prea lăudate, de Dumnezeu cuvântătorule, roagă-te să se dăruiască sufletelor noastre pace și mare milă.

Luminânda

A proroculuі, glasul al 2-lea:

Podobie: Cu ucenicii să ne suim…

Irod cel fără de lege a tăiat capul cel dumnezeiesc și sfințit al Înaintemergătorului, nesuferind mustrările lui, nebunul. O, înfricoșătoare îndrăznire! Cu adevărat, dar, să se tânguiască ticălosul, făcând ucidere fără de lege; iar noi acum, capul cel cinstit după vrednicie cinstindu-l, slăvim cu cântări de laudă pe Botezătorul lui Hristos.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *a ierarhului, glasul al 3-lea*

Podobie: Cercetatu-ne-ai pe noi de sus…

Prea înțeleptule ierarh, de Dumnezeu purtătorule, cuvintele și chipul tău ne-au rămas ca niște comori de mult preț. Trimite-ne, Sfinte, din cer, putere și har, ca să ne lumineze mințile și să ne mântuim.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Bucură-te, Născătoare de Dumnezeu, Maica lui Hristos Domnul; luminează-ne haina sufletului nostru ca să ne mântuim.

Laudele

Stihirile pe 6, glasul al 8-lea: 3 ale Înaintemergătorului și 3 ale ierarhului

Podobie: O, prea slăvită minune! Izvorul vieţii în mormânt se pune, şi scară către Cer mormântul se face; veseleşte-te Ghetsimanì, a Născătoarei de Dumnezeu sfântă casă. Să strigăm credincioşii, pe Gavriil având începător cetelor: cea plină de dar bucură-te, cu tine este Domnul, Cel ce dă lumii prin tine mare milă.

Ierarhe al lui Hristos, Varlaam, pe umeri crucea ostenelilor luând, de bunăvoie ai urmat Domnului. Credința cea dreaptă ai mărturisit, poporul bine l-ai povățuit, Evanghelia ai tălmăcit și pe eretici aspru i-ai mustrat cu învățătura ta. Pentru aceasta te cinstim și te fericim.

Ierarhe, cu adevărat prea lăudat, păstorule cel înțelept și al nostru luminător, nu înceta a te ruga pentru poporul din care ai răsărit, ca să păzească sfintele predanii și credința curată, cum tu le-ai păzit. Din moaștele tale izvorăsc tămăduiri și se bucură cei binecredincioși de prăznuirea ta! Cu rugăciunile tale, Sfinte, ajută-ne să ne mântuim.

O, prea slăvită minune! Păstorul cel bun al Moldovei, Varlaam, se prăznuiește astăzi cu negrăită bucurie. Că de tânăr a ales nevoința ca să dobândească viața curată asemenea îngerilor. Învățăturile lui și râvna sa au luminat marginile și au biruit rătăcirile eresurilor! Cu ale cărui rugăciuni, Hristoase, mântuiește sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *glasul al 8-lea*

Bucură-te, Sfințite ierarhe Varlaam, cel ce la Sinodul de la Iași te-ai arătat credinței apărător și Mărturisirii ortodoxe ostenitor; bucură-te, învățătorule prea înțelept, cel ce ne-ai lăsat ca tezaur sfânt tâlcuirile Evangheliei în limba poporului tău, pe care l-ai iubit. O, împreună vorbitorule cu îngerii, roagă-te pentru noi lui Hristos ca să ne mântuim.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Stăpână, primește rugăciunile nevrednicilor robilor tăi și ne mântuiește de toată nevoia și necazul.

Doxologia mare; După Sfinte Dumnezeule…, troparul Înaintemergătorului, Slavă…, al ierarhului, Și acum…, al Născătoarei. Ecteniile și apolisul

La Sfânta Liturghie

Fericirile, din Canonul Înaintemergătorului de la Cântarea a 3-a pe 4 și din al ierarhului, Cântarea a 6-a, pe 4.
Prochimen, glasul 1: Gura mea va grăi înțelepciune și cugetul inimii mele pricepere.

Stih: Auziți acestea toate neamurile, ascultați toți cei ce locuiți în lume.

Apostolul din **Epistola către Evrei** (VII, 26 - VIII, 2):

Fraților,
26. Un astfel de Arhiereu se cuvenea să avem: sfânt, fără de răutate, fără de pată, osebit de cei păcătoşi, şi fiind mai presus decât cerurile.
27. El nu are nevoie să aducă zilnic jertfe, ca arhiereii: întâi pentru păcatele lor, apoi pentru ale poporului, căci El a făcut aceasta o dată pentru totdeauna, aducându-Se jertfă pe Sine însuşi.
28. Căci Legea pune ca arhierei oameni care au slăbiciune, pe când cuvântul jură-mântului, venit în urma Legii, pune pe Fiul, desăvârşit în veacul veacului.
1. Lucru de căpetenie din cele spuse este că avem astfel de Arhiereu care a şezut de-a dreapta tronului slavei în ceruri,
2. Slujitor Altarului şi Cortului celui adevărat, pe care l-a înfipt Dumnezeu şi nu omul.

Aliluia, glasul 1: Gura dreptului grăiește înțelepciune…

Stih: Domnul din cer a privit peste fiii oamenilor.

Evanghelia de la Ioan (X, 9-16): Zis-a Domnul: Eu sunt ușa… (Evanghelia a doua la Liturghia din Duminica a doua din Postul mare)

Ioan (X, 9-16)

Zis-a Domnul:

9. Eu sunt uşa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui; şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla.
10. Furul nu vine decât ca să fure şi să junghie şi să piardă. Eu am venit ca viaţă să aibă şi din belşug să aibă.
11. Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun îşi pune sufletul pentru oile sale.
12. Iar cel plătit şi cel care nu este păstor, şi ale cărui oi nu sunt ale lui, vede lupul venind şi lasă oile şi fuge; şi lupul le răpeşte şi le risipeşte.
13. Dar cel plătit fuge, pentru că este plătit şi nu are grijă de oi.
14. Eu sunt păstorul cel bun şi cunosc pe ale Mele şi ale Mele Mă cunosc pe Mine.
15. Precum Mă cunoaşte Tatăl şi Eu cunosc pe Tatăl. Şi sufletul Îmi pun pentru oi.
16. Am şi alte oi, care nu sunt din staulul acesta. Şi pe acelea trebuie să le aduc, şi vor auzi glasul Meu şi va fi o turmă şi un păstor.
Chinonicul: Întru pomenire veșnică va fi dreptul și de nimic rău nu se va teme.

Sursa:
http://www.sfintiromani.ro/ro/pagina/435/august_varlaam_slujba.html

(Audio) Utrenia Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei:
Înregistrare realizată la Catedrala mitropolitană din Iași.
https://doxologia.ro/taine-ierurgii-slujbele-bisericii/audio-utrenia-sfantului-ierarh-varlaam-mitropolitul-moldovei

(Audio) Vecernia Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei:
Înregistrare realizată la Catedrala mitropolitană din Iași.
https://doxologia.ro/rugaciuni/audio-vecernia-sfantului-ierarh-varlaam-mitropolitul-moldovei

Acatistul Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei

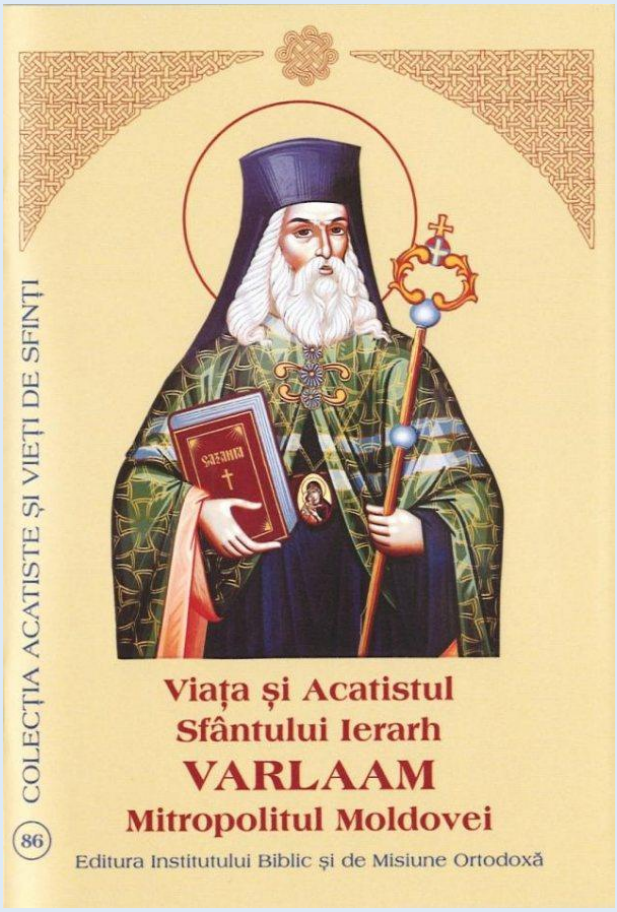

Acatistul Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei (30 august):

https://www.academia.edu/123674081/Acatistul_Sf%C3%A2ntului_ierarh_Varlaam_mitropolitul_Moldovei_30_august_

https://archive.org/details/ac_20240908

https://www.slideshare.net/slideshow/acatistul-sfantului-ierarh-varlaam-mitropolitul-moldovei-30-august/271649733

****

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne

izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul

Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

***

Euharistia - Acatistul Sfantului ierarh Varlaam mitropolitul Moldovei:
https://www.youtube.com/watch?v=MaZKzlVFkTA

Acatistul Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - 30 august - slujitor Dani:
https://www.youtube.com/watch?v=2gDC8ZytzP4

&&&

După obişnuitul început, se zic condacele şi icoasele:

Condacul 1

Vrednicului păstor al Bisericii Moldovei şi râvnitorului ierarh Varlaam laudă de mulţumire îi aducem noi, nevrednicii, că acesta a strălucit cu înţelepciunea şi cu virtuţile între ierarhii Bisericii strămoşeşti, pentru care Hristos i-a dat cununa cea neveştejită a slavei Sale în ceruri, de unde se şi roagă pentru cei ce-i cântă: ***Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!***

Icos 1

În tinereţe, Dumnezeu te-a hărăzit să fii vas ales ai harului Său, căci bine credincioşii tăi părinţi, de bun neam, ţi-au sădit în suflet iubirea de Hristos şi de învăţăturile Lui, încât ai ales să mergi pe calea virtuţilor şi a cunoaşterii de Dumnezeu, pentru care îţi aducem aceste laude:

Bucură-te, cel ce ai fost zămislit ca rod al rugăciunii;
Bucură-te, floare rară odrăslită în ţinuturile Neamţului;
Bucură-te, că la botez ai primit numele marelui Vasile;
Bucură-te, mângâiere pentru bunii tăi părinţi;
Bucură-te, că din pruncie sufletul tău a fost locaş al Duhului Sfânt;
Bucură-te, că ai ascultat pe îngerul păzitor, care ţi-a călăuzit paşii copilăriei;
Bucură-te, că dragostea de Dumnezeu a împodobit chipul tău;
Bucură-te, minte trează şi înţelepţită de Duhul Sfânt;
Bucură-te, suflet luminat de Soarele Hristos;
Bucură-te, că far călăuzitor ţi-a fost dreapta credinţă;
Bucură-te, cel ce te-ai hrănit din dulceaţa Sfintelor Scripturi;
Bucură-te, cel ce nu ţi-ai lipit inima de deşertăciunile lumii;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 2-lea

Credinţa cea dreaptă având, ai făcut-o lucrătoare prin iubire în sufletul tău şi, luminat fiind de harul Duhului Sfânt, ai trăit pe pământ, încă din fragedă pruncie, asemenea îngerilor, cântând neîncetat lui Dumnezeu, cel în Treime lăudat: ***Aliluia!***

Icosul al 2-lea

Ascultând cuvântul lui Hristos, care cel ce voieşte să vină după Mine să se lepede de sine şi să-Mi urmeze, prin voia lui Dumnezeu, ai părăsit casa părintească şi, asemenea proorocului Ilie oarecând la pârâul Cherit, te-ai adăpostit la Schitul Zosim pe Valea Secului, pentru a te dărui vieţii sihăstreşti, plăcută lui Dumnezeu. Minunându-ne de buna ta alegere, îţi cântăm unele ca acestea:

Bucură-te, doritor de viaţă isihastă;
Bucură-te, că ai dorit primirea îngerescului chip;

Bucură-te, următor şi împlinitor al poruncilor lui Hristos;
Bucură-te, vas ales în care s-a turnat apa Duhului Sfânt;
Bucură-te, candelă aprinsă în obştea Schitului Zosim;
Bucură-te, piatră zidită pe piatra Hristos;
Bucură-te, tânăr iubitor de nevoinţă;
Bucură-te, suflet luminat de razele iubirii dumnezeieşti;
Bucură-te, pustnic vrednic şi înger într-aripat;
Bucură-te, viaţă plăcută lui Dumnezeu şi oamenilor;
Bucură-te, minte plină de înţelepciune dumnezeiască;
Bucură-te, că ţi-ai împodobit viaţa cu sfintele osteneli;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 3-lea

Înzestrat de Dumnezeu cu minte veghetoare şi înţeleaptă, fericite părinte, te-ai arătat sârguitor împletind ostenelile călugăreşti cu deprinderea limbilor în care s-au scris învăţăturile şi dogmele Sfinţilor părinţi. Drept aceea, ai tâlcuit, în limba poporului tău, din înţelepciunea Sfântului Ioan Scărarul, cântând lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul ai 3-lea

Zis-a Domnul: Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca şi ei, văzând faptele voastre cele bune, să-L slăvească pe Dumnezeu, care este în ceruri. Tu, Sfinte Varlaam, aprinzându-te din lumina lui Hristos, te-ai făcut lumină pentru cei din vremea ta, încât numele tău a fost cunoscut în toate ţinuturile Moldovei şi toţi se minunau de înţelepciunea dată ţie de Dumnezeu, pentru care noi te lăudăm, zicând:
Bucură-te, lumină aprinsă din lumina lui Hristos;
Bucură-te, întruchipare a virtuţilor creştineşti;
Bucură-te, râu de apă vie spre Viaţa cea veşnică;
Bucură-te, fântână din care se adapă cei însetaţi de învăţături;
Bucură-te, hrană duhovnicească pentru cei flămânzi de dreptate;
Bucură-te, tâlcuitor al învăţăturilor Sfinţilor părinţi;
Bucură-te, dătător de linişte sufletească;
Bucură-te, aducător de pace din pacea lui Hristos;
Bucură-te, pilda monahilor şi credincioşilor evlavioşi;
Bucură-te, îndreptător credinţei şi chip blândeţilor;
Bucură-te, învăţător al înfrânării şi ajutător al neputincioşilor;
Bucură-te, cel ce aduci nădejde şi căldură sufletească;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 4-lea

Ajungând sfetnic de încredere al voievozilor timpului tău, aceştia ţi-au încredinţat soliri în alte ţări, pe care le-ai împlinit cum se cuvine, fără ca grijile lumii să-ţi răpească din minte smerita cugetare, şi rugăciunea curată şi gândul la Dumnezeu, căruia îi cântai neîncetat: ***Aliluia!***

Icosul al 4-lea

Dumnezeu cel negrăit şi necuprins cu gândul, nevăzut, neajuns, pururea fiind şi acelaşi fiind, de la care vine toată darea cea bună şi tot adevărul, te-a ales pe tine să fii păstor al Bisericii Moldovei. Drept aceea, domnitorul ţării şi sfetnicii săi, următori făcându-se sfatului Celui Atotputernic, te-au rânduit păstor al turmei celei cuvântătoare, iubitoare de Hristos, încredinţându-ţi toiagul vlădicesc de la Iaşi. Minunându-ne de darul pe care ţi l-a dat de la Dumnezeu, îţi cântăm aşa:

Bucură-te, vrednicule păstor al Bisericii Moldovei;
Bucură-te, arhierească slujire prin care ţi-ai împodobit haina sufletului;
Bucură-te, dreptar al slujirii arhiereşti;
Bucură-te, ales al lui Dumnezeu cel în Treime lăudat;
Bucură-te, învăţător, păstor şi sfinţitor al credincioşilor;
Bucură-te, propovăduitor al Evangheliei lui Hristos;
Bucură-te, slujitor al Adevărului şi om al dreptăţii;
Bucură-te, potir în care s-a turnat harul Duhului Sfânt;
Bucură-te, glasul Cuvântului auzit în Biserica Moldovei;
Bucură-te, rob al lui Hristos şi prieten al sfinţilor;
Bucură-te, prea înţelept semănător al cuvintelor mântuitoare;
Bucură-te, uns al lui Hristos şi urmaş al apostolilor;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 5-!ea

Încredinţându-ţi-se tronul vrednicilor mitropoliţi ai Moldovei ierarhe Varlaam, plin de putere dumnezeiască ai rânduit cu bună chibzuinţă toată lucrarea Bisericii şi nu te-ai despărţit de ostenelile călugăreşti, ci cu multă dragoste ai împletit munca şi rugăciunea ca să dobândeşti harul lui Dumnezeu, cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 5-lea

Putere de la Dumnezeu ai primit, bunule păstor, nu numai pentru a chivernisi viaţa Bisericii Moldovei, ci şi pentru a mărturisi credinţa cea dreaptă a Mântuitorului Hristos; căci te-ai arătat limbă grăitoare a înaltei teologii, propovăduind lumii dreapta cinstire de Dumnezeu, apărând-o de învăţăturile ereticeşti. Pentru aceasta te cinstim şi te lăudăm, zicând:

Bucură-te, rază a teologiei care a luminat sufletul;

Bucură-te, risipitor al întunericului eresurilor;
Bucură-te, cuget împărtăşit cu înţelepciune dumnezeiască;
Bucură-te, oglindă fără pată a lucrării lui Dumnezeu;
Bucură-te, râu al lui Dumnezeu prin care curge harul;
Bucură-te, cel ce înmiresmezi Ortodoxia cu dumnezeieştile cuvinte;
Bucură-te, apărătorule fierbinte al dreptei credinţe;
Bucură-te, alăută a Duhului Sfânt;
Bucură-te, grai cu răsunet plăcut al tâlcuirilor Sfintei Scripturi;
Bucură-te, ierarh înţelept şi păstor milostiv;
Bucură-te, cel ce ai îndepărtat învăţăturile cele greşite;
Bucură-te, cel ce ai vestit minunile lui Dumnezeu;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 6-lea

Lucrarea învăţătorească din Biserica lui Hristos ai împlinit-o cu multă râvnă, Sfinte ierarhe Varlaam, încât glasul tău înţelepţit de Dumnezeu s-a auzit în toată Ortodoxia, iar păstoriţii tăi s-au împărtăşit din înţelepciunea ta mulţumind lui Dumnezeu şi cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 6-lea

Luminat fiind de Dumnezeu, ai tâlcuit, cuvintele vieţii veşnice ale Evangheliei lui Hristos. Cazania ta, prea luminate ierarhe, a devenit izvor de învăţătură spre cunoaşterea lui Dumnezeu pentru întreg poporul din toate provinciile româneşti. Drept aceea, socotindu-te apostol şi dascăl al neamului nostru, te lăudăm, zicând:
Bucură-te, ctitorul cărţii româneşti de învăţătură;
Bucură-te, tâlcuitor inspirat al Evangheliei;
Bucură-te, cunoscător al tainelor Sfintei Scripturi;
Bucură-te, luminător al poporului român;
Bucură-te, apărător al dreptei credinţe;
Bucură-te, vrednic urmaş al apostolilor;
Bucură-te, vas ales al Duhului Sfânt;
Bucură-te, trâmbiţă de aur a dumnezeieştilor glăsuiri;
Bucură-te, stânca neclintită în calea furtunilor;
Bucură-te, ritor înţelept al Cuvântului;
Bucură-te, ostenitor împreună cu Sfântul ierarh Petru Movilă;
Bucură-te, amvon al sfintei înţelepciuni;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 7-lea

Tulburată fiind Biserica dreptmăritoare de învăţături străine, la Sinodul de la Iaşi, ca oarecând la Sinoadele ecumenice, s-a lămurit dreapta credinţă. Tu, Sfinte ierarhe Varlaam, ai fost diriguitorul acestui sinod, dând slavă lui Dumnezeu şi cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 7-lea

Înţelepţiţi de Dumnezeu, ierarhii Sinodului de la Iaşi s-au arătat apărători ai dreptei credinţe şi luptători pentru unitatea Bisericii Ortodoxe, iar cu luminarea Sfântului Duh au cercetat Mărturisirea de credinţă a Sfântului mitropolit Petru Movilă, care a fost apoi îndreptar pentru toată Ortodoxia. Ca unul ce ai fost înţelept diriguitor al Sinodului, Sfinte ierarhe Varlaam, primeşte de la noi această cântare:
Bucură-te, laudă strălucită a ierarhilor;
Bucură-te, dumnezeiesc apărător al adevăratei credinţe;
Bucură-te, stâlp neclintit al Bisericii dreptmăritoare;
Bucură-te, diriguitor al Sinodului de la Iaşi;
Bucură-te, mărturisitor statornic al Sfintelor Taine;
Bucură-te, ochi veghetor al Bisericii;
Bucură-te, privighetoare a Ortodoxiei cea frumos glăsuitoare;
Bucură-te, vultur al teologiei celei înalte;
Bucură-te, dascăl iscusit al preoţimii;
Bucură-te, povăţuitor al monahilor;
Bucură-te, fulger care risipeşti norii întunecaţi ai eresurilor;
Bucură-te, păstor luminat al credincioşilor;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 8-lea

Împreună cu Vasile voievod te-ai îngrijit, sfinte ierarhe, ca să aduci în biserica Sfinţilor trei ierarhi din Iaşi, pe care tu însuţi ai sfinţit-o, moaştele Sfintei cuvioasei maicii noastre Parascheva, cea mult folositoare. Aşezându-le în prea frumoasa ctitorie, împreună cu tot poporul, cu multă evlavie, ai cântat lui Dumnezeu, cel minunat întru sfinţii Săi: ***Aliluia!***

Icosul al 8-lea

Slujitor al Preasfintei Treimi, cinstitor neîndoielnic al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi prieten al sfinţilor, nu ai pregetat, părinte, a înnoi locaşurile închinate lor, în care ai propovăduit, cu timp şi fără timp, cuvântul Mântuitorului Hristos. Pentru aceasta îţi cântăm:
Bucură-te, că ai fost pătruns de harul Sfintei Treimi;
Bucură-te, cel ce dai lumină oamenilor din lumina lui Hristos;
Bucură-te, cel ce împarţi daruri cereşti din darul Duhului Sfânt,

Bucură-te, prieten al ierarhilor, cuvioşilor şi mucenicilor;
Bucură-te, păstorule cel harnic al turmei lui Hristos;
Bucură-te, cel lăudat împreună cu Sfinţii ierarhi Petru Movilă al Kievului şi Dosoftei al Moldovei;
Bucură-te, cel împreună cinstit cu toţi Sfinţii români;
Bucură-te, sfetnicul de taină al lui Vasile voievod;
Bucură-te, bogăţie de sfântă înţelepciune;
Bucură-te, vedere pătrunzătoare a tainelor dumnezeieşti;
Bucură-te, albină căutătoare de nectar duhovnicesc;
Bucură-te, apărător şi sprijinitor al poporului obidit;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 9-lea

Credinţa cea dreaptă păzind, călătoria săvârşind, bogat în fapte bune, ierarhe Varlaam, după voia lui Dumnezeu, te-ai întors la Mănăstirea Secu, unde ţi-ai dat sufletul în mâinile Dreptului Judecător, şi primind cununa neveştejită a slavei Sale, ai mulţumit, cântându-I: ***Aliluia!***

Icosul al 9-lea

Mormântul tău din zidul bisericii Sfântului Ioan Botezătorul de la Mănăstirea Secu izvorăşte lumină şi vindecări. Pentru aceea, de veacuri, monahii iscusiţi şi râvnitori ţin aprinsă candela rugăciunilor în biserica odihnei tale. Acelora şi nouă cere de la Dumnezeu ajutor şi ocrotire, ca să îţi cântăm:
Bucură-te, ocrotitorul şi ajutătorul vieţuitorilor Mănăstirii Secu;
Bucură-te, cel ce uneşti cele de jos cu cele de sus;
Bucură-te, cel numărat în soborul Sfinţilor nemţeni;
Bucură-te, slugă bună şi credincioasă primită în bucuria Stăpânului Hristos;
Bucură-te, cel care neîncetat ai purtat grijă de păstoriţii tăi;
Bucură-te, cel ce petreci în lumina negrăită a slavei lui Dumnezeu;
Bucură-te, cel ce trimiţi binecuvântare pe pământ;
Bucură-te, cel ce ţi-ai săvârşit viaţa slujind lui Hristos;
Bucură-te, cel ce ai fost îmbrăcat cu haină de lumină;
Bucură-te, că împreună cu Maica Domnului şi cu toţi sfinţii te odihneşti în cămara lui Hristos;
Bucură-te, ierarhe iubitor de ţară şi de neam;
Bucură-te, că toţi credincioşii te cinstesc după cuviinţă;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 10-lea

Pe Hristos pe care L-ai mărturisit ca Domn şi Dumnezeu şi Mântuitor al lumii, îl vezi acum faţă către faţă în Împărăţia cerurilor şi te bucuri de slava cea negrăită a luminii celei întreit strălucitoare, pregătită din veci celor care au iubit, pe pământ, bunăcuviinţa Casei Sale. Îndulcindu-te, sfinte, de darurile cereşti, împreună cu îngerii cânţi: ***Aliluia!***

Icosul al 10-lea

Lăudăm nevoinţele tale, prea înţelepte Varlaam, cinstim sfintele tale moaşte, urmăm sfaturile şi învăţăturile tale lăsate nouă moştenire, cântăm cu bucurie încununarea ta în ceruri şi, cu osârdie, te rugăm, Sfinte părinte, să ne ajuţi în vremea necazurilor şi a ispitelor ce ne vin de la trup, de la lume şi de la diavol, ca să putem cânta:

Bucură-te, rugătorule pentru mântuirea sufletelor noastre;
Bucură-te, vindecătorule de boli al celor care se roagă cu credinţă;
Bucură-te, ocrotitor al monahilor şi al sihaştrilor;
Bucură-te, sprijinitor al săracilor şi al văduvelor;
Bucură-te, înţelept povăţuitor al tinerilor;
Bucură-te, ajutător al orfanilor şi străinilor;
Bucură-te, dezlegător al blestemelor şi jurămintelor;
Bucură-te, risipitor al întunericului minciunii;
Bucură-te, aducător de belşug duhovnicesc;
Bucură-te, liman al celor pierduţi în vâltoarea ispitelor;
Bucură-te, mângâiere a celor întristaţi şi deznădăjduiţi;
Bucură-te, purtătorule de Dumnezeu;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 11-lea

Cum vom putea să te lăudăm, după cuviinţă, pentru virtuţile tale, sfinte părinte, noi care nu ne-am sârguit îndeajuns să ne apropiem de dragostea lui Hristos, aşa cum tu ai făcut? De aceea, te rugăm să ceri de la Dumnezeu îndurare, milă şi har pentru noi, ca să putem cânta împreună cu tine: ***Aliluia!***

Icosul al 11-lea

Te rugăm, sfinte ierarhe, să ne ajuţi a păstra neatinsă de rătăciri credinţa strămoşească şi toate predaniile ei, te rugăm, părinte, să trimiţi de la Dumnezeu păstorilor noştri înţelepciune şi multă stăruinţă în lucrarea încredinţată lor de Hristos, cere, prea luminate, de la Dumnezeu să apere ţara noastră de primejdii şi necazuri, iar nouă să ne dăruiască evlavie pentru a-ţi cânta:
Bucură-te, podoaba nepreţuită a Bisericii strămoşeşti;
Bucură-te, mărturisitor al lui Hristos;

Bucură-te, laudă a monahilor nemţeni şi bucurie a credincioşilor;
Bucură-te, rugător pentru mântuirea sufletelor noastre;
Bucură-te, floare răsădită în grădina Maicii Domnului;
Bucură-te, săvârşitor al faptelor bune;
Bucură-te, făclie care luminezi calea spre Hristos;
Bucură-te, chip plin de har dumnezeiesc;
Bucură-te, suflet scăldat în Lumina cerească;
Bucură-te, sfânt între ierarhii Moldovei;
Bucură-te, întărire a credincioşilor şi mângâiere a celor păcătoşi;
Bucură-te, cel ce eşti în ceruri rugător către Domnul;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 12-lea

"Minunat este Dumnezeu între sfinţii Săi", dar cu adevărat minunat eşti şi tu, Sfinte ierarhe Varlaam, între sfinţii neamului nostru românesc, binecuvântat de Dumnezeu pentru rugăciunile sfinţilor lui, ştim, sfinte părinte, că moaştele tale ocrotesc glia ţării noastre, iar învăţătura ta sporeşte credinţa fiilor neamului care, luând pildă de la tine, cântă lui Dumnezeu, celui ce te-a prea mărit: ***Aliluia!***

Icosul al 12-lea

Soborul ierarhilor, cetele preoţilor şi ale monahilor şi obştea bine credincioşilor nu vor înceta a vesti faptele tale, săvârşite pentru poporul din care ai răsărit şi pentru Biserica lui Hristos pe care ai slujit-o cu dragoste. Nădăjduim, ierarhe sfinte, că nu vei înceta să fii rugător fierbinte la Bunul Dumnezeu ca să ocrotească de toată primejdia pe cei care săvârşesc cu dragoste sfântă pomenirea ta şi-ţi cântă:
Bucură-te, arhipăstor iubit de toată suflarea românească;
Bucură-te, străjer care veghezi la hotarele ţării noastre;
Bucură-te, împreună vorbitorule cu îngerii şi în ceruri;
Bucură-te, fierbinte ajutător celor ce poartă numele tău;
Bucură-te, povăţuitor al voievozilor şi al conducătorilor evlavioşi;
Bucură-te, propovăduitor binecuvântat de Dumnezeu;
Bucură-te, cel cinstit de întreg neamul românesc;
Bucură-te, cel ce ai adunat nectar din florile Sfintei Scripturi;
Bucură-te, cel ce te hrăneşti din bunătăţile Raiului;
Bucură-te, cel ce străluceşti în ceata ierarhilor;
Bucură-te, prieten şi casnic al lui Dumnezeu;
Bucură-te, cel ce ne ajuţi în zilele sfârşitului nostru;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 13-lea (de trei ori)

O, întru tot lăudate, ierarhe al lui Hristos, Varlaam, sfânt mitropolit al Ortodoxiei româneşti, trimis ai fost de Dumnezeu la vreme de strâmtorare să fii mărturisitor şi apărător al credinţei strămoşeşti, nouă, celor ce săvârşim cu dragoste sfântă pomenirea ta, roagă-te lui Dumnezeu să ne dăruiască izbăvire din nevoi şi din necazuri, iar la vremea sfârşitului, să ne primească la limanul mântuirii şi, împreună cu tine, să cântăm lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Apoi se zic iarăşi:

Icos 1

În tinereţe, Dumnezeu te-a hărăzit să fii vas ales ai harului Său, căci bine credincioşii tăi părinţi, de bun neam, ţi-au sădit în suflet iubirea de Hristos şi de învăţăturile Lui, încât ai ales să mergi pe calea virtuţilor şi a cunoaşterii de Dumnezeu, pentru care îţi aducem aceste laude:
Bucură-te, cel ce ai fost zămislit ca rod al rugăciunii;
Bucură-te, floare rară odrăslită în ţinuturile Neamţului;
Bucură-te, că la botez ai primit numele marelui Vasile;
Bucură-te, mângâiere pentru bunii tăi părinţi;
Bucură-te, că din pruncie sufletul tău a fost locaş al Duhului Sfânt;
Bucură-te, că ai ascultat pe îngerul păzitor, care ţi-a călăuzit paşii copilăriei;
Bucură-te, că dragostea de Dumnezeu a împodobit chipul tău;
Bucură-te, minte trează şi înţelepţită de Duhul Sfânt;
Bucură-te, suflet luminat de Soarele Hristos;
Bucură-te, că far călăuzitor ţi-a fost dreapta credinţă;
Bucură-te, cel ce te-ai hrănit din dulceaţa Sfintelor Scripturi;
Bucură-te, cel ce nu ţi-ai lipit inima de deşertăciunile lumii;
Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!

Condacul 1

Vrednicului păstor al Bisericii Moldovei şi râvnitorului ierarh Varlaam laudă de mulţumire îi aducem noi, nevrednicii, că acesta a strălucit cu înţelepciunea şi cu virtuţile între ierarhii Bisericii strămoşeşti, pentru care Hristos i-a dat cununa cea neveştejită a slavei Sale în ceruri, de unde se şi roagă pentru cei ce-i cântă: ***Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!***

Şi se citeşte această:

Rugăciune

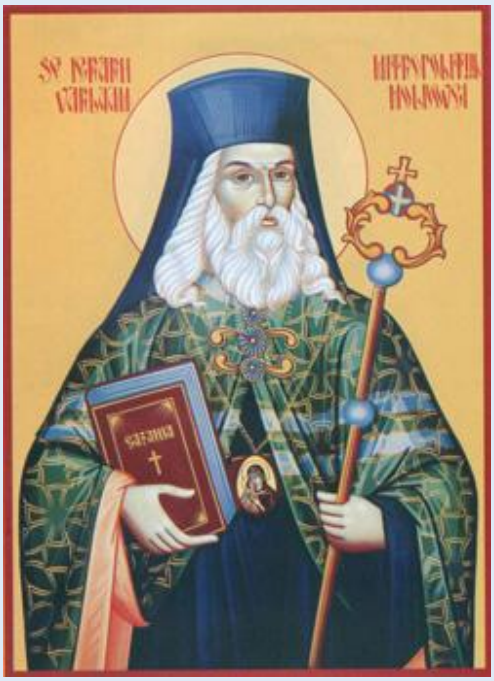

Sfinte ierarhe Varlaam, înţelept arhipăstor şi învăţător al nostru, primeşte rugăciunea noastră cea smerită, grăbeşte şi ne ajută, celor ce ne închinăm sfintei icoanei tale cu credinţă şi cu dragoste. Întăreşte-ne în dreapta credinţă, stinge răzvrătirile eresurilor şi depărtează de la noi certurile şi dezbinările, ura şi defăimarea. Ocroteşte ţara în care se pomeneşte numele tău, păzeşte mănăstirile, oraşele şi satele şi pe fiii neamului nostru românesc, de foamete, de cutremur, de potop, de secetă, de bolile cele aducătoare de moarte, de necazuri şi de toată reaua întâmplare. Roagă pe Hristos Domnul să dăruiască tuturor pace şi bucurie sfântă, bunăstare poporului, ploaie aducătoare de roade, binecuvântare în familii, iubire unul faţă de altul, încredere şi dragoste între fraţi, răbdare, spor duhovnicesc credincioşilor, ascultare şi smerită cugetare călugărilor, dreaptă chibzuinţă preoţilor, înţelepciune şi râvnă ierarhilor, ca să păstorească cu sfinţenie poporul credincios, urmând pilda ta. Ajută-ne, sfinte, în vremea sfârşitului nostru să aflăm milă şi har la Dumnezeu, iar la dreapta judecată, să ne ierte şi să ne aşeze în ceata celor mântuiţi că să ne bucurăm împreună cu îngerii, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită în vecii vecilor. Amin.

Imnografie

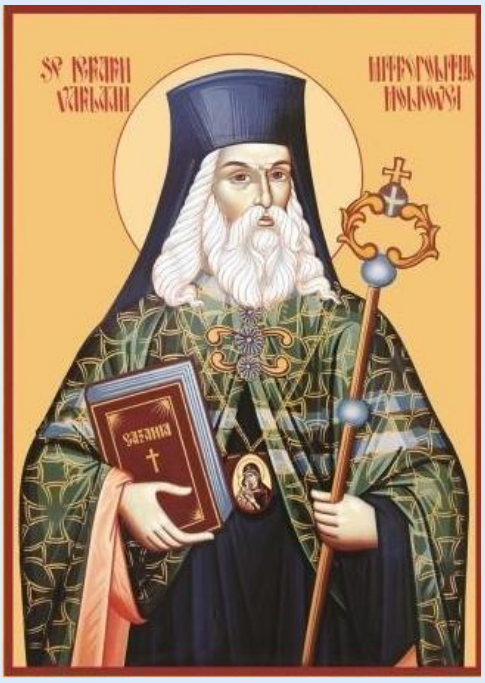

Condacul Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei: Cu dumnezeieștile învățături strălucind, părinte sfinte, ai păstorit Biserica neamului tău și ai tâlcuit Evanghelia lui Hristos. Pentru aceasta, te-ai arătat, Sfinte ierarhe Varlaam, ca un mare apărător al dreptei credințe.

Troparul Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei: Vrednic slujitor al lui Hristos și înțelept apărător al dreptei credințe, mare cinstitor al Sfintei cuvioase Parascheva și credincios luminător al neamului românesc, Sfinte ierarhe Varlaam, roagă pe Hristos Dumnezeu să ocrotească și să mântuiască sufletele noastre.

Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - Viaţa şi nevoinţele

Sfântul mitropolit Varlaam a păstorit Mitropolia Moldovei între anii 1632-1653, în timpul domnitorilor Alexandru Iliaş, Miron Barnovschi, Moise Movilă şi Vasile Lupu. Provenind dintr-o familie de răzeşi, care se numea Moţoc, din Borceşti, sat dispărut situat lângă Târgu-Neamţ, mitropolitul Varlaam s-a născut în jurul anului 1590. Numele său de botez a fost Vasile.

Din tinereţe şi-a îndreptat paşii spre Schitul Zosim de pe valea pârâului Secu, unde a învăţat carte şi limbile slavonă şi greacă. Pe aceeaşi vatră, vornicul Nestor Ureche şi soţia sa Mitrofana au ctitorit în 1602 Mănăstirea Secu în care a început să funcţioneze şi o şcoală.

Tânărul Vasile Moţoc a intrat în obştea noii mănăstiri, unde a fost călugărit cu numele de Varlaam. Fiind bun povăţuitor, a fost numit egumen al mănăstirii.

Cu multă osârdie, cuviosul Varlaam s-a adâncit în tainele cărţilor, traducând Scara (Leastviţa) Sfântului Ioan Scărarul (1618). Apoi, pentru strădaniile şi virtuţile sale el a fost cinstit cu rangul de arhimandrit.

Ajungând sfetnic de încredere al domnitorului Miron Barnovschi, în anul 1628, arhimandritul Varlaam este trimis la Kiev şi Moscova în vederea cumpărării de icoane pentru mănăstirile Dragomirna şi Bârnova şi pentru biserica ctitorită de

domnitor în Iaşi. Săvârşind aceasta, Varlaam s-a întors în ţară, dar primind vestea morţii mitropolitului Anastasie Crimca (1629) şi pe cea a înlăturării domnului Miron Barnovschi, s-a retras la Mănăstirea Secu.

În anul 1632, în timpul domniei voievodului Alexandru Iliaş, prin lucrarea lui Dumnezeu, arhimandritul Varlaam a fost chemat să păstorească Mitropolia Moldovei în locul mitropolitului Atanasie (1629-1632), care s-a mutat la cele veşnice şi a fost înmormântat la Mănăstirea Bistriţa, Neamţ.

Noul mitropolit unea învăţătura cu rugăciunea şi cuvântul înţelept cu fapta cea bună. În timpul păstoririi învăţatului mitropolit Varlaam, Mitropolia Moldovei s-a bucurat de mult ajutor din partea binecredinciosului domnitor Vasile Lupu.

Sprijinit şi de Sfântul mitropolit Petru Movilă al Kievului, mitropolitul Varlaam a înfiinţat prima tipografie românească din Moldova, în anul 1640, pe care a instalat-o la Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi" din Iaşi.

Înţelept apărător al dreptei credinţe şi al unităţii Bisericii Ortodoxe în vremuri tulburi, mitropolitul Varlaam s-a ocupat îndeaproape de organizarea Sinodului de la Iaşi din anul 1642, care a îndreptat şi aprobat Mărturisirea de credinţă alcătuită de mitropolitul Petru Movilă al Kievului în 1638, pentru a da clerului şi credincioşilor ortodocşi o călăuză în lupta lor împotriva rătăcirilor de la Sfânta Tradiţie a Bisericii.

Vrednicul mitropolit Varlaam al Moldovei era preţuit atât în ţară, cât şi în afara ei. Astfel, pentru evlavia şi înţelepciunea sa, mitropolitul Varlaam s-a numărat, în anul 1639, între cei trei candidaţi propuşi pentru ocuparea scaunului de Patriarh ecumenic al Constantinopolului.

Ca un păstor bun şi harnic, mitropolitul a tipărit la Iaşi mai multe cărţi de slujbă şi de apărare a credinţei ortodoxe, şi anume:

- ⇒ *Cazania,*
- ⇒ *Cele şapte taine,*
- ⇒ *Răspunsul împotriva catehismului calvinesc,*
- ⇒ *Pravila,*
- ⇒ *Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu şi altele.*

Lucrarea sa intitulată Cazania sau Carte românească de învăţătură la Duminicile de peste an, la praznice împărăteşti şi la sfinţi mari (1643) a fost prima carte româ-

nească tipărită în Moldova, numărându-se până astăzi între cele mai de seamă scrieri din istoria vechii culturi româneşti. Ea s-a răspândit în toate provinciile româneşti, dar mai ales în Transilvania, unind în cuget şi credinţă pe românii locuind de o parte şi de alta a munţilor Carpaţi.

În timpul păstoririi mitropolitului Varlaam al Moldovei a fost zidită frumoasa biserică a Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi" din Iaşi, ctitoria cea mai de seamă a domnitorului Vasile Lupu. În această biserică, sfinţită în anul 1639, mitropolitul Varlaam slujea adeseori şi binevestea Evanghelia lui Hristos cu râvnă şi înţelepciune.

În anul 1641, în această biserică, evlaviosul mitropolit Varlaam a aşezat moaştele cuvioasei Parascheva, dăruite domnitorului Vasile Lupu de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, în semn de recunoştinţă pentru ajutorul oferit de el acesteia, în vremea patriarhului ecumenic Partenie.

Prin evlavia sa, mitropolitul Varlaam a sporit mult în rândurile credincioşilor cinstirea Sfintei cuvioase Parascheva.

Pentru a întări credinţa ortodoxă şi a-i lumina pe tineri, mitropolitul Varlaam l-a îndemnat pe domnitorul Vasile Lupu să întemeieze la Iaşi, în anul 1640, prima şcoală de grad înalt din Moldova, după modelul Academiei duhovniceşti de la Kiev, înfiinţată acolo de Sfântul ierarh Petru Movilă. Noul aşezământ de cultură din Moldova, în care se preda în limbile greacă, slavonă şi română, se afla în incinta Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi" din Iaşi, având la început şi profesori trimişi de mitropolitul Petru Movilă al Kievului, ca semn că nu şi-a uitat patria sa, Moldova.

După ce domnitorul Vasile Lupu a pierdut scaunul domnesc în anul 1653, mitropolitul Varlaam, dornic de linişte şi de rugăciune, s-a retras la mănăstirea sa de metanie, Secu, după cum mărturiseşte cronicarul Miron Costin. Vrednicul mitropolit a mai trăit patru ani, în smerenie, în rugăciune şi în vieţuire sfântă, strămutându-se la veşnicele locaşuri către sfârşitul anului 1657. Toate cele agonisite în timpul vieţii sale le-a dăruit Mănăstirii Secu.

Marele mitropolit Varlaam al Moldovei a fost înmormântat în zidul de miazăzi al bisericii Mănăstirii Secu.

Pentru râvna sa în apărarea dreptei credinţe, pentru vieţuirea sa sfântă şi pentru lumina duhovnicească pe care a dăruit-o poporului român dreptcredincios, la pro-

punerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înscris în rândul sfinţilor din calendar pe învăţatul mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi.

Sursa: Sfinţii ocrotitori ai Moldovei

Sfinţi români - Sfinţi români din sec. XVI-XVII - Mitropolitul Varlaam al Moldovei şi Sucevei († 1657)

a. Viaţa

Mitropolitul Varlaam Moţoc a fost unul din cei mai mari ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, din întreaga sa istorie. S-a născut în judeţul Vrancea, în anul 1580, dintr-o familie de ţărani răzeşi foarte iubitori de Hristos. Din botez se chema Vasile. Deci, fiind chemat să slujească Biserica lui Hristos şi primind o educaţie aleasă, din copilărie a intrat în obştea Mănăstirii Neamţ. Apoi, auzind de vestitul egumen Dosoftei de la Schitul lui Zosima şi de petrecerea sihaştrilor de pe valea pârâului Secu, tânărul Vasile Moţoc s-a stabilit aici prin anii 1590-1592. Timp de peste cincisprezece ani a fost întru toate ascultător dascălului său, egumenul Dosoftei, deprinzând de la el dragostea de Dumnezeu şi multă cunoştinţă de carte.

În anul 1606, egumenul Dosoftei se mută din viaţa aceasta, iar în anul 1608, ieromonahul Varlaam este ales egumen al Mănăstirii Secu.

În toamna anului 1632, arhimandritul Varlaam este ales, hirotonit şi aşezat mitropolit al Moldovei în locul înaintaşului său Atanasie, atunci răposat, păstorind Biserica lui Hristos timp de 21 de ani.

Apăsat de bătrâneţe, în anul 1653 se retrage la metanie, iar în 1657, la 19 decembrie, se mută din viaţa aceasta şi este înmormântat alături de biserică.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură ale mitropolitului Varlaam

1. Acest vas ales al lui Hristos a fost din pruncie umbrit de darul Duhului Sfânt şi înzestrat cu multă înţelepciune şi râvnă spre cele dumnezeieşti. Căci neavând părinţi bogaţi şi învăţaţi, s-a făcut părinte luminat al Moldovei, învăţând pe toţi frica de Dumnezeu şi dreapta credinţă ortodoxă.

2. În Schitul lui Zosima, tânărul Varlaam întrecea pe ceilalţi părinţi cu blândeţea, cu ascultarea şi cu sfinţenia vieţii lui, încât de toţi era iubit şi cinstit ca un adevărat călugăr şi părinte duhovnicesc. Se mai spunea despre dânsul că mereu cerceta pe marii sihaştri ce se nevoiau atunci pe valea Secului, anume: Moise, Prohor, Veniamin, Spiridon şi Chiriac, ca şi pe cei din munţii Sihlei şi Agapiei, învăţând de la fiecare dragostea de Dumnezeu, rugăciunea lui Iisus, buna credinţă şi săvârşirea a toată fapta bună.

3. Dogmele credinţei ortodoxe, învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi adâncul teologiei, ieromonahul Varlaam le-a deprins de la dascălul său, egumenul Dosoftei, şi de la episcopul de Roman, Mitrofan, cu metania din Secu. De la dânşii a învăţat încă limbile greacă şi slavonă şi a luat binecuvântare să traducă şi să scrie cărţi în limba noastră românească.

4. Ca egumen al Mănăstirii Secu, arhimandritul Varlaam a povăţuit cu multă înţelepciune duhovnicească această obşte timp de 24 de ani, reuşind să crească mulţi fii sufleteşti şi să formeze pe valea Secului o adevărată lavră monahală, vestită în toată Moldova, Mănăstirea Secu devenind o vatră isihastă de rugăciune, de gândire şi de trăire ortodoxă. Prin anii 1625-1630, Mănăstirea Secu se număra alături de marile mănăstiri: Neamţ, Slatina, Putna, Bistriţa, Agapia, Probota, Moldoviţa şi Dragomirna.

5. În obştea sa, egumenul Varlaam respecta întru totul aşezământul ctitorului fondator, Nestor Ureche, care era foarte apropiat de tipicul Muntelui Athos. După slujbele bisericeşti, monahii se îndeletniceau cu ascultarea în obşte şi cu lucrul mâinilor la chilii. Iar citirea Sfinţilor Părinţi şi rugăciunea lui Iisus erau obligatorii pentru toţi fiii săi duhovniceşti.

6. Una din îndeletnicirile marelui stareţ era şi traducerea operelor Sfinţilor Părinţi din limbile greacă şi slavonă în grai românesc, ca să fie pe înţelesul tuturor. Astfel, arhimandritul Varlaam traduce din slavonă, împreună cu câţiva ucenici, „Scara" Sfântului Ioan Scărarul, precum şi alte scrieri, ce se citeau zilnic la biserică, la trapeză şi la chilii. Prin aceasta, egumenul Varlaam făcea în Moldova primii paşi de înlocuire a limbilor străine, greaca şi slavona, cu limba vorbită a poporului. Leastviţa (Scara) Sfântului Ioan Scărarul este printre primele opere patristice

filocalice traduse în limba română şi dovedeşte preocuparea duhovnicească a monahilor noştri pentru cunoaşterea şi imitarea Sfinţilor Părinţi.

7. Acest smerit egumen ducea o viaţă duhovnicească atât de aleasă, încât în puţini ani se făcuse cunoscut peste tot, prin mănăstiri, prin sate şi târguri, la dregători, la episcopi şi chiar la însuşi domnul ţării, Miron Barnovschi (1626-1629), care îl avea de duhovnic. Zilnic alergau la el ţărani, sihaştri, egumeni şi boieri pentru sfat şi spovedanie, căci era povăţuitor iscusit şi căutat de toţi. De asemenea, veneau la chilia lui săraci şi văduve de prin sate pentru milostenie, iar el îi ospăta la trapeză cu multă dragoste, îi mângâia părinteşte şi îi libera cu pace.

8. Aceeaşi grijă părintească avea egumenul Varlaam şi de numeroşii sihaştri ce se nevoiau în Munţii Neamţului şi mai ales pe valea Secului, la Sihla şi la Sihăstria. Căci prin aceste locuri străluceau pustnici mari şi foarte sporiţi în bunătăţi, cum erau cuvioşii Rafail şi Partenie de la Agapia, Pahomie, Serghie şi Ioan, Visarion şi Ştefan, pustnici din Poiana Trapezei şi mai ales vestitul duhovnic Atanasie de pe „Valea Sihaştrilor". Pe toţi aceştia îi cerceta egumenul Varlaam, le ducea cele de nevoie şi cerea de la ei binecuvântare şi cuvânt de folos.

9. Vestea înţelepciunii sale atrăgea la Mănăstirea Secu numeroşi ucenici. Unii dintre ei au ajuns mai târziu călugări iscusiţi, buni slujitori ai Bisericii lui Hristos, duhovnici căutaţi de multă lume, traducători de cărţi în grai românesc, egumeni şi începători de obşte şi chiar episcopi în eparhiile Moldovei. Dintre aceştia pot fi amintiţi: mitropolitul Ghedeon, mai întâi episcop la Huşi, între anii 1645-1653, apoi mitropolit al Moldovei, între anii 1653-1659 şi 1664-1671, şi mitropolitul Sava, fost episcop la Huşi, Rădăuţi şi Roman, între anii 1653-1660, apoi mitropolit, între anii 1660-1664. Iar dintre egumeni, ucenici ai stareţului Varlaam, se pot aminti ieromonahii Efrem, Ghedeon, Teodorit, Paisie, Gheorghe, Ghenadie şi alţii.

10. Pentru sfinţenia vieţii sale şi pentru înţelepciunea cu care era înzestrat de Dumnezeu, arhimandritul Varlaam, egumenul Mănăstirii Secu, a fost ales de tot poporul mitropolit şi păstor duhovnicesc al Moldovei, în toamna anului 1632. La 23 septembrie acelaşi an a fost hirotonit arhiereu şi aşezat la cârma Bisericii în prezenţa a mii de credincioşi, călugări, egumeni şi dregători de la Iaşi, în frunte cu domnul şi toţi arhiereii. Şi a fost mare bucuria atunci peste toată Ţara Moldovei, căci toţi se foloseau de blândeţea, de smerenia şi de cuvintele lui cele pline de înţelepciune.

11. Cea dintâi grijă a marelui ierarh a fost să-şi hrănească poporul cu cărţi de slujbă şi de învăţătură creştinească în limba românească. De aceea a întemeiat la

Mănăstirea Sfinţii trei ierarhi din Iaşi prima tipografie din Moldova. Aici a tipărit mitropolitul Varlaam, în româneşte, trei cărţi din cele mai importante pentru acele timpuri, scrise de el în cinstea Preasfintei Treimi, şi anume:

12. Explicarea Evangheliilor la Duminici, la praznice împărăteşti şi la sfinţii mari de pe tot anul, tipărită în anul 1643 cu numele de „Carte românească de învăţătură". În popor a fost numită cel mai obişnuit „Cazania lui Varlaam", cu 75 de predici în 500 de file;

13. Şapte Taine ale Bisericii, tipărită la Iaşi în anul 1644, cu 339 file;

14. Răspunsul la Catehismul calvinesc, tipărită tot la Iaşi, în anul 1647. Prin aceste trei cărţi, mitropolitul Varlaam s-a dovedit a fi, pentru toţi credincioşii români, un bun cunoscător şi exeget al Sfintei Scripturi, un adevărat dascăl de morală şi profund catehet şi un mare ierarh apărător al Ortodoxiei româneşti, renumit până în zilele noastre.

15. Văzând păstorul cel bun al lui Hristos că turma sa nu înţelege slujbele Bisericii făcute în limbi străine, s-a nevoit să tălmăcească toate evangheliile de peste an, pe înţelesul credincioşilor, într-o frumoasă şi curată limbă românească. Căci se gândea nu numai la credincioşii din Moldova, ci şi la cei din Ţara Românească şi mai ales din Transilvania, care erau de secole sub jug străin şi mereu siliţi să renunţe la credinţa ortodoxă şi la limba strămoşilor noştri. Tocmai de aceea, înţeleptul ierarh şi-a intitulat Cazania „Carte românească de învăţătură", căci era adresată „la toată seminţia românească" cu scopul de a-i uni pe toţi sub aceeaşi credinţă şi limbă părintească.

16. Cazania mitropolitului Varlaam este cea mai importantă carte veche de învăţătură duhovnicească, alături de Biblia lui Şerban din anul 1688. Datorită limbii sale atât de curgătoare şi învăţăturii ei dătătoare de viaţă, această carte a avut cea mai largă răspândire pe pământul ţării noastre, mai ales în Transilvania, unde se mai păstrează astăzi peste 350 de exemplare în manuscris. Setea de Hristos ca şi unitatea de credinţă, de limbă şi de simţire au făcut pe mulţi credincioşi din Transilvania să o scrie cu mâna, pentru a circula mai uşor şi a fi citită din casă în casă. Cazania de la Iaşi a fost multă vreme pentru români cea dintâi carte de religie, de citire, de învăţătură şi de mângâiere duhovnicească, pe limba şi înţelesul tuturor.

17. Auzind marele ierarh că în Transilvania se răspândea calvinismul, care schimba dogmele credinţei ortodoxe şi nu mărturisea cele şapte Taine şi înţelegând că unii

români ardeleni sunt atraşi la calvinism, a scris o carte de învăţătură ortodoxă intitulată „Şapte Taine ale Bisericii". Prin această carte, mitropolitul Varlaam explica pe înţelesul poporului cele şapte Taine întemeiate de Hristos şi lăsate Bisericii Sale. Totodată, apăra sfinţenia şi rolul Bisericii şi îndemna pe toţi la pocăinţă, bineştiind că îndepărtarea de la dreapta credinţă şi de la faptele bune duce la pierderea mântuirii şi la dezbinarea neamului.

18. Ajungând mitropolitul Varlaam cu solie de pace în Ţara Românească şi aflând că la Alba Iulia se tipărise în anul 1640 un catehism calvinesc „plin de otravă de moarte sufletească", s-a aprins cu mare râvnă pentru apărarea credinţei ortodoxe. Deci, întorcându-se în Moldova, a scris o carte de apărare a Ortodoxiei intitulată „Răspunsul la Catehismul calvinesc". Apoi a adunat la Iaşi, în anul 1645, sinod de ierarhi români din ambele ţări, care au aprobat „Răspunsul" scris de mitropolitul Varlaam şi au condamnat Catehismul calvinesc, declarându-l „plin de otravă de moarte sufletească". Astfel, mitropolitul Varlaam s-a dovedit primul apologet al Bisericii Ortodoxe Române şi cel dintâi ierarh, care convoacă un sinod local pe pământul ţării noastre.

19. În „Răspunsul la Catehismul calvinesc", mitropolitul Varlaam combătea cu multă îndrăzneală învăţăturile reformatorului Calvin, înlocuindu-le cu dogmele credinţei ortodoxe, dovedind din Sfintele Scripturi că adevărul se află numai în Biserica Ortodoxă întemeiată de Hristos. Prin aceasta, mitropolitul Varlaam s-a arătat un mare teolog ortodox şi un bun cunoscător al învăţăturii protestante, făcându-se vestit, atât în Ţările Române, cât şi în întreaga Ortodoxie.

20. Mitropolitul Varlaam era numit pe drept cuvânt părinte duhovnicesc al tuturor românilor, căci era iubit de toţi şi se îngrijea, după a sa putere, pentru mântuirea şi unirea lor prin mărturisirea aceleiaşi credinţe în Iisus Hristos şi păstrarea fiinţei noastre străbune. Cele trei cărţi ale sale au fost scrise îndeosebi pentru românii din Transilvania, unde s-au şi răspândit cel mai mult. Mitropolitul Varlaam s-a dovedit, astfel, cel dintâi ierarh care a luptat pentru unitatea ţărilor române şi unul din principalii făuritori ai limbii scrise româneşti.

21. Mitropolitul Varlaam, la rugămintea mitropolitului Petru Movilă al Kievului, a organizat la Iaşi, în trapeza Mănăstirii Sfinţii trei Ierarhi, în anul 1642, un sinod al Bisericilor Ortodoxe greacă, rusă şi română, în vederea aprobării Mărturisirii Ortodoxe. Timp de 43 de zile, membrii celor trei Biserici, sub conducerea mitropolitului Varlaam, au discutat punct cu punct, au îndreptat şi au aprobat Mărturisirea de Credinţă, scrisă de mitropolitul moldovean Petru Movilă. Astfel, prin

grija bunului păstor al Moldovei, a avut loc, pentru prima dată, în istorie un sinod inter-ortodox pe pământul ţării noastre.

22. La îndemnul mitropolitului Varlaam, Vasile Lupu a zidit în Iaşi una din cele mai frumoase biserici din ţară, biserica Mănăstirii Sfinţii trei Ierarhi, pe care o sfinţeşte cu mulţi clerici în ziua de 6 mai 1639. În această obşte se nevoiau ca la o sută de monahi din cei mai învăţaţi şi aleşi trăitori şi lucrători ai rugăciunii, slujitori, duhovnici, cateheţi, psalţi, tipografi şi traducători de cărţi. Aici, marele mitropolit a înfiinţat prima tipografie din Moldova, precum şi o vestită şcoală duhovnicească, cu ajutorul mitropolitului Petru Movilă, unde se făceau cursuri în greacă, slavonă şi latină. Această şcoală a funcţionat 20 de ani.

23. Plătindu-se din vistieria ţării toate datoriile Bisericii din Constantinopol, patriarhul şi sinodul dăruiesc Moldovei moaştele cuvioasei Parascheva, spre mângâierea poporului bine credincios. Sfintele moaşte au fost aduse în ţară cu mult alai, însoţite de mare mulţime de clerici, călugări şi zeci de mii de credincioşi cu făclii aprinse în mâini. În întâmpinarea lor au ieşit la locul numit „Valea Vlădicăi" însuşi domnul şi mitropolitul Varlaam cu toată suita ţării. Iar în ziua de 13 iunie 1641, au intrat în Iaşi cu mult popor, în sunet de clopote şi le-au aşezat cu mare cinste în biserica Mănăstirii Sfinţii trei Ierarhi. De atunci se face în fiecare an pelerinaj la moaştele cuvioasei Parascheva, în ziua de 14 octombrie.

24. Mitropolitul Varlaam l-a îndemnat pe Vasile Lupu să zidească şi alte mănăstiri şi biserici, precum: Mănăstirea Agapia Nouă (1644), prin dania hatmanului Gavril, fratele domnului; Mănăstirea Hlincea-Iaşi, Mănăstirea Golia-Iaşi, biserica Sfântul Ioan Botezătorul din Iaşi, biserica Sfântul Atanasie din Copou-Iaşi, biserica din satul Şerbeşti-Neamţ, biserica Stelea din Târgovişte, biserica Sfânta Parascheva din Liov şi numeroase danii la celelalte mănăstiri. Pe toate aceste lăcaşuri le-a sfinţit Mitropolitul Varlaam şi le-a împodobit cu călugări şi cu aleasă viaţă duhovnicească.

25. Sub păstoria acestui mare ierarh, mănăstirile din Moldova au trăit o epocă de mare pace şi înflorire duhovnicească. Peste tot a rânduit egumeni luminaţi şi duhovnici buni, făcând astfel să sporească numărul monahilor în viaţa de obşte, ca şi al sihaştrilor din schituri şi păduri. Mănăstirile cu cea mai înaltă viaţă duhovnicească, sub mitropolitul Varlaam, erau: Sfinţii trei Ierarhi, Putna, Slatina, Moldoviţa, Voroneţ, Dragomirna, Neamţ, Secu, Agapia, Probota, Tazlău şi mai ales Bisericani, singura mănăstire din ţară cu regulă de viaţă achimită (neadormită), după modelul Mănăstirii Studion din Constantinopol. În toate mănăstirile

funcţionau adevărate şcoli duhovniceşti de caligrafi, traducători, miniaturişti şi zugravi de icoane. Iar „munţii foşneau de pustnici", în vremea sa.

26. Auzindu-se până la Constantinopol de petrecerea şi înţelepciunea mitropolitului Varlaam, precum şi de înflorirea Bisericii din Moldova sub păstoria sa, Sinodul Marii Biserici l-a propus, în anul 1639, printre cei trei candidaţi, de patriarh ecumenic, fiind ales apoi Partenie. Este pentru prima şi ultima dată când un ierarh român candidează la scaunul de patriarh ecumenic.

27. Acest venerabil păstor duhovnicesc al Moldovei, mitropolitul Varlaam, s-a dovedit a fi, de asemenea, şi un iscusit făcător de pace, după cuvântul Mântuitorului Hristos, care zice: "Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema" (Matei 5, 9). Încă pe când era egumen la Secu, a fost trimis de Miron Barnovschi şi mitropolitul Anastasie Crimca în fruntea unei solii la ţarul Rusiei şi la mitropolitul moldovean Petru Movilă de la Kiev. În anul 1632 mitropolitul Varlaam s-a dus iarăşi în fruntea unei solii de pace la Constantinopol, mijlocind pentru un domn pământean pe scaunul Moldovei.

28. În anul 1644 mitropolitul Varlaam este trimis de Vasile Lupu, în fruntea unei alte solii de pace, la domnul muntean Matei Basarab, cu care era de mult în neînţelegere. Astfel, blândul mitropolit Varlaam a reuşit să împace pentru totdeauna pe cei doi domni şi Bisericile Ortodoxe surori, aducând în mijloc numele lui Iisus Hristos, care se numeşte Domn al păcii şi amintind că şi unii şi alţii sunt fraţi de o credinţă, de o limbă şi de un neam. Ca semn al împăcării, mitropolitul Varlaam a îndemnat pe Vasile Lupu să zidească biserica Stelea din Târgovişte, iar pe Matei Basarab, să zidească biserica Mănăstirii Soveja în ţinutul Vrancei, numită multă vreme Mănăstirea „Dobromira", adică „Bună pace".

29. Grija marelui mitropolit Varlaam pentru mântuirea turmei sale era tot aşa de mare ca şi grija pentru luminarea „seminţiei româneşti" cu cărţi de învăţătură creştinească pe limba poporului. În cei 21 de ani de rodnică păstorie s-a străduit, după a sa putere, să zidească numeroase biserici prin sate şi oraşe şi să facă tot felul de danii şi înzestrări la schituri şi mănăstiri. În cele trei scaune episcopale a pus episcopi dintre cei mai evlavioşi, iar la parohii a hirotonit preoţi învăţaţi, plini de frica de Dumnezeu, care în fiecare sărbătoare citeau predica zilei din cazanie, pe înţelesul credincioşilor. În felul acesta, călugării, preoţii şi ierarhii apărau dreapta credinţă, învăţau poporul să ducă o viaţă morală şi-l ţineau unit şi strâns legat de Hristos, de Biserică şi de părinţi.

30. Aşa a păstorit mitropolitul Varlaam, Biserica Moldovei timp de 21 de ani, jertfindu-se, după a sa putere, pentru întărirea şi apărarea credinţei ortodoxe în ţările române, pentru mântuirea turmei încredinţate lui de Hristos şi pentru unitatea şi luminarea poporului prin cărţi scrise în grai limpede românesc. Apoi, ajungând la bătrâneţe şi dorind să se pregătească de obştescul sfârşit, în anul 1653 s-a retras din scaun la Mănăstirea Secu, metania sa.

31. Vechile documente mărturisesc că mitropolitul Varlaam a avut întotdeauna o deosebită grijă de mănăstirea sa de metanie, unde a crescut şi s-a format duhovniceşte. Că „orice agonisită dobândea, o dăruia Mănăstirii Secu". A mai dăruit obştii de aici un frumos sacos arhieresc în fir de argint, cărţi de cult, vase şi alte obiecte bisericeşti. La fel şi sora sa după trup, Ecaterina, fratele său şi nepotul său, preotul Ursul din satul Cofeteşti, ţinutul Putnei, au făcut preţioase danii Mănăstirii Secu, întru pomenirea lor şi a marelui mitropolit.

32. În tradiţia locului se spune că mitropolitul Varlaam, cât a trăit la Secu, nu stătea fără lucru, ci mereu se ruga, mergea la biserică, citea, traducea şi scria cărţi ziditoare de suflet. Întrucât cunoştea pe mulţi sihaştri şi călugări cu viaţă îmbunătăţită, se spune în tradiţie că mitropolitul a scris şi un pateric cu numeroase vieţi de cuvioşi părinţi, trăitori în codrii şi mănăstirile Moldovei. Acest pateric al mitropolitului Varlaam s-a păstrat un timp în manuscris în biblioteca Mănăstirii Secu. Mai târziu, un călugăr aghiorit l-a înstrăinat, ducându-l în Muntele Athos, unde apoi s-a pierdut.

33. În toamna anului 1657, marele ierarh şi părinte al Moldovei, mitropolitul Varlaam, simţindu-şi aproape obştescul sfârşit, a împărţit toată averea sa, a chemat la sine pe duhovnicul Dosoftei, egumenul Mănăstirii Neamţ, şi a primit Preacuratele Taine. Apoi, dând tuturor sărutarea cea mai de pe urmă, şi-a dat sufletul în braţele Marelui Arhiereu Iisus Hristos, împăcat cu sine, cu Biserica şi cu neamul său. Aşa a trăit şi aşa s-a nevoit pentru mântuirea turmei sale mitropolitul Varlaam!

Doamne, numără în ceata Sfinţilor ierarhi pe bunul păstor al Moldovei, Varlaam!

Sursa:

http://www.sfant.ro/sfinti-romani/mitropolitul-varlaam-al-moldovei-si-sucevei.html

https://www.crestinortodox.ro/sfinti/sfantul-varlaam-moldovei-73090.html

Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - drumul spre sfințenie

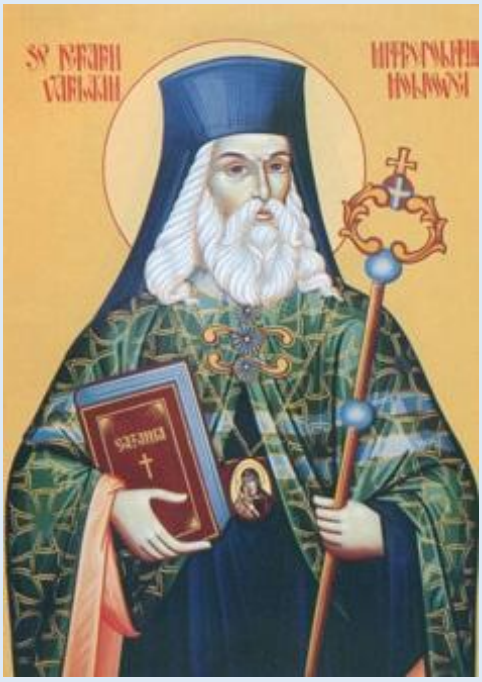

Întemeietor al primei tipografii românești și traducător al lucrării Scara, Sfântul Varlaam a fost un bun sfetnic pentru domnitori și un povățuitor al credincioșilor, trecând în pace la Dumnezeu.

***

Provenind dintr-o familie de răzeși, de lângă Târgu-Neamț, Sfântul Varlaam și-a îndreptat pașii pe calea monahală încă din tinerețe, mergând la Schitul Zosin. Călugărit și numit egumen al mănăstirii, a fost sfetnic de încredere al domnitorului Miron Barnovschi, iar apoi a păstorit Mitropolia Moldovei.

Beneficiind de sprijinul Sfântului mitropolit Petru Movilă al Kievului, Sfântul Varlaam a înființat la Iași prima tipografie românească, traducând din limba slavonă lucrarea Scara a Sfântului Ioan Scărarul.

În timpul păstoririi sale a fost zidită Mănăstirea „Sfinții trei Ierarhi”, în care a și slujit adesea, întemeind acolo și o școală duhovnicească în care se preda în limbile slavonă, greacă și română.

În ultimii patru ani ai vieții, Sfântul Varlaam s-a retras la Mănăstirea Secu, tot acolo fiind și înmormântat.

Sinaxar - Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - 30 august

https://www.trinitas.tv/sfantul-ierarh-varlaam-mitropolitul-moldovei-30-august/

Sfântul Varlaam, mitropolitul Moldovei, este o personalitate a Bisericii noastre din cel de-al șaptesprezecelea secol, un secol de înflorire duhovnicească și culturală aparte.

Numele pe care Sfântul Varlaam l-a primit la botez a fost Vasile. S-a născut în jurul anului 1590 într-o familie răzeșească din satul Borcești, în apropierea Târgului Neamț. Cucernic și evlavios, tânărul Vasile s-a îndreptat spre viața monastică din Schitul Zosim pe valea pârâului Secu, viitoarea Mânăstire Secu. A intrat în monahism primind numele Varlaam.

Pentru că avea aplecări intelectuale a fost rânduit să învețe limbile greacă și slavonă. El va traduce în limba noastră lucrarea numită Scara a Sfântului Ioan Scărarul. Pentru înțelepciunea și viața sa duhovnicească a fost numit egumen al mânăstirii, ulterior fiind hirotesit arhimandrit.

În anul 1632 Varlaam este chemat la înalta demnitate a arhieriei, fiind rânduit să slujească pe scaunul mitropolitan al Moldovei. Domnitorul țării în acea vreme era Alexandru Iliaș. Varlaam a păstorit aici între anii 1632-1653, în timpul domniei lui

Alexandru Iliaș și a urmașilor la domnie Miron Barnovschi, Moise Movilă și Vasile Lupu.

Cu sprijinul acestui din urmă domnitor la care s-a adăugat sprijinul mitropolitului Kievului Petru Movilă, Varlaam a înființat în 1640 la Iași prima tipografie românească. Tiparnița a fost așezată la mânăstirea Sfinții trei Ierarhi.

Aici au fost tipărite numeroase cărți de cult și de apărare a dreptei credințe. Cartea sa Cazania sau Carte românească de învățătură la duminicile de peste an, la praznice împărătești și la sfinți mari, tipărită în anul 1643, prima carte românească tipărită în Moldova, l-a înscris pe mitropolitul Varlaam între ctitorii de cultură românească.

În timpul său s-a înființat prima școală de grad înalt din Moldova după modelul Academiei duhovnicești de la Kiev fiind aduși aici profesori celebri.

Lucrarea sa pastorală a fost marcată de eforturi considerabile de apărare a dreptei credințe. Astfel, sub înalta sa păstorire, a avut loc în anul 1642 la Iași un Sinod care a îndreptat și aprobat Mărturisirea de credință a mitropolitului Petru Movilă, publiccată la Kiev câțiva ani mai devreme, în 1638.

Numele mitropolitului Varlaam s-a aflat și pe lista de propuneri pentru ocuparea Scaunului de Patriarh ecumenic al Constantinopolului.

Tot în timpul păstoririi sale au venit la Iași Sfintele moaște ale cuvioasei Parascheva fiind așezate spre cinstire în biserica Mânăstirii trei Ierarhi.

În anul 1653, miropolitul Varlaam s-a retras la Mânăstirea Secu unde a mai trăit patru ani în rugăciune și viețuire sfântă, trecând la Domnul în anul 1657.

Pentru viața sa minunată în slujba Bisericii și a neamului, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în rândul Sfinților.

Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfinții ierarhi Varlaam, mitropolitul Moldovei şi Ioan de la Râşca şi Secu, episcopul Romanului; Sfântul Alexandru, patriarhul Constantinopolului

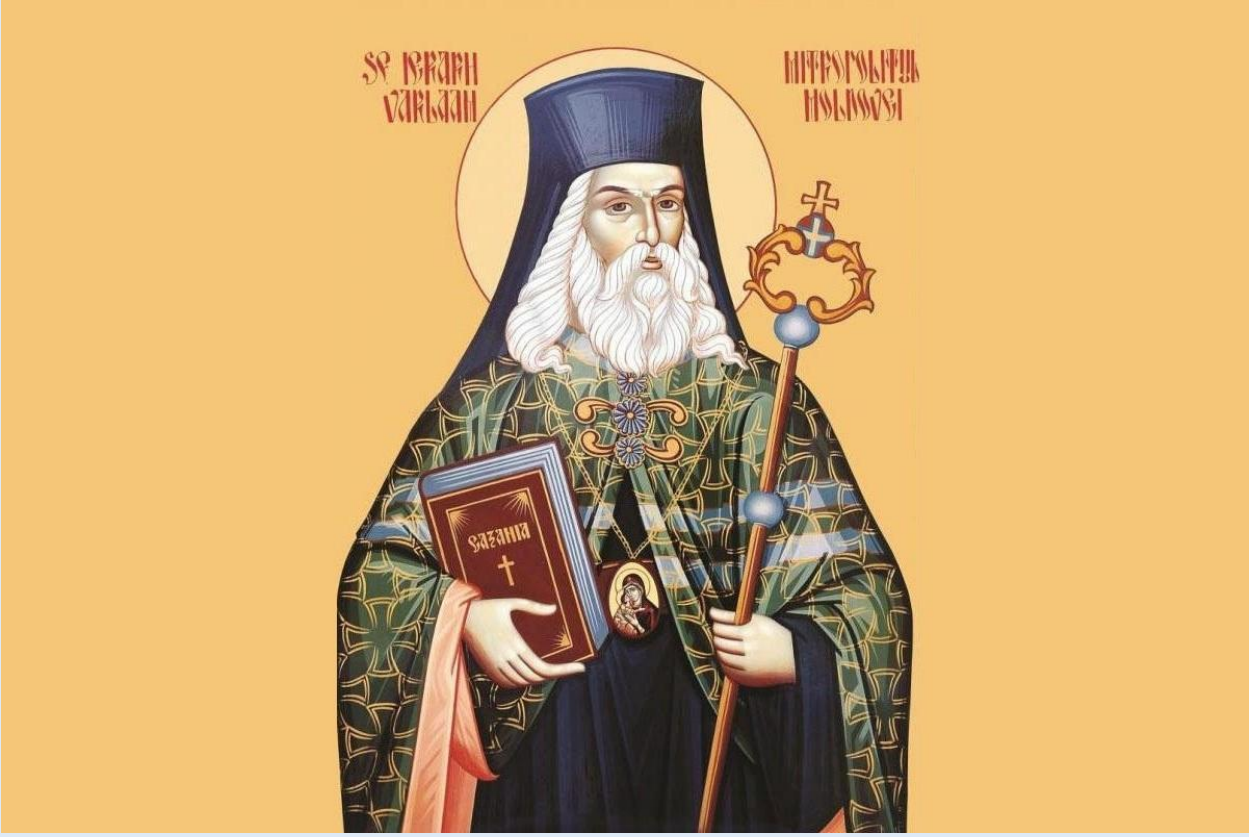

Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei (†1657), s-a născut în jurul anului 1590 în Moldova. Numele său de botez a fost Vasile. De tânăr s-a călugărit la Schitul Zosin din valea Secu, unde a şi deprins carte, învăţând limbile slavonă şi greacă. Fiind bun povăţuitor, a fost numit egumen al mănăstirii.

Cu multă osârdie, cuviosul Varlaam s-a adâncit în tainele cărţilor, traducând „Scara” Sfântului Ioan Scărarul (1618). Apoi, pentru strădaniile şi virtuţile sale a fost ridicat la treapta de arhimandrit. În anul 1632 a fost chemat să păstorească Mitropolia Moldovei.

A înfiinţat prima tipografie din Moldova, în anul 1640, la Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi.

A pregătit lucrările cunoscutului Sinod de la Iaşi, din anul 1642, unde a fost adoptată Mărturisirea de credinţă a mitropolitului Petru Movilă al Kievului.

***

Astăzi pomenim și pe Sfântul Ioan de la Râşca şi Secu, contemporan cu Sfântul Varlaam şi născut în zona Vrancei.

A fost dus de Sfântul Varlaam la Mănăstirea Râşca, unde s-a călugărit în anul 1630. După ce Sfântul Varlaam a ajuns mitropolit, l-a mutat pe Ioan la Mănăstirea Secu.

În 1667 a fost ales episcop al Huşilor, iar în 1674 episcop al Romanului. S-a mutat la Domnul în 1685, fiind înmormântat la Mănăstirea Secu.

***

Tot astăzi pomenim și pe Sfântul Alexandru, patriarhul Constantinopolului, care a participat la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, din anul 325.

Iulian Dumitrașcu - Sinaxar: Sfinţii ierarhi moldoveni Varlaam şi Ioan

Biserica Ortodoxă îi pomeneşte astăzi pe Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei, Sfântul cuvios Ioan de la Râşca şi Secu, episcopul Romanului, şi pe Sfântul ierarh Alexandru al Constantinopolului.

Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei

Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei, s-a născut în jurul anului 1580, într-o familie de răzeşi din Borceşti (Neamţ), sat dispărut, situat lângă Târgu Neamţ. Numele său de mirean a fost Vasile Moţoc.

De tânăr şi-a îndreptat paşii spre Schitul Zosim de pe valea pârâului Secu, unde a învăţat carte, şi-a dezvoltat talentul de vorbitor şi scriitor şi a deprins limbile slavonă, latină şi greacă.

Pe locul schitului, vornicul Nestor Ureche şi soţia sa Mitrofana au ctitorit, în 1602, Mănăstirea Secu, în care a început să funcţioneze şi o şcoală.

Tânărul Vasile Moţoc a intrat în obştea noii mănăstiri, unde a fost călugărit cu numele de Varlaam.

Fiind bun povăţuitor, ajunge pe treptele ecleziastice cele mai înalte, fiind numit egumen al mănăstirii.

Varlaam s-a ocupat în continuare cu studiul cărţilor, îndeosebi cele religioase, traducând Scara (Leastvita) Sfântului Ioan Scărarul (1618).

Mai târziu, pentru strădaniile şi virtuţile sale, el a fost cinstit cu rangul de arhimandrit.

În 1628, ca urmare a faptului că era sfetnic de încredere al domnitorului Miron Barnovschi, a fost trimis într-o misiune ecumenică la Moscova şi Kiev. Întors în ţară, primeşte vestea morţii mitropolitului Anastasie Crimca (1629) şi pe cea a înlăturării Domnitorului Miron Barnovschi, ceea ce îl determină să se retragă la Mănăstirea Secu. În scurt timp însă, în anul 1632, în timpul domniei voievodului Alexandru Iliaş, arhimandritul Varlaam a fost chemat la Iaşi şi numit în fruntea Mitropoliei Moldovei în locul mitropolitului decedat Atanasie (1629-1632).

Ca nou mitropolit, Varlaam reuşeşte să aibă multe realizări, mai ales că reuşeşte săşi atragă şi sprijinul Domnitorului Vasile Lupu.

Sprijinit şi de Sfântul mitropolit Petru Movilă al Kievului, mitropolitul Varlaam reuşeşte chiar înfiinţarea primei tipografii româneşti din Moldova, în anul 1640, pe care a instalat-o la Mănăstirea "Sfinţii trei Ierarhi" din Iaşi.

De asemenea, în 1645 a convocat un sinod al ierarhilor din Moldova şi Ţara Românească, cunoscut ca Sinodul de la Iaşi. Mitropolitul Varlaam s-a numărat, în anul 1639, între cei trei candidaţi propuşi pentru ocuparea scaunului de Patriarh Ecumenic al Constantinopolului.

În timpul mitropolitului Varlaam al Moldovei a fost zidită frumoasa şi renumita biserică a Mănăstirii "Sfinţii trei Ierarhi" din Iaşi, ctitoria cea mai cunoscută a Domnitorului Vasile Lupu.

În anul 1641, în această biserică, a adus moaştele Sfintei cuvioase Parascheva, dăruite Domnitorului Vasile Lupu de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol.

În anul 1640, cu ajutorul Domnitorului Vasile Lupu, reuşeşte să întemeieze la Iaşi prima şcoală de grad înalt din Moldova, după modelul Academiei Duhovniceşti de la Kiev, înfiinţată acolo de Sfântul ierarh Petru Movilă.

Drept reacţie la propaganda calvină din Transilvania a redactat "Cartea care se cheamă Răspunsul împotriva Catehismului Calvinesc", prima scriere românească de polemică teologică.

În aprilie 1653 s-a retras la Mănăstirea Secu, unde a decedat în anul 1657.

La propunerea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înscris în rândul sfinţilor din calendar pe învăţatul mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august.

Sfântul cuvios Ioan de la Râşca şi Secu, episcopul Romanului

S-a născut în ţinutul Putnei (judeţul Vrancea de astăzi), în familia răzeşilor Gheorghe şi Anastasia, rudă cu Sfântul Varlaam, viitorul mitropolit al Moldovei.

Sfântul cuvios Ioan a intrat în monahism la Mănăstirea Râşca, a fost ales apoi egumen la mănăstirea cu hramul "Sfântul ierarh Nicolae" din Cetatea Neamţ (înfiinţată în 1641 de domnul Vasile Lupu), până în 1665, şi apoi, între 1666 şi 1667, a fost egumen la Secu.

A păstorit ca episcop la Huşi (1667-1674) şi la Roman (1674-1685), fiind un colaborator apropiat al Sfântului mitropolit Dosoftei al Moldovei, care-l numea, în lucrarea "Viaţa şi petrecerea svinţilor", "arhiepiscopul cel sfânt şi minunat".

Ca episcop de Roman, a pus, împreună cu vornicul Moţoc din Odobeşti, temeliile Mănăstirii Mera, din părţile Vrancei (terminată de Constantin Vodă Cantemir) şi a rectitorit Mănăstirea Vărzăreşti.

S-a mutat la cele veşnice în anul 1685, fiind înmormântat lângă biserica de la Mănăstirea Secu, în partea de nord.

Chipul său a fost pictat în frescele Paraclisului de la Mănăstirea Râşca, biserica Schitului Vovidenia şi biserica Schitului Agapia Veche.

Acesta a fost canonizat în şedinţa Sfântului Sinod din 5-7 martie 2008, cu zi de prăznuire la 30 august.

Sfântul ierarh Alexandru

A fost episcop în Constantinopol în timpul împăratului Constantin cel mare (313-337). A participat la Sinodul I Ecumenic de la Niceea din anul 325, dovedindu-se un apărător înverşunat al dreptei credinţe, pe timpul când era diacon.

Când a devenit patriarh, Sfântul Alexandru a luptat împotriva ereziilor vremii.

Tot astăzi, Biserica face pomenirea Sfinţilor ierarhi Ioan şi Pavel cel nou, patriarhii Constantinopolului, a Sfântului cuvios Fantin, făcătorul de minuni, a Sfinţilor şase mucenici din Meletina, a Sfântului cuvios Sarmata din deşertul Egiptului, a Sfintei cuvioase Vriena, a Sfinţilor şaisprezece mucenici Tivei, a Sfântului ierarh Evlavie, a Sfântului mucenic Felix, a Sfântului mucenic Furtinian, a Sfântului mucenic Septimin şi a Sfântului mucenic Ianuarie.

Sursa: Ziarul Lumina

Iulian Dumitraşcu - Calendar Ortodox - †) Sfinţii ierarhi Varlaam, mitropolitul Moldovei, şi Ioan de la Râșca și Secu, episcopul Romanului; Sfinţii ierarhi Alexandru, Ioan şi Pavel cel nou, patriarhii Constantinopolului

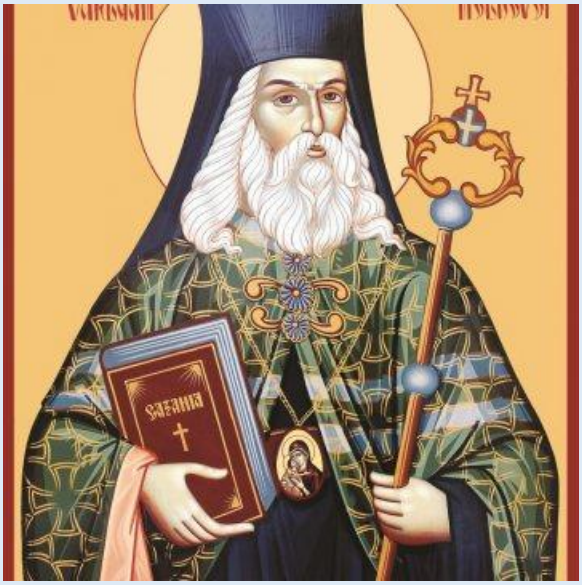

Sfântul ierarh Varlaam

Sfântul ierarh Varlaam s-a născut în jurul anului 1590 într-o familie de răzeşi din ţinutul Neamţului. Numele său de botez a fost Vasile. Din tinereţe şi-a îndreptat paşii spre Schitul Zosim de pe valea pârâului Secu, unde a învăţat limbile slavonă şi greacă.

Pe acest loc, vornicul Nestor Ureche şi soţia sa, Mitrofana, au ctitorit în anul 1602 Mănăstirea Secu, în care era şi o şcoală. Tânărul Vasile Moţoc a intrat în obştea noii mănăstiri, unde a fost călugărit cu numele de Varlaam.

Fiind bun povăţuitor, după o vreme a fost numit egumen al mănăstirii. Cu multă osârdie, cuviosul Varlaam s-a adâncit în tainele cărţilor, traducând Scara Sfântului Ioan Scărarul, în anul 1618. Apoi, pentru strădaniile şi virtuţile sale a fost ridicat la treapta de arhimandrit.

Ajungând sfetnic de încredere al binecredinciosului domnitor martir Miron Barnovschi (1626-1629; 1633), apoi egumen la Dragomirna, arhimandritul Varlaam a fost trimis la Kiev şi Moscova, în anul 1628, în vederea cumpărării de icoane pentru Mănăstirile Dragomirna şi Bârnova şi pentru biserica ctitorită de domnitor în Iaşi.

Când s-a întors în ţară, a primit trista veste a morţii marelui mitropolit Anastasie Crimca († 19 ianuarie 1629) şi pe cea a înlăturării domnitorului Miron Barnovschi, fapt pentru care s-a retras la Mănăstirea Secu.

În anul 1632, în timpul domniei lui Alexandru Iliaş (1620-1621; 1631-1633), prin lucrarea lui Dumnezeu, arhimandritul Varlaam a fost chemat să păstorească Mitropolia Moldovei, după trecerea la cele veşnice a mitropolitului Anastasie al II-lea (1629-1632).

Noul mitropolit împletea învăţătura cu rugăciunea şi cuvântul înţelept cu fapta cea bună. În timpul păstoririi sale, Mitropolia Moldovei s-a bucurat de mult ajutor din partea binecredinciosului domn Vasile Lupu (1634-1653). Sprijinit şi de Sfântul Petru Movilă, mitropolitul Kievului († 1647), mitropolitul Varlaam a înfiinţat prima tipografie românească din Moldova, în anul 1640, pe care a aşezat-o la Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi" din Iaşi.

Înţelept apărător al dreptei credinţe şi al unităţii Bisericii Ortodoxe în vremuri tulburi, mitropolitul Varlaam s-a ocupat îndeaproape de organizarea Sinodului de la Iaşi, din anul 1642, care a îndreptat şi aprobat Mărturisirea de credinţă alcătuită, în anul 1638, de Sfântul mitropolit Petru Movilă al Kievului, mărturisire care punea la îndemâna clerului şi a credincioşilor ortodocşi o călăuză în lupta lor împotriva rătăcirilor de la Sfânta Tradiţie a Bisericii Ortodoxe.

Vrednicul mitropolit Varlaam al Moldovei era preţuit atât în ţară, cât şi în afara ei. Astfel, pentru evlavia şi înţelepciunea sa, el s-a numărat, în anul 1639, printre cei trei candidaţi propuşi pentru ocuparea tronului de patriarh ecumenic al Constantinopolului.

Ca un păstor bun şi harnic, mitropolitul a tipărit la Iaşi mai multe cărţi de slujbă şi de apărare a credinţei ortodoxe, şi anume: Cazania, Cele şapte Taine, Răspuns împotriva catehismului calvinesc, Pravila, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu şi altele.

Lucrarea sa intitulată Cazania sau Carte românească de învăţătură la duminicile de peste an, la praznice împărăteşti şi la sfinţi mari (1643), a fost prima carte românească tipărită în Moldova. Ea s-a răspândit în toate provinciile româneşti, dar mai ales în Transilvania, unind în cuget şi credinţă pe românii care locuiau de o parte şi de alta a Munţilor Carpaţi.

În timpul păstoririi mitropolitului Varlaam a fost zidită frumoasa biserică a Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi, ctitoria cea mai de seamă a domnitorului Vasile Lupu. În această biserică, sfinţită în anul 1639, mitropolitul Varlaam slujea adeseori şi binevestea Evanghelia lui Hristos cu râvnă şi înţelepciune.

Tot aici, la 13 iunie 1641, evlaviosul mitropolit a aşezat moaştele cuvioasei Parascheva, dăruite domnitorului Vasile Lupu de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, în semn de recunoştinţă pentru ajutorul oferit de el acesteia, în vremea patriarhului ecumenic Partenie I (1639-1644).

Pentru a întări credinţa ortodoxă şi a-i lumina pe tineri, mitropolitul Varlaam l-a îndemnat pe domnitorul Vasile Lupu să întemeieze la Iaşi, în anul 1640, prima şcoală de grad înalt din Moldova, după modelul Academiei duhovniceşti de la Kiev, înfiinţată acolo de Sfântul ierarh Petru Movilă.

Noul aşezământ de cultură din Moldova, în care se preda în limbile greacă, slavonă şi română, se afla în incinta Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi, având la început şi profesori trimişi de mitropolitul Petru Movilă.

După ce domnitorul Vasile Lupu a pierdut scaunul domnesc, în anul 1653, mitropolitul Varlaam, dornic de linişte şi de rugăciune, s-a retras la mănăstirea sa de metanie, Secu, după cum mărturiseşte cronicarul Miron Costin.

Vrednicul mitropolit a mai trăit patru ani, în smerenie, în rugăciune şi în vieţuire sfântă, strămutându-se la veşnicele locaşuri către sfârşitul anului 1657. Toate cele agonisite în timpul vieţii sale le-a dăruit Mănăstirii. El a fost înmormântat în zidul de miazăzi al bisericii Mănăstirii Secu.

Pentru râvna sa întru apărarea dreptei credinţe, pentru vieţuirea sa sfântă şi pentru lumina duhovnicească pe care a dăruit-o poporului român dreptcredincios, la propunerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înscris în rândul Sfinţilor din calendar pe învăţatul mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august.

Moaştele sale se găsesc acum aşezate în raclă, în biserica Mănăstirii Secu.

Pentru ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Sfântul ierarh Ioan

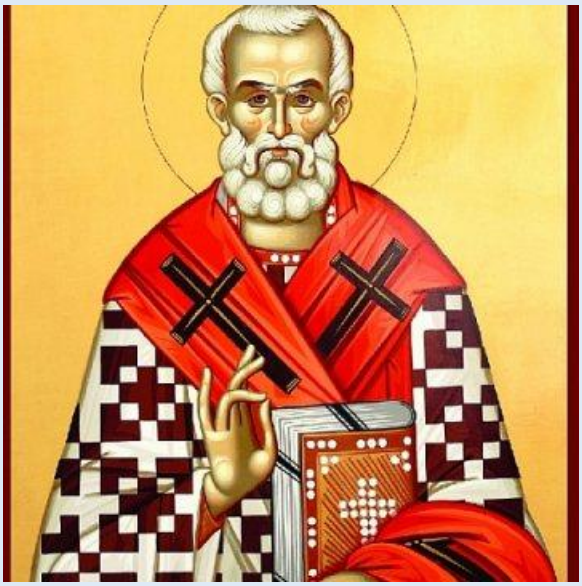

Sfântul ierarh Ioan s-a născut în Ţara de Jos a Moldovei, în ţinutul Vrancei, din neam de răzeşi, din binecredincioşii părinţi Gheorghe şi Anastasia. Din tinereţe a dorit viaţa călugărească şi a plecat la Mănăstirea Râşca, unde a fost călugărit de egumenul Agafton, în jurul anului 1630.

Apoi a ajuns vieţuitor al Mănăstirii Secu. Ioan, care vieţuise la Râşca aproximativ 18 ani, nu a uitat însă niciodată în viaţă mănăstirea în care a fost călugărit, contemporanii şi urmaşii numindu-l „Ioan de la Râşca”.

La Mănăstirea Secu, Ioan a stat sub ascultarea egumenilor Nichifor şi Ghedeon, acesta din urmă fiind ctitorul Schitului Sihăstria, şi apoi, în două rânduri, mitropolit al Moldovei.

În anul 1641, domnitorul Vasile Lupu, sfătuit de mitropolitul Varlaam, înfiinţează în Cetatea Neamţului o mică mănăstire, cu hramul Sfântul ierarh Nicolae. În cetate se adăposteau, în vremuri de restrişte, familia domnitorului şi alte familii boiereşti din Moldova.

Aici era adăpostit şi tezaurul ţării. De aceea, mitropolitul Varlaam a aşezat la egumenia acestei mănăstiri-cetate pe Ioan numit „de la Râşca”, adus de la Mănăstirea Secu, călugăr smerit, mare rugător şi postitor.

Ioan a fost egumen la mănăstirea din Cetatea Neamţului până în anul 1665. El a botezat-o, în anul 1650, pe fiica lui Joldea, armaşul cetăţii, cea care avea să fie, peste ani, marea sihastră, Sfânta cuvioasă Teodora de la Sihla, şi tot el i-a fost duhovnic şi îndrumător până la vârsta de 16 ani, îndemnând-o să aleagă viaţa monahală.

În toţi aceşti ani, el a povăţuit cu blândeţe pe străjerii cetăţii, săvârşind şi pentru ei Sfânta Liturghie, fie în paraclisul cetăţii, renovat de Vasile Lupu, fie în bisericuţa metocului din satul străjerilor, ctitorită de acelaşi milostiv domnitor, şi care avea ocrotitor tot pe Sfântul ierarh Nicolae.

În cele din urmă zile ale Sfântului mitropolit Varlaam, egumenul Ioan ,,din Cetate" se afla în chilia acestuia de la Secu, ascultându-i ultimele dorinţe şi poveţe, iar după mutarea sa la Domnul, l-a aşezat în mormântul de lângă zidul bisericii.

În anul 1666, mitropolitul Ghedeon, aflat pentru a doua oară în scaunul mitropolitan, l-a aşezat egumen la Mănăstirea Secu, dar în anul 1667, Ioan este ales, hirotonit şi înscăunat episcop al Huşilor, Episcopie ce purta grijă de credincioşii din Ţara de Jos a Moldovei, de pe ambele maluri ale Prutului. Aici, Ioan a păstorit timp de şapte ani, în vremuri grele, când turcii şi tătarii prădau, deseori, aceste locuri. Vlădica Ioan era milostiv, gata oricând să aline orice durere. Era foarte îndrăgit şi cinstit de ceilalţi ierarhi moldoveni, mai cu seamă de Sfântul ierarh Dosoftei, în acea vreme episcop la Roman, iar după câţiva ani, mitropolit al Moldovei.

Din anul 1674 şi până la fericita sa mutare la Domnul în anul 1685, Ioan a păstorit Episcopia Romanului. Această eparhie se bucura de deosebită cinste, ierarhilor dându-li-se uneori titlul de ,,arhiepiscop" sau chiar de ,,mitropolit" al Ţării de Jos. Şi aici, marele ierarh Ioan a dus o viaţă pilduitoare.

Un Pateric al Sfinţilor din Moldova, manuscris din anul 1888, ni-l descrie astfel: „Preasfinţitul arhiepiscop Ioan a îndemnat pre lume a se minuna prin strălucitele şi sfintele sale nevoinţe. El mai întâi din tânără vârstă a îmbrăţişat orânduiala monahicească şi petrecând viaţă sfântă şi plăcută lui Dumnezeu, de acolo s-a rânduit la scaunul arhiepiscopiei Romanului în anul 1674, unde iarăşi întru neîncetate nevoinţi şi întru înalte bunătăţi strălucind minunat! Şi petrecând cu smerenie adâncă, s-a mutat la veşnica odihnă".

Cât timp a păstorit la Roman s-a ostenit ca, din puţina sa agoniseală, să ctitorească Mănăstirea Mera, în ţinutul natal al Vrancei. La săvârşirea acestei frumoase fapte a fost ajutat de rudenia sa, vornicul Moţoc din Odobeşti.

Mănăstirea Mera era destul de aproape de Mănăstirea Vărzăreşti. Episcopul Ioan a găsit de cuviinţă ca la această mănăstire să aşeze pe ucenica sa, Teodora, de la Cetatea Neamţului, împreună cu alte câteva călugăriţe. Purtând grijă de lucrările de la Mera, putea supraveghea şi liniştea călugăriţelor, ajutându-le, totodată, cu cele necesare traiului.

Adânc mişcat de viaţa curată şi alesele nevoinţe ale episcopului Ioan, Sfântul mitropolit Dosoftei, în cartea sa Viaţa şi petrecerea sfinţilor, îl numeşte ,,arhie-piscopul cel sfânt şi minunat".

În anul 1685, fericitul Ioan s-a mutat la Domnul. Sfântul mitropolit Dosoftei, împreună cu ceilalţi ierarhi ai Moldovei, i-a făcut cuvenita prohodire şi l-a aşezat în mormântul de lângă biserica cea mare a Mănăstirii Secu. Lespedea mormântului său, peste care au trecut vitregiile vremurilor, stă şi astăzi mărturie deasupra locului unde odihnesc osemintele sale.

Cuvioasa Teodora, după ce şi-a condus duhovnicul pe drumul spre veşnicie, s-a retras în singurătate în Munţii Sihlei, urmând pilda vieţii duhovnicescului său părinte.

Luând în considerare viaţa de sfinţenie şi cinstirea de care s-a bucurat încă din viaţă ierarhul Ioan al Romanului, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în rândul Sfinţilor în data de 7 martie 2008, având zi de pomenire la 30 august, împreună cu Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei.

Pentru ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Sfântul Alexandru

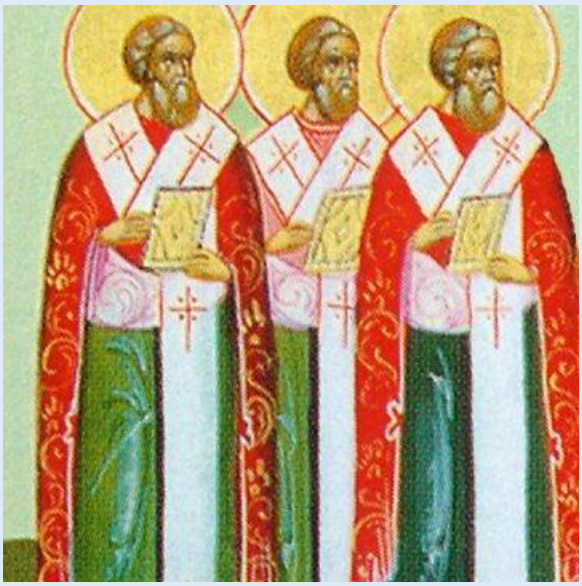

Sfântul Alexandru s-a născut în anul 239 în Calabria, din părinţi creştini, Gheorghe şi Vriena. De tânăr a vieţuit în pustnicie, nevoindu-se în rugăciuni şi posturi şi suferind multe de la păgâni în acele vremuri de prigoană. După o vreme a mers în Grecia, împreună cu doi ucenici, Vitalie şi Nichifor, iar de acolo la Bizanţ, unde păstorea Sfântul Mitrofan (306-325).

Acesta, neputând îndeplini slujirea sa din pricina bătrâneţii, l-a hirotonit pe Alexandru horepiscop în anul 314, spre a-l ajuta în îndeplinirea sarcinilor arhiereşti.

Când s-a adunat la Niceea întâiul Sinod Ecumenic, în anul 325, din porunca Sfântului împărat Constantin cel mare (306-337), arhiepiscopul Mitrofan, neputând să se ducă la acel sobor, din pricina bătrâneţii şi a slăbiciunii trupeşti, a trimis pe acest Alexandru, apărător al dreptei credinţe.

El, şezând în sobor în locul arhiepiscopului său, s-a luptat mult prin cuvânt pentru dreapta credinţă împotriva răucredinciosului Arie. După încheierea Sinodului, Alexandru întorcându-se din Niceea în Constantinopol, îngerul Domnului s-a arătat fericitului Mitrofan, spunându-i: „După zece zile îţi vei lua cununa de la Dumnezeu, iar scaunul bisericesc să-l ia, în locul tău, Alexandru, slujitorul tău”.

Deci, a venit şi dreptcredinciosul împărat, marele Constantin, împreună cu alţi părinţi, ca să cerceteze pe Sfântul Mitrofan, care era bolnav şi zăcea pe patul morţii.
Când l-a întrebat pe cine îl va binecuvânta să primească scaunul arhieresc după mutarea sa, Sfântul Mitrofan a răspuns: ,,Domnul mi-a descoperit că după mine va lua scaunul arhieresc Alexandru, împreună-slujitorul meu, cel vrednic de adevărata alegere şi de harul Duhului Sfânt". Aşa s-a şi întâmplat.

Ducându-se Sfântul Mitrofan la Domnul, a fost pus, ca al doilea ierarh al Constantinopolului, Alexandru. El a păstorit bine turma cea cuvântătoare a lui Hristos şi aducea la dreapta credinţă pe eretici şi pe păgâni, pentru că nu numai cu arienii avea mare luptă, dar şi cu filosofii păgâni.

Unii dintre aceşti filosofi, îndrăznind, se apropiau de împărat şi îl certau, că a lepădat credinţa cea veche părintească, a lepădat legile romane şi a primit o credinţă şi o lege nouă, care va fi, ziceau ei, nu spre întărire, ci spre risipirea împărăţiei. Ei rugau pe împărat să le poruncească să întrebe de credinţă pe Alexandru, episcopul lui; deci, împăratul a poruncit să se facă întrebare înaintea poporului. Alexandru, arhiereul lui Dumnezeu, fiind plin de Duhul Sfânt, a încuviinţat aceasta.

Ducându-se mulţi filosofi şi voind toţi să se întrebe cu episcopul creştin, Sfântul Alexandru i-a rugat să aleagă pe unul dintre ei mai înţelept şi bun cuvântător şi să-l pună înaintea sa la întrebare, iar ceilalţi să asculte. Şi ei au ales pe unul şi l-au pus înaintea arhiereului, iar ei singuri s-au pregătit să asculte cu luare aminte.

Începând Sfântul Alexandru, a zis către filosof: ,,În numele Domnului meu Iisus Hristos, îţi poruncesc să taci!" Şi îndată i s-a legat limba filosofului şi a rămas mut, neputând zice nimic.

Văzând aceasta, adunarea filosofilor s-a înfricoşat şi s-a ruşinat. Deci, unii dintre ei au fugit de ruşine, iar alţii au crezut în Hristos.

Filosoful cel amuţit, văzând prin ameninţare rătăcirea sa, iar credinţa creştină arătându-i-se a fi dreaptă nu prin cuvinte meşteşugite, ci prin putere dumnezeiască, a căzut la picioarele arhiereului şi i s-a dezlegat limba din amuţire, şi cu mare glas a început a slăvi pe Hristos şi s-a botezat împreună cu ceilalţi prieteni ai săi. Atunci s-a făcut bucurie împăratului şi tuturor credincioşilor, încât Dumnezeu, care a dăruit atâta putere minunată plăcutului său, era slăvit de toţi.

Trecând câţiva ani de la întâiul Sinod Ecumenic şi fiind chemat la Constantinopol ereticul Arie, a amăgit cu vicleşug pe dreptcredinciosul împărat Constantin, când l-a întrebat de crede aşa cum Sfinţii Părinţi au întărit în Sinodul din Niceea.
Iar el, având în sân o hârtie unde era scrisă credinţa eretică, îşi lovea cu dreapta pieptul, zicând: ,,Aşa cred", ca şi cum se învoia cu credinţa cea întărită în Niceea, dar în gând zicea: ,,Aşa cred, precum am scris cu mâna mea, şi cum am în sânul meu". Jurându-se înaintea împăratului că aşa crede, şi împăratul neştiind vicleşugul aceluia, a crezut cuvintele lui cele meşteşugite.

De aceea, l-a trimis la Preasfinţitul Alexandru, poruncindu-i să primească pe Arie întru împărtăşirea bisericească. Ziua de Duminică a fost rânduită ca să intre Arie în biserică spre împărtăşire.

Sfântul Alexandru însă se îndoia a-l primi, ca pe un începător de eresuri. Fiind sâmbăta spre Duminică, în acea noapte arhiereul lui Dumnezeu, Alexandru, a stăruit la rugăciune înaintea sfântului altar şi cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu ca îndată să-i ia sufletul din trup, ca să nu vadă ziua aceea, în care Arie avea să se apropie şi să ia împărtăşirea cu Sfintele Taine.

Dar Dumnezeu, milostivindu-se spre Biserica Sa, a hotărât să piardă pe Arie de pe pământul celor vii.

Sfântul rugându-se astfel lui Dumnezeu, după ce s-a făcut ziuă, s-a apropiat ceasul sfintei slujbe. El a văzut pe Arie că venea, cu multă mândrie, de la palatul împărătesc la biserică, înconjurat de boierii care erau de eresul lui şi de o mulţime de oameni înarmaţi.

Apropiindu-se de locul ce se numea ,,Forul lui Constantin", a căzut frică asupra lui din mustrarea conştiinţei şi, de frică, i-a venit nevoia cea trupească; deci, a aflat o latrină publică, în care, intrând el, a fost lovit cu o durere cumplită la cele dinăuntru şi a crăpat în două ca şi Iuda, ieşind din el măruntaiele. Astfel a pierit cu ticăloşie, lepădându-şi sufletul cu amar.

Atunci îndată s-a înştiinţat toată cetatea de cumplita moarte neaşteptată a ereticului Arie. Deci, ereticii s-au ruşinat, iar dreptcredincioşii s-au bucurat, că Hristos, adevăratul Dumnezeu, este răzbunător asupra hulitorilor.

Preasfinţitul arhiepiscop Alexandru, auzind de aceasta, a dat mulţumire lui Dumnezeu, Cel ce S-a milostivit spre Biserica Sa.

Apoi, bine cârmuind Biserica lui Hristos ani îndestulaţi, a ajuns la adânci bătrâneţi; iar când a fost aproape de sfârşit, credincioşii au înconjurat patul păstorului lor şi-l întrebau: ,,Părinte, cui ne laşi pe noi, fiii tăi? Pe cine vei pune în locul tău, care, mergând pe urmele tale, ar putea să îndrepte bine Biserica?”

Iar el, arătând spre cei doi clerici care stăteau aproape, spre preotul Pavel şi spre diaconul Macedonie, a zis: ,,De voiţi să aveţi păstor învăţător şi strălucit prin fapte bune, alegeţi-l pe Pavel; iar de voiţi să-l aveţi numai frumos la faţă şi cu podoaba din afară cinstit, atunci alegeţi-vă pe Macedonie!”

Acestea zicând, marele arhiereu Alexandru şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, în anul 337, având de la naşterea sa 98 de ani.

Pentru ale lui sfinte rugăciuni, Hristoase Dumnezeule, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Sfântul Varlaam, mitropolit al Moldovei - Sfinte moaşte

Sfântul mitropolit Varlaam a păstorit Mitropolia Moldovei între anii 1632-1653, în timpul domnitorilor Alexandru Iliaș, Miron Barnovschi, Moise Movilă și Vasile Lupu. Pentru râvna sa în apărarea dreptei credințe, pentru viețuirea sa sfântă și pentru lumina duhovnicească pe care a dăruit-o poporului român dreptcredincios, la propunerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei si Bucovinei, în data

de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înscris în rândul sfinților din calendar pe învățatul mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august.

Mormântul Sfântului aflat la Mănăstirea Secu

Mormântul şi moaştele Sfântului se află la: Mănăstirea Secu, o altă nestemată încrustată pentru veşnicie în diadema vestitelor focare de credinţă şi spiritualitate românească ale judeţului Neamţ se află la aproximativ 22 km de oraşul Târgu Neamţ, pe valea pârâului Secu (DC 160), ce se deschide în stânga şoselei care duce spre Pipirig şi Poiana Largului peste Muntele Petru Vodă.

Sacosul Sfântului mitropolit Varlaam al Moldovei

La Muzeul de Artă al României este conservat sacosul mitropolitului Varlaam (cu 22 de nasturi de aur, lucrat din catifea verde închis și brodat cu chenare de flori cusute în fir de aur și mărgăritare).

Moaştele Sfântului ierarh Varlaam, în pelerinaj în Moldova

Mănăstirea Secu de la poalele Muntelui Vasan, din ţinutul Neamţului, este un vechi şi însemnat monument istoric de artă şi cultură românească, care cinsteşte deopotrivă pe ctitorii care au întemeiat-o şi au zidit-o, pe ostenitorii care au lucrat la întărirea şi înflorirea ei, pe păstrătorii care ne-au lăsat-o nouă moştenire nepieritoare şi pe noi vieţuitorii de astăzi ai mănăstirii, care stăm strajă neadormită pentru ca acest monument să fie prilej de bucurie şi binecuvântare pentru cei ce se vor opri să aşeze un gând smerit…

În şedinţa din 12-13 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la propunerea Sinodului Mitropolitan Iaşi, a aprobat canonizarea mitropolitului Varlaam Moţoc. Proclamarea oficială a canonizării a avut loc la data de 30 august 2007 la Mănăstirea Secu, acolo unde se află şi mormântul marelui ierarh, în prezenţa a numeroşi ierarhi din ţară şi de peste hotare. Osemintele au fost deshumate în data de 4-5 iunie 2007 din mormântul aflat în peretele de sud al bisericii mănăstirii.

***

Dacă în anul 2007 Sfântul ierarh Varlaam a îngăduit să particip, cu nevrednicie, la pregătirea pentru aşezarea în raclă a cinstitelor sale moaşte, binecuvântările sfântului nu s-au oprit aici. Cuprinşi de emoţii sfinte şi cu o adâncă evlavie, părinţii ce am fost rânduişi să primenim Sfintele moaşte, vom purta de-a pururi în suflete

acele clipe sfinte picurate parcă din condeiul unui înger ce scrie slove cuminţi pentru veşnicie. Până atunci nu am mai fost părtaş la o astfel de bucurie.

Încă din acea zi sfântul şi-a făcut simţită prezenţa din plin printre noi. Cu o seară înainte, toate cele necesare pentru aşezarea Sfintelor moaşte în raclă, împreună cu osemintele Sfântului ierarh Varlaam au fost aduse în Paraclisul Adormirii Maicii Domnului, acolo unde se mai află osemintele celor doi cuvioşi ce au trăit în Mănăstirea Secu în veacul al XX-lea: Ieroschimonahul Vichentie Mălău şi Ieroschimonahul Antim Găină. Aşa au vrut sfinţii să se întâlnească în rugăciune, în bucuria cea netrecătoare şi veşnică a comuniunii, în mănăstirea lor de metanie.

Unul dintre părinţii care a deschis întâiul uşa paraclisului în dimineaţa în care sfintele moaşte urmau să fie aşezate în raclă, a simţit un miros deosebit de frumos, o mireasmă pe care nu a mai întâlnit-o niciodată în lumea aceasta, aducătoare de multă pace şi bucurie lăuntrică. Tot trupul şi sufletul se liniştea în faţa acestei prezenţe. Această mireasmă s-a păstrat pe tot parcursul pregătirii sfintelor moaşte, chiar dacă au fost aduse untdelemn, vin şi esenţe de mir cu care au fost şterse osemintele. Totuşi acea mireasmă a fost prezentă, depăşind cu mult toate aceste aromate extrase din diferite plante. Sfintele moaşte au rămas cu această mireasmă până când au fost aşezate într-o frumoasă raclă din argint şi aur ce a fost dusă în glasuri de cântări îngereşti în biserica Mănăstirii Secu.

De ziua prăznuirii sale, Sfântul a început să fie simţit intens de către cei bolnavi şi de către cei chinuiţi de duhuri necurate… Multe rugăciuni, suspine şi lacrimi sunt aşezate zilnic la racla sfântului, iar minunile ce se săvârşesc, atât tainic cât şi vizibil sunt vrednice de consemnat. Acest izvor de binecuvântări ce se revarsă nu numai peste credincioşi, ci şi peste mănăstirea noastră, nu a trecut neobservat…

Astfel că evlavia şi credinţa credincioşilor din oraşul Fălticeni, judeţul Suceava au simţit nevoia să se întâlnească în mijlocul localităţii lor cu sfinţii, cei ce mijlocesc pentru noi înaintea lui Dumnezeu. Astfel au cerut ca binecuvântare pentru câteva zile racla cu moaştele Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei.

Cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Teofan, arhiepiscopul Iaşilor şi mitropolit al Moldovei şi Bucovinei şi a Înalt Prea Sfinţitului Pimen, arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuţilor, Sfintele moaşte ale Sfântului ierarh Varlaam au fost trimise de la Mănăstirea Secu la Biserica “Adormirea Maicii Domnului” din Fălticeni, unde au fost primite în mod solemn.

Însă darul lui Dumnezeu şi iubirea Sfântului Varlaam m-au binecuvântat din nou, căci, cu nevrednicie, am fost rânduit să însoţesc racla şi să veghez la picioarele sfântului pe parcursul acestor zile, vrednice de consemnat în paginile cronicarului (7 august - 10 august 2009).

Am plecat din mănăstire în jurul orei 14:30 în glasuri de clopote şi de toacă, în miros de tămâie şi cântări din Acatistul Sfântului ierarh Varlaam. Mulţi părinţi monahi şi credincioşi erau în curtea mănăstirii cuprinşi de înalte emoţii, căci era prima ieşire a sfântului în eparhia pe care o păstorise cu mai bine de 350 de ani în urmă. Cu siguranţă sfântul s-a bucurat de mulţimea bisericilor, de frumoasa aşezare sufletească şi de buna rânduială a oamenilor acestor locuri, pe care i-a întâlnit în această procesiune.

Drumul…parcă am zburat; nici nu am simţit când a trecut. Am fost întâmpinaţi de un sobor de zece preoţi, în frunte cu preotul paroh Adrian Brădăţanu, de mulţime de credincioşi, glasuri de clopote şi o zi însorită şi frumoasă, adusă şi ea parcă din altă lume ca prinos pentru credinţa fierbinte a credincioşilor.

Cu toţii am intrat în biserică, însoţind racla sfântului, unde s-a cântat Acatistul Sfântului ierarh Varlaam. S-au adus mulţumiri, s-au citit cuvinte de folos şi bineînţeles că inimile şi-au dăruit multe bucurii duhovniceşti şi sufleteşti. Rândul de credincioşi nu s-a oprit de la venerarea sfântului decât târziu în noapte. A doua zi, credincioşii l-au întâmpinat pe sfânt dis de dimineaţă şi nu s-au despărţit decât după miezul nopţii. Aveau atâtea să îşi spună…

Sfântul Varlaam i-a primit pe toţi: tineri, bătrâni, bolnavi, etc. Au venit şi copii cu sentimentele lor pure şi gingaşe ca florile de ghiocel. În aceste zile am redescoperit acea candoare pe care mulţi dintre noi o pierdem pe drumul vieţii.

La un moment dat a venit o copilă de vreo 6 anişori la mine, privindu-mă sfioasă cu ochii ei mari şi cuminţi, zicându-mi: „Părinte, ieri am venit cu mama şi mi-am sfinţit brăţara de racla sfântului, dar aseară mama mi-a făcut baie şi eu aveam brăţara la mână, iar acum nu ştiu dacă mai este sfinţită sau trebuie să o sfinţesc din nou”… „Pentru sufleţelul tău curat, Alexandra, sigur brăţara a rămas sfinţită, dar mai atinge-o dacă vrei, ca să fii sigură şi să rămâi cu inimioara împăcată…”

Tot în acele zile o bătrânică mă întreabă: „Şi iconiţele aiestea mititele cu sfântul le daţi degeaba”? „Nu degeaba, vi le dau cu binecuvântare. Bucurie sfântă vă doresc!”.

„Părinte ne-aţi adus în aceste zile Ierusalimul la Fălticeni. Nu-mi vine să cred!”. „Nu eu, Dumnezeu vi l-a dăruit, iar Sfântul Varlaam a dorit să vă binecuvânteze. Aveţi Ierusalimul în inimă tot timpul.”

Multe cuvinte şi clipe sfinte au curs în acele zile. Parcă şi acum aud rugăciunile celor ce au fost pelerini la racla sfântului în acele zile: „Sfinte ajută-mă că sunt bolnavă !”, „Sfinte iartă-mă!”, sau: „Ai grijă de mine !”, „Al tău sunt eu, mântuieşte-mă!” , „Sfinte nu mă lăsa !” , „Sfinte ai grijă de mama că plânge mereu!” Mii de oameni au venit şi au îngenuncheat preţ de câteva clipe în perioada cât am stat în Fălticeni cu ascultarea la această slujbă misionară. Aşa cum spunea cineva, cuvintele sunt lacrimile celor care au vrut demult să plângă şi nu au putut…

Stând în preajma sfântului, ascultând bucuriile dar şi durerile oamenilor, văzându-le credinţa cea fierbinte şi arzătoare, nu se poate să nu primeşti putere, răbdare şi alte daruri duhovniceşti pe care ţi le strecoară Domnul încet şi tainic în suflet. Uiţi de tine şi de oboseală şi ţi se umple inima de bucurie când vezi credincioşii cum pleacă acasă cu chipurile luminate, cu încă un strop de nădejde spre a rămâne pe Cale…

M-am întors în mănăstire cu racla cu sfintele moaşte plin de nădejde. Acum sunt convins, mai mult ca niciodată, că Sfântul Varlaam are grijă de noi toţi cei care îi cerem ajutorul. Căci toate sunt bune foarte când eşti în ascultarea sfinţilor, când te dăruieşti lor, când doreşti să le devii ucenic. La racla sfântului am poposit adeseori în drumul vieţii, purtând cu nădejde pe umeri crucea pe care mi-a dăruit-o Domnul, căci ispitele vin şi bat la uşa oricărui muritor, iar altele intră chiar neinvitate înăuntru. Sfântul de fiecare dată când i-am cerut ajutorul, mi-a şoptit tainic să ţin mai strâns crucea şi să o îmbrăţişez cu bucurie, mângâindu-mă cu glas înalt şi înţelept, adâncit în inimă.

Prin sfinţi Dumnezeu ne invită să căutăm frumuseţea adevărată care este în noi înşine. Sfântul ierarh Varlaam în puţina şi simpla mea vieţuire monahală, mi s-a descoperit ca o pildă vie şi cale de urmat, învăţându-mă că mila Domnului este în veac peste toţi şi peste toate şi tot el m-a îndemnat să am răbdare şi să le privesc pe toate prin ochii lui Hristos, prin ochi de porumbel.

Ierodiacon Hrisostom Filipescu
Bibliotecarul Mănăstirii Secu

Canonizarea Sfântului ierarh Varlaam

Narcisa Elena Balaban - Proclamarea canonizării Sfântului ierarh Varlaam va avea loc la sfârşitul lunii august

Cu prilejul împlinirii, în 2007, a 350 de ani de la trecerea la cele veşnice a mitropolitului Varlaam Moţoc, la propunerea Sinodului Mitropolitan al Moldovei şi Bucovinei, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în rândul sfinţilor pe ierarhul moldovean. Proclamarea solemnă a canonizării va avea loc pe 29 august la Mănăstirea Secu din judeţul Neamţ, unde se află rămăşiţele pământeşti.

La Mănăstirea Secu, din judeţul Neamţ, în perioada 28 - 30 august 2007, va avea loc proclamarea solemnă a canonizării Sfântului ierarh Varlaam Moţoc al Moldovei, de la a cărui trecere la cele veşnice se împlinesc, în 2007, 350 de ani.

Cu acest prilej, la propunerea Sinodului Mitropolitan al Moldovei şi Bucovinei, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în rândul sfinţilor pe mitropolitul Varlaam.

Programul proclamării solemne a canonizării Sfântului ierarh Varlaam va începe pe 28 august, la Centrul Social-Cultural „Sfântul Paisie de la Neamţ“ de la Mănăstirea Neamţ, unde va avea loc un colocviu cu tema: „ Sfântul ierarh Var-laam, mitropolitul Moldovei - slujitor al credinţei şi culturii creştine“, informează Radio Trinitas al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei.
În această zi, participanţii la acest colocviu vor vizita muzeul Mănăstirii Neamţ, Biserica „ Sfântul Ioan Iacob“ şi Casa „Ierusalim Hozeva“ din incinta Seminarului Teologic „Veniamin Costachi“ din preajma vestitei mănăstiri nemţene.

Sfântul Varlaam va fi pomenit la 30 august

Manifestările vor continua pe 29 august la Mănăstirea Secu, unde mai mulţi ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române vor oficia Sfânta Liturghie arhierească, cu prilejul hramului principal al Mănăstirii Secu - „Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul“. După Sfânta Liturghie, în jurul orei 12.00, va avea loc proclamarea solemnă a canonizării Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei.
În aceeaşi zi, după-amiază, ierarhii Sfântului Sinod şi oaspeţii Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei vor face o vizită la Mănăstirea Sihăstria, la chiliile şi mormintele cunoscuţilor duhovnici ai veacului al XX-lea.

A doua zi, după hramul Mănăstirii Secu, în ziua în care Biserica îl va pomeni în rândul sfinţilor pe Sfântul ierarh Varlaam, după Sfânta Liturghie, la Mănăstirea Secu va avea loc un moment solemn, iar după-amiază va avea loc sfinţirea bisericii

Mănăstirii „ Sfântul Vasile cel mare“ din localitatea Podeşti, judeţul Neamţ. În aceeaşi zi, delegaţia Sfântului Sinod va face o vizită la Centrul Cultural-Pastoral „ Sfântul Daniil Sihastrul“ de la Mănăstirea Durău, urmând ca a doua zi, ierarhii care vor rămâne, să facă un pelerinaj la Mănăstirea „Schimbarea la Faţă“, „Sfântul voievod Ştefan cel mare“ şi „Naşterea Maicii Domnului“ de pe Muntele Ceahlău.

Osemintele mitropolitului vor fi aşezate într-o raclă special

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat canonizarea mitropolitului Moldovei Varlaam (1585-1657) în şedinţa de lucru din 12 februarie 2007.

Deoarece prăznuirea Sfântului Varlaam a fost fixată pentru ziua de 30 august, în Arhiepiscopia Iaşilor au început de mai bine de două luni pregătirile pentru organizarea festivităţilor de proclamare publică a canonizării. Au fost definitivate slujbele Vecerniei, Utreniei şi Acatistului, a fost îmbunătăţită iconografia Sfântului Varlaam, s-a comandat racla pentru moaştele sale.

Vă amintim că osemintele mitropolitului Varlaam al Moldovei au fost scoase pe 5 iunie din mormântul de la Mănăstirea Secu, din judeţul Neamţ.

Potrivit unui articol semnat de arhim. Varlaam Merticariu, vicar administrativ al arhiepiscopiei Iaşilor, în nr. 4-6 iunie 2007 al buletinului oficial al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, „Candela Moldovei“, şi care a participat la această operaţiune, în partea superioară a mormântului s-au găsit părţi dintr-un schelet al cărui craniu prezenta în zona bosei frontale drepte un orificiu de aproximativ 2,5 cm. La baza cavoului s-a găsit un al doilea schelet, mai complet, şi o serie de alte obiecte ca: o candelă din sticlă, o oală de lut spartă, elemente de broderie şi ţesături bisericeşti, mulajul păstrat perfect în lut al unei cruciuliţe de lemn acum putrezite, precum şi elemente din fier care au aparţinut sicriului.

Credincioşii se vor putea închina Sfântului ierarh Varlaam al Moldovei

Deşi obiectele descoperite indicau cu precizie că osemintele din partea inferioară a mormântului sunt moaştele mitropolitului Varlaam, pentru a exclude orice îndoială posibilă, s-a solicitat o expertiză de specialitate.

Astfel, pe 11 iunie 2007 a avut loc, tot la Mănăstirea Secu, expertiza antropologică efectuată de o comisie alcătuită din doi specialişti din cadrul Secţiei de Cercetări Antropologice a Academiei Române - filiala Iaşi, care a stabilit vârsta celor două schelete şi momentul decesului.

Astfel, potrivit Notei de expertiză antropologică nr. 15 din 14 iunie 2007 întocmită de cei doi experţi, rezultă că scheletul peste care s-au găsit elemente de galon şi broderie bisericească în fir de aur şi argint, candela şi crucea de călugărie aparţin unei persoane trecute la cele veşnice la o vârstă depăşind 70 de ani, ceea ce corespunde cu vârsta mitropolitului Varlaam din momentul decesului său.

Cel de-al doilea schelet, aparţinând, potrivit aceleiaşi Note, unei persoane cu cel puţin 10 ani mai tinere şi decedate mult mai târziu, prezentând în partea frontală a craniului un orificiu produs de o puternică lovitură, care ar fi putut provoca moartea, ar putea fi al unui călugăr ucis de turcii care au înăbuşit aici la Secu revoluţia greacă eteristă din 1821, înmormântat de supravieţuitori în grabă, aproape la suprafaţă, în cavoul Sfântului mitropolit Varlaam.

Scoase după 350 de ani din „casa cea de lut a moşilor săi“, osemintele au fost curăţate şi apoi aşezate în paraclisul „Adormirea Maicii Domnului“ al mănăstirii, urmând ca pe 25 august să fie pregătite pentru a fi aşezate definitiv într-o raclă specială.

Tot atunci se va oficia şi ultimul parastas pentru odihna sufletului mitropolitului Varlaam, după care va avea loc proclamarea solemnă a canonizării sale, iar credincioşii se vor putea închina la Sfântul Varlaam al Moldovei.

Canonizarea mitropolitului Varlaam al Moldovei

La Mănăstirea Secu din judeţul Neamţ a avut loc, în ziua hramului principal al mănăstirii, tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul, proclamarea solemnă a canonizării Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei.
Evenimentul a avut loc după slujba Sfintei Liturghii oficiată de un impresionant sobor de ierarhi ai Patriarhiei Române şi delegaţi ai Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol, precum şi ai Bisericilor Ortodoxe surori, sobor prezidat de Înalt Prea Sfinţitul Daniel - mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi locţiitor de patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Din soborul de ierarhi au făcut parte:
Înalt Prea Sfinţitul Policarp, mitropolit de Spania şi Portugalia ca reprezentant al Sanctităţii Sale Bartolomeu I - patriarhul Ecumenic de Constantinopol,
Înalt Prea Sfinţitul Laurenţiu, mitropolitul Ardealului,
Înalt Prea Sfinţitul Teofan, mitropolitul Olteniei,
Înalt Prea Sfinţitul Petru, mitropolitul Basarabiei,
Înalt Prea Sfinţitul Serafim, mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale şi de Nord,
Înalt Prea Sfinţitul Iosif, mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale,
Înalt Prea Sfinţitul Nifon, arhiepiscopul Târgovişte,
Înalt Prea Sfinţitul Pimen, arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuţilor,
Înalt Prea Sfinţitul Andrei, arhiepiscop ortodox de Alba Iulia,
Prea Sfinţitul Gherasim, episcopul Râmnicului,
Prea Sfinţitul Epifanie, episcopul Buzăului şi Vrancei,
Prea Sfinţitul Calinic, episcopul Argeşului şi Muscelului,
Prea Sfinţitul Casian, episcopul Dunării de Jos,
Prea Sfinţitul Timotei, episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului,
Prea Sfinţitul Lucian, episcopul Caransebeşului,
Prea Sfinţitul Sofronie, episcopul Oradiei, Bihorului şi Sălajului,

Prea Sfinţitul Iustinian, episcopul Maramureşului şi Sătmarului,
Prea Sfinţitul Nicodim, episcopul Severinului şi Strehaei,
Prea Sfinţitul Damaschin, episcopul Sloboziei şi Călăraşilor,
Prea Sfinţitul Ioan, episcopul Covasnei şi Harghitei,
Prea Sfinţitul Ambrozie, episcopul Giurgiului,
Prea Sfinţitul Ciprian Câmpineanul, episcop vicar patriarhal,
Prea Sfinţitul Sebastian Ilfoveanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor,
Prea Sfinţitul Calinic Botoşăneanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor,
Prea Sfinţitul Marc Nemţeanul, episcop vicar al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale,
Prea Sfinţitul Irineu Slătineanul, arhiereu vicar al Episcopiei Râmnicului,
Prea Sfinţitul Ioachim Băcăuanul, arhiereu vicar al Episcopiei Romanului,
Prea Sfinţitul Corneliu Bârlădeanul, arhiereu vicar al Episcopiei Huşilor şi
Prea Sfinţitul Iustin Sigheteanul, arhiereu vicar al Episcopiei Maramureşului şi Satmarului.

După oficierea Sfintei Liturghii a avut loc ceremonia de proclamare a canonizării Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei.

Tomosul sinodal a fost citit de Prea Sfinţitul Ciprian Câmpineanul, episcop vicar patriarhal: ,,Având în vedere viaţa pilduitoare a Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei, scrierile sale duhovniceşti şi de apărare a dreptei credinţe pentru luminarea slujitorilor Sfintelor Altare şi a poporului dreptcredincios, urmând obiceiului sinodal şi chemând în ajutorul nostru puterea Duhului Sfânt, hotărâm că de acum înainte părintele nostru mitropolitul Varlaam al Moldovei să se numere printre Sfinţii pomeniţi de Biserica noastră şi prea măriţi de Dumnezeu în Ceruri şi să se cinstească cu cântări de laudă în ziua a 30-a a lunii august.

Poruncim, de asemenea, în Duhul Sfânt, că viaţa, slujba şi icoana Sfântului să fie primite cu evlavie de ierarhi, preoţi, monahi şi de toţi credincioşii ortodocşi. Spre deplina statornicie a celor pe care le-am hotărât în chip sinodal şi canonic întărim cu semnăturile noastre acest Tomos sinodal de canonizare a ierarhului Varlaam, mitropolitul Moldovei, aducându-l la cunoştinţă clerului şi credincioşilor creştini din cuprinsul Patriarhiei Române.

Acest Tomos sinodal întocmit şi aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în şedinţa sa din 20 iunie 2007 se proclamă astăzi 30 august anul mântuirii 2007 cu îndemnul nostru către tot cinul preoţesc şi monahal, precum şi către binecredincioşii creştini ortodocşi români de aici şi de pretutindeni de a cinsti cu evlavie pe Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei.”

În cuvântul rostit după citirea Tomosului sinodal, Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi Locţiitor de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a evidenţiat participarea la evenimentele dedicate proclamării canonizării Sfântului ierarh Varlaam, a Înalt Prea Sfinţitului Policarp, mitropolit de Spania şi Portugalia, ca delegat al Sanctităţii Sale Bartolomeu I - patriarhul Ecumenic de Constantinopol.

De asemenea, Înalt Prea Sfinţitul Părinte mitropolit Daniel a mulţumit oficialităţilor prezente astăzi la Mănăstirea Secu, precum şi tuturor ierarhilor care au participat la aceste evenimente, arătând că această sărbătoare este a întregului poporul român.

Primul care a scris „Carte către toată seminţia românească”, deşi provinciile româneşti erau despărţite, a fost mitropolitul Varlaam al Moldovei.

S-a evocat faptul că vrednicul de pomenire părintele Teoctist, patriarhul României a dorit mult ca să fie prezent aici, întrucât a restaurat şi consolidat această mănăstire în anii de păstorire la Iaşi ca mitropolit al Moldovei şi Sucevei şi care s-a bucurat foarte mult de propunerea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei ca ierarhul vrednic, cărturarul şi patriotul Varlaam să fie trecut în rândul Sfinţilor din Calendarul Bisericii Ortodoxe Romane.

Odată cu proclamarea canonizării mitropolitului Varlaam, Mănăstirea Secu a primit al doilea hram, sărbătoarea Sfântului ierarh Varlaam, menţionată în Calendarul creştin-ortodox în ziua de 30 august.

Sursa www.mmb.ro

Sfântul ierarh Varlam, mitropolitul Moldovei va fi pomenit în fiecare an în Calendarul creştin ortodox român pe data de 30 august

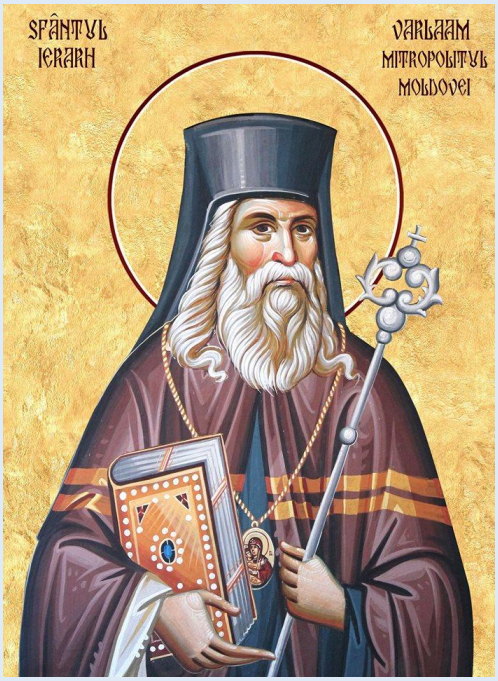

După ce ieri, după oficierea Sfintei Liturghii prilejuită de sărbătoarea tăierii capului Sfântului Ioan Botezătorul, la Mănăstirea Secu a avut loc proclamarea oficială a canonizării Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei, astăzi la acelaşi sfânt lăcaş a fost oficiată prima Sfânta Liturghie în cinstea acestui sfânt canonizat recent.

Slujba a fost oficiată de un impresionant sobor de ierarhi, în frunte cu Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi Locţiitor de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În cuvântul de învăţătură rostit spre finalul Sfintei Liturghii, Înalt Prea Sfinţitul Laurenţiu, mitropolitul Ardealului a vorbit despre identitatea Sfinţilor şi despre cum trebuie percepută sfinţenia de credincioşi: *“Cea mai mare bucurie pe care noi o trăim în viaţa Bisericii este bucuria pe care Dumnezeu ne-o rânduieşte prin Sfinţii Săi pentru că Dumnezeu este minunat întru Sfinţii Săi. Şi ştim de asemenea cu multă bucurie că facem parte dintr-o Biserică vie, o Biserică care dă sfinţi, pentru că numai o Biserică care lasă în urma ei sau care cinsteşte pe cei pe care Dumnezeu i-a ales, i-a pregătit şi i-a chemat la Sine atunci când ei au atins cel mai înalt punct al urcuşului spiritual al sfinţeniei.*

Dar ca să înţelegem cine sunt de fapt sfinţii şi dacă sfinţenia care în forma sa absolută există numai în Dumnezeu este posibilă să fie primită şi de fiinţă umană creată de Dumnezeu? Noi ştim câte neputinţe avem, câte slăbiciuni şi câte păcate vin asupra noastră; ştim însă că Mântuitorul Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu a luat trupul omului. Acest trup l-a îndumnezeit tocmai pentru ca să ofere modelul desăvârşit al sfinţeniei care este posibilă şi omului, lăsată de Dumnezeu încă de la creaţie. Dacă Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său, i-a dat şi posibilitatea să ajungă şi la asemănarea cu Dumnezeu. La asemănarea cu Dumnezeu se poate ajunge tot cu ajutorul lui Dumnezeu, tot prin conlucrarea harului cu harul lui Dumnezeu sfinţitor.
Sfinţii sunt minunaţi în cinstirea pe care le-o aducem lor; şi cinstirea aceasta se deosebeşte de cinstirea lui Dumnezeu. Nu Îl necinstim pe Dumnezeu dacă noi cinstim pe Sfinţi, pentru că lui Dumnezeu Îi acordăm cinstirea supremă, adorarea. Pe Dumnezeu Îl adorăm, iar pe Sfinţi îi venerăm, le acordăm această cinstire care de fapt ajunge tot la Dumnezeu pentru că Dumnezeu i-a rânduit pe ei să fie pentru noi rugători, mijlocitori, prietenii lui Dumnezeu, cei mai apropiaţi prieteni ai Săi, pentru ca ei să pună o rugăciune pentru noi. Sfinţii se roagă mereu pentru noi, mijlocesc la Dumnezeu pentru noi, dar în acelaşi timp ne oferă şi nouă modelul desăvârşit al sfinţeniei care poate fi atins de om.

Noi, când începem să spunem ceva despre un sfânt, încercăm să ne aducem aminte de însuşirile lui, de calităţile lui, de efortul lui spiritual pe care fiecare în parte, cu ajutorul lui Dumnezeu, l-a dus în viaţa aceasta, unii dintre ei ajungând chiar şi la martiraj, ajungând să-şi dea viaţa pentru Hristos.

Iată de ce Biserica în rânduiala sa, de la începuturile creştinismului, de când a întemeiat-o Hristos, pe aceşti aleşi ai lui Dumnezeu i-a trecut într-o listă. Avem vechi liste de sfinţi şi ştim că primii sfinţi au fost apostolii, cei care au fost împreună cu Hristos şi apoi au ajuns martiri dându-şi viaţa pentru Hristos."

Tot în cuvântul său de învăţătură, Înalt Prea Sfinţitul Laurenţiu a explicat cum poate un credincios să devină sfânt: *"În Calendarul Bisericii Ortodoxe vedem că sunt foarte multe categorii de Sfinţi. Nu există nici un fel de lucrare omenească sau de demnitate omenească care să nu fi dat reprezentanţi ai lor în rândul Sfinţilor. Nu există de asemenea vârstă sau categorie socială pentru că Dumnezeu nu alege pe alte criterii decât pe criteriul sfinţeniei. Iată, cea mai mare bucurie a noastră şi cea mai mare şansă pe care o avem este aceea de a merge pe drumul acesta al induhovnicirii noastre care se finalizează cu sfinţirea sau sfinţenia.*

Dacă Dumnezeu a lăsat ca acest atribut al Său, pe care noi, teologic îl numim starea conformă a fiinţei cu voinţă, adică Dumnezeu, orice voieşte, orice vrea, El este în fiinţa Sa. Sfinţenia, noi o simţim prin trăire, nu o putem explica pentru că dacă ne apropiem prea mult sau dacă încercăm să înţelegem lucrul acesta, ne înfricoşăm. Ne aducem aminte de momentele în care aleşi ai lui Dumnezeu au urcat pe munte să se întâlnească, cum a fost Moise: nu a putut să-L vadă pe Dumnezeu şi s-a descălţat pentru ca să calce pe un loc sfânt. Iată că nouă ni se oferă posibilitatea ca prin împlinirea poruncilor şi, mai ales, prin primirea Sfintelor Taine să parcurgem un drum împreună cu Hristos pe calea desăvârşirii. Noi ne împărtăşim cu Trupul şi Sângele Mântuitorului Iisus Hristos, devenind purtători de Hristos. Este şansa cea mare pe care ne-o oferă Hristos chemându-ne la Masa Împărăţiei."

De asemenea, Înalt Prea Sfinţitul Părinte, mitropolit Laurenţiu a scos în evidenţă criteriile după care este ales un sfânt: *"Biserica recunoaşte şi este obligată să cerceteze şi să treacă în lista Sfinţilor pe cei pe care Dumnezeu i-a rânduit în lumea aceasta să-şi lase urma lor. Dumneavoastră, comunitatea credincioşilor sunteţi primii, împreună cu noi, ierarhia, care puteţi sesiza, păstra cinstirea deosebită şi faptele alese ale înaintaşilor prin cinstire, prin cultul pe care îl aducem lor chiar înainte de a fi canonizaţi.*

Iată cum procedează Comisia de canonizare a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, comisie care primeşte aceste sesizări, precum şi o listă în care sunt înscrise personalităţile care au posibilitatea să fie trecute în rândul Sfinţilor. În lista aceasta de aşteptare s-a aflat şi mitropolitul Varlaam al Moldovei.

Criteriile pe care le urmăreşte Comisia în cercetarea unui caz sau altul sunt condiţii extraordinare care ţin de viaţă sfântă. Întâi de toate nu poate fi trecută în rândul Sfinţilor o persoană care nu a avut o viaţă sfântă; sfinţenia vieţii este prima condiţie. A doua condiţie, asemenea sfinţeniei vieţii, este ortodoxia credinţei. Prin sfinţenia vieţii au fost trecuţi în rândul Sfinţilor foarte mulţi asceţi, părinţi ai noştri, duhovnici mari, oameni care, apropiindu-se de Dumnezeu, au fost înzestraţi de Dumnezeu încă din viaţa lor cu darul facerii de minuni. Noi am crede că sfântul este numai acela care a făcut multe minuni, mai ales minuni provocate aşa public pentru că lumea să se impresioneze. Minunile sunt lucrări tainice pe care Dumnezeu le trimite în viaţa noastră şi noi trebuie să avem ochi pentru a descoperi şi a înţelege o minune din viaţa noastră, pentru că altfel o numeşti un fapt oarecare sau o faptă extraordinară.

Cea mai mare minune pe care Dumnezeu o săvârşeşte cu noi este minunea că ne menţine în viaţă deşi suntem păcătoşi, ne dă viaţă, ne dă sănătate, dar, mai ales, ne ajută atunci când noi strigăm în rugăciune, alergăm către biserică şi ne apropiem de aleşii lui Dumnezeu, de cei care trăiesc în lume. Să ştiţi că am fi impresionaţi dacă am putea să-i cunoaştem pe câţi dintre semenii noştri Dumnezeu i-a chemat, i-a ales şi i-a ajutat să ajungă pe trepte înalte ale desăvârşirii. Suntem bucuroşi să ştim că darul acesta lucrează şi acum.

Mai sunt şi alte criterii care sunt de luat în seamă pe lângă faptele minunate: apărarea dreptei credinţei nu numai prin rugăciune, ci şi prin scrieri, prin predică şi prin cuvânt, în aşa fel încât turma lui Hristos să meargă pe calea cea dreaptă. O simplă greşeală aparent pentru unii poate să fie o mare erezie şi o mare scăpare de la dreapta credinţă."

După oficierea Sfintei Liturghii a luat cuvântul Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi Locţiitor de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române care s-a referit mai întâi la stabilirea datei de 30 august pentru pomenirea Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei: *"În mod minunat, data aceasta de pomenire s-a fixat prin canonizarea Sfântului ierarh Varlaam ziua de 30 august pentru ca să fie al doilea ocrotitor al Mănăstirii Secu, după Sfântul Ioan Botezătorul, Înainte Mergătorul Domnului. Sfântul prooroc Ioan Botezătorul, cu toată puterea sa spirituală, a ocrotit şi ocroteşte această mănăstire, mai ales chemându-i pe toţi monahii şi pe toţi credincioşii la pocăinţă deoarece uşile pocăinţei sunt Uşile Împărăţiei Cerurilor.*

Sfântul Varlaam, pe lângă rugăciune şi pocăinţă, ne arată cât de mare şi cât de necesară este misiunea Bisericii în lume, apărarea dreptei credinţe şi promovarea ei prin mijloacele acestea ale cuvântului, nu numai vorbit, ci şi scris. Faptul că Sfântul Varlaam este pentru noi acum un rugător recunoscut în Ceruri ne întăreşte şi mai mult în lupta noastră duhovnicească de păstrare a credinţei ortodoxe, în strădania noastră de a vieţui potrivit poruncii Mântuitorului nostru Iisus Hristos: iubirea faţă de Dumnezeu arătată în rugăciune şi iubirea faţă de semenii noştri arătată în fapte bune.'

Înalt Prea Sfinţitul Părinte mitropolit Daniel a evidenţiat apoi virtuţile Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei şi a adresat câteva îndemnuri credincioşilor pornind de la exemplu de credinţă al acestui sfânt.

"Părintele arhimandrit Timotei Aioanei, exarh cultural al Arhiepiscopiei Iaşilor a dat citire listei cu persoanele care au primit din partea Mitropoliei Moldovei şi

Bucovinei ‘Diploma Ştefan cel mare şi sfant’ pentru sprijinul oferit la bună organizare a evenimentelor prilejuite de proclamarea solemnă a canonizării Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei.”

Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi Locţiitor de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a mulţumit de asemenea slujitorilor de la Centrul eparhial Iaşi pentru organizarea evenimentelor prilejuite de proclamarea solemnă a canonizării Sfântului ierarh Varlaam şi reprezentanţilor instituţiilor care au asigurat bună derulare a evenimentelor.
Nu în ultimul rând, Înalt Prea Sfinţitul Părinte mitropolit Daniel a mulţumit ierarhilor care au slujit şi astăzi la Mănăstirea Secu. În cuvântul său, Înalt Prea Sfinţitul Părinte mitropolit Daniel a menţionat apoi şi alţi cuvioşi părinţi din zona Neamţului care urmează să fie propuşi pentru canonizare.

A luat apoi cuvântul Părintele Vichentie Amăriei, stareţul Mănăstirii Secu, care a vorbit despre importanţa evenimentelor derulate ieri şi astăzi la acest sfânt lăcaş nemţean.

În final, Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi Locţiitor de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a felicitat şi întreaga obşte a Mănăstirii Secu pentru pregătirile făcute la acest lăcaş în vederea derulării proclamării canonizării Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei. De asemenea, Înalt Prea Sfinţitul Părinte mitropolit Daniel a făcut câteva referiri la mormântul Sfântului ierarh Varlaam care va rămâne la Mănăstirea Secu.

Pr. Dorin

Predici şi editoriale despre Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei

Cazania din 1643

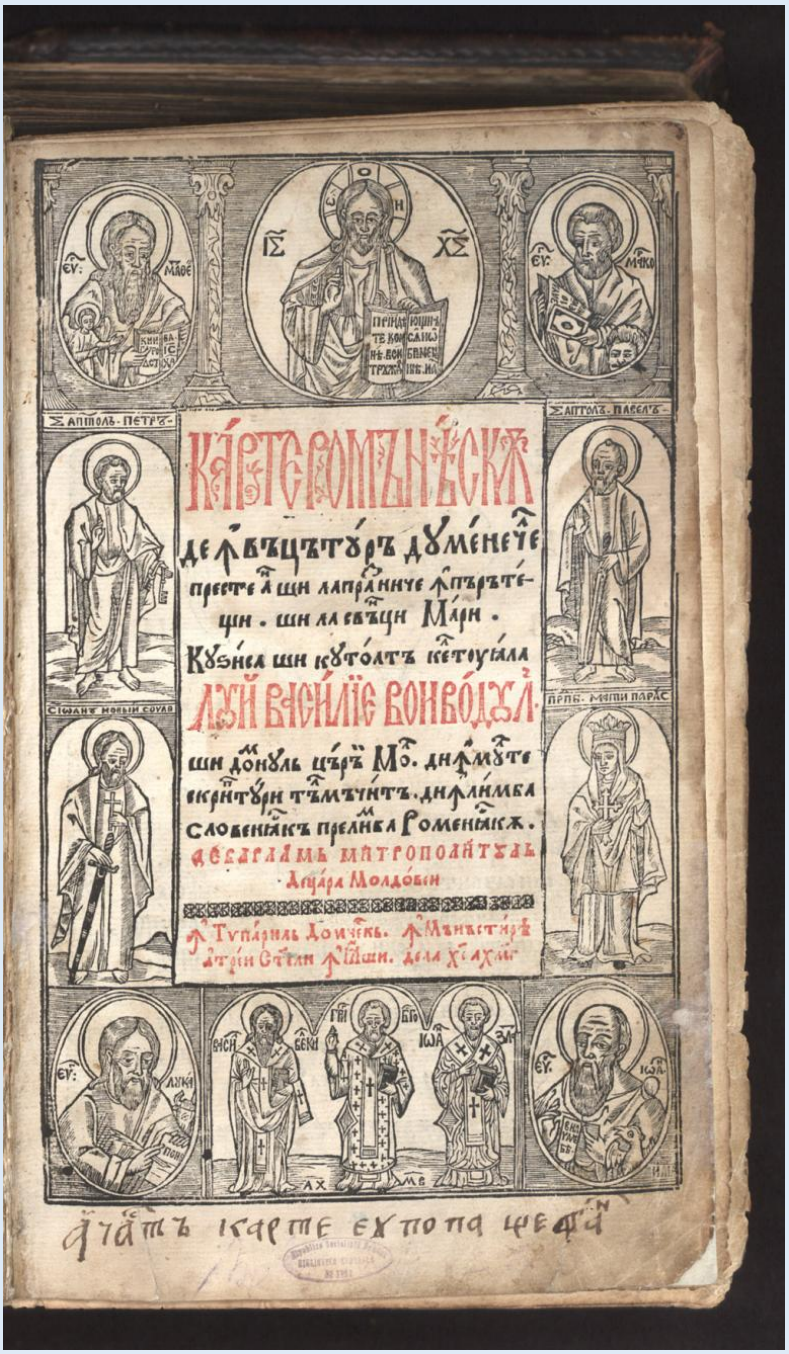

Cea mai însemnată lucrare a mitropolitului Varlaam, şi în acelaşi timp una din cele mai de seamă din istoria vechii culturi româneşti, este intitulată „Cartea românească de învăţătură la dumenecele preste an şi la praznice împărăteşti şi la svănţi mari“ sau Cazania, apărută la Iaşi, în 1643. Are 506 file, ilustrate cu

numeroase gravuri, reprezentând scene biblice, chipuri de sfinţi la care se adaugă iniţiale înflorate, frontispicii, viniete, podoabe finale.

Cartea începe cu un „Cuvânt“ adresat de Vasile Lupu „la toată semenţia românească de pretutindeni ce se află pravoslavnici într-această limbă“, arătând că oferă „acest dar limbii româneşti, carte pre limba românească, întâiu de laudă lui Dumnezeu, după aceia, de învăţătură şi de folos sufletelor pravoslavnici“.

Urma apoi un „Cuvânt către cetitoriu“ al mitropolitului. Din aceste două prefeţe se desprinde ideea unităţii de neam şi de limbă a românilor din Moldova, Muntenia şi Transilvania.

Cartea are două părţi. Partea întâi cuprinde 54 de cazanii la duminici, iar partea a doua cuprinde 21 de cazanii la diferite sărbători.

Mitropolitul moldovean şi-a cules materialul „din multe scripturi din limba slavoniască“, arătând în prefaţă că este „adunată din toţi tălcovnicii Sfintei Evanghelii, dascălii Bisericii noastre“. Varlaam are meritul că a strâns într-o lucrare unitară vechile cazanii, care circulau în ţările româneşti în manuscris, traduse din greceşte sau din slavoneşte, le-a revizuit şi le-a dat ca „dar“ întregului popor român.

Cazania a adus un aport preţios la formare limbii noastre literare, fiind scrisă într-un stil viu şi plin de culoare, cu fraze bogate în comparaţii pitoreşti şi expresii plastice. Prin conţinutul ei, dar şi prin frumuseţea graiului, Cartea românească de învăţătură a lui Varlaam a cunoscut o răspândire mult mai largă decât orice altă carte românească veche, ajungând nu numai în mâna episcopilor şi a preoţilor, ci chiar a credincioşilor de la sate. Cea mai largă răspândire a cunoscut-o în Transilvania, unde s-au făcut copii după ea şi au avut loc procese pentru a intra în posesia ei.

Considerată de Nicolae Iorga, drept opera cea mai populară a epocii noastre vechi, ea conţine primele versuri în limba română, intitulate Stihuri în stema domniei Moldovei, prin care este recunoscut meritul domnitorului Vasile Lupu în tipărirea cărţii.

Nicolae Manolescu, în Istoria critică a literaturii române desprinde următoarele trăsături ale operei: frumuseţea limbii utilizate - vorbeşte pe înţelesul tuturor, presărând explicaţiile cu întrebări retorice şi cu îndemnuri, arta povestirii - este primul nostru povestitor, înfăţişînd ţărăneşte chestiunile teologice.

Sursa: Mănăstirea Sfinții trei Ierarhi

Alte surse:

https://jurnaldemigrant.wordpress.com/2017/08/30/cartea-neamului-romanesc-cazania-lui-varlaam/

https://jurnaldemigrant.wordpress.com/2018/08/30/sapte-icoane-ale-limbii-romane-soapte-romanesti-din-cazania-lui-varlaam/

Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - Lucrarea sa intitulată Cazania sau Carte românească de învăţătură a fost prima carte românească tipărită în Moldova

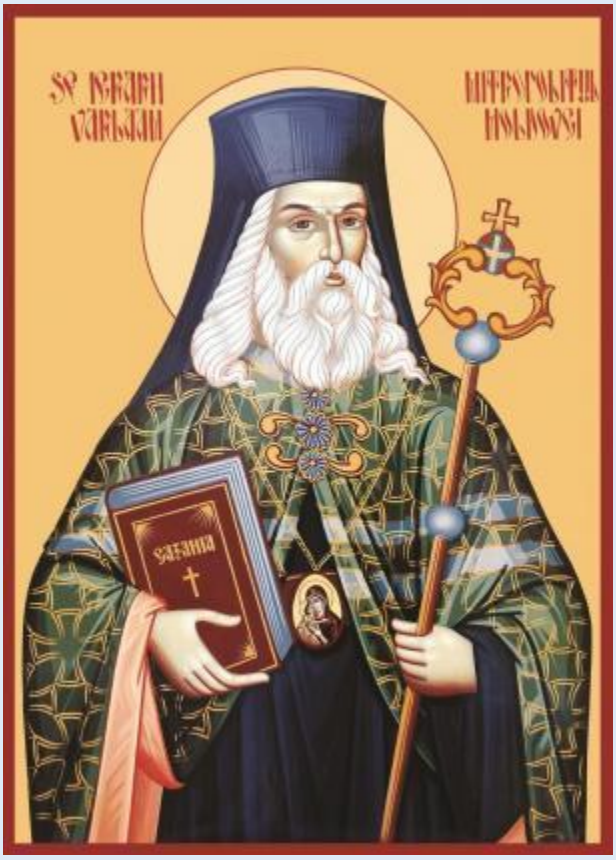

Sfântul mitropolit Varlaam a păstorit Mitropolia Moldovei între anii 1632-1653, în timpul domnitorilor Alexandru Iliaş, Miron Barnovschi, Moise Movilă şi Vasile Lupu. Provenind dintr-o familie de răzeşi, care se numea Moţoc, din Borceşti, sat dispărut situat lângă Târgu-Neamţ, mitropolitul Varlaam s-a născut în jurul anului 1590. Numele său de botez a fost Vasile.
Din tinereţe şi-a îndreptat paşii spre Schitul Zosim de pe valea pârâului Secu, unde a învăţat carte şi limbile slavonă şi greacă.

Pe aceeaşi vatră, vornicul Nestor Ureche şi soţia sa Mitrofana au ctitorit în 1602 Mănăstirea Secu în care a început să funcţioneze şi o şcoală. Tânărul Vasile Moţoc a intrat în obştea noii mănăstiri, unde a fost călugărit cu numele de Varlaam. Fiind bun povăţuitor, a fost numit egumen al mănăstirii.

Cu multă osârdie, cuviosul Varlaam s-a adâncit în tainele cărţilor, traducând Scara (Leastviţa) Sfântului Ioan Scărarul (1618). Apoi, pentru strădaniile şi virtuţile sale el a fost cinstit cu rangul de arhimandrit.

Ajungând sfetnic de încredere al domnitorului Miron Barnovschi, în anul 1628, arhimandritul Varlaam este trimis la Kiev şi Moscova în vederea cumpărării de icoane pentru mănăstirile Dragomirna şi Bârnova şi pentru biserica ctitorită de domnitor în Iaşi. Săvârşind aceasta, Varlaam s-a întors în ţară, dar primind vestea morţii mitropolitului Anastasie Crimca (1629) şi pe cea a înlăturării domnului Miron Barnovschi, s-a retras la Mănăstirea Secu.

În anul 1632, în timpul domniei voievodului Alexandru Iliaş, prin lucrarea lui Dumnezeu, arhimandritul Varlaam a fost chemat să păstorească Mitropolia Moldovei în locul mitropolitului Atanasie (1629-1632), care s-a mutat la cele veşnice şi a fost înmormântat la Mănăstirea Bistriţa, Neamţ.

Noul mitropolit unea învăţătura cu rugăciunea şi cuvântul înţelept cu fapta cea bună. În timpul păstoririi învăţatului mitropolit Varlaam, Mitropolia Moldovei s-a bucurat de mult ajutor din partea bine credinciosului domnitor Vasile Lupu.

Sprijinit şi de Sfântul mitropolit Petru Movilă al Kievului, mitropolitul Varlaam a înfiinţat prima tipografie românească din Moldova, în anul 1640, pe care a instalat-o la Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi.

Înţelept apărător al dreptei credinţe şi al unităţii Bisericii Ortodoxe în vremuri tulburi, mitropolitul Varlaam s-a ocupat îndeaproape de organizarea Sinodului de la Iaşi din anul 1642, care a îndreptat şi aprobat Mărturisirea de credinţă alcătuită de mitropolitul Petru Movilă al Kievului în 1638, pentru a da clerului şi credincioşilor ortodocşi o călăuză în lupta lor împotriva rătăcirilor de la Sfânta Tradiţie a Bisericii.

Vrednicul mitropolit Varlaam al Moldovei era preţuit atât în ţară, cât şi în afara ei. Astfel, pentru evlavia şi înţelepciunea sa, mitropolitul Varlaam s-a numărat, în anul 1639, între cei trei candidaţi propuşi pentru ocuparea scaunului de patriarh ecumenic al Constantinopolului.

Ca un păstor bun şi harnic, mitropolitul a tipărit la Iaşi mai multe cărţi de slujbă şi de apărare a credinţei ortodoxe, şi anume: Cazania, Cele şapte taine, Răspunsul împotriva catehismului calvinesc, Pravila, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu şi altele.

Lucrarea sa intitulată Cazania sau Carte românească de învăţătură la duminicile de peste an, la praznice împărăteşti şi la sfinţi mari (1643) a fost prima carte românească tipărită în Moldova, numărându-se până astăzi între cele mai de seamă scrieri din istoria vechii culturi româneşti. Ea s-a răspândit în toate provinciile româneşti, dar mai ales în Transilvania, unind în cuget şi credinţă pe românii locuind de o parte şi de alta a munţilor Carpaţi.

În timpul păstoririi mitropolitului Varlaam al Moldovei a fost zidită frumoasa biserică a Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi" din Iaşi, ctitoria cea mai de seamă a domnitorului Vasile Lupu. În această biserică, sfinţită în anul 1639, mitropolitul Varlaam slujea adeseori şi binevestea Evanghelia lui Hristos cu râvnă şi înţelepciune.

În anul 1641, în această biserică, evlaviosul mitropolit Varlaam a aşezat moaştele cuvioasei Parascheva, dăruite domnitorului Vasile Lupu de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, în semn de recunoştinţă pentru ajutorul oferit de el acesteia, în vremea patriarhului ecumenic Partenie.

Prin evlavia sa, mitropolitul Varlaam a sporit mult în rândurile credincioşilor cinstirea Sfintei cuvioase Parascheva. Pentru a întări credinţa ortodoxă şi a-i lumina pe tineri, mitropolitul Varlaam l-a îndemnat pe domnitorul Vasile Lupu să întemeieze la Iaşi, în anul 1640, prima şcoală de grad înalt din Moldova, după

modelul Academiei duhovniceşti de la Kiev, înfiinţată acolo de Sfântul ierarh Petru Movilă.

Noul aşezământ de cultură din Moldova, în care se preda în limbile greacă, slavonă şi română, se afla în incinta Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi" din Iaşi, având la început şi profesori trimişi de mitropolitul Petru Movilă al Kievului, ca semn că nu şi-a uitat patria sa, Moldova.

După ce domnitorul Vasile Lupu a pierdut scaunul domnesc în anul 1653, mitropolitul Varlaam, dornic de linişte şi de rugăciune, s-a retras la mănăstirea sa de metanie, Secu, după cum mărturiseşte cronicarul Miron Costin.

Vrednicul mitropolit a mai trăit patru ani, în smerenie, în rugăciune şi în vieţuire sfântă, strămutându-se la veşnicele locaşuri către sfârşitul anului 1657. Toate cele agonisite în timpul vieţii sale le-a dăruit Mănăstirii Secu. Marele mitropolit Varlaam al Moldovei a fost înmormântat în zidul de miazăzi al bisericii Mănăstirii Secu.

Pentru râvna sa în apărarea dreptei credinţe, pentru vieţuirea sa sfântă şi pentru lumina duhovnicească pe care a dăruit-o poporului român dreptcredincios, la propunerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înscris în rândul sfinţilor din calendar pe învăţatul mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi.

Arhimandrit Ioanichie Bălan - Mitropolitul Varlaam a fost un sfert de secol egumen al Mănăstirii Secu

Ca egumen al Mănăstirii Secu, arhimandritul Varlaam a povăţuit cu multă înţelepciune duhovnicească această obşte timp de 24 de ani, reuşind să crească mulţi fii sufleteşti şi să formeze pe valea Secului o adevărată lavră monahală vestită în toată Moldova, Mănăstirea Secu devenind o vatră isihastă de rugăciune, de gândire şi de trăire ortodoxă. Prin anii 1625-1630, Mănăstirea Secu se număra alături de marile mănăstiri: Neamţ, Slatina, Putna, Bistriţa, Agapia, Probota, Moldoviţa şi Dragomirna.

În obştea sa, egumenul Varlaam respecta întru totul aşezământul ctitorului fondator, Nestor Ureche, care era foarte apropiat de tipicul Muntelui Athos. După slujbele bisericeşti, monahii se îndeletniceau cu ascultarea în obşte şi cu lucrul mâinilor la chilii. Iar citirea Sfinţilor Părinţi şi rugăciunea lui Iisus erau obligatorii pentru toţi fiii săi duhovniceşti.

Una dintre îndeletnicirile marelui stareţ era şi traducerea operelor Sfinţilor Părinţi din limbile greacă şi slavonă în grai românesc, ca să fie pe înţelesul tuturor. Astfel, arhimandritul Varlaam traduce din slavonă, împreună cu câţiva ucenici, Scara Sfântului Ioan Scărarul, precum şi alte scrieri ce se citeau zilnic la biserică, la trapeză şi la chilii. Prin aceasta, egumenul Varlaam făcea în Moldova primii paşi de înlocuire a limbilor străine, greaca şi slavona, cu limba vorbită a poporului.

Leastviţa (Scara) Sfântului Ioan Scărarul este printre primele opere patristice filocalice traduse în limba română şi dovedeşte preocuparea duhovnicească a monahilor noştri pentru cunoaşterea şi imitarea Sfinţilor Părinţi.

Acest smerit egumen ducea o viaţă duhovnicească atât de aleasă, încât în puţini ani se făcuse cunoscut peste tot, prin mănăstiri, prin sate şi târguri, la dregători, la episcopi şi chiar la însuşi domnul ţării, Miron Barnovschi (1626-1629), care îl avea de duhovnic. Zilnic alergau la el ţărani, sihaştri, egumeni şi boieri, pentru sfat şi spovedanie, căci era povăţuitor iscusit şi căutat de toţi. De asemenea, veneau la chilia lui săraci şi văduve de prin sate pentru milostenie, iar el îi ospăta la trapeză cu multă dragoste, îi mângâia părinteşte şi îi libera cu pace.

Aceeaşi grijă părintească avea egumenul Varlaam şi de numeroşii sihaştri care se nevoiau în Munţii Neamţului şi mai ales pe valea Secului, la Sihla şi la Sihăstria. Căci prin aceste locuri străluceau pustnici mari şi foarte sporiţi în bunătăţi, cum erau cuvioşii Rafail şi Partenie de la Agapia, Pahomie, Serghie şi Ioan, Visarion şi Ştefan, pustnici din Poiana Trapezei şi mai ales vestitul duhovnic Atanasie de pe „Valea Sihaştrilor”. Pe toţi aceştia îi cerceta egumenul Varlaam, le ducea cele de nevoie şi cerea de la ei binecuvântare şi cuvânt de folos.

Vestea înţelepciunii sale atrăgea la Mănăstirea Secu numeroşi ucenici. Unii dintre ei au ajuns mai târziu călugări iscusiţi, buni slujitori ai Bisericii lui Hristos, duhovnici căutaţi de multă lume, traducători de cărţi în grai românesc, egumeni şi începători de obşte şi chiar episcopi în eparhiile Moldovei. Dintre aceştia pot fi amintiţi: mitropolitul Ghedeon, mai întâi episcop la Huşi între anii 1645-1653, apoi mitropolit al Moldovei între anii 1653-1659 şi 1664-1671, şi mitropolitul Sava, fost episcop la Huşi, Rădăuţi şi Roman, între anii 1653-1660, apoi mitropolit între anii 1660-1664. Iar dintre egumeni ucenici ai stareţului Varlaam se pot aminti ieromonahii Efrem, Ghedeon, Teodorit, Paisie, Gheorghe, Ghenadie şi alţii.

(Arhimandrit Ioanichie Bălan, Patericul românesc, Editura Mănăstirea Sihăstria, pp. 205-206)

Cazania Mitropolitului Varlaam - prima carte românească tipărită în Moldova

Pentru sfinţenia vieţii sale şi pentru înţelepciunea cu care era înzestrat de Dumnezeu, arhimandritul Varlaam, egumenul Mănăstirii Secu, a fost ales de tot poporul mitropolit şi păstor duhovnicesc al Moldovei, în toamna anului 1632. La 23 septembrie în acelaşi an a fost hirotonit arhiereu şi aşezat la cârma Bisericii în prezenţa a mii de credincioşi, călugări, egumeni şi dregători de la Iaşi, în frunte cu domnul şi toţi arhiereii. Şi a fost mare bucuria atunci peste toată Ţara Moldovei, căci toţi se foloseau de blândeţea, de smerenia şi de cuvintele lui cele pline de înţelepciune.

Cea dintâi grijă a marelui ierarh a fost să-şi hrănească poporul cu cărţi de slujbă şi de învăţătură creştinească în limba românească. De aceea a întemeiat la Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi prima tipografie din Moldova. Aici a tipărit mitro-

politul Varlaam, în româneşte, trei cărţi dintre cele mai importante pentru acele timpuri, scrise de el în cinstea Preasfintei Treimi, şi anume:

- ⇒ *Explicarea Evangheliilor la duminici, la praznice împărăteşti şi la sfinţii mari de pe tot anul, tipărită în anul 1643 cu numele de Carte românească de învăţătură. În popor a fost numită cel mai obişnuit „Cazania lui Varlaam”, cu 75 de predici în 500 de file;*
- ⇒ *Şapte Taine ale Bisericii, tipărită la Iaşi în anul 1644, cu 339 file;*
- ⇒ *Răspunsul la Catehismul calvinesc, tipărită tot la Iaşi, în anul 1647.*

Prin aceste trei cărţi, mitropolitul Varlaam s-a dovedit a fi, pentru toţi credincioşii români, un bun cunoscător şi exeget al Sfintei Scripturi, un adevărat dascăl de morală şi profund catehet şi un mare ierarh apărător al Ortodoxiei româneşti, renumit până în zilele noastre.

Văzând păstorul cel bun al lui Hristos că turma sa nu înţelege slujbele Bisericii făcute în limbi străine, s-a nevoit să tălmăcească toate evangheliile de peste an, pe înţelesul credincioşilor, într-o frumoasă şi curată limbă românească. Căci se gândea nu numai la credincioşii din Moldova, ci şi la cei din Ţara Românească şi mai ales din Transilvania, care erau de secole sub jug străin şi mereu siliţi să renunţe la credinţa ortodoxă şi la limba strămoşilor noştri. Tocmai de aceea, înţeleptul ierarh şi-a intitulat cazania Carte românească de învăţătură, căci era adresată „la toată seminţia românească”, cu scopul de a-i uni pe toţi sub aceeaşi credinţă şi limbă părintească.

Cazania Mitropolitului Varlaam este cea mai importantă carte veche de învăţătură duhovnicească, alături de Biblia lui Şerban din anul 1688. Datorită limbii sale atât de curgătoare şi învăţăturii ei dătătoare de viaţă, această carte a avut cea mai largă răspândire pe pământul ţării noastre, mai ales în Transilvania, unde se mai păstrează astăzi peste 350 de exemplare în manuscris.

Setea de Hristos, ca şi unitatea de credinţă, de limbă şi de simţire au făcut pe mulţi credincioşi din Transilvania să o scrie cu mâna, pentru a circula mai uşor şi a fi citită din casă în casă.

Cazania de la Iaşi a fost multă vreme pentru români cea dintâi carte de religie, de citire, de învăţătură şi de mângâiere duhovnicească, pe limba şi înţelesul tuturor.

(Arhimandrit Ioanichie Bălan, Patericul românesc, Editura Mănăstirea Sihăstria, pp. 206-207)

Arhimandrit Ioanichie Bălan - Mitropolitul Varlaam al Moldovei şi Sucevei, părintele tuturor românilor

Auzind marele ierarh că în Transilvania se răspândea calvinismul, care schimba dogmele credinţei ortodoxe şi nu mărturisea cele şapte Sfinte Taine şi înţelegând că unii români ardeleni sunt atraşi la calvinism, a scris o carte de învăţătură ortodoxă intitulată Şapte Taine ale Bisericii. Prin această carte, mitropolitul Varlaam explica pe înţelesul poporului cele şapte Taine întemeiate de Hristos şi lăsate Bisericii Sale. Totodată, apăra sfinţenia şi rolul Bisericii şi îndemna pe toţi la pocăinţă, bineştiind că îndepărtarea de la dreapta credinţă şi de la faptele bune duce la pierderea mântuirii şi la dezbinarea neamului.

Ajungând mitropolitul Varlaam cu solie de pace în Ţara Românească şi aflând că la Alba Iulia se tipărise în anul 1640 un catehism calvinesc „plin de otravă de moarte sufletească”, s-a aprins cu mare râvnă pentru apărarea credinţei ortodoxe. Deci, întorcându-se în Moldova, a scris o carte de apărare a Ortodoxiei intitulată Răspunsul la Catehismul calvinesc.

Apoi a adunat la Iaşi, în anul 1645, sinod de ierarhi români din ambele ţări, care au aprobat Răspunsul scris de mitropolitul Varlaam şi au condamnat Catehismul calvinesc, declarându-l „plin de otravă de moarte sufletească”. Astfel, mitropolitul

Varlaam s-a dovedit primul apologet al Bisericii Ortodoxe Române şi cel dintâi ierarh, care convoacă un sinod local pe pământul ţării noastre.

În Răspunsul la Catehismul calvinesc, mitropolitul Varlaam combătea cu multă îndrăzneală învăţăturile reformatorului Calvin, înlocuindu-le cu dogmele credinţei ortodoxe, dovedind din Sfintele Scripturi că adevărul se află numai în Biserica Ortodoxă întemeiată de Hristos. Prin aceasta, mitropolitul Varlaam s-a arătat un mare teolog ortodox şi un bun cunoscător al învăţăturii protestante, făcându-se vestit, atât în Ţările Române, cât şi în întreaga Ortodoxie.

Acest mare mitropolit era numit pe drept cuvânt părinte duhovnicesc al tuturor românilor, căci era iubit de toţi şi se îngrijea, după a sa putere, pentru mântuirea şi unirea lor prin mărturisirea aceleiaşi credinţe în Iisus Hristos şi păstrarea fiinţei noastre străbune.

Cele trei cărţi ale sale au fost scrise îndeosebi pentru românii din Transilvania, unde s-au şi răspândit cel mai mult. ***Mitropolitul Varlaam s-a dovedit, astfel, cel dintâi ierarh care a luptat pentru unitatea ţărilor române şi unul dintre principalii făuritori ai limbii scrise româneşti.***

Înţeleptul păstor al Moldovei, la rugămintea mitropolitului Petru Movilă al Kievului, a organizat la Iaşi, în trapeza Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi”, în anul 1642, un sinod al Bisericilor Ortodoxe greacă, rusă şi română, în vederea aprobării Mărturisirii Ortodoxe. Timp de 43 de zile, membrii celor trei Biserici, sub conducerea mitropolitului Varlaam, au discutat punct cu punct, au îndreptat şi au aprobat Mărturisirea de Credinţă, scrisă de mitropolitul moldovean Petru Movilă. Astfel, prin grija bunului păstor al Moldovei, a avut loc pentru prima dată în istorie un sinod inter-ortodox pe pământul ţării noastre.

(Arhimandrit Ioanichie Bălan, Patericul românesc, Editura Mănăstirea Sihăstria, pp. 208-209)

Arhimandrit Ioanichie Bălan - Mitropolitul Varlaam - iscusit făcător de pace

Auzindu-se până la Constantinopol de petrecerea şi înţelepciunea mitropolitului Varlaam, precum şi de înflorirea Bisericii din Moldova sub păstoria sa, Sinodul Marii Biserici l-a propus, în anul 1639, printre cei trei candidaţi la scaunul de patriarh ecumenic, fiind ales apoi Partenie. Este pentru prima şi ultima dată când un ierarh român candidează la scaunul de patriarh ecumenic.

Acest venerabil păstor duhovnicesc al Moldovei s-a dovedit a fi, de asemenea, şi un iscusit făcător de pace, după cuvântul Mântuitorului Hristos, care zice: „Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema” (Matei 5, 9).

Încă pe când era egumen la Secu, a fost trimis de Miron Barnovschi şi de mitropolitul Anastasie Crimca în fruntea unei solii la ţarul Rusiei şi la mitropolitul moldovean Petru Movilă de la Kiev. În anul 1632 s-a dus iarăşi în fruntea unei solii de pace la Constantinopol, mijlocind pentru un domn pământean pe scaunul Moldovei.

În anul 1644 este trimis de Vasile Lupu, în fruntea unei alte solii de pace, la domnul muntean Matei Basarab, cu care era de mult în neînţelegere. Astfel, blândul mitropolit Varlaam a reuşit să împace pentru totdeauna pe cei doi domni şi

Bisericile Ortodoxe surori, aducând în mijloc numele lui Iisus Hristos, care se numeşte „Domn al păcii” şi amintind că şi unii şi alţii sunt fraţi de o credinţă, de o limbă şi de un neam. Ca semn al împăcării, mitropolitul Varlaam a îndemnat pe Vasile Lupu să zidească biserica Stelea din Târgovişte, iar pe Matei Basarab, să zidească biserica Mănăstirii Soveja în ţinutul Vrancei, numită multă vreme Mănăstirea Dobromira, adică „Bună pace”.

Grija marelui ierarh pentru mântuirea turmei sale era tot aşa de mare ca şi grija pentru luminarea „seminţiei româneşti” cu cărţi de învăţătură creştinească pe limba poporului. În cei 21 de ani de rodnică păstorie s-a străduit, după a sa putere, să zidească numeroase biserici prin sate şi oraşe şi să facă tot felul de danii şi înzestrări la schituri şi mănăstiri. În cele trei scaune episcopale a pus episcopi dintre cei mai evlavioşi, iar la parohii a hirotonit preoţi învăţaţi, plini de frica de Dumnezeu, care în fiecare sărbătoare citeau predica zilei din cazanie, pe înţelesul credincioşilor. În felul acesta, călugării, preoţii şi ierarhii apărau dreapta credinţă, învăţau poporul să ducă o viaţă morală şi-l ţineau unit şi strâns legat de Hristos, de Biserică şi de părinţi.

Aşa a păstorit mitropolitul Varlaam Biserica Moldovei timp de 21 de ani, jertfindu-se, după a sa putere, pentru întărirea şi apărarea credinţei ortodoxe în Ţările Române, pentru mântuirea turmei încredinţate lui de Hristos şi pentru unitatea şi luminarea poporului prin cărţi scrise în grai limpede românesc. Apoi, ajungând la bătrâneţe şi dorind să se pregătească de obştescul sfârşit, în anul 1653 s-a retras din scaun la Mănăstirea Secu, metania sa.

Vechile documente mărturisesc că mitropolitul Varlaam a avut întotdeauna o deosebită grijă de mănăstirea sa de metanie, unde a crescut şi s-a format duhovniceşte. Că „orice agonisită dobândea, o dăruia Mănăstirii Secu”. A mai dăruit obştii de aici un frumos sacos arhieresc în fir de argint, cărţi de cult, vase şi alte obiecte bisericeşti.

La fel şi sora sa după trup, Ecaterina, fratele său şi nepotul său, preotul Ursul din satul Cofeteşti, ţinutul Putnei, au făcut preţioase danii Mănăstirii Secu, întru pomenirea lor şi a marelui mitropolit.

În tradiţia locului se spune că mitropolitul Varlaam, cât a trăit la Secu, nu stătea fără lucru, ci mereu se ruga, mergea la biserică, citea, traducea şi scria cărţi ziditoare de suflet.

Întrucât cunoştea pe mulţi sihaştri şi călugări cu viaţă îmbunătăţită, se spune în tradiţie că mitropolitul a scris şi un pateric cu numeroase vieţi de cuvioşi părinţi, trăitori în codrii şi mănăstirile Moldovei. Acest pateric al mitropolitului Varlaam s-a păstrat un timp în manuscris în biblioteca Mănăstirii Secu. Mai târziu, un călugăr aghiorit l-a înstrăinat, ducându-l în Muntele Athos, unde apoi s-a pierdut.

În toamna anului 1657, marele ierarh şi părinte al Moldovei, mitropolitul Varlaam, simţindu-şi aproape obştescul sfârşit, a împărţit toată averea sa, a chemat la sine pe duhovnicul Dosoftei, egumenul Mănăstirii Neamţ, şi a primit Preacuratele Taine. Apoi, dând tuturor sărutarea cea mai de pe urmă, şi-a dat sufletul în braţele Marelui Arhiereu Iisus Hristos, împăcat cu sine, cu Biserica şi cu neamul său.

Aşa a trăit şi aşa s-a nevoit pentru mântuirea turmei sale mitropolitul Varlaam! Doamne, numără în ceata Sfinţilor ierarhi pe bunul păstor al Moldovei, Varlaam!

(Arhimandrit Ioanichie Bălan, Patericul românesc, Editura Mănăstirea Sihăstria, pp. 210-211)

Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei

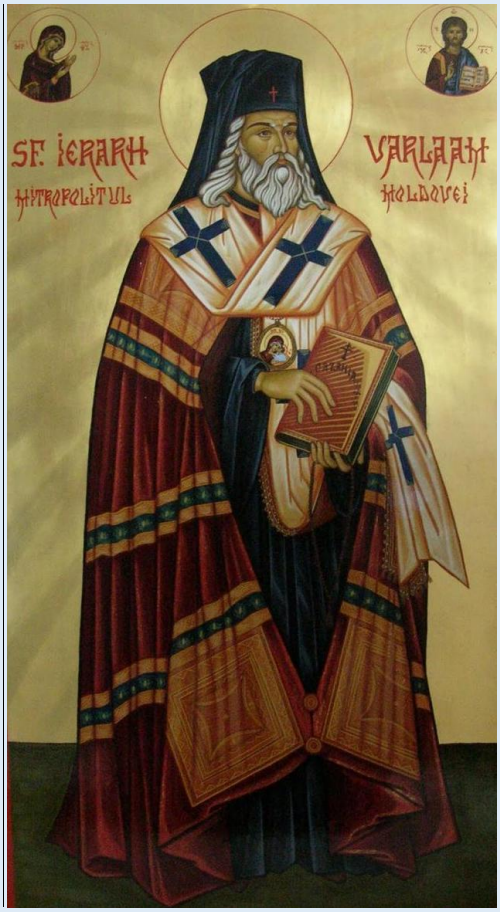

Pamântul românesc, această grădină a Maicii Domnului, este plină de vetre duhovniceşti, de nevoinţele cuvioşilor, de suferinţele celor statornici în credinţa străbună, ale căror nume n-au fost scrise în documente, dar pe care Dumnezeu le-a trecut în „Cartea veşniciei”.

Cercetându-ne trecutul şi cinstind pe sfinţii noştri ierarhi, martiri, cuvioşi, mărturisitori, preoţi şi credincioşi, care s-au învrednicit de a primi de la Dumnezeu „Cununa sfinţeniei” şi ale căror nume au rămas în evlavia credincioşilor, aflăm la loc de cinste şi numele mitropolitului Varlaam al Moldovei.

El s-a născut într-un sat din părţile Vrancei, în Baloteştii Putnei, dintr-o familie de oameni luminaţi şi curaţi la suflet, puternic înrădăcinaţi în credinţa ortodoxă. Din Sfântul Botez a primit numele de Vasile. El mai avea încă patru fraţi: Gavriil, Ştefan, Caterina şi Nastasia.

La timp potrivit, a fost dat la şcoală, învaţătura dobândindu-şi-o de la preoţii satelor, dar şi de la călugării din mănăstirile moldovene. Pe lângă cunoştinţele ce se puteau căpăta atunci, el a deprins puţin şi din limbile greacă şi slavonă.
Vasile, era un tânăr potrivit la trup, cu chip cuvios, faţa luminoasă şi ochi vii în care se citeau curăţia inimii şi flacăra credinţei. O înclinare firească spre cele duhovniceşti şi o adâncă evlavie îi mânau paşii în zile de sărbători spre Sfânta Mănăstire Secu.

La vârsta când alţi tineri de seama lui erau ademeniţi de făgăduinţele amăgitoare ale acestei trecătoare vieţi, în inima lui au răsunat cu temeinicie cuvintele evanghelice „De voieşti să fii desăvârşit, mergi, vinde-ţi averile tale şi le dă săracilor şi vei avea comoară în cer şi, vino, de-mi urmează mie”(Matei XIX,21). Călăuzit de aceste îndemnuri, el a luat calea monahismului, după ce şi-a împărţit moştenirea de la părinţi, nepoţilor de la cei doi fraţi ai săi. Înclinaţia lui spre studiu l-a îndreptat spre mănăstire, unde la vremea lui putea să-şi realizeze această dorinţă arzătoare.

Tânărul Vasile intră cu ajutorul lui Dumnezeu în obştea Mănăstirii Secu, fiind o ctitorie nouă a boierului Nestor Ureche şi a soţiei sale Mitrofana, preţuită de mitropolitul Anastasie Crimca, neîntrecutul miniaturist şi caligraf de pergamente.

Cine se gândea ca tânărul acesta, cu înfăţişare feciorelnică, va putea birui asprimile pravilei, greutaţile postului, osteneala rugăciunilor în nopţi târzii de privegheri de nesomn? Cine se gândea că el era mult doritul sfintei mănăstiri ? Bătrânul stareţ nu l-a ispitit cu prea multe întrebări, că a cunoscut cu duhul că tânărul din faţa lui „umblă fără prihană, face dreptate şi grăieşte adevărul în inima sa”(Ps.XIV,2), şi după scurt timp l-a călugărit, fiind îmbrăcat cu cinstitul chip îngeresc şi primind numele de Varlaam.

În curând ostenelile lui pentru împlinirea ascultărilor, dragostea şi mai ales însufleţita lui bunătate, au pus în uimire pe calugării sfintei mănăstiri. El a câştigat inimile tuturor, după cum spune şi Sfântul apostol Pavel „prin curăţie, prin înţelepciune, prin îndelungă răbdare, prin bunătate, prin Duhul Sfânt, printr-o dragoste neprefăcută, prin cuvântul adevărului, prin puterea lui Dumne-zeu…”(II.Corin.VI, 6-7).

Datorită vieţii sale duhovniceşti, este hirotonit ierodiacon şi apoi ieromonah, fiind învrednicit să săvârşească slujba îngerilor şi să ia parte la cinstea lucrărilor cereşti prin harul preoţiei.

În 1610, Varlaam este numit arhimandrit şi egumen la Secu, el silindu-se să stea înaintea Domnului în pace „fără prihană şi fără vină” (II Petru, III,14). Din înţelepciunea ce îşi agonisise în fiecare zi povăţuia şi pe alţii cu sfaturi de Dumnezeu insuflate „pentru cunoaşterea înţelepciunii şi a stăpânirii de sine” (Pilde 1,2), care duc la mântuire.

Luând parte ca delegat al soborului Mănăstirii Secu să stingă unele neînţelegeri de hotarnicie între Secu şi Mănăstirea Neamţ, el răspândeşte pace şi înţelegere între cele două chinovii. Factura lui sufletească însă, îl atrăgea către alte probleme duhovniceşti, şi de aceea poposeşte cu răgaz, pe lucrarea ascetică Leatsvita Sfântului Ioan Scărarul pe care o traduce. Cuviosul Varlaam aflase că printre virtuţile creştine care urcă treptele scării spre Rai, ascultarea a fost cea mai preţuită. De aceea se supunea cu multă râvnă la toate nevoinţele cele grele ale vieţii monahale. ***Plin fiind de darul lui Dumnezeu, a înăintat la o deosebită curăţenie a minţii şi a liniştii lăuntrice, încât lumina înaintea tuturor ca o adevărată lumină cerească.*** Toţi vieţuitorii din mănăstire, bătrâni şi tineri, îl preţuiau şi-l iubeau.

Era atât de iscusit în cele duhovniceşti, încât veneau la dânsul pentru mărturisirea păcatelor, nu numai monahi şi lumea din afară, ci chiar şi voievodul Miron Barnovschi, domnitorul Moldovei. Toţi aceştia aflau la el adăpostire şi mângâiere la ale lor supărari, ca el pe toţi îi mângâia cu cuvinte dulci şi de Dumnezeu insuflate. Îsi împlinea chemarea de egumen cu multă râvnă pătruns de marele adevăr ca a călăuzi pe oameni este un meşteşug şi o ştiinţă desăvârşită, este lucrul cel mai deosebit şi anevoios. ***Era încredinţat că egumenul este inima tuturor inimilor care îl caută sau îi cer îndurare şi alinare. El e calea spre desăvârşire a tuturor sufletelor credincioase din jurul său.***

Cunoscător al limbii greceşti şi ale celei slavone, lui Varlaam i-a fost uşor să se afirme ca un cărturar al vremii, încât i s-au putut încredinţa misiuni cu caracter diplomatic şi cultural.

Voievodul Miron Barnovschi şi-l ia pe arhimandritul Varlaam ca împuternicit pe lânga Petru Movilă, la Kiev, şi la Ţarul Mihail Feodorovici, la Moscova. Acestea se petreceau la anul 1628 şi urmărea două obiective:Varlaam ducea lui Petru Movilă un Octoih în manuscris de la Mănăstirea Neamţ, iar printre alte discuţii Varlaam îi relatează lui Petru Movilă despre o minune întâmplată la Suceava în 1621 cu moaştele Sfântului mucenic Ioan cel nou, când racla s-a îngreuiat şi nu s-a lăsat mutată de teama cazacilor care ameninţau cetatea. În acelaşi timp avea să primească scrisori de recomandare de la Petru Movilă către Ţarul Mihail şi

Patriarhul Moscovei, ca astfel să i se poată uşura misiunea ce o avea de îndeplinit la Moscova.

Al doilea obiectiv urmărit de delegaţia moldoveană, era ca să obţină bunăvoinţa ţarului pentru a putea comanda la pictori moscoviţi, vestiţi în arta iconografiei, câteva icoane pentru bisericile ridicate de Miron Barnovschi: Dragomirna, cu hramul Sfintei Treimi; Bârnova, pe moşia lui Barnovschi, cu hramul Sfântului mare mucenic Gheorghe şi Sfântul Ioan cel nou din Iaşi cu hramul Adormirii Maicii Domnului.

Pentru a obţine încuviinţarea ţarului şi a-i arăta preţuirea deosebită, Miron Barnovschi îi trimite în dar într-un chivot de argint aurit, moaştele Sfântului Iacov din Persia şi alte obiecte de preţ. Din mulţimea scrisorilor de recomandare şi din greutatea persoanelor ce le semnau, se vede ce importanţă mare se dădea soliei ca să-şi atingă scopul.

Delegaţia a plecat de la Suceava în ziua de 12 decembrie 1628 şi după ce a trecut prin Kiev, de unde s-a înărmat cu scrisori şi cu talmaci, a ajuns la Potivlia, locul unde a trebuit să spună scopul vizitei la Moscova. Cneazul de la Potivlia a înştiinţat pe ţar prin Biroul Ambasadorilor din Moscova despre solia din Moldova şi despre însărcinarea ce o avea, propunând să fie primită. Procedeul acesta se aplica tuturor misiunilor străine, urmărindu-se posibilitatea de spionaj.

Ţarul a acceptat să primească solia care a ajuns la Moscova în februarie 1629. Aici a fost supusă unui nou interogatoriu la Biroul Ambasadorilor, după care s-a fixat primirea la ţar în ziua de 4 martie.

Varlaam a prezentat ţarului scisorile de recomandare şi darurile din partea lui Miron Barnoschi. La rândul său, ţarul a miluit cu daruri pe membrii delegaţiei, cu obiecte după rangul fiecăruia. I s-a permis lui Varlaam să trateze cu pictori moscoviţi angajarea icoanelor. Deoarece acesta dorea să se întoarcă în ţară cu icoanele comandate, iar lucrul acesta cerea mai mult timp, a trebuit să elibereze la 21 aprilie pe ceilalţi tovarăşi să se întoarcă spre casă, rămânând doar cu ierodiaconul Petru şi doi servitori să aştepte în Moscova până ce pictorii îi vor fi executat comanda.

La Moscova, a cercetat multe mănăstiri din acea grădina a Maicii Domnului, a vazut felul de viaţă al cuvioşilor şi a agonisit multe învăţături pe care le-a folosit mai târziu, a ascultat cu smerenie sfaturile monahilor bogaţi în bunătăţi

duhovniceşti şi săraci în grijile lumeşti, apoi s-a închinat şi s-a rugat în multe din bisericile şi mănăstirile lor.

Indicaţiile asupra icoanelor au fost date de Varlaam, după un model văzut de dânsul. Pictorii Isidor Pospuv şi Bejan Napudnai au executat modelul întocmai, pictând icoanele una cu Sfântul mucenic Ioan cel nou şi Sfântul mare mucenic Gheorghe iar cealaltă reprezentând pe Sfântul Procopie şi Sfântul Mercurie, însă, când să predea lucrările, patriarhul Filaret, având alte păreri despre cele pictate s-a opus, găsind ţinuta sfinţilor necuviincioasă. Varlaam a plecat spre casă la 29 decembrie 1629, fără icoane, dar plătind costul comenzii.

În ţară Miron Barnovschi nu mai era pe tronul Moldovei şi nici Anastasie Crimca pe tronul mitropolitan, aşa că arhimandritul Varlaam nu mai avea cui să dea socoteală de nereuşita misiunii lui, şi se reîntoarce la Secu.

Icoanele totuşi aveau să fie aduse în ţară de la Moscova, tot de Varlaam, mai târziu, cu mijlocirea domnitorului Vasile Lupu.

În iulie 1632, după moartea mitropolitului Atanasie, care păstorise puţină vreme, clerul şi credincioşii moldoveni trebuiau să aleagă un nou arhipăstor. Singurul candidat care putea să gândească la scaunul mitropolitan, în condiţiile vieţii bisericeşti de atunci, era episcopul de Roman sau cel mult, unul din ceilalţi doi episcopi moldoveni, cel de Rădăuţi sau cel de Huşi.

De data aceasta, însă, tradiţia temeinic înrădăcinată în viaţa bisericească a Moldovei n-a împiedicat libertatea de gândire, de voinţa şi de hotărârea clericilor şi credincioşilor moldoveni. Cultura arhimandritului Varlaam, cunoştinţele sale despre oameni şi viaţă, distincţia pe care o arătase în călugărie, experienţa sa, notorietatea sa la Kiev şi Moscova, în cele mai înalte cercuri ale Moldovei, cât şi între călugări, preoţi şi credincioşi, legăturile pe care le avea cu boierii de ţară, factor activ şi hotărâtor în viaţa de stat a Moldovei, l-au ridicat în scaunul mitropolitan.

La 23 septembrie 1632 Varlaam este hirotonit arhiereu şi ridicat pe scaunul mitropolitan al Moldovei, rupând tradiţia succesiunii ce se practicase până atunci. Valoarea lui personală depăşea cu mult pe ierarhii aflaţi în scaune la Rădăuţi, Huşi şi Roman. Cuvântul de salutare i-a fost ţinut de vestitul teolog grec Meletie Sirigul, marele dascăl al Patriarhiei de Constantinopol, duşman al calvinismului.

De la păşirea pe treptele scaunului mitropolitan, Varlaam era înconjurat şi preţuit de oameni cu renume în întreaga Ortodoxie.

Mitropolitul Varlaam şi-a început lucrarea pastorească chiar de a două zi: cercetări duhovniceşti, hirotonii de preoţi după trebuinţă, osteneală apostolească în via Domnului spre folosul sufletesc al tuturor păstoriţilor care îl îmbrăţişau pretutindeni cu iubire şi ascultare…Sfîntul sfătuia, mângâia pe toţi cu duhul blândeţii şi mai ales tămăduia rănile sufletului omenesc.

La 27 aprilie 1634 unge domn al Moldovei, pe Vasile Lupu. Resedinţa mitropolitului Varlam lângă domnitor era determinată de împrejurarea ca Iaşul devenea cu fiecare an ce trecea, capitala politică şi bisericească a Moldovei, dar şi de faptul că mitropolitul era sfetnic domnesc apropiat.

Mitropolitul câştigase multă autoritate în lumea ortodoxă şi este numărat printre cei trei ierarhi, alături de Partenie, mitropolitul Adrianopolului şi Porfirie, mitropolitul Niceei, dintre care avea să fie ales alt păstor patriarhal de Constantinopol în 1639, fapt unic în istoria Bisericii Ortodoxe Române. Aceasta se datora prestigiului de care se bucura mitropolitul moldovean în faţa forului electoral Constantinopolitan, dar şi lui Vasile Lupu, care-l preţuia şi a cărui influenţă era tot mai puternică în viaţa Patriarhiei Constantinopolitane.

Tot în acelaşi an, pe 6 mai, Varlaam sfinţeşte Biserica Mănăstirii Sfinţii trei Ierarhi din Iaşi, cea mai impunătoare biserică din punct de vedere arhitectonic din lume ce uimeşte prin formele sale, iar în 1641 mitropolitul Varlaam şi Vasile Lupu aduc în procesiune din Constantinopol la Iaşi, moaştele Sfintei cuvioase Parascheva şi le aşează cu mare cinste şi evlavie în Biserica Mănăstirii Sfintii trei Ierarhi.

La 1642, Varlaam s-a învrednicit a participa la lucrările sinodului din Iaşi , iar la 1643 tipăreşte prima carte apărută la Iaşi, la Mănăstirea Sfinţii trei Ierarhi: Cazania sau Carte românească de învăţătura la dumenecele de preşte an şi la praznicele împărăteşti, în patru tiraje, împânzind ca nici o altă tipăritură bisericile româneşti de pretutindeni, cu explicări evanghelizatoare în graiul ţărănesc, contribuind la unificarea sufletească a credincioşilor despărţiţi în voievodate şi asupriri impuse peste hotare.

Amintind în prefaţa Cazaniei ” de lipsa dascălilor şi a învăţăturii la români *,,, mitropolitul Varlaam sfătuieşte pe domn să înfiinţeze şi organizeze la Iaşi un colegiu ca cel de la Kiev, pentru instruirea şi luminarea tinerilor moldoveni. A*

urmat apoi în 1644 lucrarea Şapte Taine a Bisericii, iar în 1645 Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu.

Preocuparea esenţială a ierarhului moldovean a fost editarea cărţilor bisericeşti în limba română, pentru a instrui şi familiariza pe preoţi cu diferitele probleme teo-logice, care în vremea aceea erau subiect aprins de discuţie şi pentru a arăta credincioşilor cunoaşterea adevărurilor de credinţă ortodoxă şi a normelor morale religioase prin care se pot împăca cu Dumnezeu. În acea vreme preoţii nu aveau cunoştinţele necesare misiunii lor pastorale, iar credincioşii nu aveau nici un fel de instrucţie religioasă, de aceea lucrările personale ale mitropolitului Varlaam, precum şi cele care au apărut sub îndrumarea sa, au împlinit un timp, funcţia unei şcoli de pregătire teologică.

Mitropolitul Varlaam este trimis în 1644 la Târgovişte, unde domnea Matei Basarab, într-o misiune diplomatică, să negocieze pacea dintre acesta şi Vasile Lupu, şi găseşte la distinsul cărturar Udriste Năsturel, cumnatul lui Matei Basarab, o cărţulie mică, plină de învăţături eretice.

Varlaam şi Udriste Nasturel, vor analiza Catehismul calvinesc şi mijlocind adunarea, în sobor a episcopilor din cele două ţări, aceştia vor condamna conţinutul cărţii."

Dumnealui Udriste Nasturel, spune Varlaam, carele ca un iubitor de învăţături şi socotitoriu credinţei ceii drepte, în mijlocul altor cărţi noao ce mi-au arătat, adusu-mi-au şi o cărţulie mică, în limba noastră românească tipărită…care o am aflat plină de otravă de moarte sufletească".

Mitropolitul îşi ia sarcina de a răsturna ereziile calvine, alcătuind lucrarea Răspuns împotriva catehismului calvinesc, la 1645. Varlaam împacă pe cei doi domni, care ca preţ al păcii au ridicat câte o biserică, Vasile Lupu restaurând din temelie Biserica Stelea din Târgovişte, iar Matei Basarab ridicând Biserica din Soveja.

La 23 martie 1645, Varlaam hirotoneşte pe egumenul Paisie de la Galata, patriarh al Constantinopolului, ajutat de episcopul Larisei, Grigorie şi de Anastasie de la Roman.

Din documentele vremii aflăm că acest vladică a fost un neobosit păstor sufletesc şi cu mare grijă pentru turma sa, şi totodată, un dârz apărător al dreptei credinţe, într-o vreme când duşmanii Ortodoxiei încercau, prin diferite mijloace, să sfărâme unitatea religioasă şi sufletească a românilor. Necruţând ostenelile, a ţinut soboare

şi a apărat interesele Bisericii româneşti cu rară pricepere pentru acele vremi, cu arma puternică a cuvântului şi a scrisului, ca un dibaci mânuitor al condeiului împotriva vrăjmaşilor credinţei sale strămoşeşti.

Se retrage la Mănăstirea Secu, mănăstirea lui de metanie, spre sfârşitul vieţii, căci fusese lovit de o paralizie a mâinilor la 1653, luând cu sine o parte din odăjdii, care au fost păstrate până la începutul primului război mondial, iar apoi transportate în Rusia la 1956.

După unele cronici, se stinge din viaţă în perioada dintre 18 august şi 19 decembrie 1657 la Mănăstirea Secu, unde se odihneşte până astăzi în partea de sud a Bisericii din curtea mănăstirii, fiind pomenit la rugăciunile de zi şi de noapte, nu departe de cimitirul multor smeriţi monahi, care l-au ascultat în cinste.

Mitropolitul Varlaam Motoc, a fost şi a rămas o flacără vie în Ortodoxie, nevoitor de carte românească, cumpănitor înţelept în relaţiile ce şi le-a câştigat, zelos apărător al Ortodoxiei, împăciuitor al domnilor români învrăjmăşiţi, purtător de grijă pentru ridicarea nivelului cultural al preoţimei şi pururea străduindu-se la luminarea poporului moldovean din sânul căruia ieşise ca simplu fecior de ţăran. Prin toate aceste daruri sufleteşti se conturează armonios dorul său neîntrecut de slujire creştinească şi românească. Nici un cărturar sau ierarh român de până atunci nu a arătat atât patos în slujirea cu cuvântul şi cu fapta, atât a crezului creştin, cât şi a celui românesc.

Viaţa mitropolitului Varlaam s-a asemănat ţarinei cu mult rod, izvor a nenumărate bunătăţi, mijlocul dobândirii de har duhovnicesc. Postul i-a fost păzitor trupului şi sufletului, cale spre pocăinţă, ascultarea şi omenia podoabele vieţii. A urmat dreptatea, credinţa, dragostea, pacea. A fost bun către toţi, tată sărmanilor, săracilor milostiv, mângâietor celor întristaţi, ajutător celor napăstuiţi şi tuturor mare făcător de bine. S-a arătat dreptar turmei sale, atât în mănăstire, cât şi în mitropolie, prin toate faptele cele bune şi pilda credincioşilor cu cuvântul, cu viaţa, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa şi curăţia.

Prin el s-a prea mărit Dumnezeu, căruia se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Amin.

Rugăciune către Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei

Sfinte ierarhe Varlaam, înţelept arhipăstor şi învăţător al nostru, primeşte rugăciunea noastră cea smerită, grăbeşte şi ne ajută, celor ce ne închinăm sfintei icoanei

tale cu credinţă şi cu dragoste. Întăreşte-ne în dreapta credinţă, stinge răzvrătirile eresurilor şi depărtează de la noi certurile şi dezbinările, ura şi defăimarea. Ocroteşte ţara în care se pomeneşte numele tău, păzeşte mănăstirile, oraşele şi satele şi pe fiii neamului nostru românesc, de foamete, de cutremur, de potop, de secetă, de bolile cele aducătoare de moarte, de necazuri şi de toată reaua întâmplare.
Roagă pe Hristos-Domnul să dăruiască tuturor pace şi bucurie sfântă, bunăstare poporului, ploaie aducătoare de roade, binecuvântare în familii, iubire unul faţă de altul, încredere şi dragoste între fraţi, răbdare, spor duhovnicesc credincioşilor, ascultare şi smerită cugetare călugărilor, dreaptă chibzuinţă preoţilor, înţelepciune şi râvnă ierarhilor, ca să păstorească cu sfinţenie poporul credincios, urmând pilda ta.

Ajută-ne, Sfinte, în vremea sfârşitului nostru să aflăm milă şi har la Dumnezeu, iar la dreapta judecată, să ne ierte şi să ne aşeze în ceata celor mântuiţi ca să ne bucurăm împreună cu îngerii, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită în vecii vecilor. Amin.

Sursa:
http://www.ortodoxia.md/2011/09/sfantul-ierarh-varlaam-mitropolitul-moldovei/

Sfântul ierarh Varlaam, ctitor al limbii române

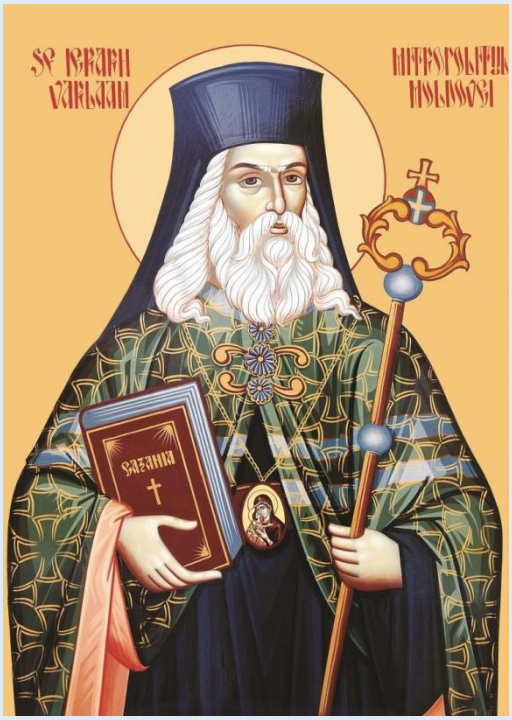

Arhid. Ştefan Sfarghie , 30 august 2017

Arhiereu prea luminat al Bisericii lui Hristos, condei ce a scris cuvinte dătătoare de înţelepciune şi ctitor al limbii române, Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei (1632-1653), ne-a lăsat ca moştenire duhovnicească părinteştile sale învăţături şi lucrări de căpătâi ale neamului românesc. Dintre toate operele sale, cea care s-a remarcat în mod deosebit este lucrarea intitulată „Cazania" sau „Carte românească de învăţătură la duminicile de peste an, la praznice împărăteşti şi la sfinţi mari" (1643), prima carte în limba română tipărită în Moldova.

Pentru râvna sa în apărarea dreptei credinţe ortodoxe, pentru viaţa lui sfântă, dar şi pentru lumina spirituală pe care a oferit-o poporului român dreptcredincios, Biserica Ortodoxă Română îl cinsteşte astăzi, 30 august, în mod deosebit, pe Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei.

Întrunit în zilele de 12 şi 13 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii noastre, la propunerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, a hotărât ca învăţatul mitropolit Varlaam să fie trecut în rândul sfinţilor din calendar.

Stâlp al Ortodoxiei

Sfântul mitropolit Varlaam a întreprins mai multe activităţi deosebite în timpul păstoririi sale, însă printre cele mai importante se numără acelea îndreptate spre întărirea, îndreptarea şi apărarea dreptei credinţe. Nevoit să conducă poporul pe calea mântuirii într-o perioadă tulbure, de stăpânire otomană, dar şi sub mari presiuni prozelitiste venite din partea catolicismului şi a calvinismului, mitropolitul Varlaam a fost în prima jumătate a secolului al 17-lea un adevărat „stâlp al Ortodoxiei”.

În vremurile acelea, Biserica Romano-Catolică desfăşura o propagandă uniatistă agresivă, din Egipt şi până la Marea Baltică, mai ales după succesul iezuiţilor care îi atrăseseră la uniaţie pe rutenii ortodocşi supuşi Coroanei polone (Unirea de la Brest-Litovsk din 1596). De asemenea, calvinismul şi-a intensificat activitatea prozelitistă printre ortodocşi în Transilvania, presiunile de convertire a românilor la calvinism atingând cote maxime.

În aceste vremuri deosebit de grele pentru români, mitropolitul Varlaam a fost sădit de Dumnezeu în pământul Ortodoxiei româneşti ca un adevărat luminător al celor de un neam cu el. Sprijinit de Sfântul Petru Movilă, mitropolitul Kievului († 1647), Mitropolitul Varlaam a înfiinţat prima tipografie românească în Moldova, în anul 1640, pe care a aşezat-o la Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi.

A organizat Sinodul de la Iaşi în 1642

Plecat la Târgovişte să împace doi fraţi domnitori care se certaseră, pe Vasile Lupu şi Matei Basarab, mitropolitul Varlaam a descoperit în casa lui Udrişte Năsturel, cumnatul lui Matei Basarab, „Catehismul calvinesc” de la Prisaca din 1640.

La întoarcerea acasă, a alcătuit „Răspunsul împotriva Catehismului calvinesc”, publicat la Iaşi în 1645.

Pentru publicarea acestei lucrări, Sfântul ierarh Varlaam a convocat un Sinod Săborului a doao ţări în anul 1642, la care au participat vlădici din cele două state româneşti. În cadrul sinodului, însuşi mitropolitul Varlaam a cercetat, îndreptat şi aprobat „Mărturisirea de credinţă” alcătuită de mitropolitul Petru Movilă al Kievului în 1638. Prin această mărturisire se punea la îndemâna clerului şi a credincioşilor ortodocşi o călăuză în lupta lor împotriva rătăcirilor eretice.

„Răspunsul împotriva Catehismului calvinesc” ne demonstrează că mitropolitul Varlaam a fost un teolog de seamă al vremii sale.

Cazania lui Varlaam

Cazania de la 1643, lucrarea cea mai cunoscută a mitropolitului Varlaam al Moldovei, este un monument al literaturii româneşti de apărare a Ortodoxiei, fiind prima tipăritură în limba română.

În 1564 şi 1581 apăruseră în Transilvania două „Cazanii" calvine, adevărate instrumente de prozelitism prin care se încerca implementarea învăţăturii calvine în rândul românilor ortodocşi. Pentru apărarea dreptei credinţe, dar şi pentru apărarea unităţii de neam din cele două provincii istorice, Sfântul ierarh Varlaam a tipărit lucrarea „Carte românească de învăţătură la duminicile de peste an, la praznice împărăteşti şi la sfinţi mari" sau „Cazania" ortodoxă. Avea 506 file, adică 1012 pagini, format mare, ilustrat cu gravuri în lemn ce redau scene biblice, chipuri de sfinţi, frontispicii şi iniţiale înflorate.

Cartea avea două părţi mari: prima cuprindea 54 de cazanii la duminicile de peste an, iar partea a doua cuprindea 21 de cazanii la sărbătorile împărăteşti şi la sfinţi. „Cazania" a fost tipărită la Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi" din Iaşi, cu litere

slavone, astăzi păstrându-se un exemplar restaurat care face parte din colecţia de carte rară a Muzeului Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi”. Ca un păstor bun şi harnic, mitropolitul a mai tipărit la Iaşi „Cele şapte Taine”, „Pravila”, „Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu” şi altele.

Mare cinstitor al Sfintei cuvioase Parascheva

În anul 1641, mitropolitul Varlaam a mers până la Galaţi unde a întâmpinat moaştele Sfintei cuvioase Parascheva, odoare pe care le-a adus la Iaşi.

Sfântul ierarh a arătat o deosebită cinstire şi o adâncă evlavie faţă de Sfânta cuvioasă Parascheva, ocrotitoarea Moldovei. Pe frontispiciul de pe Cazania din 1643 a imprimat icoana Sfintei Parascheva alături de icoana Sfântului Ioan cel nou. Acest lucru ne dovedeşte faptul că aceşti sfinţi erau ocrotitori ai Moldovei încă din timpul păstoririi marelui mitropolit Varlaam.

Mormântul său se află la Mănăstirea Secu

După ce domnitorul Vasile Lupu a pierdut scaunul domnesc în anul 1653, mitropolitul Varlaam, dornic de linişte şi de rugăciune, s-a retras la mănăstirea sa de metanie, Secu. Ca un adevărat monah, îşi făcuse încă din anul 1641 piatra de mormânt. A dorit ca după moartea sa să fie aşezat nu în biserica mănăstirii, ci chiar în zidul de miazăzi al acesteia, pentru a nu stânjeni pe credincioşii veniţi la sfintele slujbe şi pentru a nu împiedica procesiunea din Vinerea Mare sau mulţimea strânsă în noaptea de Înviere.

După stabilirea sa la Mănăstirea Secu, mitropolitul Varlaam a mai trăit patru ani în smerenie, în rugăciune şi în vieţuire sfântă, mutându-se la sfintele locaşuri către sfârşitul anului 1657.

Prin realizările sale, prin lupta sa pentru păstrarea dreptei credinţe ortodoxe şi prin viaţa sa sfântă şi smerită, Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei, a devenit în eternitate piatră de temelie a bisericii de zid de la Mănăstirea Secu, dar şi nestemată a Bisericii triumfătoare.

În ziua pomenirii sale, ne rugăm Sfântului ierarh Varlaam cântându-i troparul: „Vrednic slujitor al lui Hristos şi înţelept apărător al dreptei credinţe, mare cinstitor al Sfintei cuvioase Parascheva şi credincios luminător al neamului românesc, Sfinte ierarhe Varlaam, roagă pe Hristos Dumnezeu să ocrotească şi să mântuiască sufletele noastre”.

Un mitropolit român, Varlaam al Moldovei

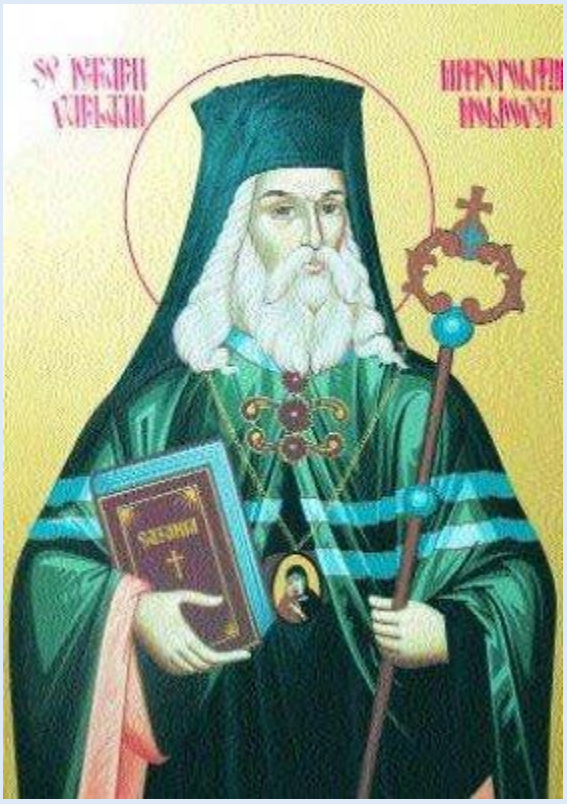

Varlaam a fost mitropolit al Moldovei in perioada anilor 1632-1653. A păstorit Moldova in timpul mai multor domnii [1], perioada cea mai lungă fiind în timpul domniei lui Vasile Lupu (1634-1653). Remarcabil a fost faptul că în toată această perioadă nu a intrat în conflicte cu nici unul dintre domnii Moldovei.

A fost o perioadă foarte zbuciumată pentru istoria statului moldovean. Nicolae Iorga în „Istoria bisericii româneşti şi a vieţii religioase a românilor", descrie aceste momente de răzvrătire socială şi politică din istoria Moldovei: "Trecură numai câteva luni de la venirea în domnie a lui Matei şi după exemplul dat de munteni, boierii şi ţara se ridicară în Moldova asupra lui Alexandru Iliaş şi a grecilor lui. Sprijinitorul străinilor trebuia să plece, iubitorii unei domnii româneşti cu boierii români credeau să poată avea iarăşi pe Vodă-Barnovski, şi, între cei cari-l întâmpinaseră la Iaşi, trebuie să fi fost şi acel vechiu credincios care era Varlaam, noul mitropolit." [2]

---

[1] *Moise Movilă, (1630-1631)Alexandru Ilias (1631-1633), Miron Barnovski (1633) şi Vasile Lupu (1634-1653)*

[2] *Nicolae Iorga, Istoria bisericii româneşti şi a vieţii religioase a românilor, Junimea, Iaşi, 2001, pg. 239*

Miron Barnovski a fost ucis de turci, spre deosebire de Matei Basarab, care a reuşit să devină domnul Moldovei.

Dacă din punct de vedere politic erau vremurile din urmă ale domniilor pământene, nu acelaşi lucru putem afirma despre viaţa culturală a Ţărilor Române. Cultura naţională renaşte cu o vigoare neaşteptată, şi în fruntea acestei mişcări culturale se afla biserica ortodoxă română.

"Biserica ortodoxă română din toate cele trei Ţări Româneşti cunoaşte acum perioada ei de apogeu, prin marii ei ierarhi cărturari, prin mulţimea cărţilor tipărite, prin introducerea limbii române în cult, în locul celei slavone, prin numeroasele lăcaşuri de închinare ridicate, prin multiplele legături inter ortodoxe care culminează cu Sinodul de la Iaşi din 1642". [3]

În aceste condiţii este numit mitropolit al Moldovei, Varlaam, un călugăr de la mănăstirea Secu.

Cine era Varlaam? Ne-am aştepta să fie spiţă de boier sau os domnesc, cum era mitropolitul Kievului, Petru Movilă, şi cum se obişnuia în acele vremuri. Evul mediu, chiar şi în Ţările Române, privilegia casta celor bogaţi şi nobili, adică pe boieri. Rareori s-a întâmplat să fie promovaţi ţărani simpli, răzeşi, şi asta în epoca marii cruciade româneşti împotriva otomanilor, o perioadă legendară în conştiinţa românească, precum epoca Sfântului Ştefan cel mare.

Mai mult decât atât, în sec. al XVII-lea, nici măcar boierii români nu mai aveau trecere la domnie. Tot mai mulţi bogătaşi de origine greacă care i-au creditat pe domnii români pentru a ocupa tronul, sunt ridicaţi la rangul de boieri primind funcţii şi pământuri în Ţările Române.

Nici biserica ortodoxă nu scapă de influenţa grecească. Domnii aveau obiceiul să închine mănăstiri româneşti celor de la muntele Athos, etc. Aşa cum am văzut şi în relatările călătorilor străini, în Moldova se găseau numeroşi egumeni de origine greacă.

De aceea ascensiunea lui Varlaam pare mai degrabă că ţine de voinţa lui Dumnezeu decât de interesele mai marilor locului. "Era un călugăr după nevoile timpului

---

[3] *Mircea Păcurariu, Istoria Bisericii Ortodoxe române, Compendiu, Editura Andreeana, Sibiu, 2007, pg.186*

şi după dorinţa unui Teofan, unui Petru Movilă, înnoitorii Ortodoxiei în aceste părţi." [4]

Varlaam era fiu de răzeş (n.n. răzeşii erau ţărani liberi, care deţineau pământ), din malul argilos al Boloteştilor, un sat din regiunea Putnei. [5] Era un ţinut de podgorii şi mori, peste care stăpâneau cu hrisoave vechi, răzeşii Ţării de jos.

Se numea Moţoc, după un nume foarte purtat în regiune şi chiar s-a crezut cândva că dânsul este unul din îndepărtaţii urmaşi ai vornicului Moţoc, întorşi în sat să răzăşească. Nu era singur la părinţi. Mai avea încă doi fraţi şi două surori. [6] A învăţat carte grecească şi slavonească în <schitul lui Zosim>, de pe valea Secului, călugărit apoi la Secu. Această mănăstire a fost ridicată din ruine, în 1602, de Nestor Ureche şi soţia sa, Mitrofana.

Varlaam a fost printre primii monahi care au slujit la Secu. În anul 1610, Varlaam a devenit egumen la Secu, pentru aproape două decenii. [7] Din această vrednicie a fost ridicat la suprema treaptă ierarhică din Moldova.

Probabil cunoştinţa sa de carte şi legăturile puternice cu domnia l-au ajutat să devină mitropolit, trecând peste unele trepte ierarhice, după cum era tipicul ortodox.

Un exemplu revelator al relaţiei sale strânse cu domnia este faptul că în anul 1628 a fost chemat de Miron Barnovski la Suceava şi trimis la ţarul Moscovei, fiind "purtător de scrisori al Mitropoliei din Moldova la patriarhul ruşilor" (este posibil să fi fost deja arhimandrit în 1628). Probabil, nu întâmplător fusese trimis chiar el, de vreme ce era nu numai sfătuitorul domnului ci şi duhovnicul lui. Era şi cea dintâi misiune eclesiastică moldovenească în Rusia. Deşi scopul declarat al misiunii era legat de strângerea legăturilor între cele două biserici, este posibil să fi avut şi un scop politic secret nedeclarat.

---

[4] *Nicolae Iorga, op.cât, Junimea, Iaşi, 2001, pg.238*

[5] *Augustin Z.N.Pop, Neamul mitropolitului cărturar al Moldovei, Extras din revista Biserica Ortodoxă Română, anul LVII (1939), nr.5-6, Bucureşti, Tipografia cărţilor bisericeşti, pg.3*

[6] *Pe Ştefan, celălalt frate, după cum arată Augustin Z.N.Pop, nu-i este atestat numele. Surorile se numeau Caterina şi Nastia.*

[7] *Augustin Z.N. Pop, Biografia mitropolitului cărturar Varlaam al Moldovei, Monitorul Oficial şi Imprimeria Statului, Imprimeria Centrală, Bucureşti, Extras din revista Atheneum, Anul V, Nr.4, pg.4*

Probabil şi prietenia cu Petru Movilă, mitropolitul de la Kiev, care avea multiple legături cu lumea eclesiastică şi politică din mediul grecesc şi slavonesc, a favorizat ascensiunea lui Varlaam. Apoi domnul Moldovei, Miron Barnovski era rudă mitropolitului de Kiev.

Dincolo de aceasta, lui Varlaam însuşi i-a revenit meritul de a se face remarcat prin calităţile sale personale deosebite, amintite deja. De altfel, cum am văzut, mitropolitul Varlaam s-a înţeles bine şi cu alţi domni ai Moldovei.

Varlaam a jucat un rol deosebit in viaţa politică şi culturală a Moldovei. În viaţa politică, Varlaam era "singurul său sfetnic de taină (n.n. sfetnicul lui Vasile Lupu) care îndrăzneşte să-l cheme la îndreptare şi să-l mustre." [8] De altfel, zilnic îşi făcea simţită prezenţa la curte şi, din deciziile luate de domnitor în ceea ce priveşte viaţa bisericească, ne dăm seama de puternica influenţă a mitropolitului.

Astfel se explică ctitoriile sale religioase (Ex: mănăstirea trei ierarhi, refacerea bisericii Golia, etc). Varlaam însuşi a sfinţit Mănăstirea Sfinţii trei Ierarhi din Iaşi, la 6 mai 1639 unde au fost aşezate moaştele Sfintei Paraschiva (la 13 iunie 1641), dăruite domnului moldovean de patriarhul ecumenic Partenie I, în semn de recunoaştere pentru achitarea tuturor datoriile Patriarhiei.

[8] *Paul Beke, călugăr iezuit, în Călători străini în Ţările Române, vol.V*

Vasile Lupu a acordat numeroase danii şi scutiri mănăstirilor şi bisericilor din Moldova, cele mai numeroase fiind acordate mitropoliei Moldovei din Suceava şi mănăstirii Secu. [9]

Mai mult decât atât, preoţii ortodocşi, mai ales cei din Iaşi, se bucură şi de o serie de privilegii: "am dat şi am miluit şi am întărit rugătorilor noştri, tuturor preoţilor şi diaconilor ce sunt la toate bisericile din târgul Iaşi şi trăiesc în acest târg, până când domnia mea vom fi în viaţă, ei să aibă de la domnia mea slobozenie, să nu se lucreze nici o muncă, nici la cetate, nici la moară, nici la târg, nici mitropolitului, nici podvoade să nu care...." [10]

Mitropolitul Varlaam avea drept de judecată asupra tuturor chestiunilor bisericeşti, dar şi asupra unor probleme juridice laice. [11]

Este remarcabil modul în care a reuşit să se menţină în fruntea mitropoliei Moldovei în vremea unui domnitor atât de aprig cum era Vasile Lupu şi pe care Nicolae Iorga îl considera "făcător şi izgonitor de patriarhi". [12] Dar, Varlaam a fost în primul rând o personalitate culturală.

Probabil, sfătuit de mitropolit, domnul Vasile Lupu a cumpărat de la boierul Mihai Furtună, fost mare comis, cu 200 de lei, casa din Uliţa Ciobotărească lângă "hăleşteul Bahluiului". Aici a făcut Şcoala de la Trei ierarhi şi, Varlaam " căpătă de la Petru Movilă pe însuşi rectorul de atunci al şcolii de la Kiev, ieromonahul Sofronie Pociaţki", o personalitate a acelor vremuri. Era o şcoală modernă pentru acele vremuri, deoarece se predau aceleaşi materii ca şi la şcolile iezuite din Apus. [13] Cei care studiau la această şcoală ştiau foarte bine limba slavonă şi slavona bisericească. Aici a studiat unul dintre marii cărturari ai Moldovei, Nicolae Milescu Spătarul.

A fost unul dintre cei mai aprigi apărători ai Ortodoxiei. Nu s-a mulţumit să condamne calvinismul care tindea să se extindă şi în Ţările Române. A combătut dogma calvină printr-o învăţătură creştină ortodoxă argumentată.

---

[9] *Documenta Romaniae Historica,Moldova, vol XVII, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1974, volum întocmit de C. Cihodariu, I. Caprosu şi I. Simanski, doc. 112, doc.113, doc.117,doc.118, doc.121, doc.127 şi altele*

[10] *Ibidem, doc. 247*

[11] *Ibidem, doc. 36, doc.263*

[12] *Nicolae Iorga, op.cât, pg. 321*

[13] *Ibidem., pg.310*

În 1642 cârmuitorii calvini, maghiari din Alba Iulia, au tipărit un "Catehism calvinesc" în limba română.

Dându-şi seama de scopurile prozelitiste urmărite prin publicarea lui, mitropolitul Varlaam a convocat un sobor la care au participat toţi ierarhii din Ţara Românească şi Moldova - Sinodul de la Iaşi din 1642. Se pare că au fost convocaţi şi egumenii marilor mănăstiri şi chiar cărturarii laici. Printre participanţi se numărau şi Porfirie, mitropolitul Niceei, Meletie Sirigul, cel mai mare cunoscător de dogme din răsăritul grecesc, dascălii de la Trei ierarhi, teologi din Rusia, preşedintele Sfatului Mitropolitan de pe lângă Petru Movilă etc. [14]

Cei prezenţi au aprobat un Răspuns la acel catehism, întocmit de mitropolitul Varlaam, tipărit poate la Iaşi, sub titlul Cartea care se chiamă Răspunsul împotriva catrehismului calvinesc, în care se combăteau principalele învăţături calvine (dar numai cu citate din Sfânta Scriptură) expunându-se şi învăţătura ortodoxă asupra problemei respective. De o mare însemnătate era şi prefaţa, în care apare ideea de unitate naţională, căci mitropolitul se adresa tuturor românilor, în primul rând celor din Transilvania.

Tipografia a fost una dintre cele mai importante tehnologii care au pătruns în Moldova, datorită eforturilor susţinute ale domnului Vasile Lupu şi ale mitropolitului Varlaam, prin intermediul căreia este răspândită învăţătura ortodoxă.

Vasile Lupu solicitase tiparniţa (utilaj tipografic) de la Petru Movilă pe care o instalează la mănăstirea Trei ierarhi, prima lucrare publicată fiind despre Sinodul de la Iaşi din 1642

În 1643 s-a terminat de tipărit una dintre cele mai reprezentative cărţi din vechea cultură românească, intitulată "Carte românească de învăţătură, dumenecele preste an şi la praznice împărăteşti şi la svănţi mari", cunoscută în literatura de specialitate sub numele de Cazania lui Varlaam.

Este o lucrare masivă, cu 506 foi, cu numeroase gravuri în lemn, reprezentând scene biblice, vignete iniţiale înflorate, podoabe finale. Prin conţinut cât şi prin frumuseţea graiului întâlnit în cazaniile ei, "Cartea românească de învăţătură" din 1643, a cunoscut cea mai largă răspândire dintre vechile tipărituri.

---

[14] *Ibidem, pg. 307-308*

Era o scriere de cea mai mare însemnătate în ceea ce priveşte adevărul graiului românesc. "În acest stil viu şi plin de culoare... nu se mai făcuseră cărţi bisericeşti până atuncea. Varlaam tipări acum pe-a sa la 1643. Titlul era «Carte românească de învăţătură» - nu rumânească, Varlaam având conştiinţa obârşiei române a neamului său."

Această lucrare a avut ecouri peste timp şi în toate regiunile româneşti, mai ales în Transilvania, întărind credinţa ortodoxă şi conştiinţa de unitate naţională.

Nicolae Iorga observa acest lucru: „Ea fu primită cu deosebită înţelegere şi păstrată cu iubire în toate ţinuturile româneşti; până astăzi încă, în depărtate locuri ardelene, oamenii desgustaţi de un scris modern, împestriţat cu vorbe de împrumut, pe care nu-l înţeleg; cer de la preotul mai tânăr, care vrea să predice original, a mai deschide pentru dânşii vechile foi unse şi roase ale cazaniei moldoveneşti din vremea lui Vasile Lupu."

„Numai un ierarh cu adâncă înţelegere a nevoilor spirituale, aşa cum ele erau în acele vremuri de frământări religioase, având în acelaşi timp şi experineţa propovăduirii cuvântului ortodox evanghelic în mijlocul umililor ţărani, care nu puteau folosi subtilele, şi uneori, doctele exegeze din Evanghelia lui Coresi, ar fi putut da o asemenea Cazanie."

Noua Cazanie a lui Varlaam, scrisă în minunata limbă românească, a fost îndreptarul conştiinţelor românilor ortodocşi din largul pământului nostru. [15]

Altă lucrare a fost tipărită în 1644, „Cele şapte Taine ale Bisericii". Este tradusă în colaborare cu Eustratie Logofătul

---

[15] *Grigore Scorpan, Locul Cazaniei lui Varlaam în vechea literatură omilectică din sec. XVI-XVII, Institutul de Arte grafice „ Presa Bună", Str. Ştefan cel Mare-60-Iaşi, extras din Cercetări istorice, „Revista de istorie românească", vol. XVII, 1943, scos de Institutul de Istorie Naţională, „ A.D.Xenopol", din Iaşi, pg.18*

În 1645 Varlaam a scris la Iaşi „ Răspunsuri" scurte la adresa unui catehism calvinesc din Ţara Românească şi „Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu".

În 1648 a scris „ Cartea românească de învăţătură de la pravilele împărăteşti şi de la giudeaţe". Sinteză a normelor literaturii române literare din această epocă, limba lui Varlaam este foarte unitară pe plan fonetic, lexical, morfologic şi sintactic. Puţine la număr, şi periferice în sistemul limbii române, abaterile de la normele în vigoare se datoresc, nu nesiguranţei lui Varlaam în mânuirea materialului lingvistic, ci faptului că însăşi limba română literară de atunci nu era pe deplin unitară. [16]

Mitropolitul moldovean s-a debarasat de majoritatea slavonismelor bisericeşti, curente în cărţile religioase româneşti din secolul al XVI-lea (tipărituri şi manuscrise) şi în primele decenii ale secolului al XVII-lea.

Nicolae Cartojan remarcă just că aceste elemente slave se întâlnesc rar, la distanţe mari şi "că înţelese într-o vreme când cultul divin se săvârşea în limba slavă, ele

[16] *Liviu Onu, De la Varlaam la Sadoveanu. Studii despre limba şi stilul scriitorilor, Editura de Stat pentru literatură şi artă, pg.35*

dau azi scrisului său un uşor caracter arhaic, mai ales că ele se împerechează uneori cu elemente latine, azi dispărute din circulaţia limbii. [17]

Mitropolitul Varlaam a pus pecetea sa de necontestat pe dezvoltarea limbii şi culturii române din secolul al XVII-lea, fiind deschizător de drumuri în evoluţia ulterioară a culturii româneşti.

În 1653 s-a retras din scaun, aşezându-se la mănăstirea Secu, unde a şi murit (n.n. se retrage din scaun în anul morţii lui Vasile Lupu). A plecat la cele veşnice în anul 1657.

A fost trecut în rândul Sfinţilor prin şedinţa BOR din 11-12 februarie 2007, sub preşedinţia vrednicului de pomenire, Teoctist, patriarh al BOR. S-a hotărât ca zi de pomenire a sfântului ziua de 30 august. Proclamarea ca sfânt a avut loc la data de 29 august 2007 îcadrul unei ceremonii desfăşurate la mănăstirea Secu, unde Varlaam a fost egumen, sub preşedinţia mitropolitului Daniel al Moldovei, devenit locţiitor de patriarh. [18]

Florentina Ontoiu (istoric, Lăcaşuri Ortodoxe)

Bibliografie

1. Augustin Z.N. Pop, Biografia mitropolitului cărturar Varlaam al Moldovei, Monitorul Oficial şi Imprimeria Statului, Imprimeria Centrală, Bucureşti, Extras din revista Atheneum, Anul V, Nr.4
2. Augustin Z.N.Pop, Neamul mitropolitului cărturar al Moldovei, Extras din revista Biserica Ortodoxă Română, anul LVII (1939), nr.5-6, Bucureşti, Tipografia cărţilor bisericeşti, pg.3
3. Documenta Romaniae Historica,Moldova, vol XVII, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1974, volum întocmit de C. Cihodariu, I. Caprosu şi I. Simanski
4. Grigore Scorpan, Locul Cazaniei lui Varlaam în vechea literatură omilectică din sec. XVI-XVII, Institutul de Arte grafice „ Presa Bună", Str. Ştefan cel mare-60-Iaşi, extras din Cercetări istorice, „Revista de istorie românească", vol. XVII, 1943, scos de Institutul de Istorie Naţională, „ A.D.Xenopol", din Iaşi
5. Liviu Onu, De la Varlaam la Sadoveanu. Studii despre limba şi stilul scriitorilor, Editura de Stat pentru literatură şi artă

[17] *Ibidem, pg. 45*
[18] *Biroul de presă al BOR*

6. Mircea Păcurariu, Istoria Bisericii Ortodoxe române, Compendiu, Editura Andreeana, Sibiu, 2007
7. Nicolae Iorga, Istoria bisericii româneşti şi a vieţii religioase a românilor, Junimea, Iaşi, 2001

Mitropolitul Varlaam Moțoc al Moldovei - pildă de pastorație și teologie românească

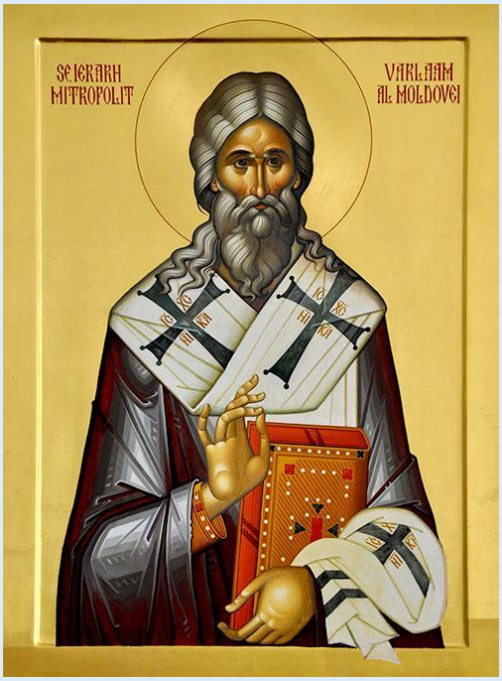

Între ierarhii vrednici de pomenire, care au ocupat scaunul mitropolitan al Moldovei secolului al XVII-lea, se numără și arhimandritul Varlaam de la (Mănăstirea) Secu. Vrednic și prolific cărturar, personalitate marcantă a societății românești și, nu în ultimul rând, destoinic păstor al creștinilor din Moldova, mitropolitul Varlaam a fost canonizat de B.O.R. pentru întregul său efort depus în slujba Bisericii lui Hristos.

Un scurt medalion al epocii în care a activat și a păstorit mitropolitul Varlaam ne aduce în prim-plan o societate românească moldovenească aflată într-un amplu proces de dezvoltare și afirmare națională. Dacă avem în vedere faptul că de perioada secolelor XVI-XVII sunt legate ample acțiuni de unificare națională, că în fruntea societății românești a acelei perioade au activat domnitori precum Mihai Viteazul (1593-1601), Vasile Lupu (1634-1653) etc., că arta și arhitectura bisericească, influențate în egală măsură de stilul bizantin, cât și de cel gotic, numără tot mai multe edificii și obiecte de o remarcabilă valoare culturală (Constantin C. Giurescu, „Istoria Românilor”, vol. II, București, 1943, p. 616), iar activitatea cărturărească apare și se răspândește în toate cele trei țări românești, oferind posterității o literatură cu un pronunțat caracter religios, atunci se înțelege de la sine faptul că această perioadă, în care a activat și mitropolitul nostru, este o solidă

piatră de temelie în zidul istoriei naționale românești și, deopotrivă, a istoriei Bisericii Ortodoxe Române.

Repere biografice

Despre mitropolitul Varlaam se cunoaște faptul că s-a născut în jurul anului 1590 în zona muntoasă a Vrancei, în familia Moțoc, o familie de răzeși cu mulți copii, din localitatea Balotești, pe malul râului Putna. Numele primit la botez a fost Vasile.

Cercetări mai noi amintesc, însă, că Varlaam s-ar fi născut în localitatea Borcești (azi localitate dispărută), lângă Târgu Neamț. Păstrând incertitudinea acestor două mărturii cu privire la locul nașterii viitorului mitropolit, trebuie subliniat faptul că tânărul Vasile va deprinde primele și cele mai importante învățături în spațiul bisericesc, la așa-numitul "schit al lui Zosin" - schit întemeiat de Zosim Vistiernicelul, de aici și numele - acolo unde va fi format ca vorbitor și scriitor și unde va deprinde limbile latină, greacă și slavonă.

În apropierea acestui schit, vornicul Nestor Ureche a ctitorit Mănăstirea Secu de astăzi, mănăstire care, în perioada tinereții lui Vasile, adăpostea o cunoscută școală, aflată sub conducerea egumenului Dositei (Pr. Prof. Mircea Păcurariu, „Istoria Bisericii Ortodoxe Române", vol. II, Ed. I.B.M.B.O.R., pp. 16-17).

De tânăr, Vasile s-a orientat spre viața monahală de obște. A fost tuns în monahism cu numele de Varlaam, la Mănăstirea Secu, acolo unde, de altfel, imediat după intrarea în cinul monahal, va ajunge egumen.

Datorită erudiției și a activităților deprinse, mitropolitul Varlaam a ajuns printre persoanele de încredere ale domnitorului moldovean Miron Barnovschi (1626-1629).

În acest rol, de persoană apropiată domnitorului, Varlaam va fi protagonistul unor misiuni ecumenice la Moscova și la Kiev, între anii 1628-1629.

După moartea mitropolitului Anastasie Crimca, la întoarcerea în țară Varlaam se va retrage la Secu. Însă moartea succesorului lui Crimca, Atanasie, a condus în cele din urmă ca, la data de 23 septembrie 1632, Varlaam să fie ales în scaunul mitropolitan.

Cu un început al păstoririi vlădicești destul de tulbure din cauza numeroaselor schimbări de domnitori, activitatea lui Varlaam s-a stabilizat începând cu 1634, când domnitor al Moldovei a fost uns Vasile Lupu (1634-1653).

Până la sfârșitul domniei vasiliene, mitropolitul Varlaam va dezvolta o activitate pastoral-cărturărească de apreciat. În aprilie 1953, după 21 de ani de păstorire, Varlaam se va întoarce la mănăstirea sa de metanie, la Secu. Motivul acestei reîntoarceri a fost, cu siguranță, faptul că Vasile Lupu a fost schimbat din scaun.

După alți 4 ani petrecuți la Secu, la data de 18 august 1657 Varlaam a trecut la cele veșnice. A fost înmormântat în zidul de miazăzi al Mănăstirii Secu, lăsând în urmă amintirea unui mitropolit vrednic de pomenire.

Din acest motiv, la inițiativa Mitropoliei Moldovei, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al B.O.R. l-a trecut pe Varlaam în rândul sfinților, canonizându-l, ziua de pomenire fiind 30 august.

Activitatea cărturărească

Dobândind, alături de primele lecții de oratorie și scriere, și măiestria limbilor latină, greacă și slavonă, mitropolitul Varlaam nu va întârzia să-și înceapă activitatea scriitoricească încă din perioada în care s-a format la școala existentă la Mănăstirea Secu.

Acum, în timpul ședерii la Secu, a tradus Varlaam „Scara” Sfântului Ioan Scărarul, 1618. Traducerea a fost făcută în timpul egumenatului, după ediția comentată a episcopului Maxim Mugunios (Veneția, 1590). (Pr. Prof. M. Păcurariu, „Dicționarul Teologilor Români”, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1996).

Alături de această traducere a mitropolitului Varlaam, activitatea tipografică a acestuia mai numără și alte lucrări de prestigiu, amintite de literatura religioasă românească. Amintim astfel apariția scrierii „Carte românească de învățătură la dumenecele de peste an și la praznicele împărătești” (Cazania), Iași, 1641-1643. Scrierea are două părți, prima parte însumând 54 de cazanii la duminicile de peste an, cea de-a doua parte adunând 21 de cazanii la diferite sărbători și praznice împărătești. Lucrare de amploare, numărând aproximativ 506 file, Cazania lui Varlaam se deschide cu un “Cuvânt împreună către toată semințiia românească” adresat cititorilor de însuși domnitorul moldovean Vasile Lupu. Ca particularitate aparte, Cazania cuprinde, printre altele, peste 30 de cuvântări aparținând lui

Damaschin Studitul (teolog grec de seamă al secolului al XVI-lea), prelucrate și stilizate într-un mod original de către autor.
Importanța pe care această adevărată mărturisire de credință a avut-o pentru perioada de la jumătatea secolului al XVII-lea rezidă în însăși răspândirea ei în toate provinciile românești.

O „Scrisoare de mulțumire" a delegaților greci, participanți la Sinodul de la Iași din 1642, vede lumina tiparului la 20 decembrie 1642, urmând ca în același an să apară și un „Catihisis slavon", păstrat în manuscris, la Petesburg (Pr. Prof. Mircea Păcurariu, „Istoria Bisericii Ortodoxe Române", vol. II, Ed. I.B.M.B.O.R., p. 18).

„Șapte Taine a Bisericii" este a doua lucrare de seamă a mitropolitului Varlaam, după Cazania amintită mai sus. Însumând aproximativ 340 de pagini, cartea va apărea în 1644 la Iași, la tălmăcirea ei participând și logofătul Eustratie. Lucrarea nu era altceva decât o explicare a celor șapte Sfinte Taine prezente în cultul Bisericii Ortodoxe, împotriva protestanților care nu recunoșteau aceste Sfinte Taine.

Un „Răspuns la catehismul calvinesc" vede lumina tiparului tot din grija lui Varlaam în anul 1642, ca reacție la apariția unui catehism în limba română, dar cu conținut calvinizat. Printre temele dezbătute în acest catehism regăsim: problema Sfintei Scripturi ca izvor al Revelației, credința și faptele bune și rolul lor pentru mântuire, învățătura greșită despre predestinație, îndreptarea și mântuirea omului, un capitol despre Eclesiologie și unul referitor la importanța cinstirii sfinților și a sfintelor icoane.

De asemenea, tot prin grija mitropolitului Varlaam a fost tipărit și „Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu", în 1645. Însumând 48 de versuri, actuala lucrare a fost inspirată de un florilegiu biblic aparținând scriitorului umanist grec Ioanichie Catarnos.

Amintim că ultima carte tipărită de Varlaam a fost cea intitulată „Carte românească de învățătură la pravilele împărătești și de la alte giudeațe", cunoscută îndeobște și ca „Pravila lui Vasile Lupu". Lucrarea a apărut la Iași, în 1646, și a fost tradusă din grecește. Ca particularități ale acestei lucrări amintim caracterul juridic al unor capitole, respectiv originea bizantină a legiuirilor, mai ales dacă avem în vedere faptul că ambele izvoare ale pravilei aveau la bază corpusul de legi al împăratului bizantin Justinian.

Pildă de pastorație și viață închinată Bisericii

Alături de activitatea tipografică și de erudiția de care a dat dovadă în decursul activităților depuse, mitropolitul Varlaam a rămas în amintirea poporului român și prin efortul și grija pe care le-a manifestat în cursul păstoririi sale.

Amintim pentru început efortul depus de egumenul Varlaam în 1628-1629, când pleacă în misiune la Moscova și Kiev pentru a aduce icoane pentru Mănăstirea Dragomirna și pentru alte două biserici ctitorite de domnitorul Barnovschi.

În timpul domnitorului Vasile Lupu, la rugămintea lui Varlaam avea să se organizeze o tiparniță în capitala Moldovei, Iași, acolo unde au apărut principalele lucrări ale mitropolitului.

Alături de aceste două referințe, amintim și strădania depusă de Varlaam în ceea ce privește cultura, arta și viața religioasă. Având sprijinul domnitorului Vasile Lupu, Varlaam va sfinți la 6 mai 1639 proaspăta ctitorie domnească a Mănăstirii „Sfinții trei Ierarhi" din Iași. În această biserică aveau să fie așezate la data de 13 iunie 1641 moaștele Sfintei cuvioase Parascheva, dăruite Moldovei de Patriarhia ecumenică.

Tot din grija mitropolitului Varlaam și cu sprijinul financiar al domnitorului Vasile Lupu, în 1640 este înființat un colegiu, la Iași, unde erau predate gramatica, retorica, dialectica, teologia etc. Printre profesorii care activau la acest colegiu se număra și un grup de profesori trimiși de Petru Movilă tocmai de la Kiev. În fruntea acestui grup se afla rectorul școlii din Kiev, Sofronie Pociațki.

Varlaam nu a neglijat nici îndatoririle sale arhierești. Din grija lui s-au obținut scutiri și drepturi pentru clerul său. A hirotonit numeroși preoți și chiar câțiva arhierei străini.

În timpul păstoririi sale va avea loc la Iași Sinodul din 1642, unde a fost aprobată Mărturisirea Ortodoxă movileană, și tot în timpul lui Varlaam, mai precis în 1645, s-a primit la Iași o delegație din partea mitropolitului Petru Movilă de la Kiev. Ca semn al vredniciei, al erudiției și al aprecierii la care a ajuns Varlaam în timpul păstorii sale, acesta a fost propus între cei trei candidați canonici, alături de Partenie al Adrianopolului și Porfirie al Niceii, apți pentru ocuparea scaunului ecumenic (Pr. Prof. Mircea Păcurariu, „Istoria Bisericii Ortodoxe Române", vol. II, Ed. I.B.M.B.O.R., p. 29).

Activitatea prodigioasă, spiritul organizatoric-administrativ, credința și efortul depus pentru apărarea Ortodoxiei, iubirea de frumos și patriotismul exemplar - iată

tot atâtea motive care au stat la baza canonizării Sfântului mitropolit Varlaam de Sinodul Bisericii Ortodoxe Române și trecerii lui în rândul românilor pe care istoria nu i-a uitat, ci le păstrează amintirea veșnic.

Proclamarea oficială a canonizării Sfântului Varlaam, mitropolitul Moldovei a avut loc la data de 29 august 2007. Moaștele sfântului au fost depuse la Mănăstirea Secu, acolo unde orice creștin virtuos se poate închina lor, rugându-l pe Sfântul Varlaam să mijlocească pentru sănătate, ocrotire și îndrumare spirituală ca un destoinic păstor al oilor lui Hristos, întocmai cum și condacul acatistului sfântului amintește: "Vrednicului păstor al Bisericii Moldovei și râvnitorului ierarh Varlaam laudă de mulțumire îi aducem noi, nevrednicii, că acesta a strălucit cu înțelepciunea și cu virtuțile între ierarhii Bisericii strămoșești, pentru care Hristos i-a dat cununa cea nevestejită a slavei Sale în ceruri, de unde se roagă pentru cei ce-i cântă: Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!"

masterand Nădejde Radu Iustin

Tiberiu N. Olariu - Sfântul Varlaam, credincios luminător al neamului românesc

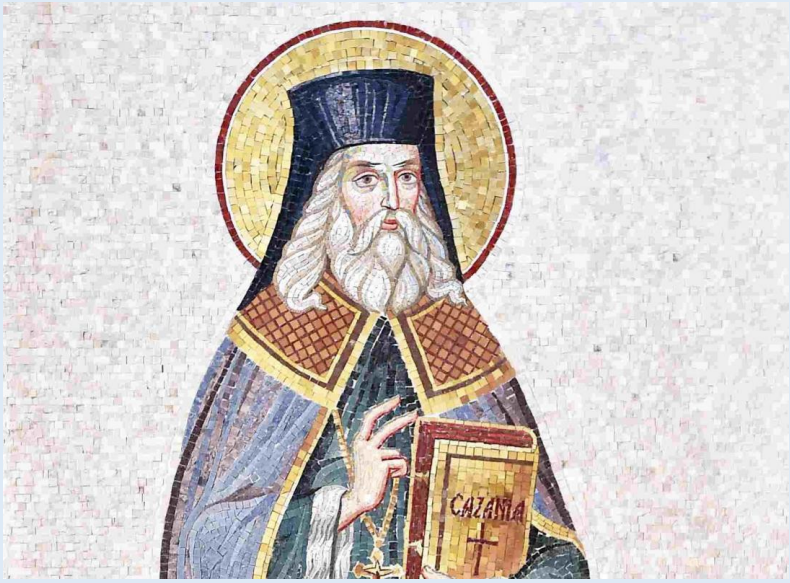

Înscris în rândul sfinților din calendar în urma hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, reunit în ședință la data de 12 februarie 2007, Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei, întregește pleiada sfinților nemțeni, Biserica rânduindu-i ca dată de prăznuire ziua de 30 august, zi în care a și fost canonizat la Sfânta Mănăstire Secu.

Originile mitropolitului Varlaam suscită până astăzi controverse în rândurile istoricilor bisericești, de-a lungul anilor formulându-se mai multe ipoteze, dintre care se disting acelea că: acesta ar fi descendent din neamul Moțoceștilor, menționați în rândul neamurilor boierești de către marele cărturar Dimitrie Cantemir în lucrarea Descriptio Moldaviae, că s-ar fi născut într-o familie de răzeși din satul Borcești, din apropierea orașului Târgu-Neamț, sau aceea potrivit căreia sfântul mitropolit ar avea baștina în ținutul Putnei din județul Vrancea.

Izvoarele istorice sunt relativ sărace în privința primilor ani din viață ai viitorului mitropolit, știind despre dânsul că a primit din botez numele Vasile și că a avut un frate și o soră, pe nume Caterina, căreia mitropolitul i-a rânduit, prin testamentul său, alcătuit la 18 august 1657, „patru poloboace cu miere pe an” din averea lăsată Sfintei Mănăstiri Secu. Cunoaștem că și-a început educația și ucenicia la Schitul Zosim, care aparținea Mănăstirii Secu, ctitoria vornicului Nestor Ureche și a soției sale Mitrofana, dascăl fiindu-i părintele Dosoftei, primul stareț al Mănăstirii Secu, ce va fi sfințită în anul 1602. Aici a învățat viitorul mitropolit limba elină și limba

slavonă, alături de alți nevoitori din lavra de la Secu, ajunși la rândul lor ierarhi, dintre care menționăm pe: Mitropolitul Ghedeon al Moldovei, episcopul Ioan al Romanului și episcopul Mitrofan al Huşilor.

În anul 1618, monahul Varlaam a tradus din limba greacă opera „Scara Raiului", aparținând Sfântului Ioan Sinaitul (Scărarul), după ale cărei precepte își va structura întreaga sa formație duhovnicească, ajunsă de notorietate în toată Moldova, drept care domnitorul Miron Barnovschi îl va alege ca duhovnic și sfetnic al său între anii 1626 şi 1629.

În anul 1628, Varlaam este trimis în Rusia, în fruntea unei delegații, cu scopul de a achiziționa icoane pentru Sfânta Mănăstire Dragomirna, din porunca domnitorului Miron Barnovschi și cu încredințarea mitropolitului Anastasie Crimca, ctitorul Dragomirnei, făcând popas în Kiev, la Lavra Pecerska, al cărei egumen era românul Petru Movilă, cel care le-a dat membrilor delegației moldovenești o scrisoare de recomandare către ţarul Mihail Feodorovici şi către Patriarhul Filaret Nichitici.

În scaunul mitropolitan al Moldovei

După mazilirea domnitorului Miron Barnovschi și mutarea la cele veșnice, la 19 ianuarie 1629, a mitropolitului Anastasie Crimca, tronul Moldovei va fi ocupat de Alexandru Coconul, iar scaunul mitropolitan de episcopul Atanasie al Romanului, care va păstori Biserica Moldovei timp de 3 ani (1629-^16 iulie 1632).

Noul domnitor Alexandru Iliaș, alături de boieri, ierarhii țării și popor, alege ca mitropolit al Moldovei pe arhimandritul Varlaam de la Secu, fiind sfințit ca arhiereu la 23 septembrie 1632, conform unei note în limba slavonă de pe manuscrisul „Pravilei" lui Eustratie logofătul, predica ținută la înscăunare fiind rostită de protosinghelul Meletie Sirigul, „cel mai mare filozof și teolog al grecilor din acel timp", devenit ulterior duhovnic al voievodului Vasile Lupu.

Ajuns în scaunul mitropolitan al Moldovei, Sfântul mitropolit Varlaam a lucrat „cu timp și fără timp" pentru „luminarea neamului românesc, pentru întărirea credinţei, pentru întemeierea, dezvoltarea şi îmbogăţirea literaturii bisericeşti naţionale, pentru îmbunătăţirea materială şi morală a clerului și pentru drepturile Bisericii". A cultivat o legătură strânsă cu domnitorul Vasile Lupu, ctitorul de la „Trei Ierarhi", și cu mitropolitul Petru Movilă al Kievului, împreună cu care a stăruit pe lângă domnitorul moldovean să înființeze Școala Domnească de la Mănăstirea „Trei Ierarhi", primii dascăli fiind trimiși de la Kiev, în frunte cu ieromonahul Sofronie

Pociatski, alături de meșteri tipografi dar și tipografia necesară tipăririi cărților. Acestei tipografii, cu litere slavonești, i se va adăuga prin râvna lui Vasile Lupu o altă tipografie cu litere grecești achiziționată de la Liov.

La 16 mai 1639, mitropolitul Varlaam a sfințit catedrala închinată Sfinților trei Ierarhi. La 13 iunie 1641, sfântul locaș a primit ca o încununare moaștele Sfintei cuvioase Parascheva; în 1642, biserica a fost îmbrăcată în haină picturală, atât la interior, cât și la exterior, de pictori aduși din Rusia.

Prestigiul de care se bucura mitropolitul Varlaam în sânul Ortodoxiei și sprijinul de care beneficia din partea voievodului Vasile Lupu l-au adus, în 1639, în premieră pentru un ierarh ortodox care nu avea origini grecești, pe lista celor 3 candidați la tronul de Patriarh Ecumenic, vacantat după uciderea patriarhului Chiril al II-lea Contaris de către turci, tronul patriarhal revenindu-i în cele din urmă mitropolitului Partenie al Adrianopolului.

Urmare a propagandei catolice întreprinse de ordinul iezuiților, mitropolitul Varlaam a convocat un sinod la Iași, care va adopta în ședința sa din 6 septembrie 1642 „Mărturisirea de credință” a mitropolitului Petru Movilă al Kievului.

Activitatea tipografică

În anul 1643, prin ostenelile mitropolitului Varlaam, a apărut Cazania sau „Carte românească de învăţătură”, prima carte tipărită în limba română în Moldova, având ca izvor principal opera „Comoara” a lui Damaschin Studitul. Cazania Sfântului mitropolit Varlaam este o lucrare alcătuită din două părți, dintre care prima conține 54 de cazanii la duminici, iar a doua 21 de cazanii la praznice împărătești și sfinți mari, tipărirea făcându-se cu cheltuiala voievodului Vasile Lupu.

Sfetnic de încredere al voievodului moldovean, mitropolitul Varlaam a mediat pacea de la Târgoviște, încheiată între Vasile Lupu și Matei Basarab, voievodul Țării Românești, pace consfințită prin ctitorirea de către Matei Basarab a Mănăstirii Soveja în Moldova și refacerea de către Vasile Lupu a Bisericii Stelea din Târgoviște. În timpul acestor tratative, mitropolitul Varlaam a găsit în colecția bibliotecii lui Udriște Năsturel „Catehismul calvinesc” (tipărit în Transilvania la 1642), ale cărui „învățături greșite” le-a condamnat cu acrivie prin hotărârile sinodului întrunit la Iași în 1645, care s-a bucurat de participarea episcopilor: Evloghie al Romanului, Anastasie al Rădăuților, Ghedeon al Hușilor, a mitropolitului Teofil al Ungrovlahiei și a episcopilor sufragani Ștefan al Buzăului și

Ignatie al Râmnicului, soborul aprobând „Răspunsul (mitropolitului Varlaam) la Catehismul calvinesc” (1645).

Activitatea tipografică desfășurată de mitropolitul Varlaam a scos de sub teascuri scrierile: „Șapte Taine ale Bisericii” (1644), „Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu” (1645), „Pravilele împărăteşti” (tipărită în 1646), „Răspunsuri” (tipărită în 1656), aducându-și contribuţia și la tipărirea Pravilei lui Vasile Lupu (1646).

Mitropolitul Varlaam a menținut legături strânse cu ierarhii Țării Românești și cu Sfântul mitropolit Ilie Iorest al Transilvaniei, fiind, de asemenea, cunoscut la nivelul întregii oikumene creștine, întâlnindu-i de-a lungul timpului pe fostul patriarh ecumenic Atanasie Patellaras, pe patriarhii Alexandriei: Nichifor Clarozanis şi Ioanichie Diodios, pe patriarhul Teofan al Ierusalimului și pe patriarhul Macarie al Antiohiei.

După uzurparea tronului Moldovei de către boierul Gheorghe Ștefan, mitropolitul Varlaam s-a retras din scaun la mănăstirea sa de metanie, Secu. A trecut la viața cea cerească la 18 august 1657, lăsând o amintire vie a erudiției și devotamentului pus în slujba Bisericii strămoșești.

Îl rugăm și noi astăzi, la 362 de ani de la mutarea sa la veșnicele lăcașuri, să mijlocească pentru noi, ca un „credincios luminător al neamului românesc”, cerându-i cu evlavie: „Sfinte ierarhe Varlaam, roagă pe Hristos-Dumnezeu să ocrotească și să mântuiască sufletele noastre”.

Mitropolitul sfânt, Varlaam al Moldovei

Pe data de 30 august, calendarul ortodox îl pomeneşte şi pe Sfântul Varlaam, mitropolitul Moldovei (1632-1653).

Unul dintre ierarhii ortodocşi de anvergură, mitropolitul Varlaam „se vede", până astăzi, în reperele fundamentale ale Iaşiului: biserica Mânăstirii „Sfinţii trei Ierarhi" şi Sfânta cuvioasă Parascheva.

Născut în zona Târgului Neamţ, în jurul anului 1590, educat la mânăstirile din zonă, unde a deprins şi limbile greacă şi slavonă, evlaviosul călugăr Varlaam avea să devină egumen al Mânăstirii Secu, apoi mitropolit al Moldovei.

Susţinut substanţial şi de către domnitorul Vasile Lupu, mitropolitul şi-a pus în lucrare cu mult folos talanţii, a clădit spiritual şi cultural în jurul Mânăstirii „Sfinţii trei Ierarhi", a cărei biserică - ctitorie a lui Vasile Lupu - a sfinţit-o în anul 1639. Acolo, mitropolitul a înfiinţat, în anul 1640, prima tipografie românească din Moldova, tipărind, între altele, şi celebra sa Cazanie (1643), un reper important în istoria scrierilor şi culturii vechi româneşti; l-a îndemnat pe domnitor să întemeieze în incinta mânăstirii, în anul 1640, prima şcoală de grad înalt din Moldova, în care se preda în limbile greacă, slavonă şi română; în anul 1641, evlaviosul mitropolit

Varlaam a aşezat la „Sfinţii trei Ierarhi” moaştele cuvioasei Parascheva, dăruite domnitorului Vasile Lupu de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, în semn de recunoştinţă pentru ajutorul oferit de către el acesteia; a organizat Sinodul de la Iaşi (1642), care a corectat şi aprobat Mărturisirea de credinţă alcătuită de mitropolitul Petru Movilă al Kievului.

Datorită personalităţii sale de anvergură, Varlaam a fost unul dintrei cei trei candidaţi propuşi pentru a conduce Patriarhia Ecumenică, în anul 1639.

Peste toate realizările sale de excepţie, mitropolitul a purtat însă haina modestiei. Ultimii ani din viaţă şi i-a petrecut la Mânăstirea Secu, în simplitatea vieţii monahale, retras. Mormântul i-a fost încastrat în exteriorul zidului bisericii mânăstirii, pe latura sudică.

Simplitatea nobilă a lespezii sale nu te poate lăsa indiferent faţă de unul dintre marii ctitori de cultură românească.

(Articol publicat în cotidianul „Evenimentul Regional al Moldovei”, din 30 august 2012.)

Sursa: **https://www.mariamihaelastan.ro/2017/08/30/mitropolitul-sfant-varlaam-al-moldovei/**

Ierarhi de seamă în istoria Bisericii Ortodoxe Române - Antim Ivireanul, Varlaam, Andrei Şaguna

„Mântuitorul S-a numit pe Sine Păstorul cel bun şi s-a dorit exemplu şi model pentru Sfinţii apostoli şi pentru urmaşii acestora, rânduiţi să păstorească turma credincioşilor până la sfârşitul veacurilor. Istoria ni-i arată pe ucenicii Domnului că n-au pregetat, ca şi Domnul lor, să-şi dea viaţa pentru propovăduirea şi apărarea credinţei. Căci rostul lor acesta a fost: să-L propovăduiască pe Hristos cel înviat din morţi, ca Fiu al lui Dumnezeu care S-a jertfit pentru păcatele oamenilor, răscumpărându-le toate vinovăţiile, începând cu păcatul strămoşesc. Păstorul cel bun îşi pune sufletul pentru oi.

De-a lungul veacurilor, urmaşii Sfinţilor apostoli, episcopii, preoţii şi diaconii, ca ajutători ai lor, au preluat misiunea de păstori de suflete, fiindu-le încredinţată ca să-L propovăduiască pe Mântuitorul şi învăţătura Sa şi, prin Sfintele Taine de El instituite, să îndrume sufletele pe calea mântuirii."

din *„Cuvinte duhovniceşti" (Mitrop. Antonie Plămădeală)*

În toate cele trei provincii româneşti, Ţara Românească, Moldova şi Transilvania, au existat mitropoliţi vrednici, care şi-au închinat viaţa slujirii lui Hristos şi întăririi dreptei credinţe, precum şi unităţii de neam şi de credinţă a poporului român. Dintre aceştia, anumite personalităţi au rămas neşterse din memoria credincioşilor şi din istoria neamului.

Mitropolitul Varlaam al Moldovei (1632 - 1653)

Acesta era originar din sudul Moldovei şi s-a călugărit la schitul lui Zosin de pe Valea Secului, unde a învăţat limbile greacă şi slavonă. Prin viaţa lui deosebită ajunge egumen al mânăstirii Secu, din apropiere. Aici a tradus în româneşte lucrarea „Scara" a Sfântului Ioan Scărarul. Mai apoi a ajuns arhimandrit, sfetnic şi duhovnic al domnitorului Miron Barnovschi (1626 - 1629).

În 1632 este ales mitropolit al Moldovei. Marile sale realizări ce au urmat s-au datorat sprijinului domnitorului Vasile Lupu (1634 - 1653).

Astfel, prin colaborarea mitropolitului cu domnitorul Moldovei, apare prima tipografie din Moldova, la mânăstirea Sfinţii trei Ierarhi din Iaşi. Aici Varlaam începe un lung şir de tipărituri, spre folosul românilor de pretutindeni.

Dintre acestea amintim:
- 1643 - „Cazania" - e o carte ce cuprinde cazanii (predici, omilii) la Duminici şi sărbători, dar şi gravuri cu privire la scene biblice, chipuri de Sfinţi etc. Predicile cărţii nu erau originale, ci preluate din manuscrise româneşti, greceşti şi slavoneşti. Este cartea care s-a răspândit în cel mai mare număr de exemplare dintre toate cărţile româneşti vechi, nu numai printre preoţi, ci şi printre credincioşi, mai ales în Transilvania. Cartea a contribuit la formarea limbii române literare.

- 1644 - „Şapte Taine ale Bisericii" - O carte făcută în interesul românilor transilvăneni, cu explicaţia celor şapte Taine, împotriva învăţăturilor greşite ale calvinilor.
- 1645 - „Răspuns la Catehismul calvinesc" - Carte publicată ca ripostă la Catehismul din 1642 de la Alba Iulia, tot spre ajutorul transilvănenilor în păstrarea credinţei.

În afara tipăririi de cărţi folositoare de suflet şi de traduceri de acest fel, mitropolitul Varlaam a contribuit la fondarea unui colegiu la Iaşi, în 1640, unde se preda limba greacă, latina, teologia, filosofia, geometria, gramatica, muzica ş.a.

Atunci când Vasile Lupu a pierdut tronul Moldovei, Varlaam s-a retras la mânăstirea Secu (1653 - † 1657).

În afară de acestea, strălucitul ierarh cerceta mereu pe marii sihaştri de pe Valea Secului, din Munţii Sihlei şi Agapiei, învăţând de la ei dragostea de Dumnezeu, rugăciunea lui Iisus, buna credinţă, săvârşirea tuturor faptelor bune.

În timpul păstoririi sale au fost aduse la Iaşi moaştele cuvioasei Parascheva (1641), dăruite de Patriarhia ecumenică.
În vremea sa mânăstirile aveau egumeni luminaţi, pe lângă ele funcţionau şcoli de caligrafi, traducători, miniaturişti, zugravi de icoane, iar în munţi se nevoiau mulţi pustnici. S-au zidit, cu contribuţia sa, multe biserici şi mânăstiri.

Mitropolitul Varlaam a fost singurul mitropolit român candidat la scaunul Patriarhiei ecumenice.

Proclamarea canonizării Sfântului Varlaam al Moldovei a avut loc în perioada 28 - 30 august 2007, la mânăstirea Secu (județul Neamț), unde se află în raclă, spre închinare, și sfintele sale oseminte, Sfântul fiind sărbătorit anual la 30 august.

Mitropolitul Antim Ivireanul, din Ţara Românească (1708 - 1716)

S-a născut în Iviria (azi Georgia). Din tinereţe a căzut rob la turci, care l-au dus la Istanbul. După ce a scăpat din robie, a trăit în preajma Patriarhiei ecumenice, învăţând sculptura, pictura, broderia, limbile greacă, arabă, turcă. Se pare că tot acolo a fost călugărit.

Prin 1690, domnitorul Constantin Brâncoveanu l-a adus în Ţara Românească, unde a învăţat meşteşugul tiparului. A devenit conducătorul tiparniţei domneşti de la Bucureşti şi a început tipărirea de cărţi de slujbă, iar mai apoi a înfiinţat o nouă tipografie la mânăstirea Snagov.

În 1705 e numit episcop de Râmnic, iar la 22 februarie 1708 e ales mitropolit al Ungrovlahiei.

Antim înfiinţează noi tipografii şi continuă tipărirea de cărţi de cult, atât în limba română, cât şi în alte limbi. El are meritul de a fi introdus pentru totdeauna limba română în slujba bisericească. În total a tipărit 63 de cărţi (Ceaslov, Liturghier, Noul Testament ş.a.), dintre care 21 erau în limba română, iar patru erau scrise de el însuşi. S-a remarcat ca un bun predicator, păstrându-se „didahiile" (învăţăturile) sale.

Între 1713 - 1715 a coordonat zidirea mânăstirii Tuturor Sfinţilor din Bucureşti, care astăzi îi poartă numele. Ca mitropolit al Ţării Româneşti, a ajutat pe transilvănenii dezbinaţi de uniaţie, în special prin cărţi şi preoţi.

În 1716 a fost acuzat că a uneltit contra turcilor şi a domnitorului fanariot Nicolae Mavrocordat, fiind arestat, scos din slujba de mitropolit, pe baza unor învinuiri nedrepte, şi condamnat să fie închis pe Muntele Sinai. În drum spre Sinai, ostaşii turci care îl însoţeau l-au ucis şi l-au aruncat într-un râu. A murit astfel mucenicește, în 1716.

Cărţile tipărite de mitropolitul Antim s-au răspândit în toate provinciile româneşti, până la Muntele Athos, Grecia, Istanbul, Ierusalim, Sinai, Siria, Iviria, fiind un apărător al întregii Biserici Ortodoxe.

Canonizat de Biserica Ortodoxă Română în anul 1992, are data de sărbătorire anuală la 27 septembrie.

Din predica Sfântului Antim

Când ieşim de la biserică, să nu ieşim deşerţi, ci să facem precum ariciul. Că, după ce merge la vie, întâi se satură el de struguri, apoi scutură viţa de cad boabele jos şi se rostogoleşte pe dânsele de se înfig în ghimpii lui şi duce şi puilor. Aşa să ducem şi noi, fiecare, pe la casele noastre, şi celor ce n-au mers la biserică, din cuvintele ce am auzit din Sfânta Evanghelie!

***

Când a înviat Hristos pe Lazăr, întâi a poruncit să ridice piatra de pe mormânt, apoi l-a înviat. Pentru ca să înţeleagă păcătoşii că, de nu vor ridica de deasupra lor piatra obiceiului celui rău, prin a lor voie, cu neputinţă este să învieze şi să se căiască.

***

Fiecare creştin are trei naşteri. Prima naştere e trupească, din tată şi din mamă. A doua naştere e sufletească (duhovnicească) şi nu e la toţi oamenii, ci numai la cei ce s-au născut duhovniceşte din baia Sfântului Botez. Iar a treia naştere, a morţii, e mântuitoare, fără greşeală şi fără primejdie la omul cel drept şi credincios, că nu poate să mai păcătuiască după moarte.

Mitropolitul Andrei Şaguna, din Transilvania (1808 - 1873)

A fost un aromân născut în Ungaria; a studiat Filosofia şi Dreptul, iar mai apoi Teologia Ortodoxă la Vârşeţ. În 1833 s-a călugărit la mânăstirea sârbă Hopovo, iar după aceea a fost preoţit şi numit profesor de teologie. În 1846 ajunge vicar al Episcopiei Sibiului, iar în 1847 e hirotonit episcop de Sibiu.

În vremea sa, Biserica Ortodoxă a Transilvaniei era sub jurisdicţia Bisericii Sârbe (Carloviţ). Timp de cincisprezece ani, Andrei Şaguna a dus tratative cu Serbia şi cu Viena, pentru a obţine restaurarea vechii Mitropolii Ortodoxe a Transilvaniei.

La 24 decembrie 1864, împăratul Francisc Iosif a aprobat reînfiinţarea vechii Mitropolii, cu reşedinţa la Sibiu şi cu Andrei Şaguna ca mitropolit.

În 1868 s-a realizat Statutul Organic al Bisericii Ortodoxe din Transilvania, hotărându-se colaborarea clericilor (în proporţie de 1/3) cu mirenii (în proporţie de 2/3) în toate sectoarele administraţiei bisericeşti. Astfel s-a înlăturat amestecul statului habsburgic în problemele interne ale Bisericii Ortodoxe ardelene.

Mitropolitul s-a îngrijit de înfiinţarea a sute de şcoli „poporale", cu învăţători absolvenţi ai Institutului pedagogic de la Sibiu (condus de Biserică). Preoţii erau directori ai acestor şcoli, iar protopopii - inspectori. În şcoli se studiau atât discipline religioase, cât şi de cultură generală. Pentru şcoli, mitropolia a asigurat clădirile, manualele etc.

Andrei Şaguna s-a ocupat şi de organizarea de cursuri serale pentru ţăranii neştiutori de carte; de înfiinţarea unui gimnaziu la Braşov (1850) şi a unui gimnaziu inferior la Brad (1868); de acordarea de burse pentru elevii săraci; de bunul mers al unui Institut teologic - pedagogic pentru preoţi şi învăţători. A scris el însuşi câteva manuale pentru acest Institut. Manualele, ca şi alte cărţi de slujbă, au fost tipărite la o tipografie de la Sibiu, fondată de mitropolit în 1850.

Amintim de asemenea de faptul că acest vestit mitropolit a contribuit la Marea Adunare Naţională de la Blaj - 1848, stăruind apoi aproape un an la Viena pentru independenţa naţională şi religioasă a Transilvaniei.

În timpul păstoririi sale, s-au restaurat şi zidit zeci de biserici. Este considerat cel mai mare ierarh al Transilvaniei, întărind credinţa ortodoxă prin preoţi vrednici, prin biserici, prin şcoli şi prin cărţi în limba română. Se ştie că trăia în deplină armonie cu celelalte culte din Transilvania şi că toţi cei din jur şi din străinătate îl respectau.

A fost înmormântat ca un simplu călugăr în curtea bisericii Răşinari - Sibiu, în 1873.

Bibliografia:
Istoria Bisericii Ortodoxe Române (M. Păcurariu),

Patericul românesc,
Cuvinte duhovniceşti (Antonie Plămădeală),
Din predicile Sfântului Antim Ivireanul.
Sursa:
http://mirelasova.over-blog.com/article-24195236.html

Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei, va fi sărbătorit mâine în Biserica Ortodoxă Română

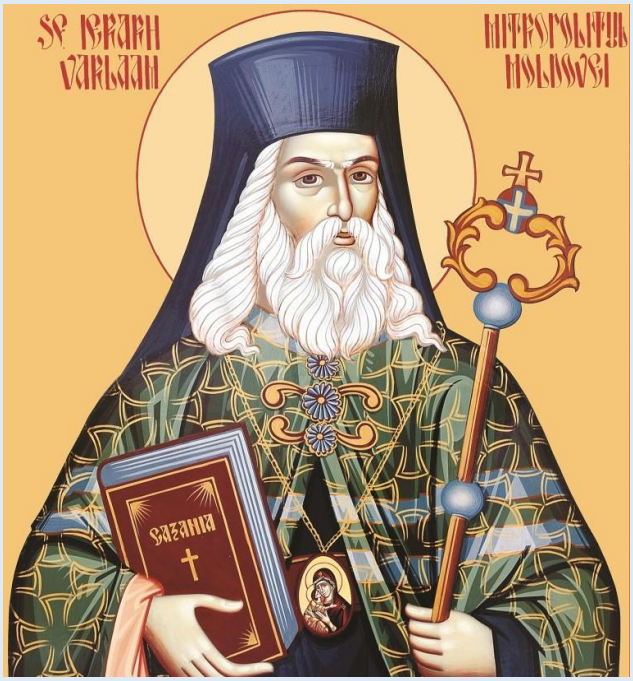

Biserica Ortodoxă Română sărbătorește mâine, 30 august, pe Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei.

Sfântul ierarh Varlaam a fost canonizat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în anul 2007, proclamarea oficială a canonizării având loc în data de 30 august același an, la Mănăstirea Secu.

Născut, în jurul anului 1590 Sfântul mitropolit Varlaam a păstorit Mitropolia Moldovei între anii 1632-1653. Ultimii 4 ani din viață i-a trăit în smerenie, în rugăciune și în viețuire sfântă, la Mănăstirea Secu, trecând la Domnul către sfârșitul anului 1657.

Mai multe informații despre personalitatea Sfântului ierarh Varlaam a oferit pentru Radio Trinitas părintele profesor universitar Ion Vicovan, prodecan al Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloaie” din Iași.

„A activat în mod deosebit în domeniul culturii, mai cu seamă a făcut traduceri ceea ce înseamnă că el a cunoscut foarte bine limbile clasice, limba greacă, limba slavonă - pentru că era limba vremii - poate și limba latină. Deci a avut o pregătire temeinică pe care și-a cultivat-o în timp. În 1618, deci la o vârstă destul de tânără,

el a tradus lucrarea celebră a Sfântului Ioan Scărarul - „Scara”, deci o carte de duhovnicie. Datorită calităților sale, mai cu seamă intelectuale, dar și teologice, datorită vieții sale duhovnicești, el a fost remarcat încă din tinerețe, în sensul că până și domnitorul țării, evlaviosul Miron Barnovsky, mare ctitor de biserici și mănăstiri îl va alege duhovnic al său”, a precizat părintele profesor universitar Ion Vicovan, prodecan al Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloaie” din Iași.

Wikipedia - Varlaam Moțoc

Sfântul ierarh Varlaam (Moțoc) al Moldovei (n. 1580, 1585? – d. 18 august 1657) a fost mitropolit al Moldovei (1632 - 1653, în timpul domniei lui Vasile Lupu), scriitor și om de cultură.

Schiță biografică

Mitropolitul Varlaam s-a născut în jurul anului 1580, dintr-o familie de răzeși din Bolotești, Putna. Numele său de mirean a fost Vasile Moțoc. De tânăr și-a îndreptat pașii spre Schitul Zosim de pe valea pârâului Secu, unde a învățat carte, și-a dezvoltat talentul de vorbitor și scriitor și a deprins limbile slavonă, latină și greacă.

Pe locul schitului, vornicul Nestor Ureche și soția sa Mitrofana au ctitorit, în 1602, Mănăstirea Secu în care a început să funcționeze și o școală.

Tânărul Vasile Moțoc a intrat în obștea noii mănăstiri, unde a fost călugărit cu numele de Varlaam. Fiind bun povățuitor, ajunge pe treptele ecleziastice cele mai înalte, fiind numit egumen al mănăstirii.

Varlaam s-a ocupat în continuare cu studiul cărților, îndeosebi cele religioase, traducând Scara (Leastvita) Sfântului Ioan Scararul (1618). Mai târziu, pentru strădaniile și virtuțile sale el a fost cinstit cu rangul de arhimandrit.

În 1628, ca urmare a faptului că era sfetnic de încredere al domnitorului Miron Barnovschi, a fost trimis într-o misiune ecumenică la Moscova și Kiev. Întors în țară, primește vestea morții mitropolitului Anastasie Crimca (1629) și pe cea a înlăturării Domnitorului Miron Barnovschi, ceea ce îl determină să se retragă la Mănăstirea Secu.

În scurt timp însă, în anul 1632, în timpul domniei voievodului Alexandru Iliaș, arhimandritul Varlaam a fost chemat la Iași și numit în fruntea Mitropoliei Moldovei în locul mitropolitului decedat Atanasie (1629-1632).

Ca nou mitropolit, Varlaam reușește să aibă multe realizări, mai ales că reușește să-și atragă și sprijinul Domnitorului Vasile Lupu. Sprijinit și de mitropolitul Petru Movilă al Kievului, mitropolitul Varlaam reușește chiar înființarea primei tipografii românești din Moldova, în anul 1640, pe care a instalat-o la Mănăstirea „Sfinții trei Ierarhi" din Iași.

De asemenea, în 1645 a convocat un sinod al ierarhilor din Moldova și Țara Românească, cunoscut ca Sinodul de la Iași.

Mitropolitul Varlaam s-a numărat, în anul 1639, între cei trei candidați propuși pentru ocuparea scaunului de patriarh ecumenic al Constantinopolului.

În timpul mitropolitului Varlaam al Moldovei a fost zidită frumoasa și renumita biserică a Mănăstirii „Sfinții trei Ierarhi" din Iași, ctitoria cea mai cunoscută a Domnitorului Vasile Lupu. În anul 1641, în această biserică, a adus moaștele cuvioasei Sfintei Parascheva, dăruite domnitorului Vasile Lupu de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol.

În anul 1640, cu ajutorul domnitorului Vasile Lupu, reușește să întemeieze la Iași, prima școala de grad înalt din Moldova, după modelul Academiei Duhovnicești de la Kiev, înființată acolo de mitropolitul Petru Movilă.

Drept reacție la propaganda calvină din Transilvania a redactat „Cartea care se cheamă Răspunsul împotriva Catehismului Calvinesc", prima scriere românească de polemică teologică.

În aprilie 1653 s-a retras la mănăstirea Secu, unde a decedat în anul 1657.

Gropnița Sfântului mitropolit Varlaam al Moldovei

La propunerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înscris în rândul sfinților din calendar pe învățatul mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august.

Opera

Cazania sau Cartea românească de învățătură de la pravilele împărătești

Cazania lui Varlaam - Considerată de Iorga, drept opera cea mai populară a epocii noastre vechi, ea conține primele versuri în limba română, intitulate Stihuri în

stema domniei Moldovei, prin care este recunoscut meritul domnitorului Vasile Lupu în tipărirea cărții.

Cazania are două părți:

- *partea I cuprinde extrase din Evanghelie și comentariul lor pentru 32 de duminici;*
- *partea a II-a povestește viețile sfinților, ordonate calendaristic, de la Simion Stîlpnicul (1 septembrie) pînă la Tăierea capului Sfîntului Ioan (29 august).*

Nicolae Manolescu, în Istoria critică a literaturii române desprinde următoarele trăsături ale operei: frumusețea limbii utilizate - vorbește pe înțelesul tuturor, presărând explicațiile cu întrebări retorice și cu îndemnuri, arta povestirii - este primul nostru povestitor, înfățișînd țărănește chestiunile teologice.

Jitiile (biografiile de asceți și martiri) oferă cititorului materialul din care se inspirau și pictorii populari. Unele sunt adevărate basme, care au mișcat imaginația multor ascultători.

Sfîntul Nicolae, auzind că un tată sărac vrea să-și împingă fetele spre prostituție, aruncă pe geamul casei câte o năframă cu 300 de galbeni pentru fiecare fecioară.

Sfîntul mucenic Tiron caută într-o pădure un balaur și negăsindu-l se culcă sub un copac. Este trezit de o „muiere giupînească” care-i spune unde se pitea fiara.

Fonetismele arhaice și regionale - elementele de sintaxă arhaică, ca dovezi despre evoluția limbii: „direpț acela loc”.

Răspunsul împotriva Catehismului calvinesc; opera este un pamflet conceput în scopul de a-i apăra pe ardeleni de calvinism și de pericolul deznaționalizării. Scrisă liber de orice izvor, cartea fierbe de indignare sub învăluirile cuminți ale frazei.

Cărți

Viaţa şi Acatistul Sfântului ierarh Varlaam mitropolitul Moldovei:

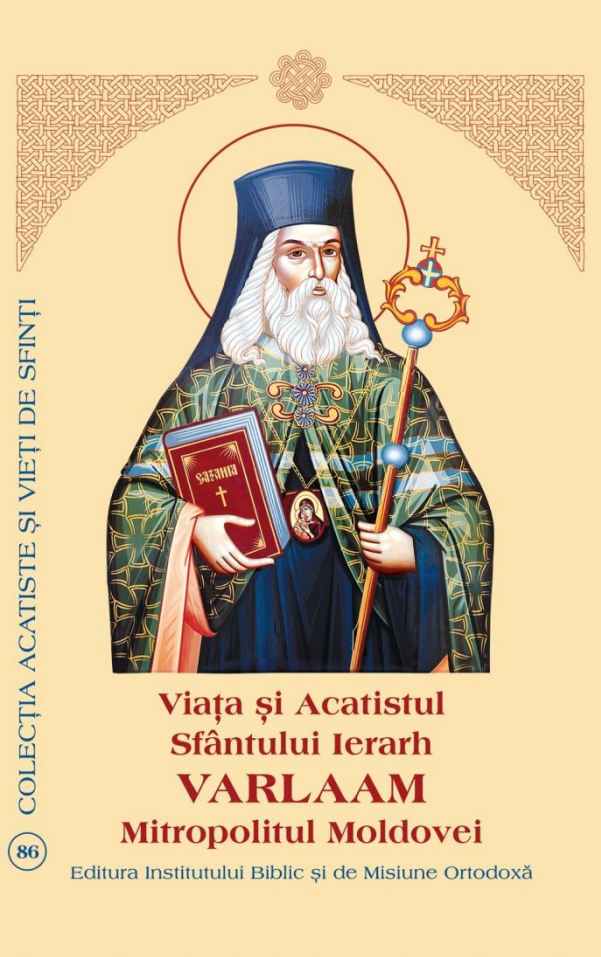

Autor: Aprobarea Sfântului Sinod
Editura: EIBMO

Sfântul ierarh Varlaam s-a născut în jurul anului 1590 într-o familie de răzeşi din ținutul Neamțului. Numele său de botez a fost Vasile. Din tinerețe și-a îndreptat pașii spre Schitul Zosim de pe valea pârâului Secu, unde a învățat limbile slavonă și greacă. Pe acest loc, vornicul Nestor Ureche și soția sa, Mitrofana, au ctitorit în anul 1602 Mănăstirea Secu, în care era și o școală. Tânărul Vasile Moțoc a intrat în obștea noii mănăstiri, unde a fost călugărit cu numele de Varlaam. Fiind bun povățuitor, după o vreme a fost numit egumen al mănăstirii.

Cu multă osârdie, cuviosul Varlaam s-a adâncit în tainele cărților, traducând Scara Sfântului Ioan Scărarul, în anul 1618. Apoi, pentru strădaniile și virtuțile sale a fost ridicat la treapta de arhimandrit.

Ajungând sfetnic de încredere al binecredinciosului domnitor martir Miron Barnovschi (1626-1629. 1633), apoi egumen la Dragomirna, arhimandritul Varlaam a fost trimis la Kiev și Moscova, în anul 1628, în vederea cumpărării de icoane pentru Mănăstirile Dragomirna și Bârnova și pentru biserica ctitorită de domnitor în Iași. Când s-a întors în țară, a primit trista veste a morții marelui mitropolit Anastasie Crimca (19 ianuarie 1629) și pe cea a înlăturării domnitorului Miron Barnovschi, fapt pentru care s-a retras la Mănăstirea Secu.

În anul 1632, în timpul domniei lui Alexandru Iliaș (1620-1621. 1631-1633), prin lucrarea lui Dumnezeu, arhimandritul Varlaam a fost chemat să păstorească Mitropolia Moldovei, după trecerea la cele veșnice a mitropolitului Anastasie al II-lea (1629-1632).

Noul mitropolit împletea învățătura cu rugăciunea și cuvântul înțelept cu fapta cea bună. În timpul păstoririi sale, Mitropolia Moldovei s-a bucurat de mult ajutor din partea binecredinciosului domn Vasile Lupu (1634-1653). Sprijinit și de Sfântul Petru Movilă, mitropolitul Kievului (1647), mitropolitul Varlaam a înființat prima tipografie românească din Moldova, în anul 1640, pe care a așezat-o la Mănăstirea „Sfinții trei Ierarhi” din Iași.

Înțelept apărător al dreptei credințe și al unității Bisericii Ortodoxe în vremuri tulburi, mitropolitul Varlaam s-a ocupat îndeaproape de organizarea Sinodului de la Iași, din anul 1642, care a îndreptat și aprobat Mărturisirea de credință alcătuită, în anul 1638, de Sfântul mitropolit Petru Movilă al Kievului, mărturisire care punea la îndemâna clerului și a credincioșilor ortodocși o călăuză în lupta lor împotriva rătăcirilor de la Sfânta Tradiție a Bisericii Ortodoxe.

Vrednicul mitropolit Varlaam al Moldovei era prețuit atât în țară, cât și în afara ei. Astfel, pentru evlavia și înțelepciunea sa, el s-a numărat, în anul 1639, printre cei trei candidați propuși pentru ocuparea tronului de patriarh ecumenic al Constantinopolului.

Ca un păstor bun și harnic, mitropolitul a tipărit la Iași mai multe cărți de slujbă și de apărare a credinței ortodoxe, și anume: Cazania, Cele șapte Taine, Răspuns împotriva catehismului calvinesc, Pravila, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu și altele.

Lucrarea sa intitulată Cazania sau Carte românească de învățătură la duminicile de peste an, la praznice împărătești și la sfinți mari (1643), a fost prima carte românească tipărită în Moldova. Ea s-a răspândit în toate provinciile românești, dar mai ales în Transilvania, unind în cuget și credință pe românii care locuiau de o parte și de alta a Munților Carpați.

În timpul păstoririi mitropolitului Varlaam a fost zidită frumoasa biserică a Mănăstirii „Sfinții trei Ierarhi" din Iași, ctitoria cea mai de seamă a domnitorului Vasile Lupu. În această biserică, sfințită în anul 1639, mitropolitul Varlaam slujea adeseori și binevestea Evanghelia lui Hristos cu râvnă și înțelepciune. Tot aici, la 13 iunie 1641, evlaviosul mitropolit a așezat moaștele cuvioasei Parascheva, dăruite domnitorului Vasile Lupu de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, în semn de recunoștință pentru ajutorul oferit de el acesteia, în vremea patriarhului ecumenic Partenie I (1639-1644).

Pentru a întări credința ortodoxă și a-i lumina pe tineri, mitropolitul Varlaam l-a îndemnat pe domnitorul Vasile Lupu să întemeieze la Iași, în anul 1640, prima școală de grad înalt din Moldova, după modelul Academiei duhovnicești de la Kiev, înființată acolo de Sfântul ierarh Petru Movilă. Noul așezământ de cultură din Moldova, în care se preda în limbile greacă, slavonă și română, se afla în incinta Mănăstirii „Sfinții trei Ierarhi" din Iași, având la început și profesori trimiși de mitropolitul Petru Movilă.

După ce domnitorul Vasile Lupu a pierdut scaunul domnesc, în anul 1653, mitropolitul Varlaam, dornic de liniște și de rugăciune, s-a retras la mănăstirea sa de metanie, Secu, după cum mărturisește cronicarul Miron Costin. Vrednicul mitropolit a mai trăit patru ani, în smerenie, în rugăciune și în viețuire sfântă, strămutându-se la veșnicele locașuri către sfârșitul anului 1657. Toate cele agonisite în timpul vieții sale le-a dăruit Mănăstirii. El a fost înmormântat în zidul de miazăzi al bisericii Mănăstirii Secu.

Pentru râvna sa întru apărarea dreptei credințe, pentru viețuirea sa sfântă și pentru lumina duhovnicească pe care a dăruit-o poporului român dreptcredincios, la propunerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înscris în rândul Sfinților din calendar pe învățatul mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august. Moaștele sale se găsesc acum așezate în raclă, în biserica Mănăstirii Secu.

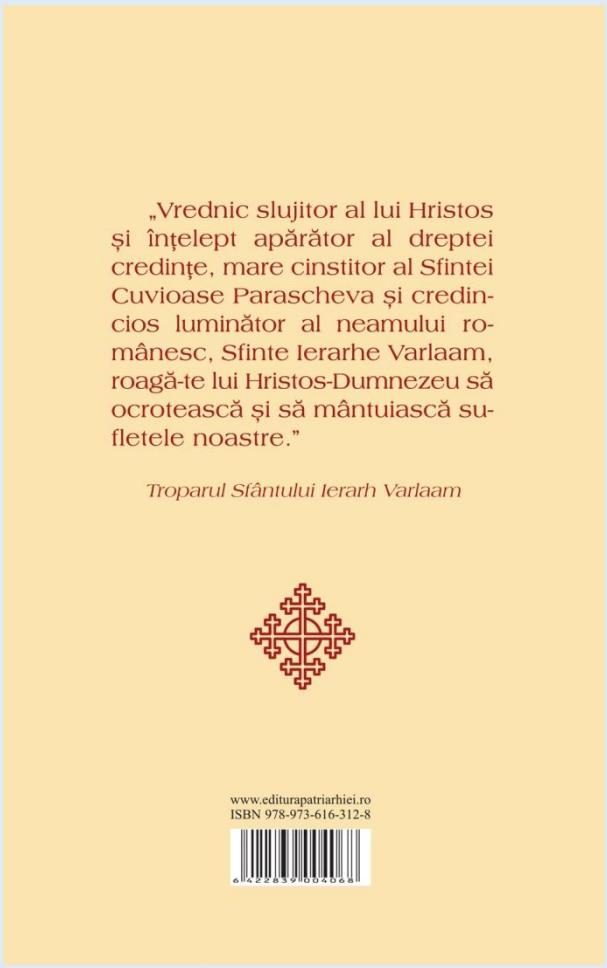

Cazania lui Varlaam [1643]:
https://ro.scribd.com/doc/246162845/Cazania-lui-Varlaam-1643-ed-1943-pdf

Sfântul Varlaam al Moldovei, Răspunsul împotriva Catehismului calvin:
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/

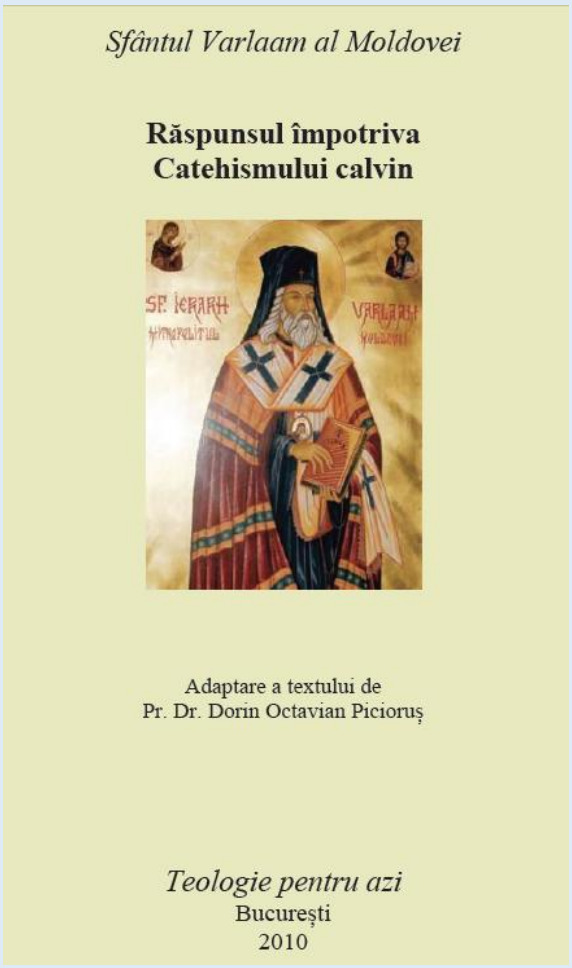

Sfântul Varlaam al Moldovei - Carte românească de învățătură:

https://www.teologiepentruazi.ro/tag/sfantul-varlaam-al-moldovei/

Prorocii:

https://www.apologeticum.ro/2018/08/sfantul-mitropolit-varlaam-proorocii-despre-moldova-majoritatea-s-au-implinit-mai-sunt-cateva-si-gata/

https://caplimpede.ro/profetia-sfantului-ierarh-varlaam-care-a-infiintat-prima-tipografie-romaneasca-din-moldova-sfarsitul-va-fi-aproape-cand-graiurile-se-vor-amesteca/

https://paterika.wordpress.com/2011/06/24/sf-varlaam-al-moldovei-proorocii-despre-vremurile-din-urma-si-caderea-crestineasca-a-moldovei/

http://www.cuvantul-ortodox.ro/despre-vremurile-din-urma-si-caderea-crestineasca-a-moldovei/

Podoaba Mânăstirii Secu - Podoaba Ortodoxiei: Sfântul Ioan de la Râşca şi Secu şi Sfântul mitropolit Varlaam al Moldovei

[Pe data de 30 august se face pomenirea a doi mari sfinţi români: Sfântul Ioan de la Râşca şi Secu şi mitropolitul Varlaam al Moldovei. Viaţa acestora o puteţi citi în rândurile de mai jos în mod sintetizat. Trebuie reţinută contribuţia acestor doi mari sfinţi români la păstrarea şi apărarea Ortodoxiei în vremuri de restrişte şi promovarea acesteia în limba română prin numeroasele tipărituri care au împânzit pământul Moldovei şi nu numai. De asemenea, nu poate fi neglijată nici legătura specială care a fost între cei doi sfinţi, atât sub aspectul rudeniei, cât şi sub aspect duhovnicesc. În acelaşi timp, nu putem uita nici apropierea deosebită pe care fiecare dintre ei a avut-o în viaţă: Sfântul Ioan cu SfântaTeodora de la Sihla şi Sfântul mitropolit Varlaam cu marele Domnitor-ctitor Vasile Lupu al Moldovei - dan.camen.]

~~~+~~~

Viaţa Sfântului ierarh Ioan de la Râşca şi Secu - „Arhiepiscopul cel sfânt şi luminat„
~~~

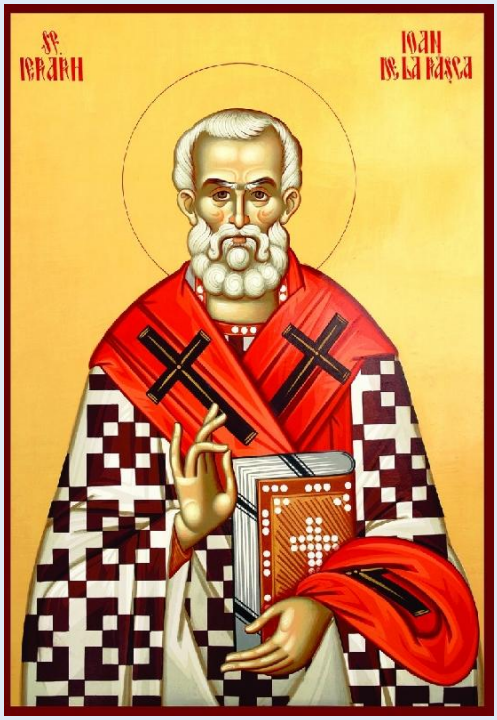

Tropar, glas 4: Ucenic prea ales al Sfinţilor mitropoliţi Varlaam şi Dosoftei ai Moldovei, prin rânduiala lui Dumnezeu ai fost ierarh sfânt şi minunat, episcop al Huşilor şi arhiepiscop al Romanului. Păzind dreapta credinţă, ai păstorit turma lui Hristos şi, în sfinţenie vieţuind, ai binecuvântat sfintele mănăstiri Râşca şi Secu. Sfinte ierarhe Ioane, roagă-te lui Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre!

***

Acest vrednic fiu al neamului românesc şi strălucit ierarh al Bisericii Moldovei a trăit în veacul al XVII-lea, fiind contemporan şi prieten apropiat al mitropoliţilor Varlaam şi Dosoftei. S-a născut în ţinutul Vrancei (pe atunci numit ţinutul Putnei), din neam de răzeşi, din binecredincioşii părinţi Gheorghe şi Anastasia. Din tinereţe a dorit viaţă călugărească.

Rudenia sa, Varlaam Moţoc, viitorul mitropolit al Moldovei, îşi petrecea viaţa călugărească în osteneli sfinte la Mănăstirea Secu. Aflând de râvna şi dorinţa tânărului, l-a dus în obştea Mănăstirii Râşca, rectitorită de vornicul Costea Băcioc, prietenul apropiat al lui Varlaam. Aici, la Râşca, tânărul vrâncean a fost călugărit de egumenul Agafton, în jurul anului 1630.

În anul 1632, Varlaam ajunge mitropolit al Moldovei, iar după câţiva ani îl mută pe călugărul Ioan de la Mănăstirea Râşca la Mănăstirea Secu, dându-i chilia, cărţile şi lucrurile pe care mitropolitul le păstra în mănăstirea sa de metanie. Ioan, care

vieţuise la Râşca aproximativ 18 ani, nu a uitat niciodată în viaţă mănăstirea în care a fost călugărit, contemporanii şi urmaşii numindu-l „Ioan de Râşca”.

La Mănăstirea Secu, Ioan a stat sub ascultarea egumenilor Nechifor şi Ghedeon, acesta din urmă fiind ctitorul Schitului - azi Mănăstirea - Sihăstria, şi apoi, în două rânduri, mitropolit al Moldovei.

În anul 1641, Domnitorul Vasile Lupu, sfătuit de mitropolitul Varlaam, înfiinţează în Cetatea Neamţului o mică mănăstire, cu hramul Sfântului ierarh Nicolae. În Cetate se adăposteau, în vremuri de restrişte, familia domnitorului şi alte familii boiereşti din Moldova. Aici era adăpostit şi tezaurul ţării. De aceea, mitropolitul Varlaam a aşezat la egumenia acestei mănăstiri-cetate pe omul său de încredere şi rudenia sa, Ioan „de la Râşca” de la Mănăstirea Secu, smerit călugăr, mare rugător şi postitor.

Ioan a fost egumen la Mănăstirea din Cetatea Neamţului până în anul 1665. El a botezat-o, afundat în 1650, pe fiica lui Joldea, armaşul cetăţii, cea care avea să fie, peste ani, marea sihastră, Sfânta cuvioasă Teodora de la Sihla, şi el i-a fost duhovnic şi îndrumător până la vârsta de 16 ani, îndemnând-o să aleagă viaţa monahală.

În toţi aceşti ani, el a povăţuit cu blândeţe pe străjerii Cetăţii, săvârşind şi pentru ei Sfânta Liturghie, fie în paraclisul Cetăţii, renovat de Vasile Voievod, fie în bisericuţa metocului Cetăţii din satul străjerilor, ctitorită de acelaşi milostiv Domnitor şi care avea patron tot pe Sfântul Nicolae. În cele din urmă zile ale mitropolitului Varlaam, egumenul Ioan din Cetate se afla în chilia acestuia de la Secu, ascultându-i ultimele dorinţe şi poveţe, iar după mutarea sa la Domnul, l-a aşezat în mormântul de lângă zidul bisericii.

În anul 1666, mitropolitul Ghedeon, aflat pentru a doua oară în scaunul mitropolitan, l-a aşezat, pentru un an de zile, egumen la Mănăstirea Secu.

Unul dintre vieţuitorii acestei mănăstiri, Arhim. Dionisie Udişteanu, îl descrie pe egumenul Ioan astfel: „… ucenic al mitropolitului Varlaam, bun cunoscător al limbii slavone, foarte smerit, având o viaţă pilduitoare şi cu realizări mari în activitatea sa”.

În anul 1667, Ioan este ales, hirotonit şi instalat episcop al Huşilor, Episcopie ce purta grijă de credincioşii din Ţara de Jos a Moldovei, de pe ambele maluri ale Prutului. Aici, Ioan a păstorit timp de şapte ani, în vremuri grele, când turcii şi

tătarii prădau, deseori, aceste locuri. Vlădica Ioan era milostiv, gata oricând să aline orice durere. Era foarte îndrăgit şi respectat de ceilalţi ierarhi moldoveni, mai cu seamă de Sfântul ierarh Dosoftei, în acea perioadă episcop la Roman, iar după câţiva ani mitropolit, al Moldovei.

Din anul 1674 şi până la fericita sa mutare la Domnul, în anul 1685, Ioan a păstorit Episcopia Romanului, înfiinţată de primii voievozi Muşatini ai Moldovei. Această eparhie se bucura de deosebită cinste, ierarhilor dându-li-se uneori titlul de arhiepiscop sau chiar de mitropolit al Ţării de Jos. Şi aici, marele ierarh Ioan a dus o viaţă pilduitoare.

Un Pateric al sfinţilor din Moldova-România, manuscris din anul 1888, ni-l descrie astfel: *„Şi tot în anii aceştia şi prea sfinţitul arhiepiscop Ioan au îndemnat pre lume a se minuna prin strălucitele şi sfintele sale nevoinţe. El mai întâi din tânără vârstă au îmbrăţişat orânduiala monahicească ... şi petrecând viaţă sfântă şi plăcută lui Dumnezeu, de acolo s-au rânduit la scaunul arhiepiscopiei Romanului în anul 1674, unde iarăşi întru neîncetate nevoinţi şi întru înalte bunătăţi strălucind minunat! Şi petrecând cu smerenie adâncă, s-au mutat la vecinica odihnă”.*

Cât timp a păstorit la Roman s-a ostenit ca, din puţina sa agoniseală, să ctitorească Mănăstirea Mera, în ţinutul său natal. La săvârşirea acestei frumoase fapte a fost ajutat de rudenia sa, vornicul Moţoc din Odobeşti. Mănăstirea Mera era destul de aproape de Mănăstirea Vărzăreşti, pustiită de slujitorii domneşti ai lui Matei Vodă Basarab şi părăsită de călugări. Episcopul Ioan a găsit de cuviinţă ca la această mănăstire să aşeze pe ucenica sa Teodora de la Cetatea Neamţului, împreună cu alte câteva călugăriţe. Purtând grijă de lucrările de la Mera, putea supraveghea şi liniştea călugăriţelor, ajutându-le totodată, cu cele necesare traiului.

Adânc impresionat de viaţa curată şi alesele nevoinţe ale episcopului Ioan, Sfântul mitropolit Dosoftei, în cartea sa „Viaţa şi petrecerea sfinţilor”, îl numeşte arhiepiscopul cel sfânt şi minunat.

Înainte de moarte, Ioan a lăsat mitropolitului său puţinele bunuri pe care le avea.

În anul 1685 fericitul Ioan s-a mutat la Domnul. Sfântul mitropolit Dosoftei, împreună cu ceilalţi ierarhi ai Moldovei, i-a făcut cuvenita prohodire şi l-au aşezat în mormântul de lângă biserica mare a Mănăstirii Secu.

Lespedea mormântului său, peste care au trecut vitregiile vremurilor, stă şi astăzi mărturie deasupra locului unde odihnesc osemintele sale.

Teodora, după ce şi-a condus duhovnicul pe drumul spre veşnicie, s-a retras în singurătate în Munţii Sihlei, urmând pilda vieţii duhovnicescului său părinte.

A fost înscris în rândul sfinţilor odată cu canonizarea mai multor sfinţi români din Moldova de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la data de 5-7 martie 2008, având ca dată de prăznuire ziua de 30 august. Proclamarea oficială a canonizării Sfântului Ioan a avut loc la Mânăstirea Neamţ, pe 5 iunie 2008.

Simţind sfinţenia vieţii şi ajutorul rugăciunilor sale, credincioşii dau cinstire cuvenită Sfântului Ioan „de Râşca", pe care şi noi cinstindu-l, lăudăm pe Dumnezeu Cel minunat întru Sfinţii Săi.

~~~+~~~

Viaţa Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei - Sfântul cărturar al Moldovei

Sfântul mitropolit Varlaam a păstorit Mitropolia Moldovei între anii 1632-1653, în timpul domnitorilor Alexandru Iliaş, Miron Barnovschi, Moise Movilă şi Vasile
~~~

Lupu. Provenind dintr-o familie de răzeşi, care se numea Moţoc, din Borceşti, sat dispărut, situat lângă Târgu-Neamţ, mitropolitul Varlaam s-a născut în jurul anului 1590. Numele său de botez a fost Vasile. Din tinereţe şi-a îndreptat paşii spre Schitul Zosim de pe valea pârâului Secu, unde a învăţat carte şi limbile slavonă şi greacă.

Pe aceeaşi vatră, Vornicul Nestor Ureche şi soţia sa Mitrofana au ctitorit în 1602 Mănăstirea Secu în care a început să funcţioneze şi o şcoală.

Tânărul Vasile Moţoc a intrat în obştea noii mănăstiri, unde a fost călugărit cu numele de Varlaam. Fiind bun povăţuitor, a fost numit egumen al mănăstirii. Cu multă osârdie, cuviosul Varlaam s-a adâncit în tainele cărţilor, traducând Scara (Leastviţa) Sfântului Ioan Scărarul (1618). Apoi, pentru strădaniile şi virtuţile sale el a fost cinstit cu rangul de arhimandrit.

Ajungând sfetnic de încredere al domnitorului Miron Barnovschi, în anul 1628, arhimandritul Varlaam este trimis la Kiev şi Moscova în vederea cumpărării de icoane pentru mănăstirile Dragomirna şi Bârnova şi pentru biserica ctitorită de domnitor în Iaşi. Săvârşind aceasta, Varlaam s-a întors în ţară, dar primind vestea morţii mitropolitului Anastasie Crimca (1629) şi pe cea a înlăturării domnului Miron Barnovschi, s-a retras la Mănăstirea Secu.

În anul 1632, în timpul domniei voievodului Alexandru Iliaş, prin lucrarea lui Dumnezeu, arhimandritul Varlaam a fost chemat să păstorească Mitropolia Moldovei în locul mitropolitului Atanasie (1629-1632), care s-a mutat la cele veşnice şi a fost înmormântat la Mănăstirea Bistriţa, Neamţ.

Noul mitropolit unea învăţătura cu rugăciunea şi cuvântul înţelept cu fapta cea bună. În timpul păstoririi învăţatului mitropolit Varlaam, Mitropolia Moldovei s-a bucurat de mult ajutor din partea binecredinciosului domnitor Vasile Lupu. Sprijinit şi de Sfântul mitropolit Petru Movilă al Kievului, mitropolitul Varlaam a înfiinţat prima tipografie românească din Moldova, în anul 1640, pe care a instalat-o la Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi.

Înţelept apărător al dreptei credinţe şi al unităţii Bisericii Ortodoxe în vremuri tulburi, mitropolitul Varlaam s-a ocupat îndeaproape de organizarea Sinodului de la Iaşi din anul 1642, care a îndreptat şi aprobat Mărturisirea de credinţă alcătuită de mitropolitul Petru Movilă al Kievului în 1638, pentru a da clerului şi credincioşilor ortodocşi o călăuză în lupta lor împotriva rătăcirilor de la Sfânta Tradiţie a Bisericii.

Vrednicul mitropolit Varlaam al Moldovei era preţuit atât în ţară, cât şi în afara ei. Astfel, pentru evlavia şi înţelepciunea sa, mitropolitul Varlaam s-a numărat, în anul 1639, între cei trei candidaţi propuşi pentru ocuparea scaunului de Patriarh ecumenic al Constantinopolului.

Ca un păstor bun şi harnic, mitropolitul a tipărit la Iaşi mai multe cărţi de slujbă şi de apărare a credinţei ortodoxe, şi anume: Cazania, Cele şapte taine, Răspunsul împotriva catehismului calvinesc, Pravila, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu şi altele.

Lucrarea sa intitulată Cazania sau Carte românească de învăţătură la duminicile de peste an, la praznice împărăteşti şi la sfinţi mari (1643) a fost prima carte românească tipărită în Moldova, numărându-se până astăzi între cele mai de seamă scrieri din istoria vechii culturi româneşti. Ea s-a răspândit în toate provinciile româneşti, dar mai ales în Transilvania, unind în cuget şi credinţă pe românii locuind de o parte şi de alta a munţilor Carpaţi.

În timpul păstoririi mitropolitului Varlaam al Moldovei a fost zidită frumoasa biserică a Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi, ctitoria cea mai de seamă a domnitorului Vasile Lupu. În această biserică, sfinţită în anul 1639, mitropolitul Varlaam slujea adeseori şi binevestea Evanghelia lui Hristos cu râvnă şi înţelepciune.

În anul 1641, în această biserică, evlaviosul mitropolit Varlaam a aşezat moaştele cuvioasei Parascheva, dăruite domnitorului Vasile Lupu de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, în semn de recunoştinţă pentru ajutorul oferit de el acesteia, în vremea Patriarhului ecumenic Partenie. Prin evlavia sa, mitropolitul Varlaam a sporit mult în rândurile credincioşilor cinstirea Sfintei cuvioase Parascheva.

Pentru a întări credinţa ortodoxă şi a-i lumina pe tineri, mitropolitul Varlaam l-a îndemnat pe domnitorul Vasile Lupu să întemeieze la Iaşi, în anul 1640, prima şcoală de grad înalt din Moldova, după modelul Academiei duhovniceşti de la Kiev, înfiinţată acolo de Sfântul ierarh Petru Movilă. Noul aşezământ de cultură din Moldova, în care se preda în limbile greacă, slavonă şi română, se afla în incinta Mănăstirii „Sfinţii trei Ierarhi” din Iaşi, având la început şi profesori trimişi de mitropolitul Petru Movilă al Kievului, ca semn că nu şi-a uitat patria sa, Moldova.

După ce domnitorul Vasile Lupu a pierdut scaunul domnesc în anul 1653, mitropolitul Varlaam, dornic de linişte şi de rugăciune, s-a retras la mănăstirea sa de metanie, Secu, după cum mărturiseşte cronicarul Miron Costin.

Vrednicul mitropolit a mai trăit patru ani, în smerenie, în rugăciune şi în vieţuire sfântă, strămutându-se la veşnicele locaşuri către sfârşitul anului 1657. Toate cele agonisite în timpul vieţii sale le-a dăruit Mănăstirii Secu. Marele mitropolit Varlaam al Moldovei a fost înmormântat în zidul de miazăzi al bisericii Mănăstirii Secu.

Pentru râvna sa în apărarea dreptei credinţe, pentru vieţuirea sa sfântă şi pentru lumina duhovnicească pe care a dăruit-o poporului român dreptcredincios, la propunerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înscris în rândul sfinţilor din calendar pe învăţatul mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august. Proclamarea oficială a canonizării acestuia a avut loc la 29 august 2007, la Mănăstirea Secu.

~~~+~~~

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi!

Sursa: **https://theologhia.wordpress.com/tag/mitropolitul-varlaam-al-moldovei/**
~~~

Mănăstirea Secu

Istoria Mănăstirii Secu

Mănăstirea Secu este o vatră monahală de intensă trăire duhovnicească a cărei vechime se ridică la aproape 500 de ani. În jurul anului 1500, pe domeniul feudal al Cetăţii Neamţului, pe valea Pârâului Secu, se aşează un grup de sihaştri care vor întemeia mai apoi, în anul 1530, sub conducerea ieroschimonahului Zosima, călugăr de la Mănăstirea Neamţ, schitul cu acelaşi nume: Schitul lui Zosima.

Domnitorul Petru Rareş (1527-1546) a clădit biserica Schitului Zosima pe locul actualei biserici a cimitirului mănăstirii. Schitul a fost îngrădit cu zid de piatră în anul 1550 de către Doamna Elena, soţia voievodului, şi de fiii săi. Din acest zid se mai păstrează astăzi o mică parte: la intrarea în mănăstire, în dreptul actualei biserici a cimitirului, unde, în urmă cu cinci secole, fusese poarta de intrare în schit şi clopotniţa acestuia.

Acelaşi domnitor, Petru Rareş, în prima lui domnie, a întărit stăpânirea asupra pământurilor ce aparţineau moşiei Cetăţii Neamţului, dăruindule călugărilor de pe valea Pârâului Secu.
Episcopul Melchisedec Ştefănescu, vorbind despre începuturile Mănăstirii Secu, aminteşte că până în anul 1910, pe zidul clopotniţei din mănăstire, în nişa unde se află acum o frescă cu Sfântul Ioan Botezătorul, se găsea pisania originală de la

biserica construită de voievodul Petru Rareş, pisanie care să deteriorat din cauza asprimii vremurilor.

În vremea voievozilor Alexandru Lăpuşneanu (1552-1561 şi 1564-1568), Petru şchiopu (1574-1579 şi 1581-1591) şi Aron Tiranul (1591-1595), Schitul lui Zosima mai primeşte câteva danii spre folosinţă şi întreţinerea călugărilor sihaştri din aceste locuri.

Spre sfârşitul veacului al XVIlea, Schitul lui Zosima cunoaşte o dezvoltare deosebită, mai ales din punct de vedere economic: daniilor particulare li se adăugă acum danii şi confirmări domneşti, iar numele egumenului Dosoftei, unul dintre ucenicii lui Zosima, este des pomenit în pricinile de vecinătate cu mai vechii şi puternicii călugări de la Mănăstirea Neamţ.

În secolul al XVII-lea, Nestor Ureche, vornicul Ţării de Jos, tatăl cunoscutului cronicar Grigore Ureche, împreună cu soţia sa Mitrofana, ctitoresc mănăstirea de piatră, în formă de cetate dreptunghiulară, cu biserica mare în mijlocul zidurilor, căreia i-au fixat hramul „Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul”, sărbătorit în fiecare an la data de 29 august.

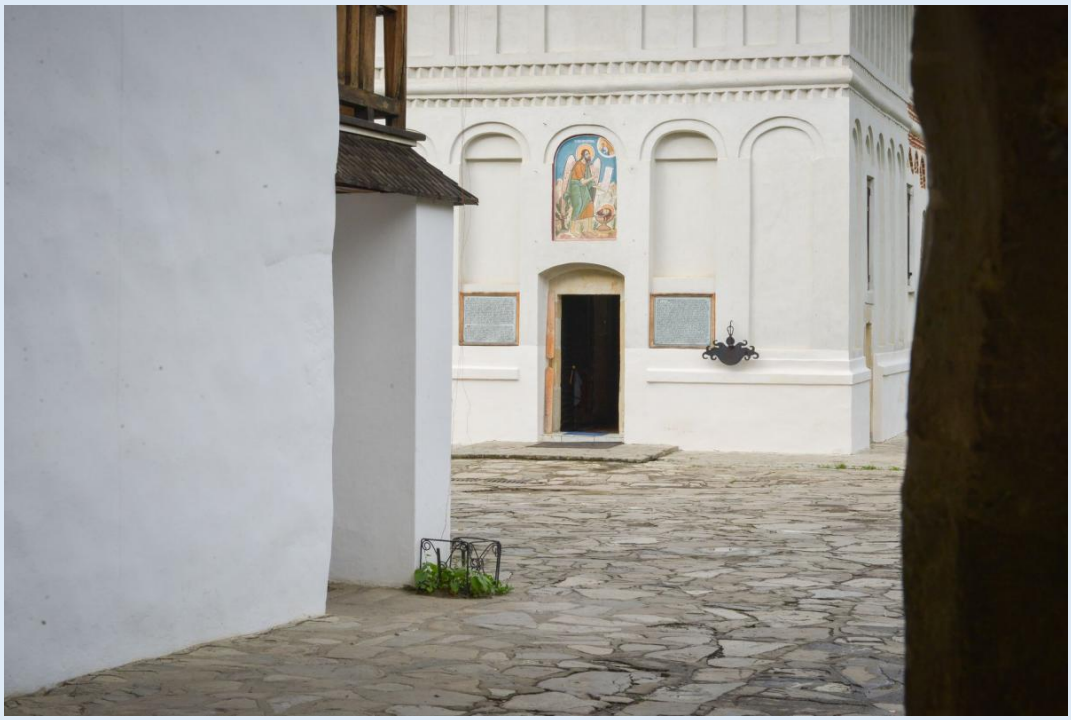

Nestor Ureche ajunsese în rândurile celor dintâi boieri ai Moldovei sub domnia lui Ieremia Movilă, prin bogăţia casei sale, către care se îndreptau veniturile a peste 70

de sate, dar şi prin isteţimea minţii. El avea demnitatea de mare vornic, fiind judecător principal al ţării şi „mai marele curţii domneşti”.

Marele boier a înzestrat aceasta ctitorie cu odoare, cărţi şi moşii, aşa cum erau înzestrate toate mănăstirile domneşti în vremea voievodului Ieremia Movilă. Pe atunci în scaunul Mitropoliei Moldovei era Gheorghe Movilă, fratele voievodului, egumen la Mănăstirea Secu fiind ieroschimonahul Dosoftei.

După obicei, şi la Secu numele ctitorului este menţionat în pisania aşezată pe peretele de sud al bisericii mari, pisanie originală scrisă frumos în limba slavonă, a cărei traducere o redăm mai jos: *„Cu vrerea Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea Sfântului Duh, cu rugăciunile Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi cu ale Sfântului Ioan Înaintemergătorul şi cu ale tuturor sfinţilor, cu bunăvoinţă şi îngăduinţă dreptcredinciosului domnului nostru Io Ieremia Movilă Voievod, cu mila lui Dumnezeu Domn Ţării Moldovei şi a de Dumnezeu dăruiţilor săi fii Io Constantin şi Alexandru Voievod şi cu a celuilalt frate al său Simeon Movilă Voievod şi a copiilor săi; şi cu binecuvântarea fratelui domniei lor Preasfinţitului Gheorghe Moghilă, Mitropolitul Sucevei, cu bună râvnă dumnezeiască şi cu adevărată avere de la Dumnezeu dăruită a adevăraţilor ctitori, s-au făcut acest*

locaş dumnezeiesc şi s-au zidit spre lauda lui Dumnezeu celui Înalt, în numele Sfântului slăvitului Prooroc Înaintemergătorul şi Botezătorul lui Hristos Ioan şi a cinstitei lui tăieri, de smeritul şi mult greşitul şi nevrednicul rob al Stăpânului Hristos, Nestor Ureche, marele Vornic al Ţării de Jos şi de Doamna lui Mitrofana şi de copiii lui: Vasile şi Grigore şi de alţi de Dumnezeu dăruiţi copii ai lor. Sfinţilor părinţi petrecători din acest sfânt locaş ca să vă rugaţi lui Dumnezeu pentru noi mult greşiţii robi ai lui Dumnezeu, Nestor Ureche şi soţia sa Mitrofana şi pentru tot neamul lor şi pentru iertarea păcatelor lor în vecii vecilor. Amin. Şi sau început a se zidi la anul 7110 (1602, n.r.), iunie 7, şi s-a isprăvit în acelaşi an, octombrie 5."

Construcţiile care alcătuiesc astăzi complexul mănăstiresc de la Secu nu datează toate din aceeaşi perioadă. Bisericii ctitorite de către vornicul Nestor Ureche în 1602 i s-a adăugat în secolul al XVIII-lea pridvorul, apoi, în prima jumătate a veacului trecut, un diaconicon, un proscomidiar, precum şi pridvoraşul de pe latura vestică. În anul 1850 i s-a refăcut în întregime pictura interioară şi tot atunci s-a reînnoit şi catapeteasma. Zidurile incintei şi turnurile de apărare, a căror construcţie a început, desigur, cam în aceeaşi vreme cu cea a bisericii, au suferit intervenţii şi refaceri în timpul marelui domn al Moldovei, Vasile Lupu.

Celelalte clădiri ale mănăstirii, în forma lor actuală, cu excepţia laturei de sud, datează din perioada care a urmat incendiului năprasnic din 1821, provocat de turcii care au asediat mănăstirea.

În anul 1640 se construieşte, în turnul de sud-est al mănăstirii, Paraclisul „Adormirea Maicii Domnului”, de către ieromonahul Ghedeon, egumenul mănăstirii la acea vreme.

Între Mănăstirea Secu şi Cetatea Neamţului au existat întotdeauna relaţii bune. Astfel, în anul 1646, domnitorul Vasile Lupu supune canonic biserica din Cetatea Neamţului, care avea hramul „Sfântul ierarh Nicolae“, Mănăstirii Secu. În anul 1718, în timpul domnitorului Mihail Racoviţă, când biserica din Cetatea Neamţului a fost distrusă din ordinul turcilor, inscripţia cu stema Moldovei de pe această biserică a fost aşezată pe exteriorul peretelui paraclisului „Adormirea Maicii Domnului“ din partea de sudest a incintei Mănăstirii Secu.

Între anii 1758-1763 se construieşte un paraclis din lemn cu hramul „Sfântul Nicolae”, în amintirea bisericii mari din Cetatea Neamţului, paraclis care va dăinui până la incendiul din 1821. Egumenul mănăstirii era, în acel timp, ieroschimonahul Nifon Udrea Trotuşanul.

La 14 octombrie 1775 se stabileşte la Secu Sfântul Paisie Velicicovski, care a fost stareţ aici timp de patru ani (1775-1779), după care se mută la Mănăstirea Neamţ, lăsând la Secu drept egumen pe unul dintre ucenicii săi. Cu acest prilej, Mănăstirea Secu a fost supusă din punct de vedere administrativ Mănăstirii Neamţ până în anul 1910.

În anul 1821, lupta revoluţionarilor eterişti cu turcii provoacă mari daune Mănăstirii Secu: aici s-a desfăşurat ultima confruntare, din nefericire câştigată de turci, în urma căreia mănăstirea a fost incendiată şi distrusă în mare parte de flăcări.

După 1821 s-au reconstruit corpurile de chilii din incintă, refăcându-se din temelii şi Paraclisul „Sfântul Nicolae”, distrus de incendiu. De asemenea, în anul 1832 se construieşte din zid, pe temelie de piatră, biserica cu hramul „Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul” din cimitirul mănăstirii, pe locul bisericuţei de lemn a lui Zosima, distrusă şi aceasta în incendiul din 1821.

Până în anul 1850 se restaurează şi biserica mare a mănăstirii, realizându-se, în aceeaşi perioadă, catapeteasma şi pictura murală în ulei.

În perioada 1977-1984 s-au efectuat ample lucrări de restaurare a întregului complex monahal, lucrări care iau dat acestui aşezământ înfăţişarea pe care o are şi astăzi.

După evenimentele din 1989, când poporul român a ieşit din întunericul comunismului, în Mănăstirea Secu s-au construit o serie de clădiri anexe necesare activităţilor mănăstirii, construindu-se şi două arhondarice, ce oferă pelerinilor posibilităţi de găzduire, totalizând un număr de 250 de locuri de cazare.

În perioada 2000-2002, stareţ fiind arhimandritul Vichentie Amăriei, s-au desfăşurat lucrări de restaurare a picturii murale şi a catapetesmei din biserica „Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul” iar în anul 2002, cu ocazia aniversării a 400 de ani de la construirea mănăstirii, pictura bisericii a fost resfinţită de către un sobor de ierarhi, între care amintim pe I.P.S. Ghenadios de Sassima, reprezentantul Patriarhiei Ecumenice, I.P.S. Vassilios de Tartus, reprezentantul Patriarhiei Antiohiei şi Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei.

Arhitectura bisericii reclamă puternice influenţe munteneşti, mai ales prin sistemul de boltire şi de sprijinire a turlelor. Totodată, cupolele, spre deosebire de stilul moldovenesc, se sprijină direct pe arcurile masive ale naosului şi pronaosului, iar cele două turle au baze octogonale, specifice construcţiilor din Muntenia.

Pictura iniţială, executată în anul 1602 de meşteri al căror nume nu s-a păstrat, în stilul frescelor bizantine, pictură identică din punct de vedere al stilului şi al culorilor utilizate cu cea de la Mănăstirea Suceviţa, s-a păstrat, în câteva registre, atât în interior, deasupra uşii dintre pronaos şi naos şi la mormintele ctitoriceşti, unde se pot admira în întregime, cât şi în exterior, deasupra pisaniei originale de la 1602, pe latura de sud. Să subliniem şi faptul că, iniţial, biserica a fost pictată în exterior, lucru ce mai poate fi observat atât pe peretele de sud, cât şi pe turla de deasupra Sfântului Altar.

Pictura actuală a fost executată în ulei, între anii 1849-1850, de pictorul Costache Lifsicar şi ucenicii săi şi de zugravul Tudorache Ionescu, în stilul specific Renaşterii, dar cu influenţe slavobizantine.

În pronaos se găseşte o raclă frumos sculptată, din lemn de tei, conţinând mai multe odoare sfinte:

- *cruce în care se găseşte o părticică de lemn din Sfânta Cruce pe care a fost răstignit Mântuitorul Iisus Hristos;*
- *chivotul în care s-a păstrat un fragment din piciorul Sfântului Ioan Botezătorul;*
- *părticele din moaştele Sfântului apostol Andrei, ale Sfântului marelui mucenic Gheorghe, ale Sfântului marelui mucenic şi tămăduitor Pantelimon, ale Sfântului mucenic Artemie, ale Sfântului sfinţit mucenic Haralambie, ale Sfântului ierarh Ioan Gură de Aur, ale Sfinţilor mucenici ucişi în Muntele Sinai, Rait şi în Ierusalim, ale Sfântului apostol Filip, ale Sfântului Ioan cel nou de la Suceava, ale Sfântului arhidiacon Ştefan, ale Sfintei mare muceniţe Marina, ale Sfântului Grigorie Decapolitul.*

În sfârşit, Mănăstirea Secu este înconjurată cu un puternic zid de piatră,care depăşeşte, în unele locuri, grosimea de 3 m şi înălţimea de 9 m, având turnuri la colţuri şi închizând o incintă de forma aproximativ dreptunghiulară, cu dimensiunile de 95x75 m.

Pe latura vestică se află masivul turn al intrării, având la primul etaj o încăpere boltită semicilindric, iar la cel de al doilea etaj, clopotniţă. Scara de acces, în spirală, este alipită peretelui nordic al turnului.

O dispoziţie interioară cu mult mai interesantă prezintă turnul nordvestic, denumit „turnul Mitrofanei”, la care etajele al doilea şi al treilea au fost amenajate ca locuinţă pentru familia ctitorului.

Celelalte turnuri de colţ, cu câte un etaj, au camere simple, cu plafonul drept sau boltit semicilindric, excepţie făcând doar turnul din unghiul sudestic, la al cărui etaj superior se găseşte Paraclisul cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

Sursa: **https://secu.mmb.ro/istoria-manastirii-secu**

Mănăstirile şi schiturile închinate Mănăstirii Secu

Mănăstirile şi schiturile închinate de-a lungul timpului Sfintei Mănăstiri Secu au fost următoarele:

- *Mănăstirea „Sfântul Nicolae” din Cetatea Neamţului, cu paraclisul ei, închinată Mănăstirii Secu la anul 1646, de către voievodul Vasile Lupu;*
- *Mănăstirea Lipova (sat Valea Hogii, comuna Lipova, judeţ Vaslui) cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, închinată Mănăstirii Secu la anul 1764, de către Despina Setrăreasa, soţia lui Vasilache Cozma;*
- *Schitul Brăteşti (Roman), cu hramul „Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul”, închinat Mănăstirii Secu în anul 1663, de către ctitorul Nestor Batiste Veveli, călugărit sub numele de Nicodim, nepot al lui Nestor Ureche;*
- *Schitul Sihla, cu hramul „Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul”, închinat Mănăstirii Secu la anul 1763, de către ctitorul Ioniţa Pascanu Cantacuzino;*
- *Schitul Sihăstria Secului, cu hramul „Naşterea Maicii Domnului”, închinat Mănăstirii Secu la anul 1734, de către episcopul Ghedeon al Huşilor;*
- *Schitul Nifon, cu hramul „Buna Vestire”, întemeiat de ieroschimonahul Nifon de la Mănăstirea Secu, în anul 1690;*

- *Schitul „Sfântul Ilie” (dealul Tăciunele, comuna Vânători, judeţul Neamţ) înfiinţat în anul 1998;*
- *Schitul „Acoperământul Maicii Domnului” (sat Băiceni, comuna Cucuteni, judeţul Iaşi) înfiinţat în anul 1992;*
- *Schitul „Sfânta Maria Magdalena” (comuna Ţibucani, judeţul Neamţ) ctitorit de spătarul Iordachi Cantacuzino Deleanu, în anul 1774.*

Azi, dintre cele nouă aşezăminte monahale, doar patru schituri mai aparţin de Mănăstirea Secu:

- ✓ *Schitul „Sfântul Nifon” din judeţul Neamţ;*
- ✓ *Schitul „Sfântul Ilie” din comuna Vânători, judeţul Neamţ;*
- ✓ *Schitul „Acoperământul Maicii Domnului” din Băiceni, judeţul Iaşi;*
- ✓ *Schitul „Sfânta Maria Magdalena”, din comuna Ţibucani, judeţul Neamţ.*

Muzeul Mănăstirii Secu

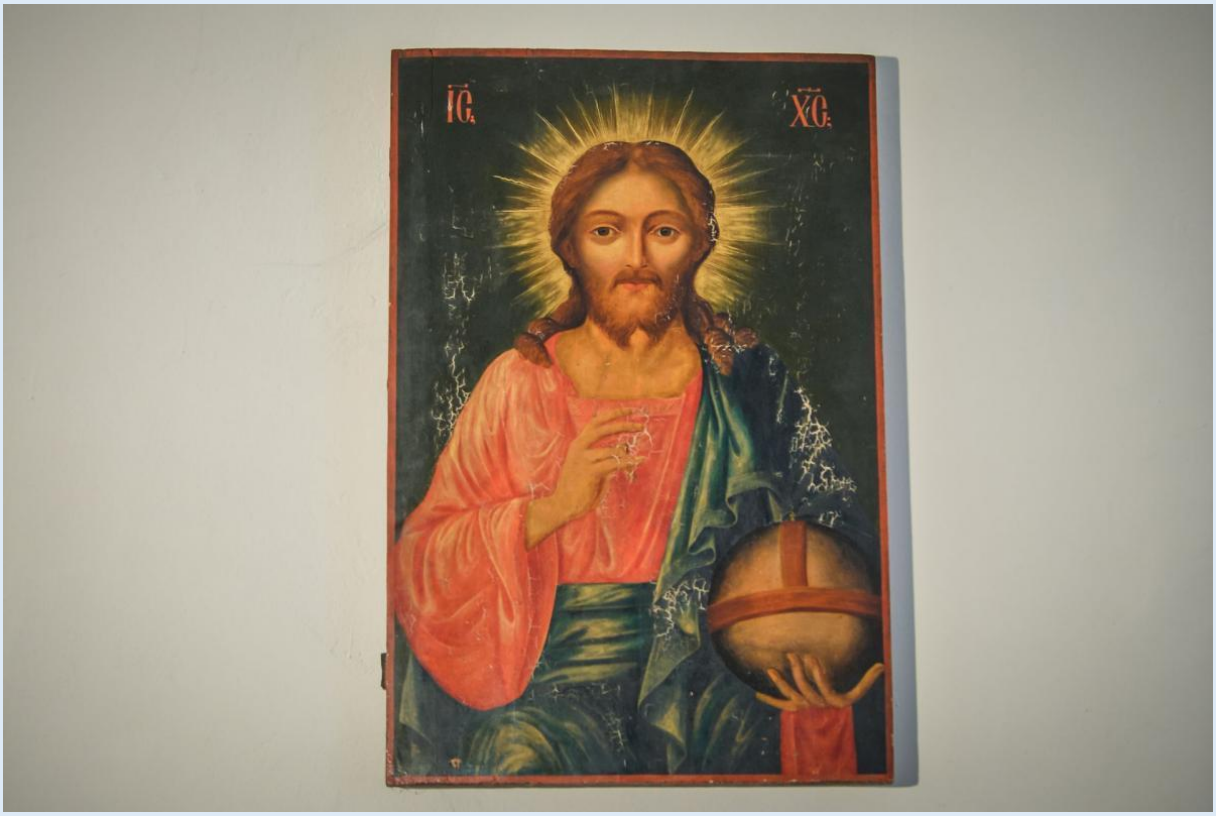

Ctitoria uneia dintre cele mai înstărite familii boiereşti ale Moldovei de la începutul veacului al XVII-lea, locaş în care şi-au petrecut o parte a vieţii lor câţiva dintre reprezentanţii de seamă ai bisericii moldoveneşti, ca mitropoliţii Varlaam, Sava şi Ghedeon, Mănăstirea Secu a devenit cu timpul posesoarea unui tezaur de obiecte de cult - veşminte, manuscrise, tipărituri, obiecte de metal - pe cât de numeroase, pe atât de valoroase din punct de vedere istoric şi artistic. Nicolae Iorga aprecia că ele constituie „marea minune a Secului”.

În Muzeul Naţional de Artă al României se află strălucitorul Epitrahil al mitropolitului Varlaam, confecţionat în anul 1642 din mătase roşie brodată cu fir de aur şi având pe partea din fata reprezentări ale apostolilor, a Maicii Domnului şi a Sfântului Ioan Botezătorul. Sacosul aceluiaşi mitropolit, confecţionat în anul 1636 din catifea verde brodată cu fir de aur, argint şi mătase, un Val liturgic dăruit mănăstirii de către Mitrofana în anul 1611 şi lucrat din mătase roşie.

Cele mai multe piese ale vechiului tezaur de la Secu, peste 70, se păstrează însă în cadrul colecţiei de obiecte bisericeşti a mănăstirii în care sunt expuse obiecte de cult, manuscrise, tipărituri (inclusiv Cazania de la 1643 a mitropolitului Varlaam).

Dintre ele se remarcă, prin deosebita sa valoare artistică Aerul dăruit mănăstirii de către ctitori în anul 1608, pe fondul roşu al catifelei fiind reprezentată în fir de aur Plângerea lui Iisus (Punerea în mormânt a Mântuitorului) încadrată de o inscripţie. Întreaga broderie este mărginită de o fâşie de mătase verde cu ciucuri de culoare roşie. Inscripţia în slavonă de pe Sfântul Aer este următoarea: *„Acest aer închipuirea Dumnezeescului trup al Domnului nostru Iisus Hristos, s-au făcut de robul lui Dumnezeu Nestor Ureche mare vornic al Ţării de Jos şi Cneghina lui Mitrofana şi l-au dăruit Dumnezeescului locaş din nou ziditei sale mănăstiri ce se numeşte Secul, unde este hramul Tăerea cinstitului cap a Sfântului slăvitului Prooroc şi Botezătorul Domnului, Ioan, pentru mântuirea sufletelor sale, a părinţilor şi a fiilor lor, în zilele binecredinciosului şi de Hristos iubitorului nostru Simioan Moghila voevod domnitoriu pământului Moldovei. Anul de la Adam 7116, iară de la Hristos. 1608."*

Aerul a fost înstrăinat de Mavrocordat Vodă, apoi prin Grigorie Alexandru Ghică Vodă dat înapoi la Mânăstire în 1766, Ghenari 18.

Arhiereul Narcis Creţulescu afirma în Revista „Arhiva" din anul 1909, Iaşi, pg. 233, ca Sfântul Aer a fost cusut de „însuşi mâna ctitorii Mitrofana, cu margarintare şi petre scumpe, cusut în mănăstire, în pârgul dinspre nord, cu ajutorul rudelor sale împreună cu alte odoară pentru Mănăstirea lor Secul". Această afirmaţie este însă contrazisă de traducerea făcută celei de a doua inscripţii cusute pe această broderie în partea de jos, ce a fost scrisă în limba greacă şi care glăsuieşte aşa: „Acest sfânt epitaf s-a făcut cu cheltuiala prea cinstitului boier dumnealui Nestor Ureche, marele vornic a toată Moldova, şi a soţiei lui, Mitrofana, şi s-a închinat la Sfânta mănăstire ce se zice Secul, cu sârguinţă şi îngrijire, prin mâinile Filoteii monahiei, la Constantinopol, în anul de la Hristos 1608, indictia intaiu. Costo... romi chirigi Ianachi".

Nu lipsită de interes este şi seria de Evangheliare în manuscris, cel mai vechi manuscris fiind unul scris în limba slavonă ce datează din secolul XIV- XV.

La loc de cinste este şi „Îndreptarea legii" (Pravila lui Matei Basarab) tipărită la Târgovişte în anul 1652 din îndemnul mitropolitului Ştefan

Evanghelia tipărită în anul 1821 la Mănăstirea Neamţ, în timpul stareţului Ilarie, cuprinde chenare mari de sfinţi pe toate feţele filelor, săpate de monahul Ghervasie de la Neamţ, având legătura de argint cu decoraţiuni în filigran, patru icoane pe email reprezentându-i pe Sfinţii apostoli şi în mijloc o icoană pe email reprezentând Învierea, toate fiind împodobite cu pietre preţioase.

Cele două chivote din muzeu sunt donate de schimonahia Safta Brâncoveanu la 1842. Ele sunt confecţionate din argint aurit şi au câte 5 turnuri, fiind împodobite cu briliante.

Printre alte obiecte prezente în muzeul mănăstirii menţionăm:

- ⇒ *cruce îmbrăcată în argint ce datează din anul 1592,*
- ⇒ *două cădelniţe şi două căţui din argint aurit lucrate în stil gotic şi atribuite lui Nestor Ureche, sec. XVII,*
- ⇒ *un sfeşnic mare de argint cu decoraţiuni florale având inscripţia „Nestor Ureche, 1602”,*
- ⇒ *o frumoasă bederniţă, broderie în fir de aur şi argint reprezentând Învierea Domnului, care este împodobită de jur împrejur cu un şirag de perle originale şi este datată din vremea mitropolitului Varlaam - 1638,*
- ⇒ *două dvere brodate în fir de aur şi argint, atribuite lui Nestor Ureche, sec. XVII, cu motive florale bizantine,*
- ⇒ *trei cruci sculptate în lemn de măslin de călugării din mănăstire ferecate în argint aurit la 1849,*
- ⇒ *două litiere din argint aurit cu decoraţiuni în filigran,*
- ⇒ *o Sfântă Evanghelie tipărită la Moscova în 1763 în limba slavonă, ferecată în argint aurit, donată de Ţarina Ecaterina a II-a a Rusiei,*
- ⇒ *un set de sfinte vase din sec. al XVIII-lea din argint aurit, pocroveţe (acoperăminte) - broderii în fir de aur şi argint*
- ⇒ *şi alte obiecte care prezintă un mare interes.*

УРМАРЪ
КИПУЛУИ ЧЕЛУИ МИК
АЛ
МАНТІЕЙ.

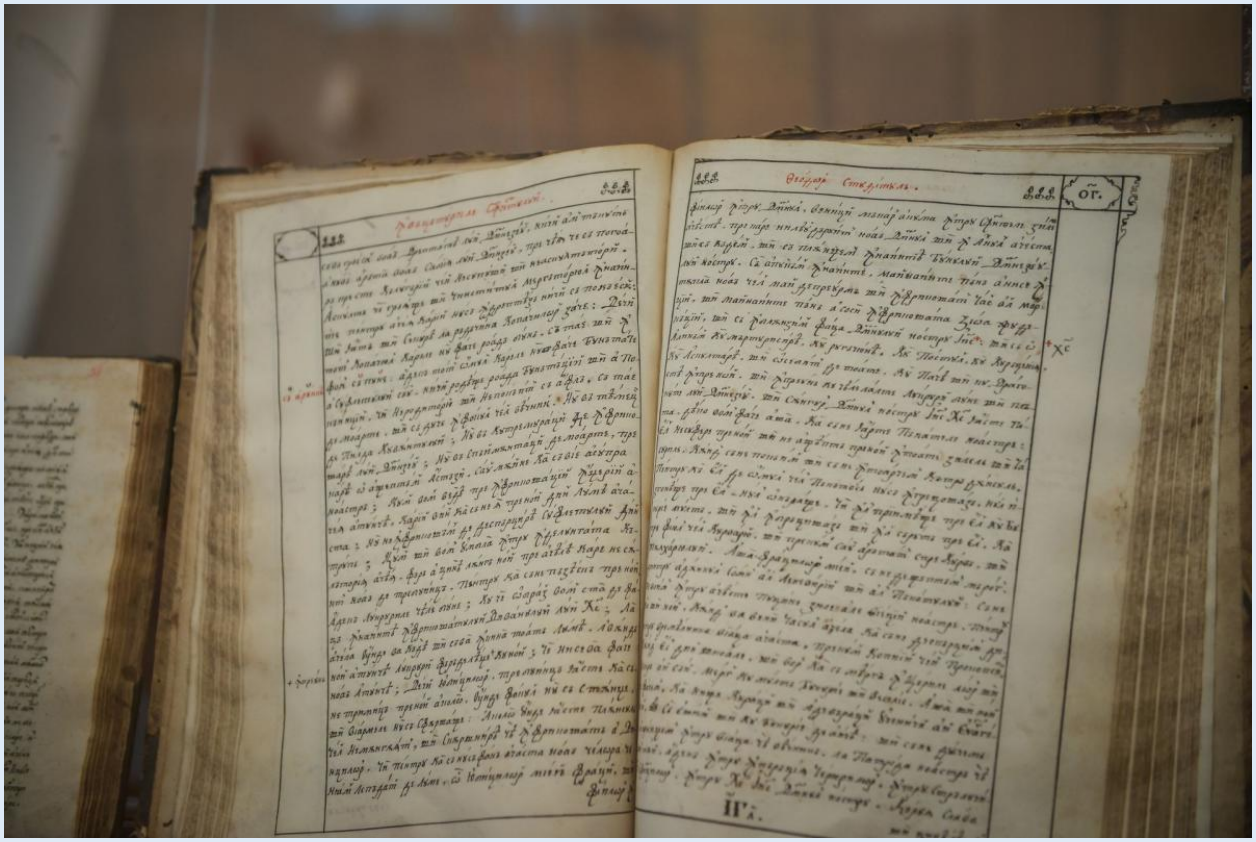

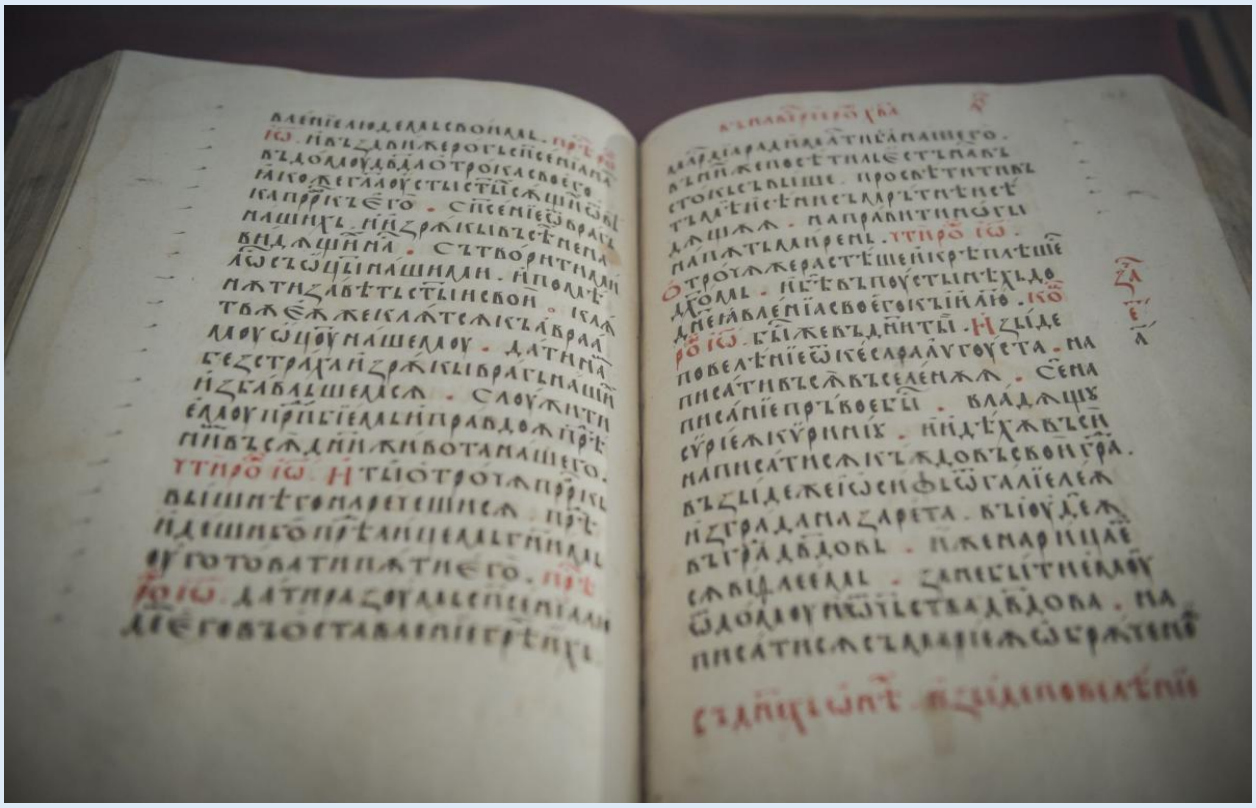

Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului “Cipriota”

Cel mai deosebit dar pe care la primit Mănăstirea Secu, păstrat cu sfinţenie până astăzi, este icoana Maicii Domnului din biserica mare, oferită de Domnitorul Vasile Lupu în anul 1647, ca semn de preţuire deosebită faţă de mitropolitul Varlaam, marele cărturar şi credinciosul său sfătuitor. Această preţioasă icoană se numeşte Cipriota întrucât a fost adusă din Insula Cipru.

În perioada 1647-1718 ea a stat în Biserica „Sfântul Nicolae” din Cetatea Neamţului, supusă canonic din 1646, de către acelaşi domnitor, Mănăstirii Secu. Deoarece în 1718 Cetatea Neamţului a fost distrusă din ordinul turcilor în timpul Domnitorului Mihail Racoviţă, obiectele importante ale Bisericii Sfântul Nicolae au fost aduse la Secu, printre ele aflându-se şi icoana Cipriota, ce va fi aşezată în Biserica Schitului „Sfântul Nifon” până în 1758, când este adusă în Biserica cimitirului mănăstirii.

Mult mai târziu, în 1876, icoana va fi aşezată în biserica mare, unde se află şi în prezent.

La data de 20 iulie 1879, icoana a fost îmbrăcată în argint de către boierul Nicolae Albu şi soţia sa Maria, din Piatra Neamţ.

Icoana a suferit dea lungul timpului câteva modificări şi restaurări, cea mai importantă restaurare având loc cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, între anii 2003-2005, fiind executată de un colectiv de restauratori ce fac parte din Atelierele de Restaurare–Conservare

Patrimoniu de la Mănăstirile Sucevița și Putna. Comisia de restauratori amintită a hotărât îndepărtarea definitivă a îmbrăcămintei din argint, pentru o mai bună punere în valoare a acestei opere de artă liturgică.

Pe data de 26 august 2005, icoana Maicii Domnului Cipriota a fost adusă în procesiune de la Atelierele de Restaurare de la Mănăstirea Putna și a fost întâmpinată acasă de vieţuitorii mănăstirii și mulţimea de credincioşi prezentă cu această ocazie, având toţi bucuria duhovnicească de a i se închina cu adâncă evlavie.

Sursa: https://secu.mmb.ro/icoana-maicii-domnului-cipriota

Biserica mare a Mănăstirii Secu

Din complexul arhitectural al Mănăstirii Secu un interes aparte suscită, fără îndoială, biserica cu hramul „Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul”, ce se prăznuieşte pe data de 29 august.

Biserica, cu vădite influenţe munteneşti, a fost construită din piatră şi cărămidă, de către o echipă de meşteri locali şi munteni. Între anii 1812-1818 biserica a fost extinsă, prilej cu care s-a construit şi a doua turlă. De-a lungul vremurilor, biserica a suferit multe modificări, stilul muntenesc amestecându-se cu cel moldovenesc.

Pe peretele de sud se află pisania bisericii, scrisă în limba slavonă, deasupra căreia este zugrăvită o icoană în stil bizantin, înfăţişându-i, în dreapta, pe Domnul Hristos ca arhiereu şezând pe tron şi pe Maica Domnului îmbrăcată ca o împărătească bizantină, în stânga pe Sfântul Ioan Botezătorul, îmbrăcat ca şi asceţii din vechime, iar în partea de jos găsim pe Sfinţii profeţi Zaharia şi Aron. Această icoană, denumită „Deisis”, este originală şi a fost pictată în anul 1602.

Construcţie în plan triconc, de proporţii apreciabile, cu o înălţime a pereţilor de 9,5 m şi o lungime pe axul longitudinal de aproximativ 30 de m, prin plastica decorativă a faţadelor, acest locaş se încadrează în orientarea nouă a arhitecturii moldoveneşti de la sfârşitul veacului al XVI-lea şi începutul celui următor.

Faţadele bisericii sunt împărţite în două registre, printr-un brâu de origine munteană, format din două şiruri de cărămizi dispuse în formă de zimţi. Singurul element de plastică decorativă comun ambelor registre îl constituie arcaturile plate, cu arhivolte reintrate faţă de suprafaţa zidurilor şi sprijinite pe pilaştri înguşti, realizaţi prin adâncirea spaţiilor laterale sub forma unor nişe. Numărul arcadelor din registrul superior este aproximativ dublu faţă de cel al registrului de jos.

Biserica nu are soclul profilat, în schimb este înconjurată de o cornişă proeminentă, alcătuită din şiruri de cărămizi aşezate fie normal, fie în zimţi.

Cele două turle ale ei, cu câte opt feţe, se reazemă pe câte două baze: prima pătrată, iar a doua octogonală. Şi aici, ca şi pe faţade, elementul decorativ esenţial îl formează arcaturile plate şi cornişele de aceeaşi factură, aşezate sub streaşine.

În interior, biserica înfăţişează suita completă a încăperilor cu care se amplificase treptat planul triconc al primelor biserici moldoveneşti: pridvor, pronaos, încăperea mormintelor, naos, altar şi proscomidiar.
Pridvoraşul, care fusese adăugat ulterior construcţiei, a fost înlăturat cu prilejul lucrărilor de restaurare efectuate în a doua jumătate a secolului XX. Restauratorii au înlăturat, de asemenea, şi diaconiconul care făcea notă discordantă cu arhitectura de ansamblu a clădirii.

Pridvorul este o mică încăpere luminată doar de o fereastră, săpată în peretele de sud, în locul uşii de altădată.

Pe pereţi sunt zugrăvite scene reprezentând Judecata de Apoi, aducerea moaştelor Sfântului Ioan cel nou de la Suceava, tabloul votiv al ctitorilor Nestor şi Mitrofana Ureche, precum şi tablouri înfăţişându-l pe domnitorul Ieremia Movilă alături de Doamna Maria, pe Sfântul Paisie Velicicovski şi pe mitropolitul Veniamin Costachi.

Pronaosul, de forma unui pătrat, este luminat printr-o fereastră largă, dispusă, ca şi în cazul pridvorului, pe peretele de sud. Deasupra se înalţă o turlă spaţioasă, cu ferestre în axe. Cilindrul turlei, mărginit la ambele capete de şiruri de cărămizi

aşezate în zimţi, nu se sprijină însă pe sistemul celor patru arce piezişe, tipic moldoveneşti, ci direct pe arcurile mari, în consolă, alipite pereţilor.

Încăperea mormintelor, luminată de două ferestre laterale, are o calotă minusculă, sprijinită pe arcuri oblice. Aici sunt prezente mormintele ctitorilor: în dreapta, cel al lui Nestor Ureche († 1617) iar în stânga, mormântul soţiei sale, Mitrofana († 1633), săpate în firidele arcuite ce au zugrăvite, în stilul bizantin propriu picturilor de la 1602, scene din Vechiul Testament: „Sfânta Treime - Cina de la Stejarul Mamvri" şi „Sânul patriarhilor Avraam, Isaac şi Iacob".

Naosul, cu cele două abside ale sale, fiecare având câte o fereastră la mijloc, repetă sistemul de boltire folosit în pronaos. Între camera mormintelor şi naos există astăzi un simplu arc transversal, datorat, desigur, unei intervenţii ulterioare, căci la origine nu putea fi aici decât un zid de piatră, cu uşa la mijloc sau poate, acea inovaţie introdusă mai întâi la biserica Mănăstirii Galata: coloane menite să susţină arcadele.

Pereţii pronaosului şi naosului sunt împodobiţi cu scene din vieţile sfinţilor din calendar, cu evenimente importante din viaţa Bisericii, cum ar fi, de pildă, Sinoadele ecumenice, dar şi chipuri de ierarhi şi cuvioşi. De asemenea, absidele stranelor sunt zugrăvite cu scene din viaţa Mântuitorului şi a Sfinţilor apostoli.

Altarul are forma unei abside alungite, cu o fereastră spre răsărit şi o boltă în semicalotă deasupra, de la care se face trecerea, printr-o simplă retragere, la nivelul de susţinere al tamburului turlei din naos. Şi altarul este împodobit cu picturi, reprezentând atât figuri de sfinţi, mari dascăli ai lumii şi ierarhi, cât şi scene din viaţa Maicii Domnului şi a Mântuitorului.

Орїѹнде вей
мерџе, пе
дѹмнезеѹ
сь-л ай
ꙟнаин-
теа та
тотдеа-
ѹна.

SOTIA CITORULUI
MITROFANA
URECHE
† 1633

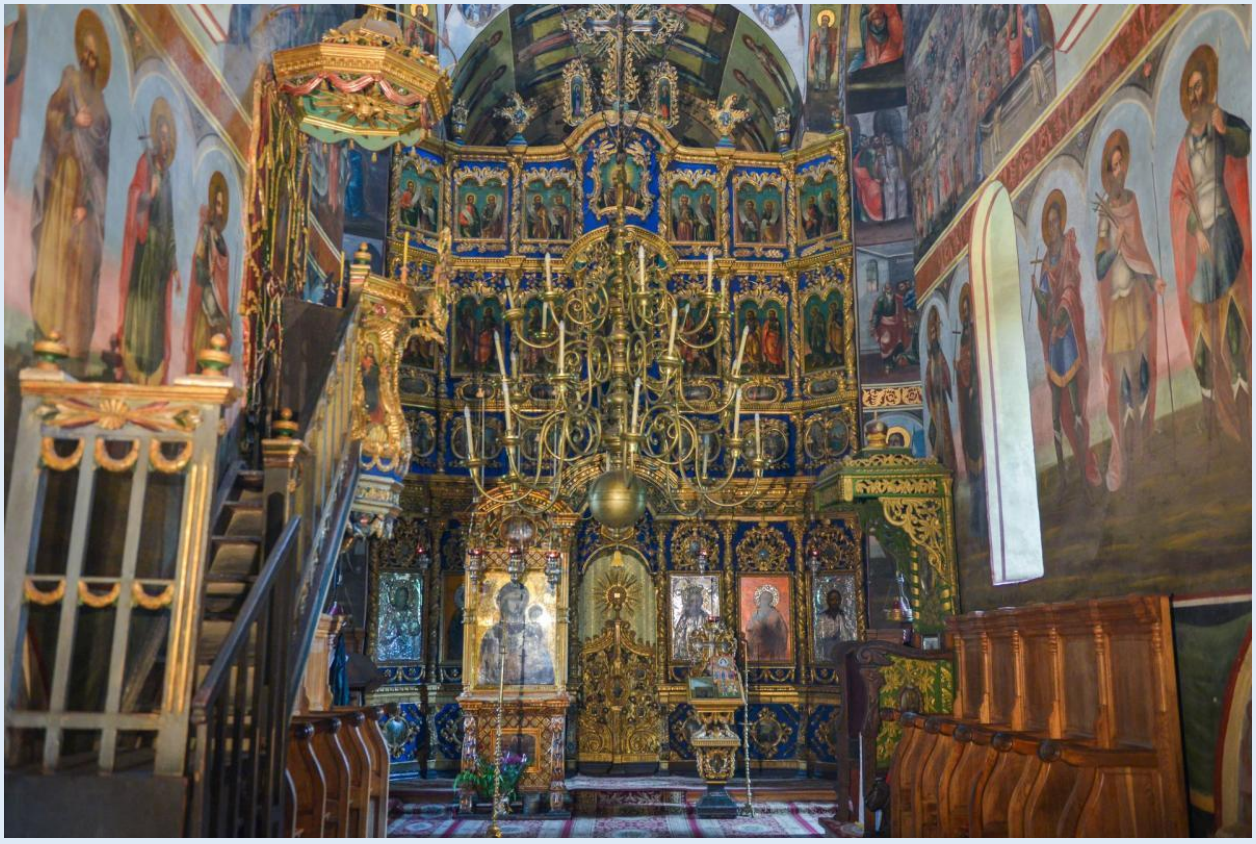

1850

CTITORUL M-RII
VORNICUL
NESTOR URECHE
† 16 17

CTITORUL M-RII
VORNICUL
NESTOR URECHE
† 16 17

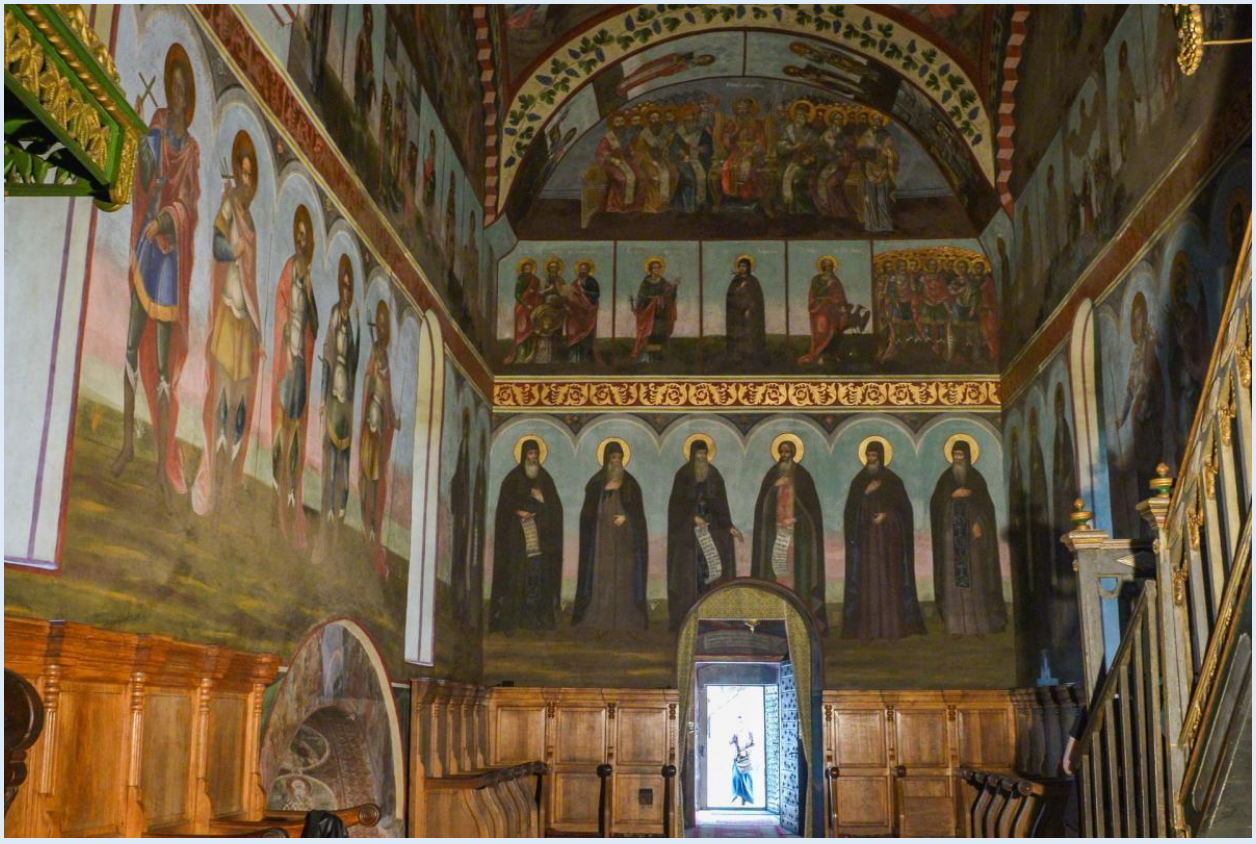

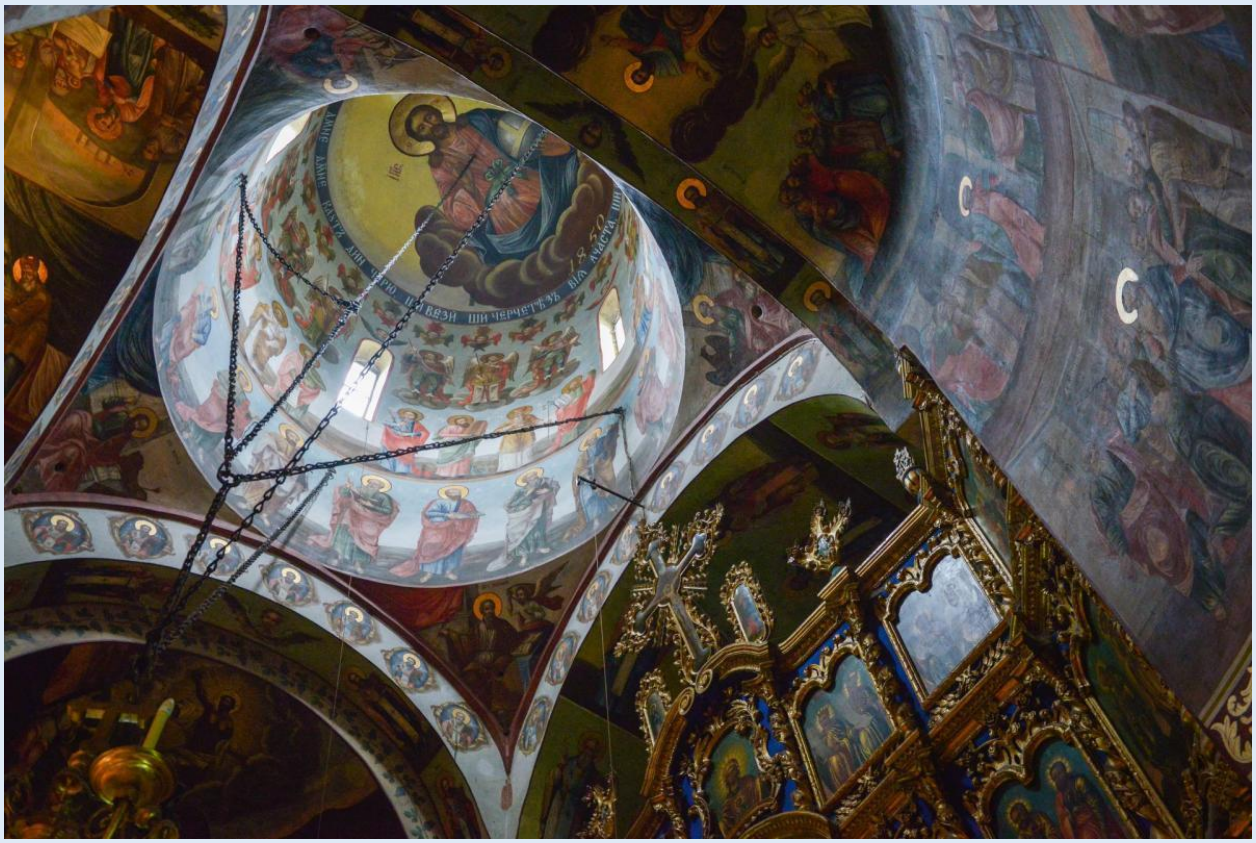

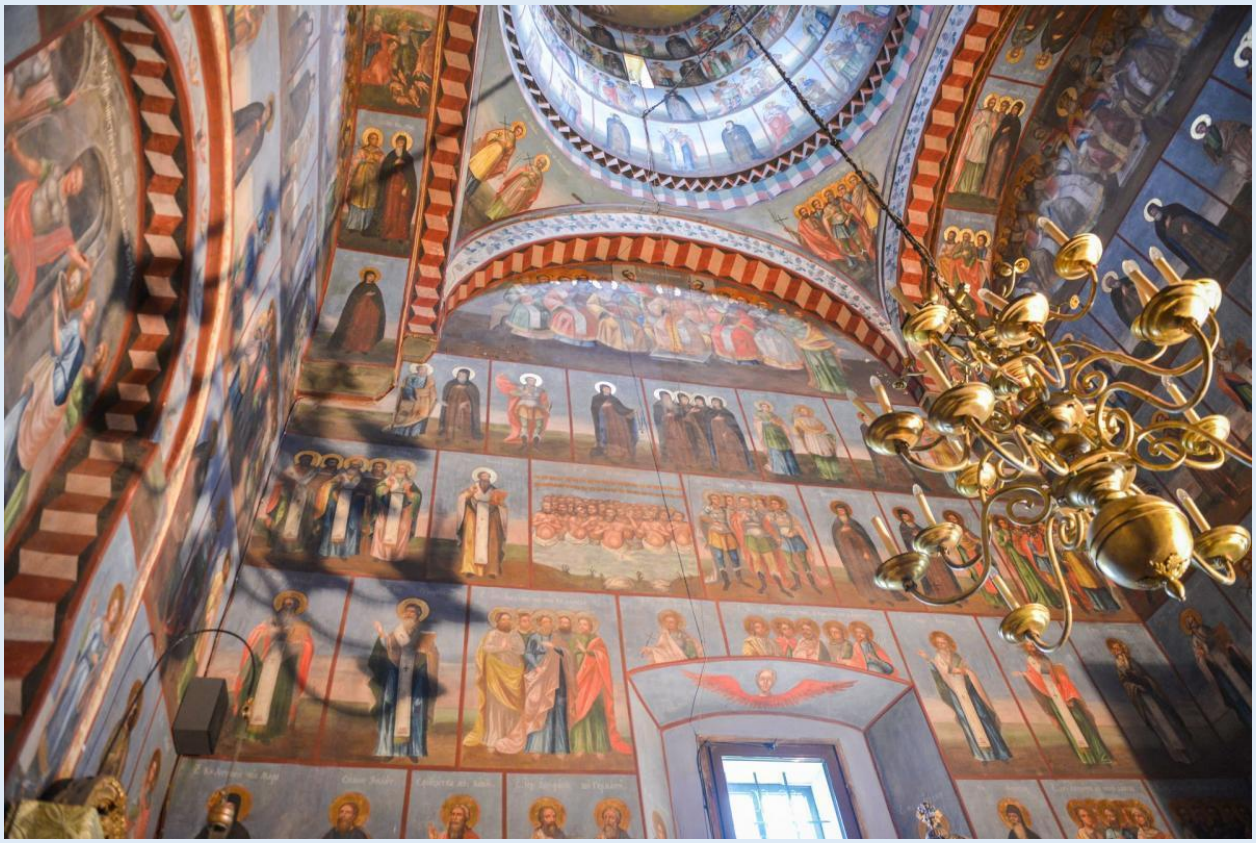

Sursa: https://secu.mmb.ro/biserica-mare-manastirii-secu-galerie-foto

Sărbătoarea continuă la aşezarea monahală nemţeană: Hramul Mănăstirii Secu

Constantin Ciofu / în Ziarul Lumina,
Ediţia de Moldova - Marţi, 30 august 2011

Pelerini din toată ţara au venit ieri la hramul Mănăstirii Secu din judeţul Neamţ. Sfânta Liturghie a fost săvârşită pe un podium amenajat în incinta aşezării monahale. Sărbătoarea hramului continuă astăzi la Mănăstirea Secu prin cinstirea Sfântului Varlaam, mitropolitul Moldovei, şi a Sfântului cuvios Ioan de la Râşca şi Secu, episcopul Romanului.

Martiriul Sfântului Ioan Botezătorul a fost cinstit ieri în mod deosebit la Mănăstirea Secu din judeţul Neamţ. Credincioşii din mai multe zone ale Moldovei şi-au îndreptat paşii către străvechea aşezare monahală pentru a participa la slujba hramului.

De dimineaţă, Înalt Preasfinţitul Teofan, arhiepiscopul Iaşilor şi mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, a fost întâmpinat în faţa stăreţiei mănăstirii de către soborul de preoţi şi diaconi şi de pelerini.

Sfânta Liturghie a fost oficiată de Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, alături de un sobor de preoţi şi diaconi de la mai multe mănăstiri şi parohii din ţara noastră. Podiumul amenajat pentru săvârşirea Sfintei Liturghii a fost împodobit cu flori, având în faţă icoanele sfinţilor care ocrotesc aşezarea monahală.

Oamenii s-au închinat în sfintele lăcaşuri ale mănăstirii, dar şi la moaştele Sfântului Varlaam, mitropolitul Moldovei, trecând şi pe la mormântul Sfântului cuvios Ioan de la Râşca şi Secu, aflat în absida din dreapta a ctitoriei vornicului Ţării de Jos, Nestor Ureche.

În timpul Sfintei Liturghii, ierod. Hrisostom Filipescu a fost hirotonit ieromonah, iar monahul Varlaam Prodan a fost hirotonit ierodiacon pe seama Mănăstirii Secu.

Răspunsurile la strană au fost date de Corul "Sfântul Varlaam, mitropolitul Moldovei", al Mănăstirii Secu.

Liturghie arhierească azi, în ziua cinstirii Sfântului Varlaam

După citirea Sfintei Evanghelii, Înalt Preasfinţitul Teofan a adresat un cuvânt de învăţătură, explicând semnificaţiile sărbătorii tăierii capului Sfântului Ioan Botezătorul. *"Ziua de astăzi (n.r. ieri) înfăţişează ultima parte a vieţii Sfântului Ioan, numit de Domnul Hristos "cel mai mare om", care moare într-un mod neaşteptat. Acest lucru s-a întâmplat din cauza dramei păcatului, fiind prelungirea primului fratricid din istoria umanităţii, uciderea de către Cain a fratelui său, Abel. În această zi binecuvântată plângem moartea Sfântului Ioan Botezătorul, cel care s-a apropiat de "Mielul lui Dumnezeu", după cum L-a numit în timpul vieţii pe Mântuitorul. Îl rugăm pe Dumnezeu să ne ajute să urmăm drumul Sfântului Ioan Botezătorul, să ne îndepărtăm de calea cea rea parcursă de Irod şi Irodiada"*, a explicat IPS Teofan.

La finalul slujbei, arhim. Vichentie Amariei, stareţul Mănăstirii Secu, şi-a exprimat bucuria pentru ziua frumoasă a cinstirii Sfântului Ioan, mulţumind mitropolitului Moldovei şi Bucovinei, părinţilor slujitori şi credincioşilor pentru prezenţă. "Să ne ajute Bunul Dumnezeu ca prin rugăciunile Sfântului Ioan Botezătorul şi ale tuturor sfinţilor să ajungem în împărăţia cea veşnică", a spus arhim. Vichentie Amariei.

La Mănăstirea Secu sunt pomeniţi astăzi Sfântul Varlaam, mitropolitul Moldovei, canonizat de Biserica noastră în anul 2007, şi Sfântul cuvios Ioan de la Râşca şi Secu, episcopul Romanului, canonizat alături de alţi opt sfinţi nemţeni în anul 2008. Sfânta Liturghie va fi săvârşită de PS Varlaam Ploieşteanul, episcop-vicar patriarhal, alături de un sobor de preoţi şi diaconi.

"Ne-am rugat ca Dumnezeu să-i întărească pe cei mai neputincioşi decât noi"

Cei peste 500 de credincioşi care au împodobit prin rugăciune hramul Mănăstirii Secu au mărturisit că au venit în aşezarea monahală ocrotită de Sfântul Ioan Botezătorul, Sfântul mitropolit Varlaam şi Sfântul cuvios Ioan de la Râşca şi Secu pentru a se ruga şi a primi binecuvântare arhierească.

"Ne-am rugat ca Dumnezeu, prin rugăciunile Sfântului Ioan Înaintemergătorul Domnului, să ne ocrotească familia şi să-i întărească pe cei care sunt mai neputincioşi decât noi. Voi rămâne şi la sărbătorirea Sfântului Varlaam şi a Sfântului cuvios Ioan şi îmi doresc să merg în pelerinaj şi la mănăstirile nemţene din zonă", a declarat Madlene Burcă din Piatra Neamţ.

"Am venit la acest hram pentru că se oficiază o slujbă frumoasă, arhierească. Ne-am rugat pentru sănătate şi ajutor în această zi de post în care îl cinstim pe Sfântul Ioan Botezătorul", a spus Natalia Ticuţ din Pipirig, judeţul Neamţ.

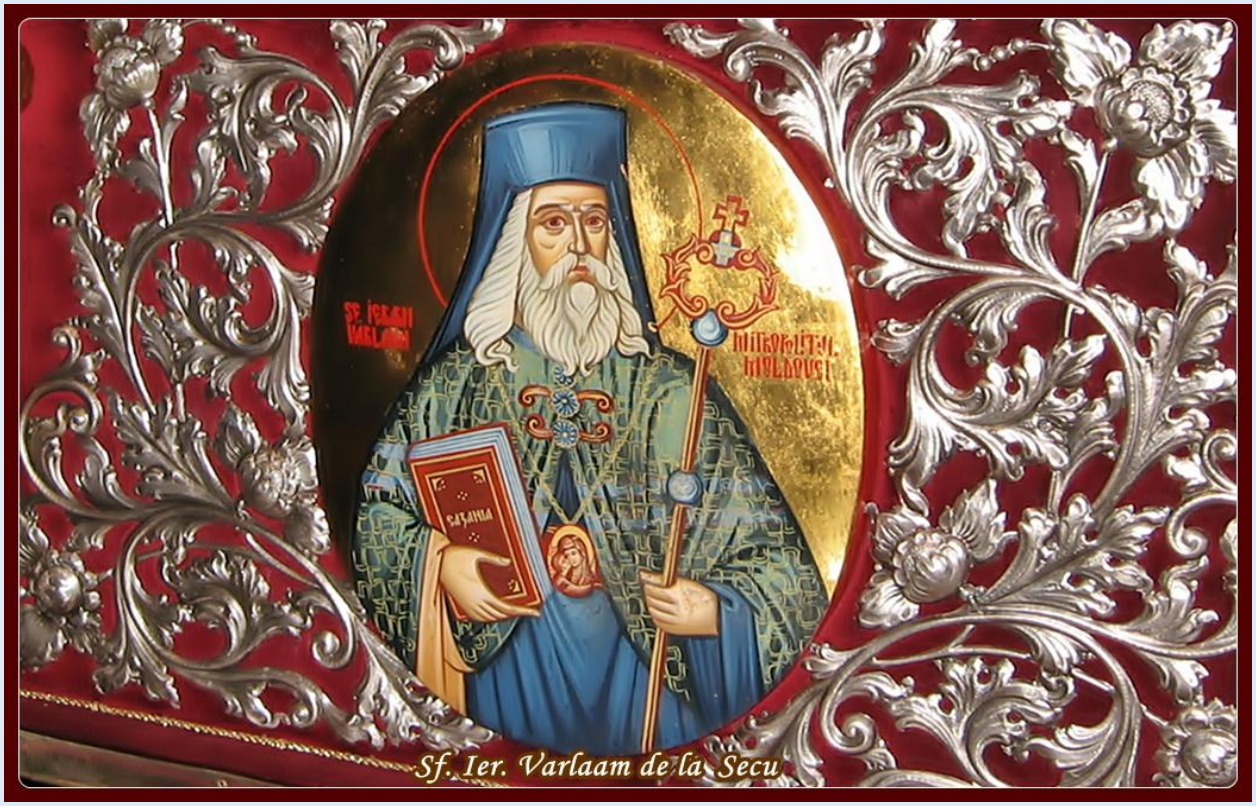
Sf. Ier. Varlaam de la Secu

Sf. Ier. Varlaam de la Secu
http://dositeea.blogspot.com

Sf. Ier. Varlaam de la Secu
MANASTIREA SECU
http://dositeea.blogspot.com

Sf. Ier. Varlaam de la Secu

Sf. Ier. Varlaam de la Secu

Sf. Ier. Varlaam
Mitropolitul Moldovei
Sf. Cuv. Ioan
de la Râsca si Secu

(Foto) Mănăstirea Secu - una dintre cele mai vechi așezări monahale din Neamț

foto: Oana Nechifor

Mănăstirea Secu a fost ctitorită de Nestor Ureche, tatăl cronicarului Grigore Ureche, în 1602, pe locul unei mai vechi sihăstrii, cunoscută sub numele de Schitul lui Zosima. Domnitorul Petru Rareș a ridicat biserica schitului, iar Doamna Elena și fiii săi au înconjurat-o cu zid de piatră. Pictura a fost refăcută între 1849 și 1850, în ulei, în stil renascentist, cu influențe slavo-bizantine. Aici sunt adăpostite moaștele Sfântului ierarh Varlaam.

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

MITROPOLITUL VARLAAM
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

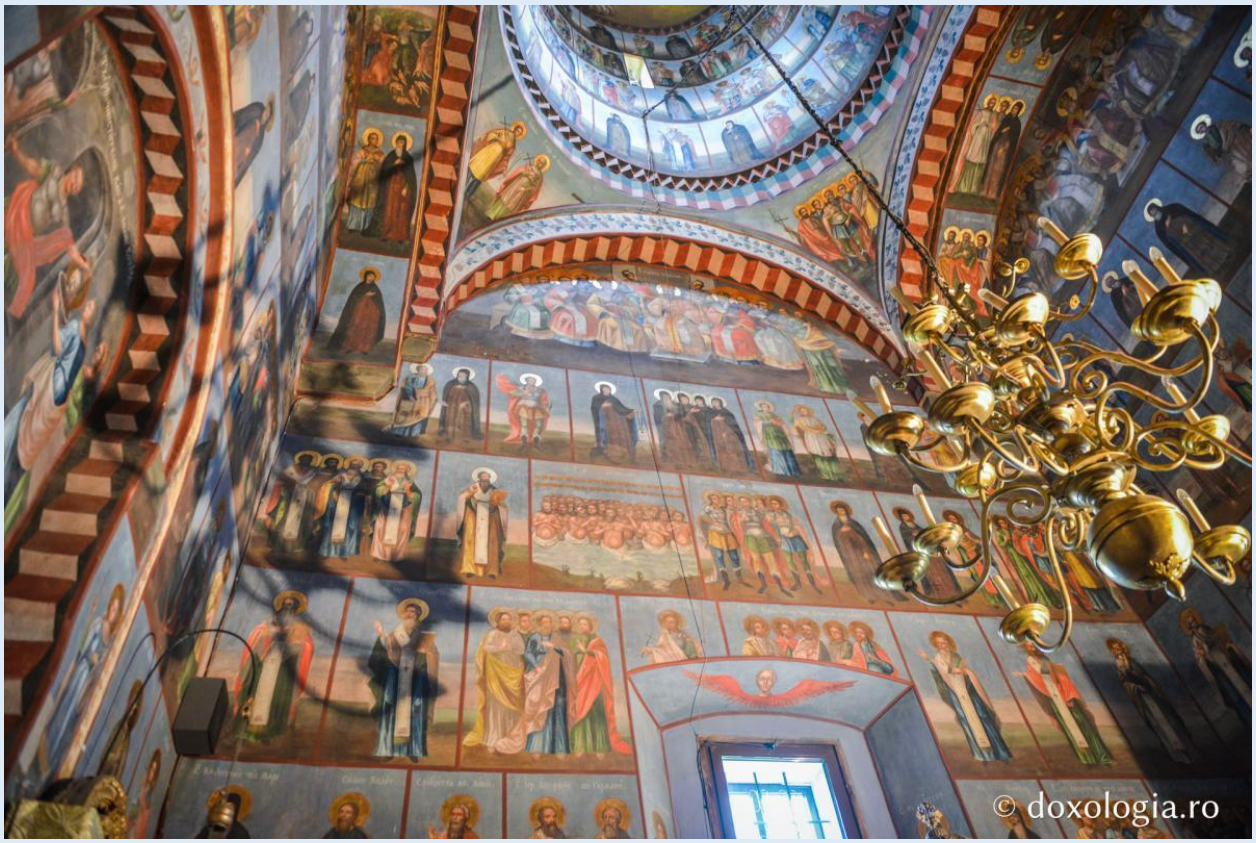
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

CITITORUL M-RII
VORNICUL
NESTOR URECHE
† 1617
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

SF. IER
VARLAAM
© doxologia.ro

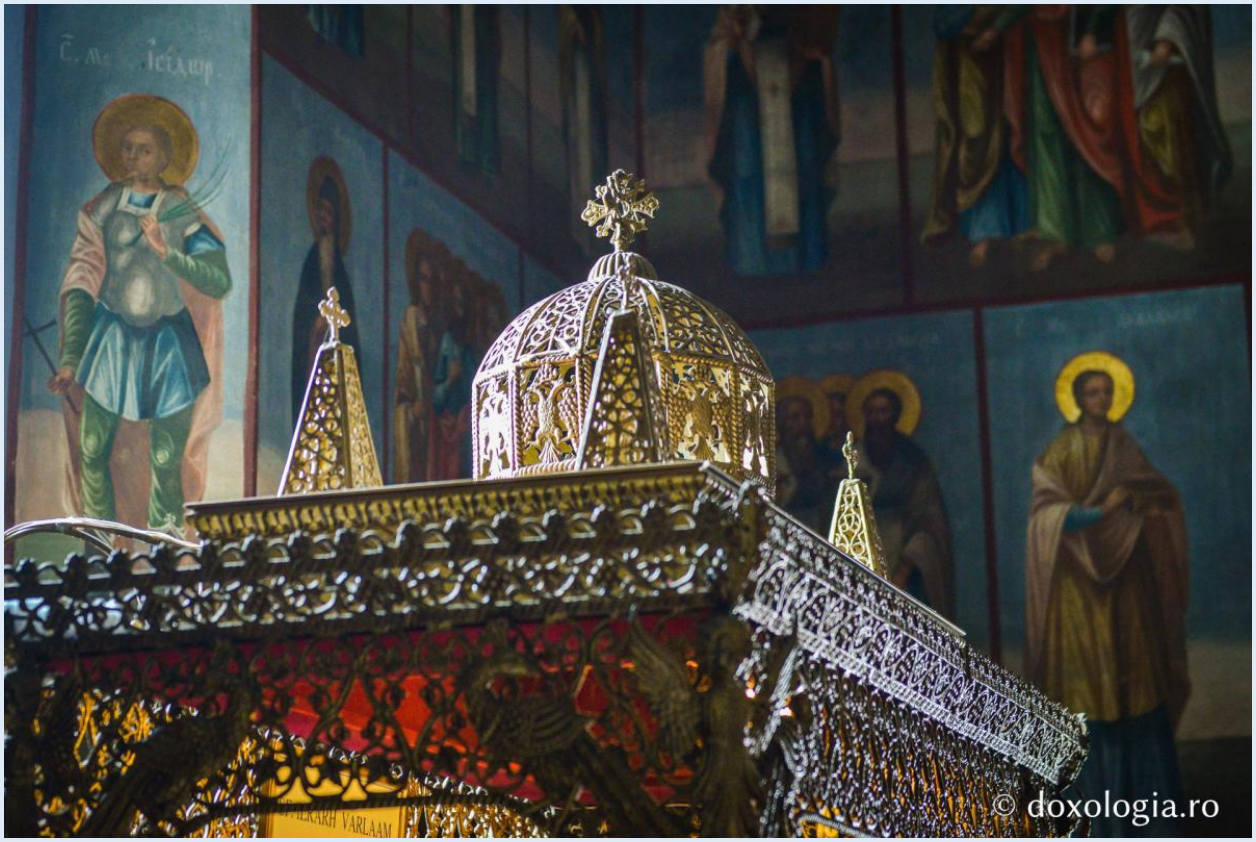
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

SPRE PARACLISUL
SF. NICOLAE
© doxologia.ro

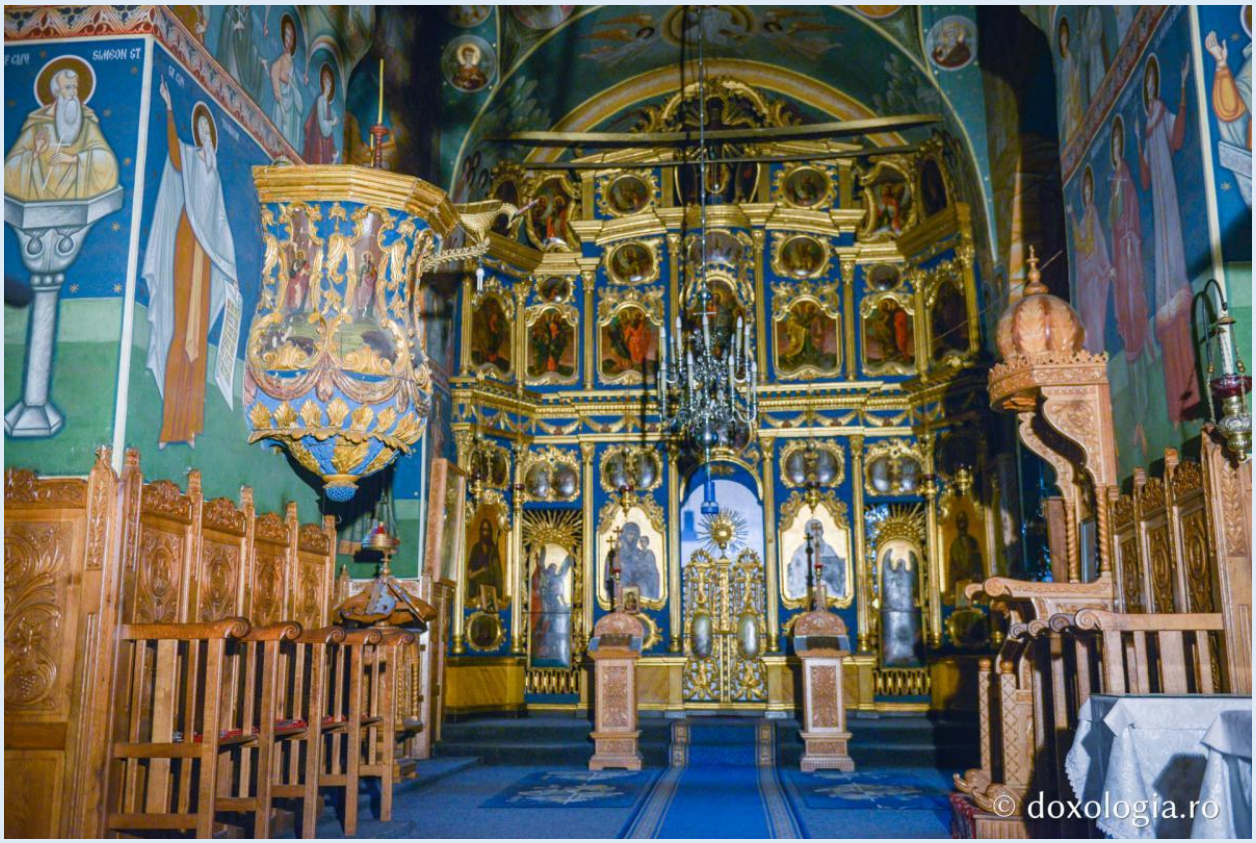
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

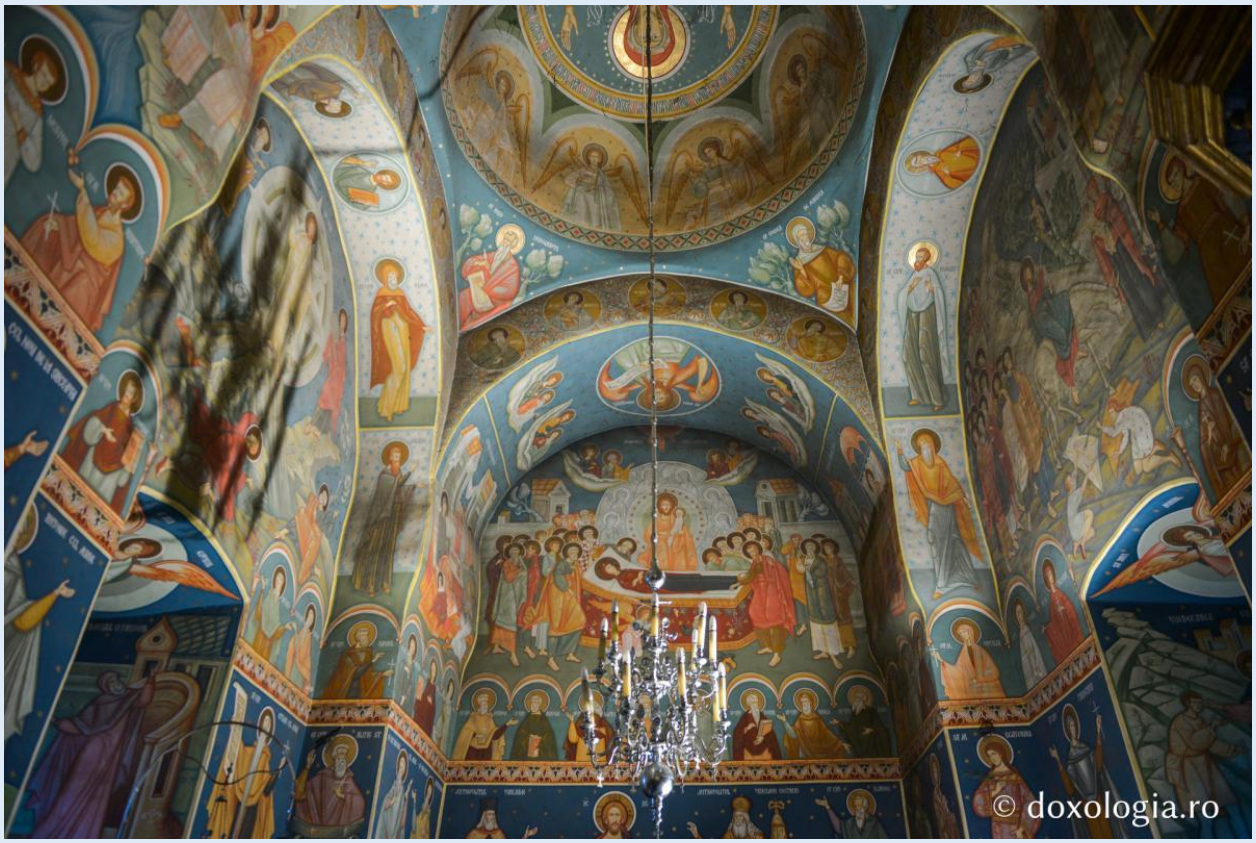
© doxologia.ro

© doxologia.ro

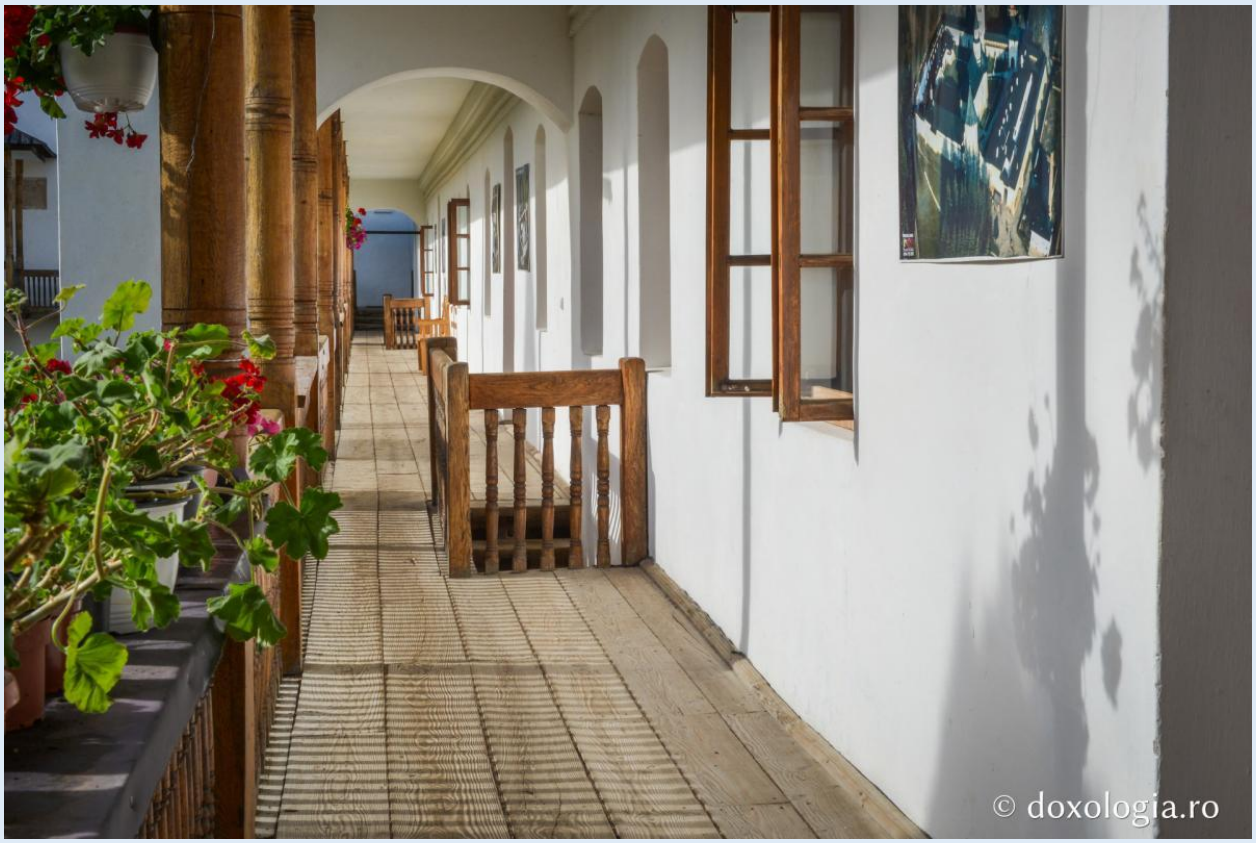
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

O cameră fără
cărți, e un trup fără
suflet.–
© doxologia.ro

Mânie, e o scurtă,
nebunie.–
© doxologia.ro

Ieroschimonahul
Antim Găină
(1894 – 1974)
Ieroschimonahul
Vichentie Mălău
(1887 – 1945)
© doxologia.ro

Ieroschimonahul
Antim Găină
(1894 – 1974)
© doxologia.ro

Ieroschimonahul
Vichentie Mălău
(1887 – 1945)
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

Pr. Silviu Cluci - Mănăstirea Bodeşti

Mănăstirea „Sfântul Vasile cel mare” - Bodeşti este aşezată pe un platou din localitatea Bodeşti, judeţul Neamţ, la jumătatea distanţei dintre oraşele Piatra Neamţ şi Târgu Neamţ, pe partea stângă a şoselei.

Mănăstirea „Sfântul Vasile cel mare” a luat ființă ca schit de călugări, sub jurisdicția Mănăstirii Bistrița, în anul 1996. Locul bisericii actualului așezământ a fost sfințit la 4 august 1996, de către Preasfințitul Calinic Botoșăneanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pe atunci mitropolit al Moldovei și Bucovinei. Lucrările de ridicare a așezământului s-au făcut cu purtarea de grijă a arhimandritului Ciprian Zaharia.

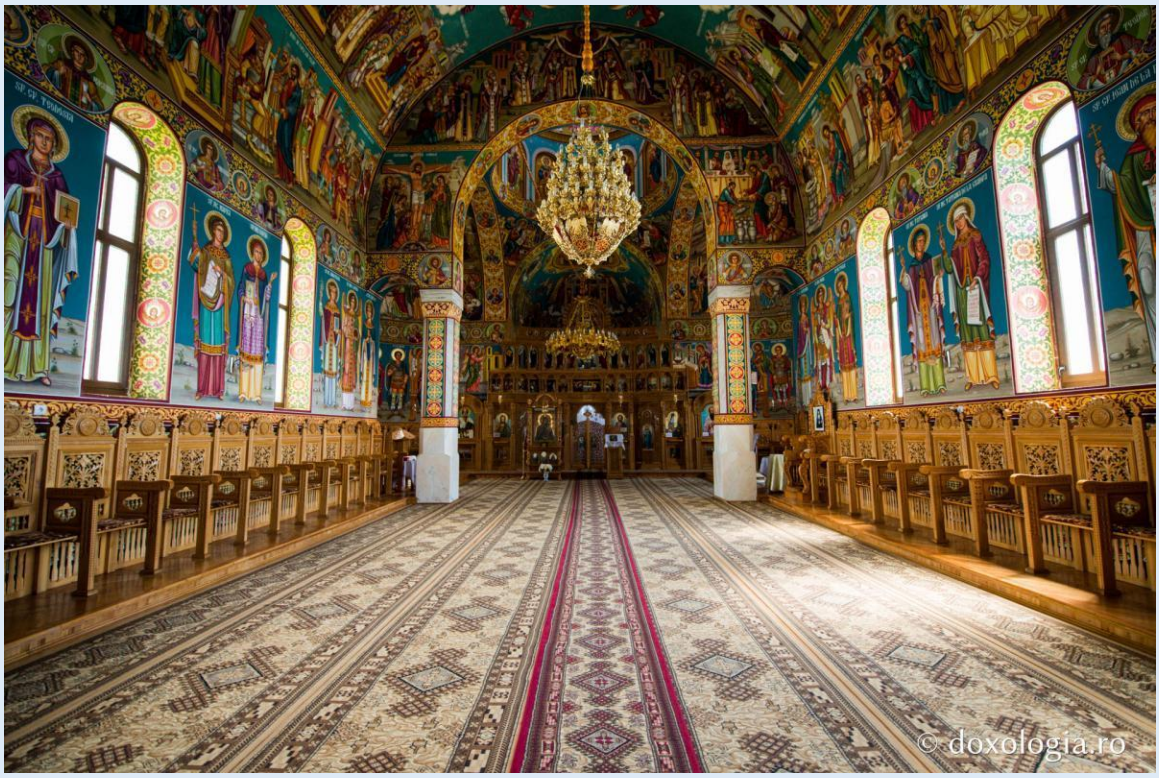

În iunie 2007, așezământul a fost ridicat la rang de mănăstire, iar la 30 august, în același an, biserica și paraclisul au fost sfințite de către Preafericitul Daniel, împreună cu un sobor de 12 arhierei, care au participat, la Mănăstirea Secu, la slujba de canonizare a Sfântului ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei. Cu prilejul acestui eveniment, mănăstirea a primit o părticică din moaștele Sfântului ierarh Varlaam, acesta devenind, împreună cu Sfântul Vasile, ocrotitor al așezământului. În prezent, obștea mănăstirii numără zece viețuitori.

Ansamblul clădirilor

Biserica cu hramul „Sfântul Vasile cel mare” şi „Sfântul ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei” este construită în plan trilobat. Are două turle, 32.8 metri lungime, 9 metri lăţime, iar zidurile au 60 de centimetri grosime. Intrarea în biserică se face printr-un pridvor deschis, iar sfântul lăcaş cuprinde încăperile tradiţionale stilului moldovenesc: altar, naos, pronaos şi pridvor. Decoraţia exterioară este marcată de un şir de ocniţe şi ancadramente, în jurul golurilor ferestrelor şi ale uşilor.

Paraclisul cu hramul „Buna Vestire” cuprinde, de asemenea, cele patru încăperi tradiţionale stilului moldovenesc. Și biserica mare şi paraclisul sunt pictate în stil al fresco de către pictorul Gheorghe Matei din Frasin, judeţul Suceava, scenele

biblice fiind deosebit de expresive şi intens colorate, majoritatea reprezentate în mărimi naturale. La ambele lăcaşuri catapeteasma, iconostasurile, scaunul arhieresc şi stranele sunt sculptate, cu o bogată dantelărie, în lemn de stejar, de meşteri din zona Neamţului.

De paraclisul mănăstirii este alipită, într-un frumos tot unitar, casa monahală, construită în stil brâncovenesc, pe două nivele: parter şi etaj. Este o construcţie complexă, cuprinzând chiliile, o trapeză generoasă, dar şi camere de odihnă, pe care mănăstirea le pune la dispoziţia pelerinilor.

Mănăstirea astăzi

În prezent, obştea mănăstirii numără 5 vieţuitori, având-l ca stareţ pe Părintele Protosinghel Ieronim Andrescu.

Hramul de vară al Mănăstirii Bodeşti, de pe 30 august - Sfântul ierarh Varlaam, adună un număr mare de persoane, atât din zona Neamţului, cât şi din alte părţi ale ţării. După momentul sfinţirii bisericii acestei aşezări monahale, 30 august 2007, hramul de vară a devenit prilej de comuniune în rugăciune atât pentru slujitorii sfintelor altare, cât şi pentru cei care caută să se apropie de Dumnezeu prin rugăciunile sfinţilor.

Contact
Adresă: Comuna Bodeşti, cod 617070, jud. Neamţ
Telefon: (+4) 0233 243 675, (+4) 0745 677480
E-mail: bodesti@mmb.ro

(Foto) Bodești - prima mănăstire închinată Sfântului Varlaam, mitropolitul Moldovei:
https://doxologia.ro/locuri-sfinte/bodesti-prima-manastire-inchinata-sfantului-varlaam-mitropolitul-moldovei-galerie-foto

(Foto) Bodești - prima mănăstire închinată Sfântului Varlaam, Mitropolitul Moldovei

Mănăstirea Bodeşti, cu hramurile Sfântul Vasile cel mare și Sfântul Varlaam, mitropolitul Moldovei, a fost înființată în anul 1996. Funcționând mai întâi ca schit, sub purtarea de grijă a Mănăstirii Bistrița, pe 30 august 200, a fost ridicat la statut de mănăstire.

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

SLUJBELE
SE OFICIAZĂ
ÎN PARACLIS
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

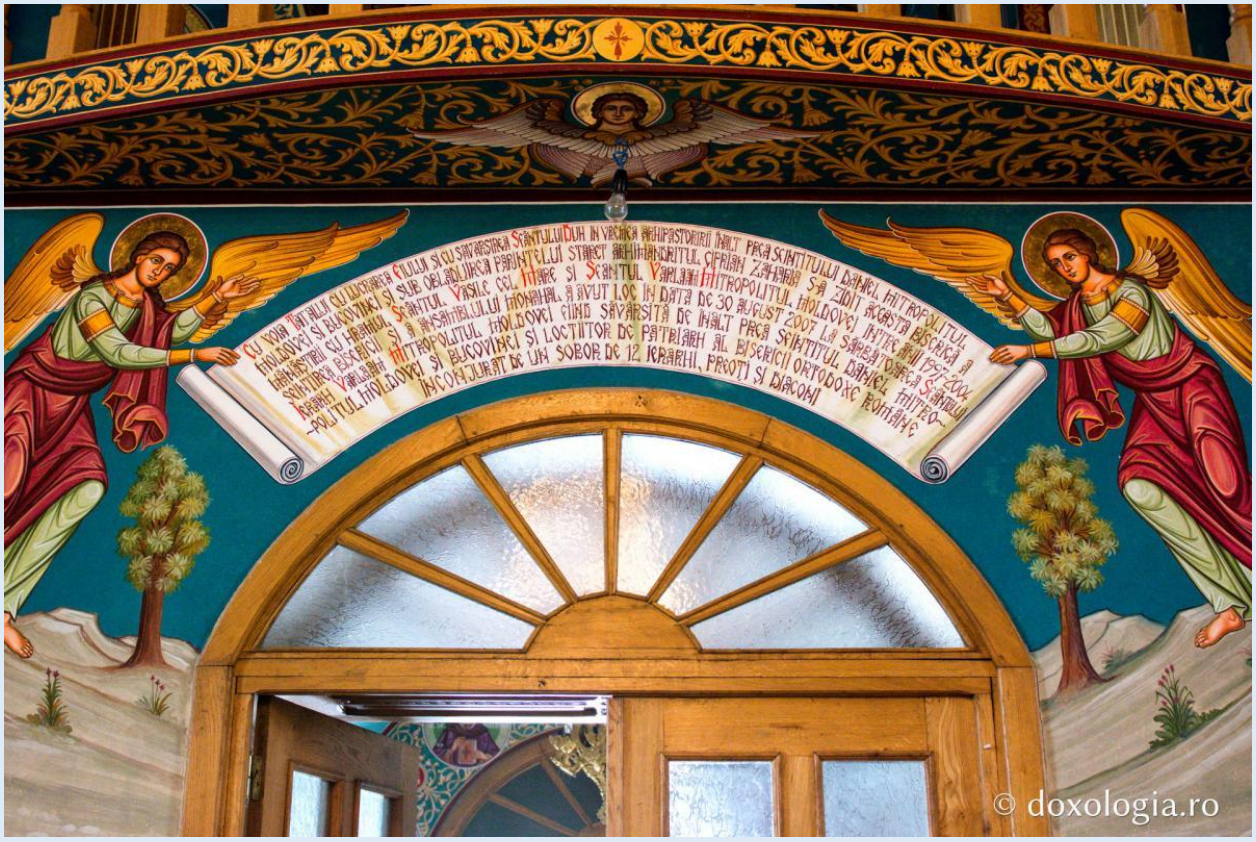
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

INVIAT
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

SF. CV.
SOFRONIE
© doxologia.ro

SF. CV.
GHERMAN
SOFRONIE
SF. CV.
© doxologia.ro

SF. CP.
SOFRONIE
SF. CP.
GHERMAN
SF. CP.
ANDREI
© doxologia.ro

SF. PROOR.
DAVID
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

IC
XC
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

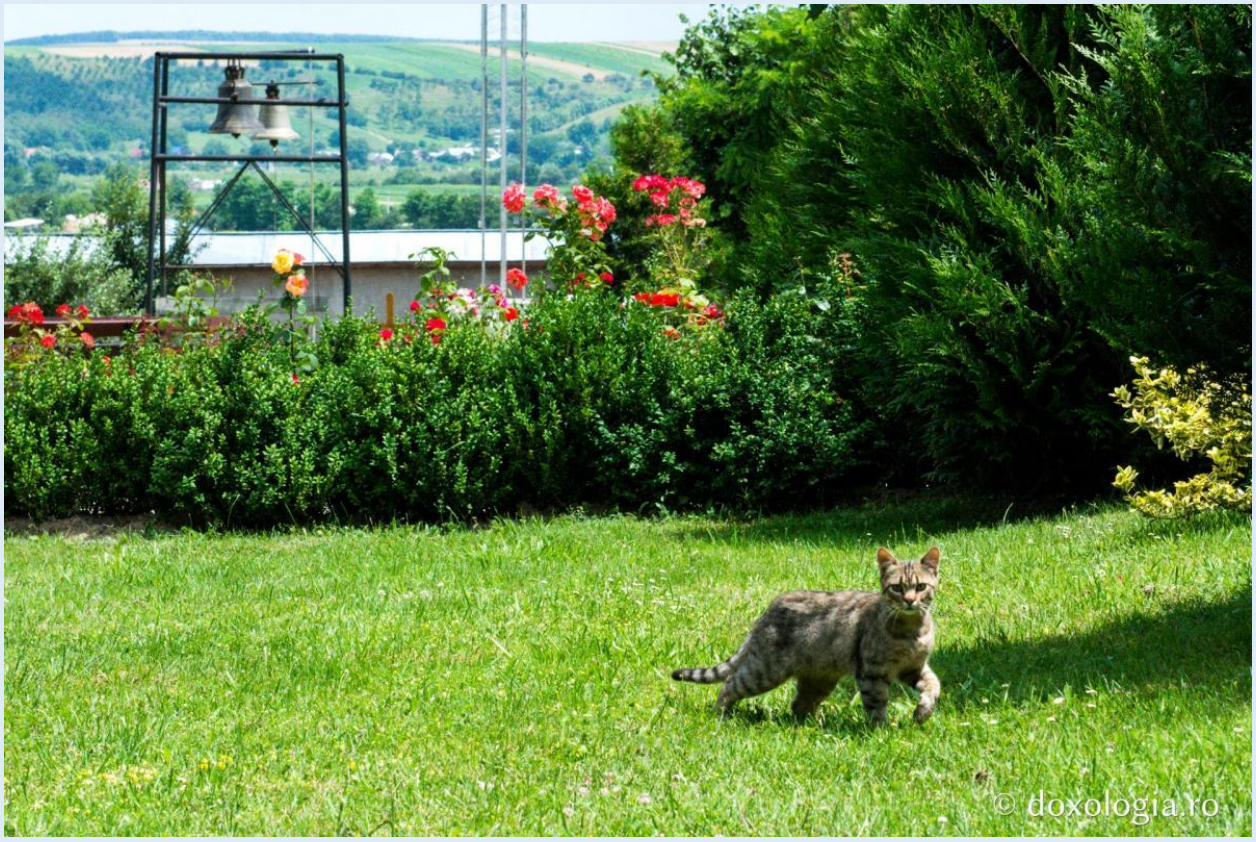
© doxologia.ro

Icoane

30 august

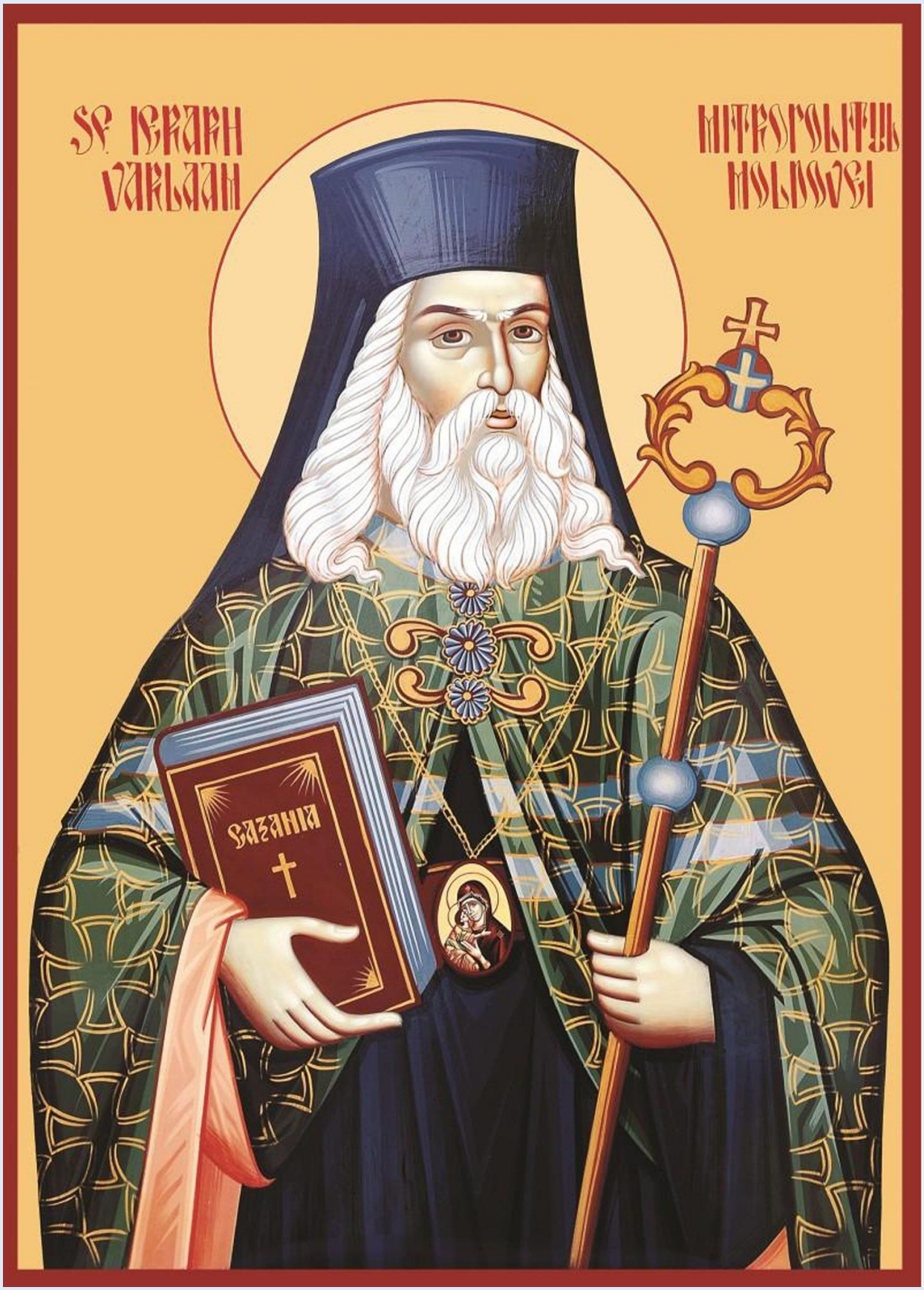
SF. IERARH
VARLAAM
MITROPOLITUL
MOLDOVEI
SAZANIA

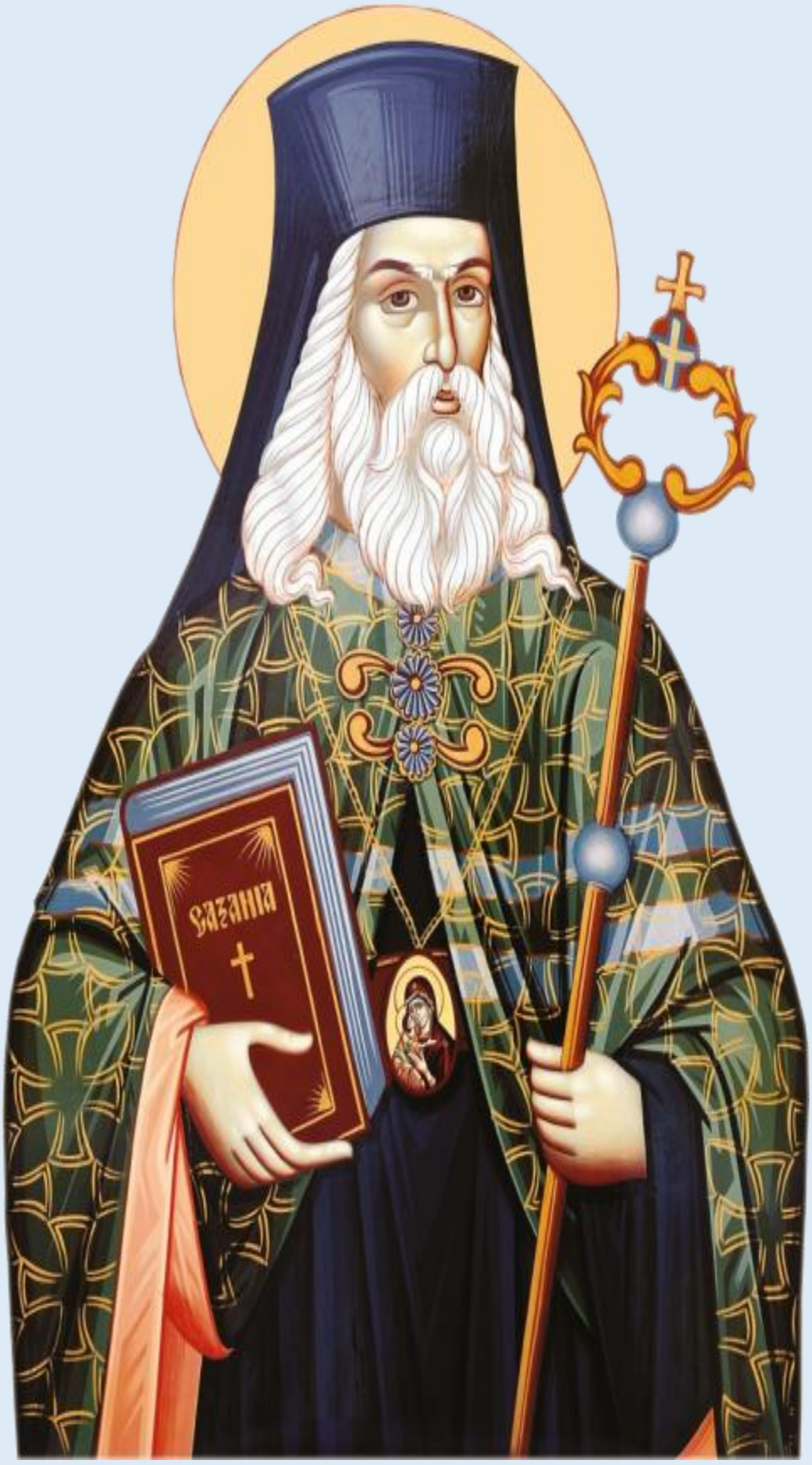
Библія

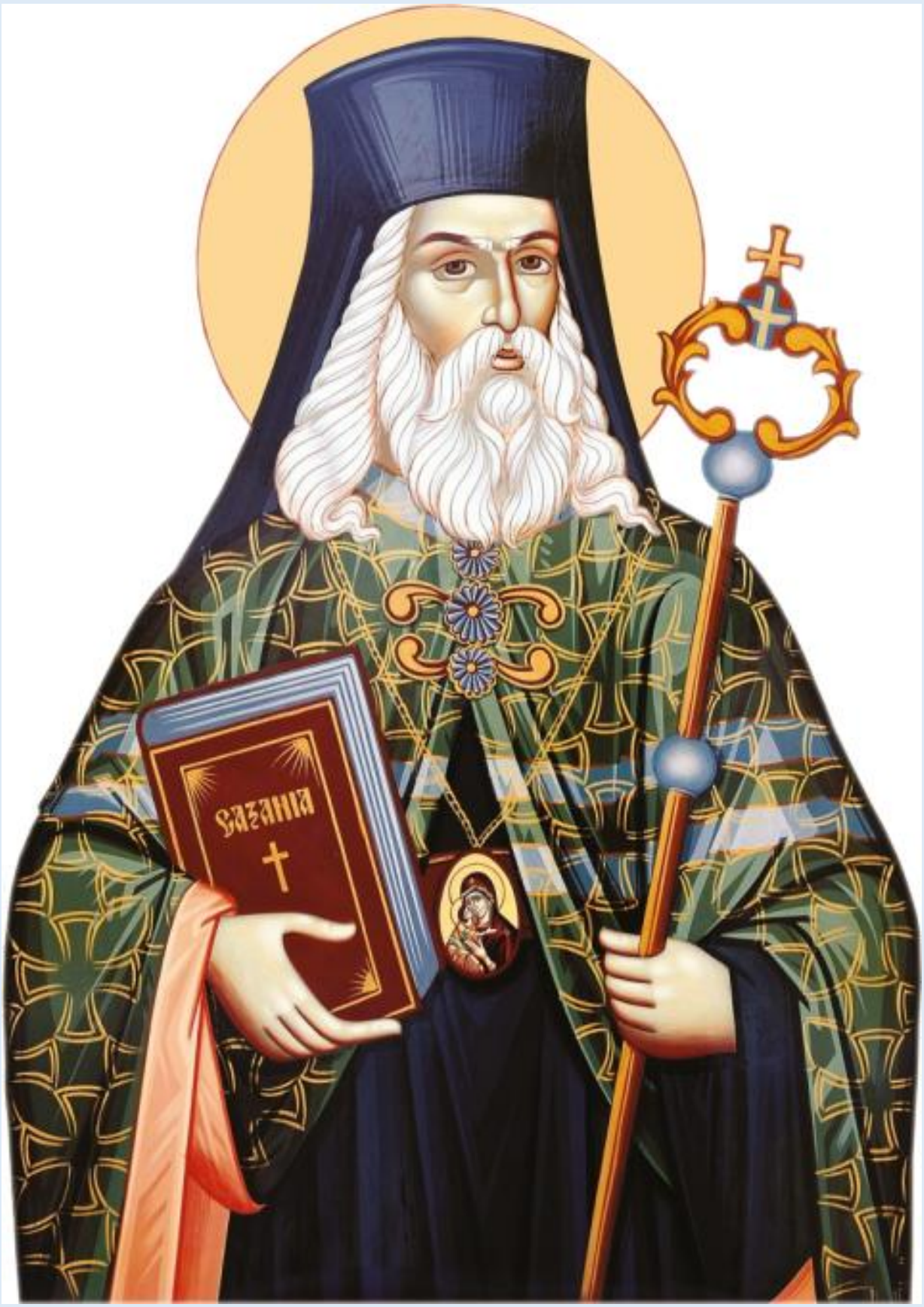
Sazania

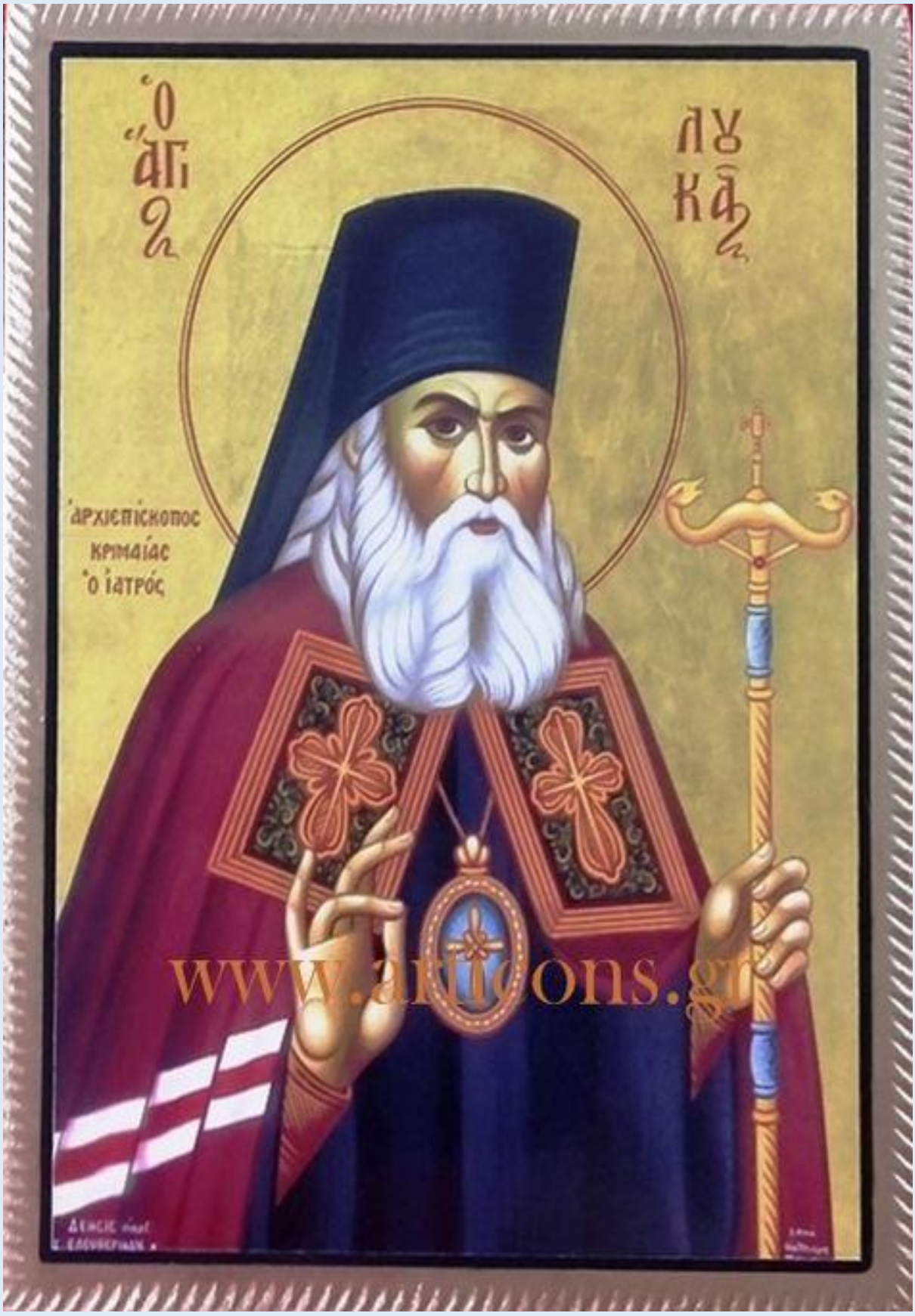
Ὁ Ἅγιος Λουκᾶς
Ἀρχιεπίσκοπος Κριμαίας Ὁ Ἰατρός

SFÂNTUL IERARH
VARLAAM
MITROPOLITUL
MOLDOVEI

30 august
Sfântul Ierarh
Varlaam
Mitropolitul Moldovei
icoane rugăciuni
articole acatist video

Sf. Ier.
Varlaam
Mitropolitul
Moldovei

DOXOLOGIA.ro
Sf. Ier.
Varlaam
Mitropolitul
Moldovei

Sfântul
Ierarh
Varlaam
Mitropolitul
Moldovei

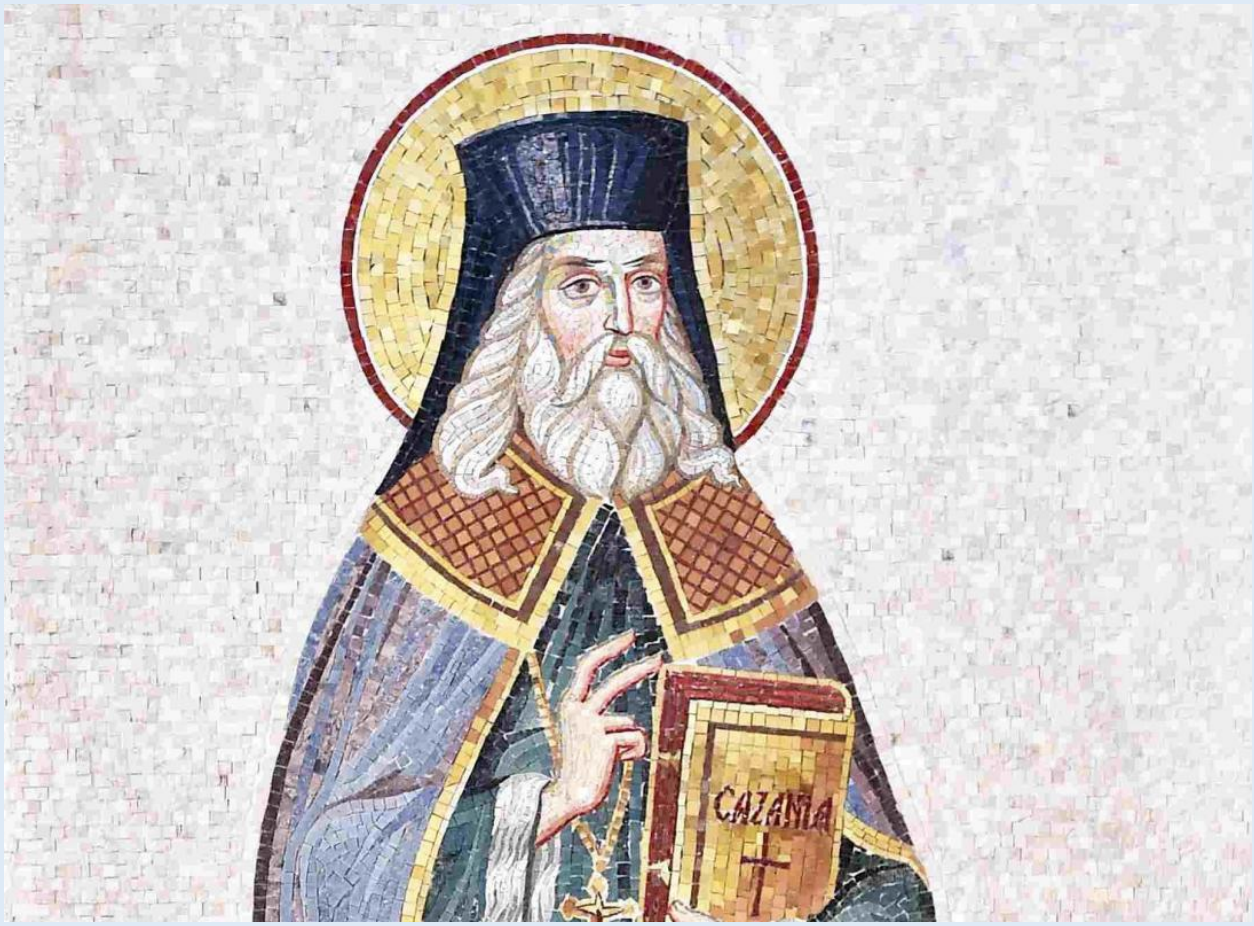
CAZANIA

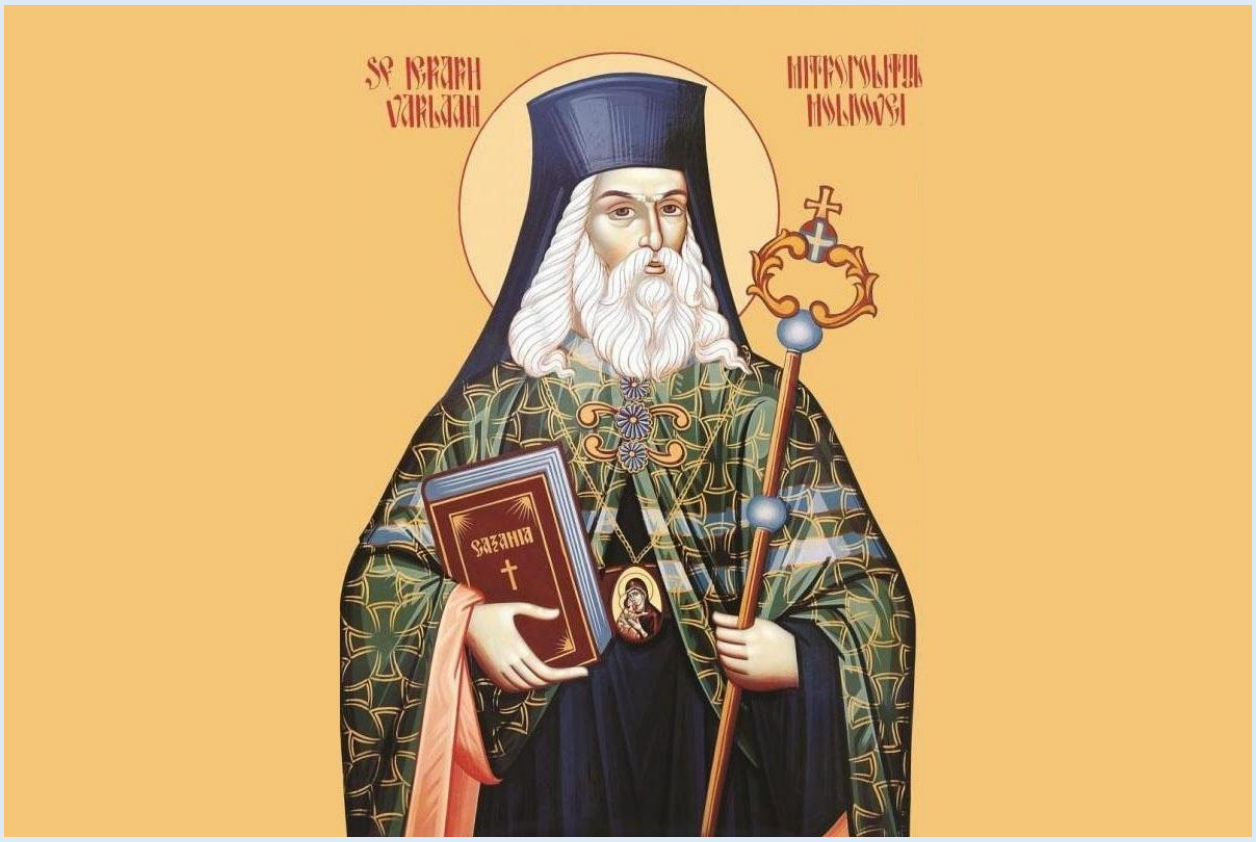
SE IGRAPH
VARLAAM
MITROPOLITUL
MOLDOVEI
SAZANIA

Monedă medalie la 350 de ani de la trecerea în eternitate a mitropolitului Varlaam

SF IERARH
MITROPOLITUL
VARLAAM
MOLDOVEI

Sf. Ier. Varlaam
Mitropolitul Moldovei

SFÂNTUL
IERARH
IOAN
DE LA RÂȘCA
30 august

TRINITASTV

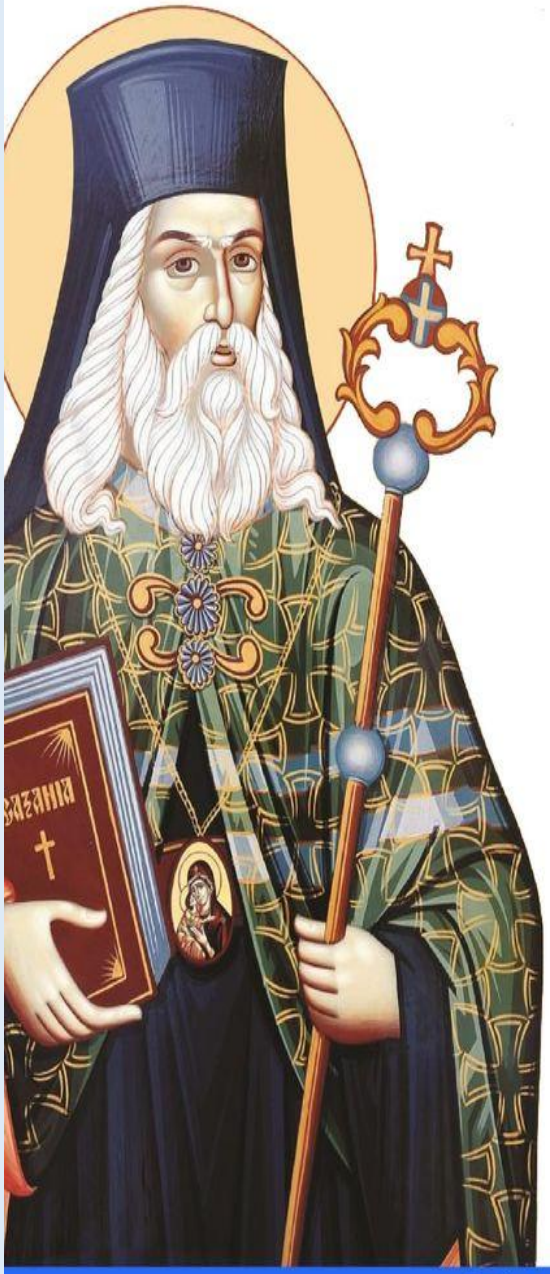

LA VREMEA CEA DIN URMĂ, PĂDURILE VOR FI TĂIATE, OAMENII VOR VINDE MOŞIILE FĂRĂ DE RUŞINE, UITÂND CĂ STRĂMOŞII LOR LE-AU PĂSTRAT CU SABIA.

Sfântul Mitropolit Varlaam al Moldovei

trinitastv

TRINITASTV

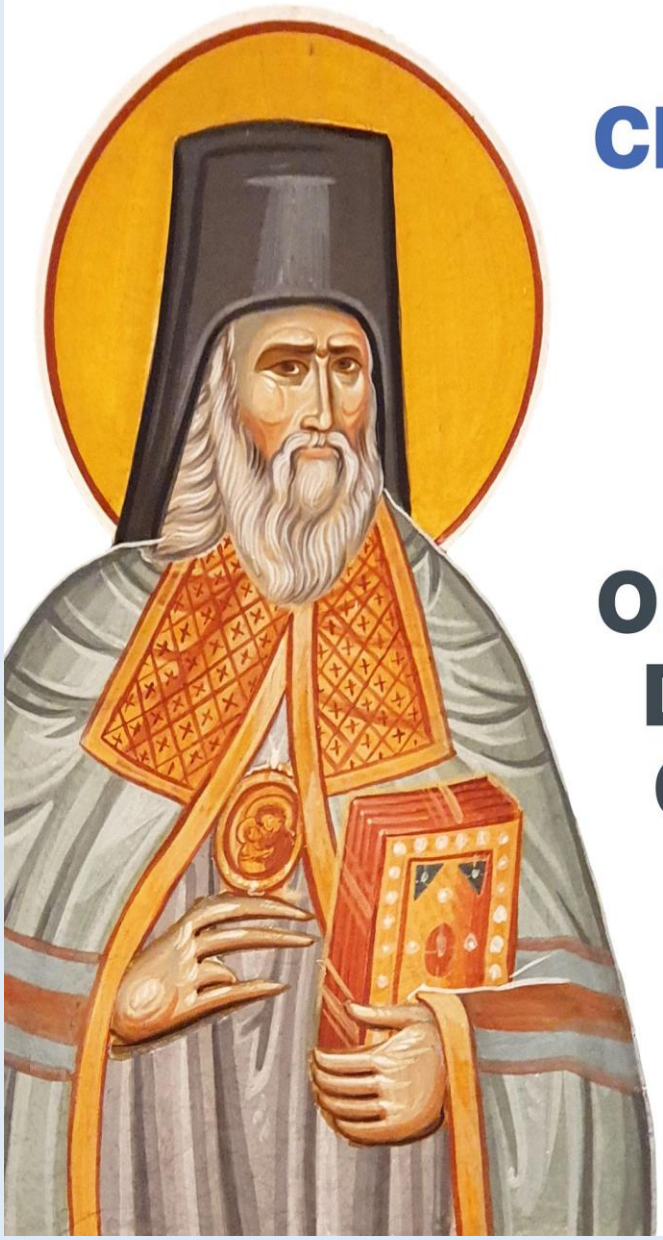

LA VREMEA CEA DIN URMĂ, MUNCA VA FI O RUȘINE, RUȘINEA VA RĂMÂNE UN OBICEI, IAR CEI DREPȚI VOR FI CONSIDERAȚI NEBUNI.

Sfântul Mitropolit Varlaam al Moldovei

TrinitasTV

Troparul Sfântului Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei

30 August - Glasul 1

Vrednic slujitor al lui Hristos si înțelept apărător al dreptei credinte, mare cinstitor al Sfintei Cuvioase Parascheva si credincios luminător al neamului românesc, Sfinte Ierarhe Varlaam, roagă pe Hristos-Dumnezeu să ocrotească si să mântuiască sufletele noastre.

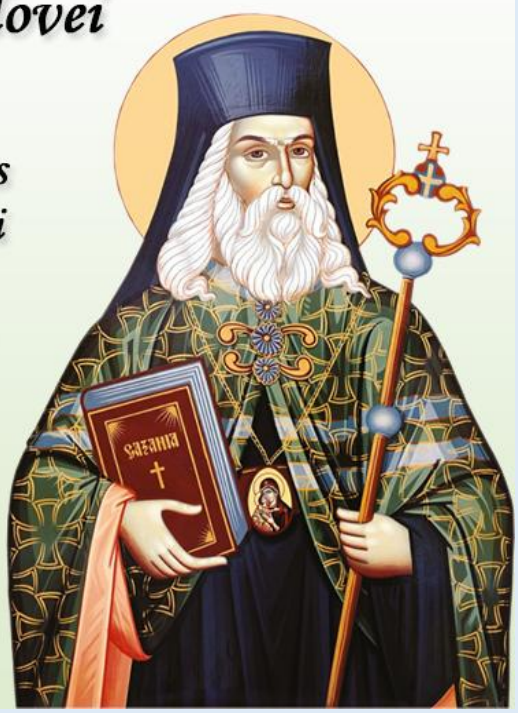

Troparul Sfântului Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei

30 August - Glasul 1

Vrednic slujitor al lui Hristos si înțelept apărător al dreptei credinte, mare cinstitor al Sfintei Cuvioase Parascheva si credincios luminător al neamului românesc, Sfinte Ierarhe Varlaam, roagă pe Hristos-Dumnezeu să ocrotească si să mântuiască sufletele noastre.

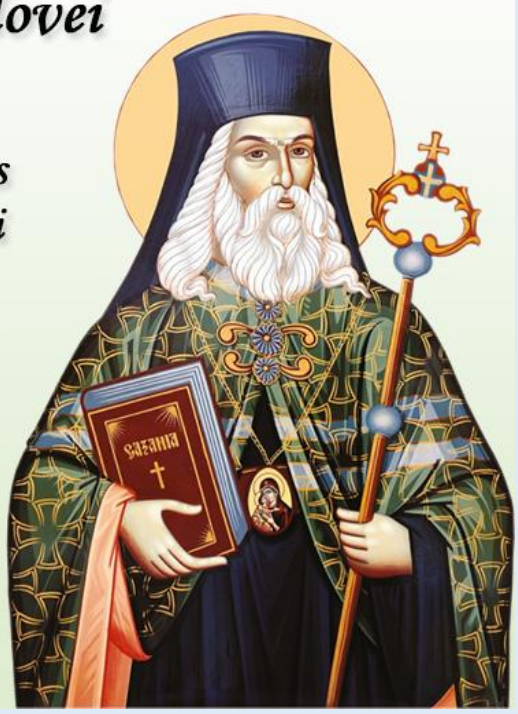

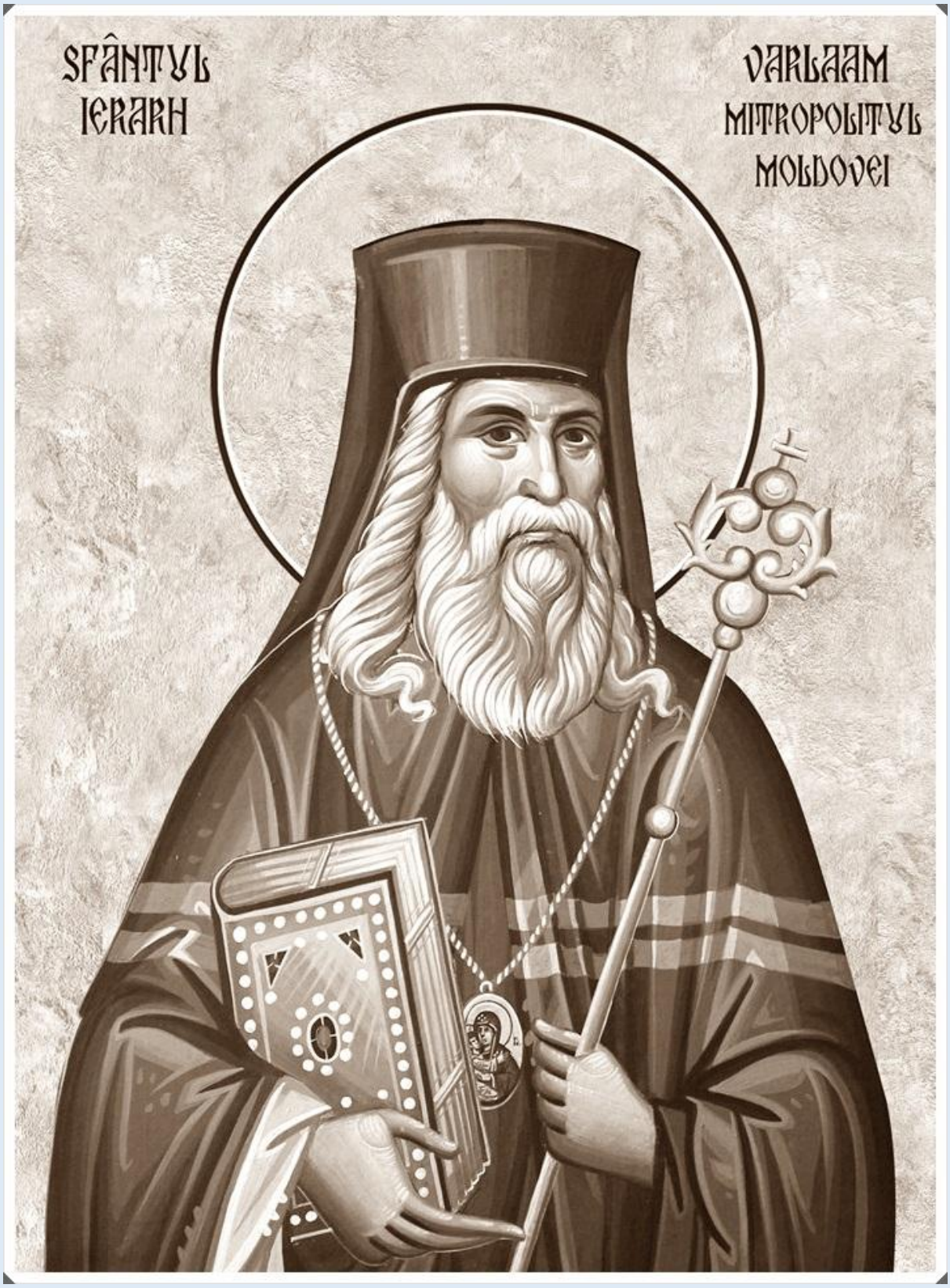

Bucură-te, Sfinte ierarhe Varlaam, tâlcuitor al Evangheliei lui Hristos!